

**DEDE KORKUT HİKÂYESLERİNDE
SINIFLANDIRMA ÖLÇÜTLERİ BAKIMINDAN
ZARFLAR**

**2024
YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI**

Senanur KARASU

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Nimet KARA KÜTÜKÇÜ**

**DEDE KORKUT HİKÂYELERİNDE SINIFLANDIRMA ÖLÇÜTLERİ
BAKIMINDAN ZARFLAR**

Senanur KARASU

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Nimet KARA KÜTÜKÇÜ

T.C.

Karabük Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında

Yüksek Lisans Tezi

Olarak Hazırlanmıştır

KARABÜK

Ocak 2024

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	4
DOĞRULUK BEYANI	5
ÖNSÖZ	6
ÖZ.....	8
ABSTRACT.....	9
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	10
ARCHIVE RECORD INFORMATION	11
KISALTMALAR	12
ARAŞTIRMANIN KONUSU	13
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	13
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	13
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR	13
1. BİRİNCİ BÖLÜM.....	15
1.1. Zarf.....	15
1.2. Zarfların Özellikleri.....	16
1.3. Durum (Hâl) Zarfları.....	17
1.4. Zaman Zarfları.....	18
1.5. Yer-Yön Zarfları	19
1.6. Soru Zarfları.....	20
1.7. Ölçü-Miktar Zarfları	20
1.8. Zarflarda Yapı.....	21
1.8.1. Basit (Yalın) Zarflar	21
1.8.2. Türemiş Zarflar	21
1.8.2.1. Addan Türemiş Zarflar	22
1.8.2.1.a. Addan Ad Çekim Ekleri ile Türemiş Zarflar.....	22

1.8.2.1.b. Addan Ad Yapım Ekleri ile Türemiş Zarflar	22
1.8.2.2. Fılden Türemiş Zarflar	23
1.8.3. Birleşik Zarflar	23
1.9. Zarf İnceleme Tablosu	24
1.10. Dede Korkut	24
1.11. Dede Korkut Hikâyeleri	25
1.11.1. Dede Korkut Hikâyelerinin İçeriği	26
1.11.2. Dede Korkut Hikâyelerinin Nüshaları.....	27
1.11.2.1. Dresden Nüshası	28
1.11.2.2. Vatikan Nüshası.....	28
1.11.2.3. Ankara Nüshası	29
1.11.2.4. Günbed Nüshası.....	29
1.12. Oğuzname	30
1.13. Çalışmada Kullanılan Ölçütler	31
2. İKİNCİ BÖLÜM	32
2.1. Anlambilimsel Ölçüt Açısından Zarflar.....	32
2.1.1. Durum Zarfları	32
2.1.2. Zaman Zarfları	76
2.1.3. Yer-yön Zarfları.....	90
2.1.4. Soru Zarfları	92
2.1.5. Ölçü – Miktar Zarfları	97
2.1.6. Benzerlik Zarfları	100
2.1.7. Birliktelik Zarfları	103
2.1.8. Dilek Zarfları.....	105
2.1.9. Karşılaştırma Zarfları.....	105
2.1.10. Kesinlik Zarfları	106
2.1.11. Olasılık Zarfları	106
2.1.12. Pekiştirme Zarfları	107
2.1.13. Neden Zarfları.....	110
2.1.14. Sınırlama Zarfları.....	114
2.1.15. Tekrarlama/Yineleme Zarfları	115
2.1.16. Vasıta Zarfları.....	117
2.1.17. Koşul Zarfları.....	120
2.1.18. Yanıt Zarfları	122

2.2. Biçimbilimsel Ölçüt Açısından Zarflar	122
2.2.1. Basit (Yalın) Zarflar	123
2.2.2. Türemiş Zarflar	130
2.2.2.1. Zarf Fiil Eki ile Oluşan Zarflar	137
2.2.2.2. İsimden İsim Yapma Eki ile Türemiş Zarflar	159
2.2.2.3. Fiilden İsim Yapma Eki ile Türemiş Zarflar	161
2.2.2.4. Hâl Ekleri ile Oluşan Zarflar	163
2.2.3. Birleşik Zarflar	171
2.3. İşlevsel Ölçüt Açısından Zarflar	174
2.3.1. Sözcük Türlerine Göre Zarflar	175
2.3.1.1. Sıfat	175
2.3.1.2. Edat	181
2.3.1.3. Bağlaç	189
2.4. Dağılımsal Ölçüt Açısından Zarflar	191
2.4.1. Belirteç + Eylemle Oluşan Zarflar	192
2.4.2. Belirteç + Sıfatla Oluşan Zarflar	206
2.4.3. Belirteç + Belirteçle Oluşan Zarflar	207
2.4.4. Belirteç + Yan Cümle ile Oluşan Zarflar	209
SONUÇ	218
KAYNAKÇA	220
ÖZGEÇMİŞ	222

TEZ ONAY SAYFASI

Senanur KARASU tarafından hazırlanan “DEDE KORKUT HİKÂYELERİNDE SINIFLANDIRMA ÖLÇÜTLERİ BAKIMINDAN ZARFLAR” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Nimet KARA KÜTÜKÇÜ
Tez Danışmanı, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Türk Dili ve Edebiyat Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 17/01/2024

<u>Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)</u>	<u>İmzası</u>
Başkan : Doç. Dr. Nimet KARA KÜTÜKÇÜ (KBÜ)
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Nesrin GEZİCİ (KBÜ)
Üye : Doç. Dr. Sebahat ARMAĞAN (TOGÜ)

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans Tezi derecesini onamıştır.

Doç. Dr. Zeynep ÖZCAN
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı soyadı: Senanur KARASU

İmza :

ÖNSÖZ

Dil, bir toplumu oluşturan bireylerin duygu ve düşüncelerini aktarmak için oluşturulmuş bir sistemdir. Bu sistemde ses ve anlam yönünden geçerli olmak üzere ortak öge ve kurallardan yararlanılmaktadır. Bu ortak öge ve kurallar bireyler arasındaki iletişimi başlatmaktadır. Bu ortak öge ve kurallar içinde zarflara da yer vermek doğru olacaktır. Zarflar; bulunduğu cümleyi çeşitli anlamlarda zenginleştiren, süsleyen ögedir. Bu bağlamda dil ve zarf ikilisine bakıldığında dil, iletişimi başlatan bir sistem; zarf ise bu sistemde rol alan bir ögedir.

Üzerinde inceleme yapılan Dede Korkut Hikâyeleri XV. yüzyılın önemli dil metinlerinden biridir. Bu eser destandan hikâyeciliğe geçişin ilk örneği olmasının yanında dönemin dil özelliklerini yansıtması bakımından da oldukça önemlidir. Bu çalışmada Sadettin Özçelik'in *Dede Korkut -Dresden Nüshası- I ve II. Cilt* adlı kitabı, Sadettin Özçelik'in *Dede Korkut -Günbed Yazması- Kazan Bey Oğuznamesi* adlı kitabı ve Turgay Sebzecioğlu'nun *Dilbilim Kavramlarıyla Türkçe Dilbilgisi* adlı kitabı temel kaynak olarak kullanılmıştır.

Bu çalışma *Dede Korkut -Dresden Nüshası- I ve II. Cilt* ve *Dede Korkut -Günbed Yazması- Kazan Bey Oğuznamesi* adlı eserlerin incelenmesiyle oluşmuştur. Bu eserlerin incelenmesiyle bulunan zarflar *Dilbilim Kavramlarıyla Türkçe Dilbilgisi* adlı kitapta verilen sınıflandırma ölçütlerine bağlı kalınarak tespit edilmiş ve sınıflandırılmıştır.

Öğrencisi olduğum andan itibaren bana hep inanan, verdiği bilgilerle yolumu hep aydınlatan, bilgisini ve azmini kendime örnek aldığım, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum saygıdeğer hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Nimet KARA KÜTÜKÇÜ'ye bana kattığı her şey için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Değerli jüri üyesi hocalarım Doç. Dr. Sebahat ARMAĞAN'a ve Dr. Öğr. Üyesi Nesrin GEZİCİ'ye katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

Ayrıca hayatım boyunca arkamda hep güç bildiğim, maddi manevi desteğini hiç esirgemeyen, beni bugünlere en güzel şekilde getiren, en güzel günlerimin mimarları babam Erol KARASU'ya ve annem Azime KARASU'ya sonsuz teşekkür ederim. Son

olarak her zaman yanımda olduğunu bildiğim ablam Nagehan KARASU SİĞİRCİ'ya
ve biricik yeğenim Kerem İlhan SİĞİRCİ'ya çok teşekkür ederim.

ÖZ

KARASU, Senanur, *Dede Korkut Hikâyelerinde Sınıflandırma Ölçütleri Bakımından Zarflar*, Yüksek Lisans Tezi, Ocak-2024.

Zarf veya belirteç; bir fiili, fiilimsiyi, sıfatı, ya da başka bir zarfı çeşitli şekillerde niteleyen sözcüklere verilen addır.

Çalışma iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde zarfın tanımına, özelliklerine, türüne (durum, zaman, yer-yön, soru, ölçü-miktar), yapısına (basit, türemiş, birleşik) yer verilmiştir. Daha sonra Dede Korkut, Dede Korkut Hikâyelerinin içeriği, Dede Korkut Hikâyelerinin nüshaları hakkında bilgi verilmiştir. Son olarak *Dilbilim Kavramlarıyla Türkçe Dilbilgisi* adlı kitaptan alınan ölçütlerin çalışmanın içeriğini nasıl belirlediği hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölüm; *Anlambilimsel Ölçüt Açısından Zarflar*, *Biçimbilimsel Ölçüt Açısından Zarflar*, *İşlevsel Ölçüt Açısından Zarflar* ve *Dağılımsal Ölçüt Açısından Zarflar* olmak üzere dört ana başlıktan oluşmaktadır. Bu başlıklar *Dilbilim Kavramlarıyla Türkçe Dilbilgisi* adlı kitaptan alınarak oluşturulmuştur. Bu bölümde *Dede Korkut -Dresden Nüshası- I ve II. Cilt* ve *Dede Korkut -Günbed Yazması- Kazan Bey Oğuznamesi* adlı eserlerdeki zarflar incelenmiş ve verilen bu ana başlıklara göre sınıflandırılmıştır.

Çalışmada zarfların tespit edilmesi ve incelenmesi için Sadettin Özçelik'in *Dede Korkut -Dresden Nüshası- I ve II. Cilt* adlı kitabı ve yine Sadettin Özçelik'in *Dede Korkut -Günbed Yazması- Kazan Bey Oğuznamesi* adlı kitabı temel kaynak olarak kullanılmıştır. Turgay Sebzecioğlu'nun *Dilbilim Kavramlarıyla Türkçe Dilbilgisi* adlı kitabı ise incelenen ve tespit edilen zarfların sınıflandırılması için temel kaynak olarak kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Zarf; Sınıflandırma Ölçütleri; Dede Korkut

ABSTRACT

KARASU, Senanur, *Adverbs in terms of Classification Criteria in Dede Korkut*, Master's Thesis, January-2024.

Adverb or token; It is the name given to words that characterize a verb, verb, adjective, or other adverb in various ways.

This study consists of two main parts. In the first part, the definition, properties, type (situation, time, place-direction, question, measure-amount), structure (simple, derived, combined) of the adverb are included. Then, information was given about Dede Korkut, the content of Dede Korkut Stories, and the copies of Dede Korkut Stories. Finally, information was given about how the criteria taken from the book titled *Dilbilim Kavramlarıyla Türkçe Dilbilgisi* determined the content of the study.

The second part; It consists of four main headings: *Adverbs in terms of Semantic Criterion*, *Adverbs in terms of Morphological Criterion*, *Adverbs in terms of Functional Criterion* and *Adverbs in terms of Distributional Criterion*. These titles are taken from the book titled *Dilbilim Kavramlarıyla Türkçe Dilbilgisi*. In this section, the envelopes in *Dede Korkut -Dresden Nüshası- I ve II. Cilt* ve *Dede Korkut -Günbed Yazması- Kazan Bey Oğuznamesi* were examined and classified according to these main headings.

In this study, Sadettin Özçelik's book *Dede Korkut -Dresden Nüshası- I ve II. Cilt* and Sadettin Özçelik's book *Dede Korkut -Günbed Yazması- Kazan Bey Oğuznamesi* were used as the main source for the identification and examination of envelopes. Turgay Sebzecioğlu's book titled *Dilbilim Kavramlarıyla Türkçe Dilbilgisi* was used as the main source for the classification of the adverbs examined and identified.

Keywords: Adverb; Classification Criteria; Dede Korkut

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Dede Korkut Hikâyelerinde Sınıflandırma Ölçütleri Bakımından Zarflar
Tezin Yazarı	Senanur KARASU
Tezin Danışmanı	Doç. Dr. Nimet KARA KÜTÜKÇÜ
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	17.01.2024
Tezin Alanı	Türk Dili ve Edebiyatı
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	222
Anahtar Kelimeler	Zarf, Sınıflandırma Ölçütleri, Dede Korkut Hikâyeleri

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Adverbs in terms of Classification Criteria in Dede Korkut
Author of the Thesis	Senanur KARASU
Advisor of the Thesis	Assoc. Prof. Dr. Nimet KARA KÜTÜKÇÜ
Status of the Thesis	Master
Date of the Thesis	17.01.2024
Field of the Thesis	Turkish Language and Literature
Place of the Thesis	UNIKA/IGP
Total Page Number	222
Keywords	Adverb, Classification Criteria, Dede Korkut

KISALTMALAR

- G** : Günbed Nüshası
Vb : Ve benzerleri
Vd : Ve diğerleri

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Araştırmanın konusu, Eski Anadolu Türkçesinin önemli dil metinlerinden olan *Dede Korkut Hikâyelerinde* bulunan zarfların incelenmesidir. Bu çalışmada, eserde bulunan zarflar tespit edilerek belirli ölçütler bakımından sınıflandırılacaktır.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Araştırmanın amacı; XV. Yüzyılın dil özelliklerini yansıtan *Dede Korkut Hikâyelerinde* bulunan zarfların eşdizimlilik ilkesi esas alınarak tespit edilmesi ve sınıflandırılmasıdır. Yapılan bu çalışma ile edebiyat ve dilbilim alanına katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Bu çalışmada *Dede Korkut Hikâyelerinin* 13. Hikâyesi olan *Dede Korkut - Günbed Yazması- Kazan Bey Oğuznamesi* adlı eser de incelenmiştir. Bu bağlamda bu çalışma, 13 hikâyenin birlikte araştırılması ve incelenmesi bakımından önemlidir. Bunun yanında zarf konusu çok fazla ele alınmış bir konudur. Bu çalışma zarfların şekil incelemesinin yanı sıra anlambilimsel incelemesinin de ele alınması bakımından önem arz etmektedir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırmada tarama ve fişleme yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmanın ana kaynağını Sadettin Özçelik'in *Dede Korkut -Dresden Nüshası- I. ve II. Cilt* adlı kitabı ve *Dede Korkut -Günbed Yazması- Kazan Bey Oğuznamesi* adlı kitabı oluşturmuştur. Bu eserlere bağlı kalınarak taranan zarflar, Turgay Sebzecioğlu'nun *Dilbilim Kavramlarıyla Türkçe Dilbilgisi* adlı kitabında verilen sınıflandırma ölçütlerine bağlı kalınarak incelenmiş ve sınıflandırılmıştır.

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR

Bu araştırmada; Sadettin Özçelik'in *Dede Korkut -Dresden Nüshası- I. ve II. Cilt* adlı eserinin Türk Dil Kurumu Yayınları 2016 yılı 1. baskısı 2. cildi ve yine Sadettin Özçelik'in *Dede Korkut -Günbed Yazması- Kazan Bey Oğuznamesi* adlı eserinin Türk

Dil Kurumu Yayınları 2021 yılı 1. baskısı ele alınmış ve bu eserlerdeki zarflar incelenmiştir. Bu eserlere bağı kalınarak taranan zarflar, Turgay Sebzecioğlu'nun *Dilbilim Kavramlarıyla Türkçe Dilbilgisi* adlı eserinin 2017 yılı 1. baskısı ele alınarak incelenmiş ve sınıflandırılmıştır.

1. BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Zarf

Zarf veya belirteç; fiillerin, fiilimsilerin, sıfatların ya da zarf olan başka bir kelimenin anlamını durum, zaman, yer, miktar ve soru bakımından nitelemektedir. Zarflar fiile yöneltilen *niçin, nasıl, ne zaman, nereye ve ne kadar* sorularına cevap vermektedir.

Zarflar; fiillerden, sıfatlardan, sıfat-fiillerden ve zarf durumundaki diğer sözlerden önce gelerek onları durum, zaman, nitelik, yer, yön, miktar, pekiştirme ve soru gibi çeşitli yönlerle etkileyerek anlamlarını belirgin hâle getiren sözcüklerdir (Korkmaz, 2009 s. 451).

Zarflar; bulunduğu cümlede yüklem anlamını durum, zaman, yer, yön, miktar, tarz araç gibi yönlerle belirten ögedir. Bir cümlede zarf, isim veya zarf anlamı belirten başka bir kelime grubu olabilir. Bir cümlede zarf anlamıyla kullanılan kelime grupları; ikilemeler, edat grubu, isnat grubu, yönelme, yaklaşma, uzaklaşma grubu, bağlama grubu ve sayı grubu olarak gösterilebilir. Bunların yanında zarf-fiil grupları da bir cümlede zarf anlamı veren kelime gruplarından sayılabilir (Özkan, Sevinçli, 2019, s. 143).

Zarflar; bir cümlede hâl, zaman, yer ve miktar anlamını karşılayan sözcüklerdir. Bir cümlede zarf; fiilin, sıfatın ya da zarf olarak kullanılan başka bir kelimenin önüne gelerek onların anlamını değiştiren isimlere verilen addır (Ergin, 2007, s. 258).

Belirteçler (zarflar) eylemleri süsleyen bir motifçi gibidir. Bulduğu cümlede eylemlerin anlamlarını süsleyerek çeşitlendirir. Bir cümlede sıfatlar yalnızca isimlerin belirttiği kavramları süslerken zarflar, yalnızca eylemleri değil; aynı zamanda hem sıfatları hem de zarf olarak kullanılan diğer kelimeleri süsleyip çeşitli şekillerde anlamlandırmaktadır (Sebzecioğlu, 2017, s. 342).

Tüm bunlar göstermektedir ki zarflar bulunduğu cümlede eylemleri, sıfatları, fiilimsileri, isimleri ve zarf olarak kullanılan diğer kelimeleri çeşitli yollarla nitelemekte ve belirtmektedir. Bu bağlamda zarfların özellikleri maddeler hâlinde verilecektir.

1.2. Zarfların Özellikleri

Zarf veya belirteç; fiillerin, fiilimsilerin, sıfatların ya da zarf olan başka bir kelimenin anlamını durum, zaman, yer, miktar ve soru bakımından nitelemektedir. Ancak bir cümlede zarflar çeşitli yollarla ve kurallarla da oluşabilmektedir.

1. Zarflar cümle çözümlenmelerinde yükleme sorulan nasıl, niçin, ne zaman, nereye ve ne kadar sorularına cevap vermektedir.
2. Zarflar bulunduğu cümlede tıpkı diğer ögeler gibi ortak öge olarak kullanılabilir.
3. Bir cümlede zarf ögesi açıklayıcısı ile birlikte bulunabilir.
4. Zarflar buldukları cümlede genellikle zarf tümleci olarak kullanılmaktadır. Bir cümlede birden fazla zarf tümleci bulunabilir ve bu zarfların aynı türden olması gerekmemektedir.
5. Zarflar tek başlarına tıpkı sıfatlar gibi isim olmaktadır. Onları zarf yapan bulunduğu cümledeki yeri ve işlevidir.
6. Zarflar genellikle çekim eki almayan kelimelerdir ve bu şekliyle fiillere doğrudan bağlanırlar. Ancak isimler; yön (+rA, +ArI), vasıta (+lA, +n) ve eşitlik (+cA, +çA) eklerini alarak zarf olmaktadır. Bu konuyu Ergin şu cümlelerle açıklamaktadır:

Umumiyetle mücerret olarak nesne adı olan isimler ve bilhassa has isimler zarf olarak kullanılmaya elverişli değildirler. Bunlar ancak edat alıp edat grubu hâline gelerek veya zarf yapan çekim ekleri alarak zarf vazifesi görebilirler. Zarflar esas itibariyle çekimsiz unsurlardır. İsim oldukları zaman çekim eklerini alır fakat zarf oldukları zaman hâl ve yer bildiren çekim ekleri dışındaki çekim eklerini almazlar. Hâl ve yer bildiren çekim ekleri eşitlik, instrumental ve yön ekleridir. Bu ekler edat fonksiyonunda olup çekim ekleri içinde zarf eki durumundadırlar. Adeta bir zarf yapım eki gibi görünürler, zaten öteden beri yapım eki olmak, klişeleşip kalmak temayülü gösterirler. Yani çekim eklikleri diğerlerinininki kadar sağlam ve şümüllü değildir. İşte zarflar bu ekleri alabilir, bazı isimler ise ancak bu eklerle zarf olabilirler (2007, s. 258).

7. Bir cümlede; tekrarlar, edat grupları, kısaltma grupları, bağlama grupları, sayı grupları, isim, sıfat tamlamaları ve zarf-fiil grupları da zarf işleviyle kullanılmaktadır (Özkan, Sevinçli, 2019, s. 145).
8. Bir cümlede isim hâl eklerini (+A, +DA, +DAn) alan sözcükler yer-yön bildirmez ve bulunduğu cümlede işlevine göre şekil, zaman, miktar ve nicelik belirten zarf anlamını karşılarlar.
9. Kalıplaşmış bazı birleşik fiiller, zarf grubu kalıbıyla kuruldukları için bu zarflar yüklem içinde yer alır ve yüklem olarak değerlendirilir (Özkan, Sevinçli, 2019, s. 148).

Muharrem Ergin zarfları kendi içinde yer, zaman, nasıllık-nicelik-hâl ve azlık çokluk zarfları olmak üzere dört başlıkta incelemiştir (2007, s. 259).

İbrahim Delice ise zarfları kendi içinde durum, zaman, yer-yön, azlık-çokluk, soru, ölçü ve gösterme zarfları olmak üzere altı başlıkta incelemiştir (2008, s. 51).

Bu çalışmada Eski Anadolu Türkçesinde ve Türkiye Türkçesinde kullanılan zarflar birlikte ele alınacaktır.

1.3. Durum (Hâl) Zarfları

Durum (hâl) zarfları eylemin hâlini ve tarzını gösteren aynı zamanda eylemin nasıl ve niçin yapıldığını belirten zarflardır. Bu zarflar eyleme; hâl, tavır, sebep, sonuç, benzerlik, birliktelik, kesinlik, karşılaştırma, pekiştirme vb. gibi anlamlar katmaktadır. Durum zarfları hakkında bir sınırlama yapmak ve sayı belirtmek mümkün değildir. Çünkü bu zarflar cümlede basit, türemiş ve birleşik zarflar olmak üzere çeşitli şekillerde kullanılabilir. Bu zarflar eyleme sorulan nasıl, niçin, ne şekilde sorularına cevap vermektedir.

Durum zarfları sınırlandırıcısı olduğu sözcüklere tarz, durum, kesinlik, benzerlik, sıklık ve nasıllık anlamları katan zarflardır (Delice, 2008, s. 51).

Durum (hâl) zarfları hâl ve tavır belirten zarflardır. Hâl ve tavır anlamıyla kullanılan her isim nasıllık-nicelik zarfı olarak kullanılabilirdiğinden bu zarflar sayı belirtilemeyecek kadar fazladır. Hâl ve tavır belirten isimlerle birlikte çoğu isimler eşitlik ve instrumental eki alarak durum zarfları şekline bürünürler (Ergin, 2007, s. 261).

Durum zarfları Türkiye Türkçesinde kullanıldığı gibi Eski Anadolu Türkçesinde de kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan zarflara da tıpkı Türkiye Türkçesinde kullanılan zarflar gibi bir sınırlama yapmak oldukça güçtür. Bu konuda Özkan'ın vermiş olduğu örnekler baz alınacaktır:

Tarz zarfları; tarz, hâl, durum, sebep, sonuç, beraberlik, ayrılık, tekerrür, sınırlama vb. gibi anlamlar ifade ederler. Öteki zarflar gibi bunlar da sadece zarf olabilen kelimeler olabildiği gibi isim, sıfat ve edatlardan meydana gelmiş birleşik zarflar da olabilmektedir. Kelimelerin tekrarlanmasıyla yapılmış tarz zarfları da vardır: anca (=o kadar), ancılayın, añul (=yavaş), arkun arkun (=yavaş yavaş), ayru, ayrduk (=başka, ayrıca), başdan ayağa, bir bir, böyle, bu deñlü, bu resme, buncılayın, delük delük, derd ile, dest-ber-dest, eyle (=öyle), eyle kim, geñez (=kolay), geñlü geñsüz (=ister istemez), geñsüzin (istemeyerek), gine, yine, girü (tekrardan), gönülsüz, halka halka, hemân, kâm ü nâkâm, lâ-cerem (=şüphesiz, elbette), ne deñlü, nâ-gâh (=birben bire, ansızın), ne resme, nice, niceme, ol deñlü, ol resme, oñat (=iyice), pâre pâre,

saf saf, sencileyin, ser-â-ser, sora sora, şöyle kim, şöyle, şu deñlü, şu resme, tiz, yalunuz (yalnız başına) (2017, s. 126).

1.4. Zaman Zarfları

Zaman zarfları eylemin zamanını belirten ve ne zaman yapıldığını gösteren zarflardır. Zaman zarfları da durum zarfları gibi basit, türemiş ve birleşik olmak üzere cümlede çeşitli anlamlarda bulunmaktadır. Bu zarflar aynı zamanda edatlarla ve zarf-fiil gruplarıyla da birleşerek cümlede zaman anlamı vermektedir. Zaman zarfları cümlede eyleme sorulan *ne zaman* sorusuna cevap vermektedir.

Zaman zarfları cümlede eylemin zamanını belirten sıfatların, basit yapıdaki kelimelerin, çeşitli ekler alarak türemiş isimlerin ve edatlarla birleşerek ortaya çıkmış sözcüklerin kullanılmasıdır (Kara, Ağyar, 2017, s. 41).

Türkiye Türkçesinde kullanılan başlıca zaman zarfları; *akşam, sabah, yarın, bugün, dün, gündüz, gece, demin, er, geç, erken, akşamleyin, sabahleyin, geceleyin, öğleyin, yine, gene, daha, şimdilik, sonra, artık* şeklinde belirtilmektedir. Bunlar isim asıllı zaman zarflarıdır.

Zaman zarfları aynı zamanda çeşitli eklerle türetilerek de kullanılmaktadır. Bu zarfları; *zarf-fiil grubu, intrumental eki, eşitlik eki, çokluk+iyelik yapısı ve ayrılma hâli eki* ile türemiş zarflar olarak sınıflandırmak mümkündür.

Zarf-fiil grubu bulunduğu cümlede verdiği anlama göre zaman anlamı kazanmaktadır. Zaman zarfı anlamı veren başlıca zarf-fiil ekleri ise *-mAdAn, -Inca, -ken, -All* olarak belirtilmektedir.

Instrumental eki ile türetilmiş başlıca zaman zarfları olarak *kışın, güzün, yazın, gündüzün, ilkin* sözcükleri kullanılmaktadır.

Eşitlik eki ile türetilmiş başlıca zaman zarfı olarak *önce* sözcüğü kullanılmaktadır.

Çokluk+iyelik yapısı ile oluşturulmuş başlıca zaman zarfları olarak *akşamları, geceleri, sabahları, önceleri, sonraları* sözcükleri kullanılmaktadır. Bu sözcükler zaman zarfları olarak kullanılmıştır ve iyelik eki işlev olarak belirtme eki görevi üstlenmiştir.

Ablatif eki ile türetilmiş başlıca zaman zarfları olarak *sonradan, önceden, çoktan* sözcükleri kullanılmaktadır. Bu sözcüklerde bulunan ablatif eki işlev olarak zaman zarfları yapmaktadır.

Edatlarla türetilmiş başlıca zaman zarfları olarak *+a değin, +dan sonra, +a dek* edatları ile oluşturulmuş zarflar kullanılmaktadır.

Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan zaman zarfları Türkiye Türkçesinde kullanılan zaman zarflarından pek de farklı değildir. Yukarıda belirtilen birçok zaman zarfı Eski Anadolu Türkçesinde de aynen ya da birkaç ses değişikliğiyle kullanılmaktadır.

Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan zaman zarfları ile ilgili Özkan şöyle demiştir:

Bunların bir kısmı doğrudan doğruya zarf olan kelimelerdir; *indi, imdi, şimdi, girü, hemişe* (=daima, her zaman), *kaçan, kaçan ki, kaçan kim, nice bir* (=ne zamana kadar), *çü, çün* gibi. Bir kısmı ise Türkçe ve yabancı asıllı pek çok isim ve sıfatın zarf gibi kullanılmasından meydana gelmiştir: *andan* (=ondan sonra), *birez, bugur < bu ogur, dem-â-dem, dem-be-dem* (=git gide, gittikçe, zaman zaman), *dün gün, dünle, tanla, dün ü gün, gâh, gehî* (=bazen), *gice, gündüz, gündüzün, hemîn* (=hemen, derhal), *henüz, her dem, her gâh, ilkin, irte, müdâm* (=sürekli), *nâgâh, ol dem, öküş* (=çok, pek, fazla, ziyade), *öñ* (=önce), *öñdin* (=önce), *pes* (=sonra), *pes andan* (=ondan sonra), *soñ* (=sonra), *subh-dem* (=sabahleyin) *şol dem, şol kadar, şol ohtun* (=o vakit), *şol vakt, tañlacak* (2017, s. 125).

1.5. Yer-Yön Zarfları

Yer-yön zarfları cümlede yer bildiren kelimelere verilen addır. Bu zarflar cümlede eylemin yerini bildirmekte ve cümlede basit ve türemiş şekillerde bulunmaktadır. Yer-yön zarfları cümlede eyleme sorulan *nereye, nereye doğru* sorularına cevap vermektedir.

Yer-yön zarflarının sayıları çok değildir ve cümlede hepsi yer-yön belirtmek amacıyla kullanılır. Bu zarflar çekim eki almaz ve çekim eki aldığında yer tamlayıcısı unsuru taşırlar. Bu zarfların çoğu yön eki ile türetilmiş ve zarf yapılmıştır.

Türkiye Türkçesinde kullanılan başlıca yer-yön zarfları; *ileri, geri, aşağı, yukarı, içeri, dışarı, beri* sözcükleridir.

Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan başlıca yer-yön zarfları ise; *añaru, ara, ardınca, berü, kancaru, karşı, içerü, ilerü, girü, aşağı, yukaru, dışaru, taşra* sözcükleridir.

Bunlardan başka *alt, yan, karşı* sözcükleri de zarf olarak kullanılmaktadır. Azeri sahasında *bura, şura, ora* sözcükleri de yer zarfı olarak kabul edilmekte ve kullanılmaktadır (Ergin, 2007, s. 260).

Yer-yön zarflarını Korkmaz şu şekilde açıklamıştır:

Ya yer ve yön gösteren adların zarf olarak kullanılmalarından yahut da yer ve yön gösteren kelimelerin bazı ad çekimi ekleri alarak zarflaşmalarından oluşmuştur. İçlerinde tamlama ve kelime gruplarından oluşan türleri de vardır: arasında, ardında, arkadan, arkasında, aşağı, aşağıda, baştan aşağı, boydan boya, burada, dışarı, dışarıda, dışarıya doğru, derinden, geri, geride, geriye doğru, geri geri, gerisin geri, içeri, içeride, ileri, ileriye doğru, ileri geri, orada, öbür tarafta, önde, önünde, öne doğru, tepeden tırnağa, yanda, yanında, yan yana, yer yer, yukarı, yukarıda, uzak, uzakta, uzaktan vb. (2009, s. 498).

1.6. Soru Zarfları

Soru zarfları, cümlede fiilin anlamını soru yönüyle belirten zarflardır. Türkiye Türkçesinde kullanılan başlıca soru zarfları *nasıl, niçin, ne kadar, ne zaman, ne diye* sözcükleridir. Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan başlıca soru zarfları ise *neçe, neye, ne, neçün, kaçan, ne kadar ve neden* sözcükleridir.

Soru zarfları fiil, fiilimsi, sıfat, isim ve kendi cinsinden başka zarfları soru anlamlı kelimelerle sınırlayan sözcüklerdir (Delice, 2008, s. 52).

Soru zarfları fiildeki oluş ve kılışı çeşitli yönleriyle soru anlamıyla belirten zarflardır. Bu zarflar neden, nasıl, niçin, ne kadar, ne, ne denli, nice olarak verilebilir (Korkmaz, 2009, s. 523).

1.7. Ölçü-Miktar Zarfları

Ölçü-miktar zarfları cümlede fiillerin, fiilimsilerin veya doğrudan doğruya zarf olan diğer kelimelerin anlamlarını ölçü, miktar yönüyle belirten zarflardır. Ölçü-miktar zarfları kelime tekrarlarıyla da yapılmaktadır. Aynı zamanda bu zarflar çeşitli sıfatların kullanımıyla da oluşmaktadır. Bu zarflar cümlede *ne kadar ne derece* sorusuna karşılık gelmektedir. Ölçü-miktar zarflarıyla ilgili Korkmaz şu bilgileri vermiştir:

Ölçü-miktar zarfları bir sıfatın bir zarfın veya fiildeki oluş ve kılışın miktarını, ölçüsünü ve derecesini belirleyen zarflardır. Kullanımda ne kadar? ne derece? sorularına karşılık oluştururlar. Yapıca yalın ve türetme sözlerden oluştuğu gibi öteki zarf türlerinde de görüldüğü üzere çeşitli kelime gruplarından oluşurlar: az, çok, az çok, azıcık, aşağı yukarı, aşırı, biraz, daha, dar, defalarca, ekseriya, eksik, en, epeyce, fazla, fazlasıyla, fevkalâde, gayet, gayetle, kadar, kısmen, kıt, kıt kıt, müthiş, pek, oldukça, seyrek olarak, son derece, tamamiyle vb. (2009, s. 517).

Türkiye Türkçesinde kullanılan başlıca ölçü-miktar zarfları; *en, az, çok, daha, pek, biraz* sözcükleridir. Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan ölçü miktar zarfları ile ilgili Özkan şu örnekleri vermiştir:

Miktar bildiren zarfların bir kısmı doğrudan doğruya zarf olan kelimelerdir. Bir kısmı sıfatlardan meydana gelmiştir, bir kısmı ise kelimenin tekrarlanmasıyla yapılmıştır: çok, delim (=çok, pek, ziyade), igen, igende (=pek, çok, o kadar), katı (=çok), key (=pek, çok), nice (=bol,çok), öküş (=çok, fazla, ziyade), yavlak (=çok), yigin (=çok, şiddetli, üstün), birez, biraz, bir katre, bir şemme (=pek az), bir zerre, hayli, hezâr bâr, şol kadar, nice kez, tümen tümen, tabak tabak, biñ biñ, katre katre, deste deste, az az, bölük bölük (2017, s. 126).

1.8. Zarflarda Yapı

Türkçede zarflar yapı bakımından basit, türemiş ve birleşik olmak üzere üç gruba ayrılırlar. Ancak Türkçede basit durumdaki zarflar diğerlerine göre daha azdır. Çünkü zarfların çoğu diğer sözcük türleriyle oluşturulmuştur. Bu konuda Ergin şöyle demiştir:

Umumiyetle mücerret olarak nesne adı olan isimler ve bilhassa has isimler zarf olarak kullanılmaya elverişli değildirler. Bunlar ancak edat alıp edat grubu hâline gelerek veya zarf yapan çekim ekleri olarak zarf vazifesi görebilirler. Zarflar esas itibarıyla çekimsiz unsurlardır. İsim oldukları zaman çekim eklerini alır fakat zarf oldukları zaman hâl ve yer bildiren çekim ekleri dışındaki çekim eklerini almazlar. Hâl ve yer bildiren çekim ekleri eşitlik, instrumental ve yön ekleridir. Bu ekler edat fonksiyonunda olup çekim ekleri içinde zarf eki durumundadırlar. Adeta bir zarf yapım eki gibi görünürler, zaten öteden beri yapım eki olmak, klişeleşip kalmak temayülü gösterirler. Yani çekim ekleri diğerlerinininki kadar sağlam ve şümüllü değildir. İşte zarflar bu ekleri alabilir, bazı isimler ise ancak bu eklerle zarf olabilirler (2007, s. 258).

1.8.1. Basit (Yalın) Zarflar

Basit zarflar kökeni fark etmeksizin kök veya gövde durumunda bulunan ve çekim eki almayan tek kelimelik zarflardır. Bunların bir kısmı zarfların kendisidir. Bir kısmı da başka kelime gruplarından alınan ve zarf olarak kullanılan sözcüklerdir. Basit zarfların örnekleri en çok durum ve zaman zarflarında görülmektedir.

Bu zarflara bir sınır ya da sayı belirtmek güçtür. Ancak yine de bu zarflara örnek vermek gerekirse; *akşam, gece, daha, asla, ancak, bazı, artık, eğer, ne, az, çok, imdi, hemen, hep, pek, en, evet, hiç, tez, belki* sözcükleri verilebilir.

1.8.2. Türemiş Zarflar

Türemiş zarflar yapım eki ile ya da yapım eki gibi kullanılan çekim ekleri ile oluşmaktadır.

Zeynep Korkmaz, türemiş zarfları addan türemiş zarflar ve fiilden türemiş zarflar olmak üzere kendi içinde iki gruba ayırmıştır. Bu iki grubu da aldıkları eklere göre kendi alt başlıklarına ayırmıştır (2009, s. 457).

1.8.2.1. Addan Türemiş Zarflar

Addan türemiş zarflar kendi içinde addan ad çekim ekleri ile türemiş zarflar ve addan ad yapım ekleri ile türemiş zarflar olmak üzere iki gruba ayrılmıştır.

1.8.2.1.a. Addan Ad Çekim Ekleri ile Türemiş Zarflar

Bu zarflar isim, sıfat veya zamir gibi isim soylu sözcüklerin; isim çekim eki, iyelik veya çokluk gibi durum ekleri olarak kalıplaşmış şekilde kullanılmasıyla ortaya çıkan zarflardır. Addan ad çekim ekleriyle türemiş zarfların oluşum şekilleri maddeler hâlinde belirtilecektir.

1. Bu zarflar yön-gösterme ekinin (+rA, +gArU) kaynaşmasıyla oluşan *içeri, dışarı, geri, yukarı, sonra* kelimeleridir.
2. Bu zarflar +lAyIn ekinin kalıplaşmasıyla oluşan *sabahleyin, gündüzleyin, akşamleyin, geceleyin* kelimeleridir.
3. Bu zarflar vasıta ekinin (+In, +Un) kalıplaşmasıyla oluşan *yazın, güzün, kışın, ilkin* kelimeleridir.
4. Bu zarflar eşitlik ekinin (+CA) kalıplaşmasıyla oluşan *bence, sertçe, güzelce, delice vb.* gibi kelimelerdir.
5. Bu zarflar ayrılma-çıkma durumu ekinin kalıplaşmasıyla oluşan *akşamdan, gecedan, gündüzden, erkenden, açlıktan, birazdan, birden, çoktan vb.* gibi kelimelerdir.
6. Bu zarflar vasıta durumu ekinin (+lA) cümlede vasıta anlamı belirtmesiyle oluşan kelimelerdir.

1.8.2.1.b. Addan Ad Yapım Ekleri ile Türemiş Zarflar

Addan ad yapım ekleri ile türemiş zarflar oldukça sınırlıdır. Bu ekler aynı zamanda isim ve sıfat türeten ekler olduğu için zarf olup olmadığı cümledeki işleviyle belirlenir. Addan ad yapım ekleri ile türemiş başlıca zarflar; +lIk/+lUk ekiyle (*şimdilik*),

+cA/+cAnA ekiyle (öylece, iyicene), +cIk/+cUk ekiyle (birazcık), +cAk ekiyle (demincek), +cAcIk ekiyle (demincecik), +II/+IU ekiyle, +sIz/+sUz/+sIzIn ekiyle ve +Dir/+Dur (günlerdir) bildirme ekiyle türemiş zarflar olarak verilmektedir.

1.8.2.2. Fiilden Türemiş Zarflar

Fiilden türemiş zarflar, zarf-fiil grubuyla türemiş zarflar ve fiilden -Ik/-Uk (artık), -Gın/-Gun, -mA/-mAcA ekleriyle türemiş zarflar olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Fiilden yapılan zarfların büyük bir bölümünü zarf-fiil ekleri üstlenmektedir. Fiilden zarf türeten başlıca zarf-fiil ekleri; -(y)A, -(y)Ip/-(y)Up, -(y)ArAk, -(y)IncA/-(y)UncA, -(y)AI, -mAdAn ve -(i)ken ekleridir.

Bunların yanında fiilden türemiş zarflar; isim-fiil ve sıfat-fiilere birtakım isim çekim eklerinin getirilmesiyle de oluşmuştur. Bu durumdaki başlıca ekler; -mAksIzIn, -mAsIylA, -DIğInA, -DIkçA, mIşcAsInA, -AsIyA, -(y)AcAkçAsInA, -IrcAsInA, -r, -Ar/-Ir, -r...-IrmAz olarak verilmektedir.

1.8.3. Birleşik Zarflar

Birleşik zarflar yapıcı birleşik kelime niteliğinde olan zarflardır. Bu zarflar iki ayrı kelimedenden oluşan ve anlamca tek bir kavrama karşılık gelen zarflardır. Birleşik zarflarda kullanılan iki ayrı kelime de kendi anlamlarını koruyarak eskisinden farklı yeni bir anlam üstlenmiştir. Bu birleşmeyi oluşturan kelimelerden biri ya da her ikisi de anlam değişmesine uğrayarak yeni bir anlam oluşturmuştur.

Birleşik zarf niteliğinde alınabilecek başlıca örnekler; bugün, biraz, böyle, gitgide, her gün, şimdi, niçin, yüzükoyun, yüzüstü vb. sayılabilir.

Yukarıda verilen tüm bilgiler doğrultusunda zarflar hakkında şöyle bir tablo verilebilir:

1.9. Zarf İnceleme Tablosu

ZARF		
YAPI AYRIMI	TÜR AYRIMI	KÖKEN AYRIMI
Basit	Durum	Türkçe
Türemiş	Zaman	Yabancı
Birleşik	Soru	Karışık
	Yer-Yön	
	Ölçü-Miktar	

1.10. Dede Korkut

Dede Korkut, Eski Anadolu Türkçesinin önemli dil metinlerinden olan *Dede Korkut Hikâyelerinin* bir nevi müellifidir. Hikâyelerde *Dede Korkut* ya da *Dedem Korkut* olarak bahsedilir. *Kitab-ı Dede Korkut* adlı eserin önsözünde ise *Korkut Ata* olarak anılır. Hikâyelerde esas kahraman olmamakla birlikte esas kahramanların yaşadığı olay anlarında gelir, hanlar ona akıl danışır ve bunun neticesinde hikmetli sözler söyleyerek öğütler verir. Bu sebeple çoğu kaynak onun bilgelik yönünün ön plana çıktığını söyler.

Akar, Dede Korkut'tan şu şekilde bahsetmiştir:

Dede Korkut ile ilgili doğu kaynaklarında çok çeşitli bilgiler bulunmaktadır. Oğuzname, destan, tarih, halk rivayetlerine göre Dede Korkut, bilgelik yönü ön plana çıkan, şair, eren, şaman, şeyh, danışman, vezir ve en nihayet "Oğuzun tam bilicisi" olarak gösterilmiş bir kişidir (2017, s. 279).

Dede Korkut, olay anlarında esas kahramanların akıl hocasıdır. Hikâyelerde anlatılan esas kahramanların müşkülünü çözer. Dede Korkut, hikâyelerde konu edilen mücadelenin sonunda yapılan şenliklerde kopuz çalar ve destanlar söyler. Bu da onun aynı zamanda bir ozan olduğunun göstergesidir.

Dede Korkut'un Kayı Boyu'ndan olduğu Siri Derya bölgesinde beş hana danışmanlık yaptığı da söylenir. Dede Korkut, çoğu kaynakta 295 yıl yaş yaşamış bir ermiş olarak gösterilir. Aynı zamanda Hikâyelerin başında bulunan "*Resul aleyhi's-selam zamanına yakın Bayat boyundan Korkut Ata derler bir er yaşadı.*" sözleriyle onun Peygamber zamanında yaşadığı da düşünülür.

Gökyay, Dede Korkut'tan şu şekilde bahsetmiştir:

Dede Korkut göçebe Türklerin yüceltip kutsallaştırdığı, bozkır hayatının geleneklerini ve törelerini çok iyi bilen kabile teşkilatını koruyan bir Oğuz büyüğüdür. Halkın atası, kabilenin reisi, bilgin, güçlü halk ozanı ve bilge olarak Dede Korkut'un tasviri kitabın başından sonuna kadar tekrarlanır. Hanlar güç durumlarda ona danışır, öğütler veren, yol gösteren, içinden çıkılmaz gibi görünen güçlükleri çözen hep odur (1994, s. 78).

Dede Korkut adının geçtiği en eski kaynak İlhanlı veziri Tabip Reşidüddin'in yazmış olduğu *Câmiü't Tevârih*'tir. 1305 yılında yazılan bu eserin *Târih-i Oğuz u Türkân u Hikâyet-i Cihangîr-i* adlı bölümünde dört Oğuz hükümdarının çağdaşı olarak Korkut'tan bahsedilmektedir.

1.11. Dede Korkut Hikâyeleri

Dede Korkut Hikâyeleri; Eski Anadolu Türkçesinin önemli dil metinlerinden biridir. Destandan hikâyeciliğe geçişin ilk ürünü olan bu eser XV. yüzyıl Türkçesi hakkında önemli bilgiler barındırır. Bunun yanında Dede Korkut Hikâyeleri içerisindeki kültürel motiflerle Türk kültürünü de aydınlatmıştır.

Akar, Dede Korkut Hikâyelerinden şu şekilde bahsetmiştir:

Eski Anadolu Türkçesinin önemli dil metinlerinden biri de Dede Korkut Oğuznâmeleridir. Oğuznâmeler Oğuzların zengin sözlü kültür dönemindeki hayatlarını anlatan destanî hikâyelerdir. Bu metinlere, "hikâye", "boy", "destan" gibi isimler de verilmiştir. Oğuznâmeler Türk dili, edebiyatı, kültürü ve felsefesini yansıtan önemli kaynaklardan biridir (2017, s. 279).

Dede Korkut Kitabı'nda hikâyelere *boy* denmektedir. Kitapta kullanılan *boy* kelimesi *destan* sözcüğünün Türkçe karşılığıdır. *Boy* kelimesinin kullanımıyla hikâyelerin türü belirtilir ve vasıflandırılır.

Dede Korkut Hikâyeleri şekil olarak destan ile halk hikâyesi arasındadır. Bu hikâyeler manzum ve mensur olarak kullanılmıştır. Bu hikâyelerde olayların anlatıldığı ve vakaların hikâyesinin geçtiği kısımlar mensur şekilde kullanılmıştır. Fakat seslenme ve konuşma barındıran kısımlar genellikle manzum şekildedir.

Dede Korkut Hikâyelerinde olayların geçtiği alan Kuzeydoğu Anadolu ve Azeri sahasıdır. Bu bölgede sınırları net bir şekilde belli olmayan Oğuz ülkesi bulunmaktadır. Bu bölgede yaşayan Oğuzlar İç Oğuz ve Taş Oğuz (İç Ok ve Boz Ok) olarak ikiye ayrılmaktadır (Ergin, 2012, s. 145).

Dede Korkut Hikâyeleri 13 ayrı hikâyeden oluşmaktadır. Bu hikâyelerde yaşanan olaylar ve karakterler birbirinden farklı olsa da her hikâyenin sonunda Dede Korkut'un gelip soylama yapması ve öğütler vermesi bakımından kendi içlerinde bütünlük gösterirler. Bu da aslında hikâyelerin birbirleriyle olan ilgisini göstermektedir.

Dede Korkut Hikâyelerinde olaylar yalın, çarpıcı ve sade bir dil ile anlatılmıştır. Bu hikâyelerde bulunan cümleler kısa ve genellikle tek yüklemlidir. Hikâyelerde bulunan nesir bölümleri ise güçlü aliterasyonlar içermektedir.

Hikâyelerde zaman zaman olağanüstü olaylar ve kahramanlarla karşılaşılması ise bu metinlerin destani özelliğinin olduğunu göstermektedir.

Anlatılan hikâyelerde verilen mesajlar olduğu aşikârdır. Mesajlar arasında kahramanlık ön planda olmak üzere aile, kadının toplumdaki eşitliği, ahlak, sadakat gibi değerler her boyda işlenmiştir (Akar, 2017, s. 281).

Dede Korkut Kitabından ilk bahseden Von Diez tarafından 1815'te yayımlanan "*Depê Ghöz der oghuzische Cyklop*" adlı incelemedir.

1.11.1. Dede Korkut Hikâyelerinin İçeriği

Dede Korkut Hikâyeleri birtakım mücadeleleri konu alan destanlardır. Bu mücadelelerden ikisi Oğuzların kendi aralarında geçmektedir. Diğer iki hikâyedeki mücadele tabiat ve insanüstü kuvvetler arasında, bunların dışındaki sekiz hikâyede ise mücadele Oğuz beyleriyle kuzeydeki ve batıdaki kafirler arasında geçmektedir.

Dede Korkut Hikâyelerine konu olan Oğuzlar Müslümandır. Ancak bu hikâyelerde din kuvvetli bir unsur değildir. Bu hikâyelere konu olan hiçbir mücadele din uğrunda yapılmamıştır. Bu hikâyelerde düşman *kâfir* olarak adlandırılmıştır fakat mücadeleler tamamen dünyevi konular üzerinedir. Bu hikâyelere konu olan hiçbir kahraman da din kahramanı değildir.

Dede Korkut Hikâyelerinde aile yapısı çok önemli ve sağlam bir olgudur. Bu hikâyelerde çok zorunlu durumlar dışında her zaman tek eşlilik esas alınmıştır. Bu zorunlu durumun da hikâyelerde tek örneği vardır. Bu örnek ise Beyrek'in kendisini esir bulunduğu hisardan kaçırarak Bayburt beyinin kızını almasıdır.

Dede Korkut Hikâyelerinde kadınlara olabildiğince saygı gösterilir. Bu hikâyelerde gerektiği durumda kadınlar kocasına akıl verebilir. Hikâyelerde bunun örneği ise Begil'in karısının kocasına akıl vermesidir.

Dede Korkut Hikâyelerinde; evlilik hayatında kadınlar kocalarının eğlencelerine, kâfir kızlarıyla olan münasebetlerine karışmazlar, kıskanmazlar. Bu hikâyelerde karı koca arasındaki davranış oldukça içten ve saygılıdır. Kocalar karılarına sevgilim diye hitap eder. Bu hikâyelerde aile başkanı babadır ancak koca baskısı yoktur.

Dede Korkut Hikâyelerinde çocuklar aile büyüklerine oldukça saygılıdır. Bu hikâyelerde babasının sözünü ikiletten çocuk iyi düşünülmez. Bu sebeple Ana hakkı Tanrı hakkıdır. Bu hikâyelerde erkek çocuk kız çocuktan üstündür.

Dede Korkut Hikâyelerinde ahlak çok önemli ve kuvvetlidir. Bu hikâyelerde yalan söz kullanılmaz. Bu hikâyelerde sadece bir yalan söyleyen vardır, onun da adı Yalancıoğlu olarak kalmıştır. Bu hikâyelerde namus da son derece önemli bir kavramdır ve namus için can verilir.

Dede Korkut Hikâyelerindeki hayat tarzı göçebe hayatıdır. Bu hikâyelerde kahramanlar yazın yaylaya göç eder, kışın ovaya inerler. Bu hikâyelerde evler göçebe çadırı şeklindedir.

Dede Korkut Hikâyelerinde kullanılan insan tipi alp tipidir. Bu insan tipinde aranan özelliklerden en önemlisi kahramanlıktır.

Tüm bu özellikler baz alındığında hikâyeler birbirinden bağımsız gibi gözükse de olaylar ve kahramanlar olarak bir bütünlük göstermektedir. Dede Korkut'un her hikâyeden sonra gelmesi, müşkül durumları çözmesi, kopuz çalıp soylama yaparak öğütler vermesi bu hikâyelerin aslında birbirinden bağımsız olmadığının da göstergesidir.

1.11.2. Dede Korkut Hikâyelerinin Nüshaları

Dede Korkut Hikâyelerinin 2019 yılına kadar bilinen üç nüshası vardır. Bunlar Dresden, Vatikan ve Ankara nüshasıdır. Ancak Ankara nüshası bitirilmemiş ve eksik bir nüsha olduğu için bazı kaynaklarda Günbed nüshası 3. nüsha olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda 2019 yılında Dede Korkut Hikâyelerinin dördüncü nüshası olan Günbed nüshasının bulunmasıyla bu sayı dörde çıkmıştır.

1.11.2.1. Dresden Nüshası

Dresden nüshası bilim dünyasına 1815 yılında Heinrich Friedrich Von Diez tarafından yayımlanan bir makale ile girmiştir. Bu nüsha bulunduğu yere göre isimlendirilmiş ve Dresden nüshası olarak bilim dünyasına girmiştir. Bu nüsha *Kitab-ı Dedem Korkud Alâ Lisân-ı Taiife-i Oğuzân* adını taşımaktadır. Bu, anlam olarak *Oğuz Boyunun Diliyle Dedem Korkud Kitabı* anlamına gelmektedir. Bu nüshanın aslı hala Dresden Kırıl Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Bu nüshada giriş ve 12 hikâye bulunmaktadır. Dresden nüshasının tamamı 152 varaktır ve her sayfada 13 satır yer almaktadır. Bu nüsha genel itibariyle tek yüklemler ve kısa cümlelerden oluşmaktadır. Bu nüshada olaylar çarpıcı ve sade bir dil ile anlatılmıştır. Bu bağlamda Dresden nüshasında bulunan 12 hikâye ise sırasıyla şöyledir:

1. Dirse Hân Oğlu Boğaç Hân Boyı
2. Salur Kazanun Evi Yağmalandığı Boy
3. Bay Böre Beg Oğlu Bamsı Beyrek Boyı
4. Kazan Beg Oğlu Oruz Begün Tutsak Olduğu Boy
5. Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Boyı
6. Kaşlı Koca Oğlu Kan Turalı Boyı
7. Kazılık Koca Oğlu Yegenek Boyı
8. Basat Depegözi Öldürdüğü Boy
9. Begil Oğlu Emrenün Boyı
10. Öşün Koca Oğlu Segrek Boyı
11. Salur Kazan Tutsak Olup Oğlu Oruz Çıkarıldığı Boy
12. İç Oğuz Taş Oğuz 'Aşi Olup Beyrek Öldüğü Boy

1.11.2.2. Vatikan Nüshası

Vatikan nüshası, 20. yüzyılın ortalarında Vatikan'da bulunmuştur. Bu sebeple Vatikan nüshası adını taşımaktadır. Bu nüsha hala Vatikan Kütüphanesi'nin Türkçe kısmında 102 numarada kayıtlıdır. Bu nüsha İtalyan Türkolog Ettore Rossi tarafından bulunmuştur. Bu nüsha *Hikâyet-i Oğuznâme-i Kazan Beg ve Gayrı* adını taşımaktadır. Bu adlandırma, *Kazan Bey ve Diğerlerinin Oğuzname Hikâyesi* anlamına gelmektedir. Dresden nüshasına nazaran okunması zordur ve Dresden nüshasından farklı olarak giriş ve 6 hikâyeden oluşmaktadır. Bu nüshada hikâyeler 58b ile 106 varakları arasında

bulunur. Bu nüshadaki 6 hikâye ise Dresden nüshasında bulunan 6 hikâye ile ortaktır. Bu bağlamda Vatikan nüshasında bulunan 6 hikâye ise sırasıyla şöyledir:

1. Hikâyet-i Han Oğlı Buğaç Han
2. Hikâyet-i Bamsı Beyrik Boz Atlu
3. Hikâyet Salur Kazanun Evi Yağmalanduğudur
4. Hikâyet-i Kazan Begün Oğlı Uruz Han Dutsak Olduğudur
5. Hikâyet-i Kazılık Koca Oğlı Yegenek Beg
6. Hikâyet-i Taş Oğuz İç Oğuza Âsi olup Beyrek Vefatı

1.11.2.3. Ankara Nüshası

Ankara Nüshası; Dede Korkut Hikâyelerinin üçüncü nüshasıdır. Bu nüsha Dresden ve Vatikan nüshası ile benzer özellikler göstermektedir. Bu benzerlikler en çok şekil ve dil yönünde görülmektedir. Diğer iki nüsha ile benzerliği ilk olarak 13 satır üzerine kurulu olmasıdır. Dresden ve Vatikan nüshasında görülen giriş bölümü Ankara nüshasında da yer almaktadır. Ancak giriş bölümü diğer nüshalara nazaran daha kısadır. Ankara nüshasında diğer iki nüshada bulunmayan iki soylama yer almaktadır. Bu bölüm, bu soylamadan sonra Dresden ve Vatikan nüshalarında da bulunan kadınlarla ilgili soylamaların bulunduğu bölüm ile son bulmaktadır. Bu yazma eserin son kısmı eksik bırakıldığı için devamı bulunmamaktadır.

1.11.2.4. Günbed Nüshası

Günbed Nüshası; bilinen 3 nüshadan sonra (Dresden, Vatikan, Ankara) 12 Aralık 2018 tarihinde Veli Muhammed Hoca tarafından Tahran'da bulunan Hüner Kitabevi adlı kitabevinden satın alınmıştır. Bu nüsha, İran'ın Günbed şehrinde Veli Muhammed Hoca'nın kütüphanesinde bulunmaktadır. Bu sebeple bu nüsha bulunduğu Günbed şehrinin adını taşımaktadır. Bulunan bu nüsha 2019 yılına kadar 12 hikâye olan Dede Korkut Hikâyelerinin 13. hikâyesi olmuştur. Günbed nüshası 31 yaprakтан oluşmaktadır. İlk yaprağı eksik olduğu için adı tam bilinmemekle birlikte *Kazan Beyin Ejderhayı Öldürmesi* olarak adlandırılmaktadır. Bu nüshada her yaprakta özel olarak bırakılan boşlukların da sayılmasıyla 14 satır bulunmaktadır. Eser gayet okunaklı bir nestalik hattıyla yazılmıştır. Diğer nüshalara nazaran bu nüshada uzun soylamalar yer

almaktadır. Bu nüshada 24 soy ve 1 boy yer almaktadır. Bu nüshada eserin yazarı, yeri, zamanı ile ilgili herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak eserin dil özelliklerine bakıldığında 1759'dan sonra yazıldığı aşikârdır.

Bu nüsha 2019 yılında üç ayrı çalışmaya konu olmuştur. Bu çalışmalardan ilki Yusuf Azmun tarafından yayımlanan *Dede Korkut'un Üçüncü Elyazması/ Soylamalar ve İki Yeni Boy ile Türkmen Sahra Nüshası/ Metin-Çeviri-Sözlük* adlı çalışmadır. İkinci çalışma Metin Ekici tarafından yayımlanan *Dede Korkut Kitabı Türkistan/Türkmen Sahra Nüshası/Metin-Çeviri-Sözlük* adlı çalışmadır. Üçüncü çalışma ise Shangoli Nasser Khaze, Yaghoobi Valiollah, Aghatabai Shahrouz ve Behzad Sara tarafından yayımlanan *Dede Korkut Kitabının Günbet Yazması/İnceleme-Metin-Dizin ve Tıpkıbasım* adlı çalışmadır.

Verilen bu bilgiler doğrultusunda Günbed nüshasında bulunan tek hikâye ise şöyledir:

1. Salur Kazan'ın Ejderhayı Öldürmesi

1.12. Oğuzname

Oğuzname, Türklerin en büyük tarihî destanlarına verilen addır ve tarihin derinliklerinden günümüze kadar ulaşan bir kültürel miras birikimidir. Bugün etkisini kaybetmiş gibi gözükse de yansımaları günümüzde hala devam etmektedir. Bu bağlamda Oğuzname hala günceldir. Oğuznameye sadece Oğuzlarındır demek yanlış bir söylemdir. Zira Oğuzname bütün Türk Dünyası'nın destanıdır ve bütün Türklerin ortak tarihidir.

Ercilasun'a göre Oğuzname; Türklerin ve Oğuzların sözlü/efsanevi tarihi, Dede Korkut boyları, Dede Korkut'un söylediği güzel sözler/atasözleri olmak üzere üç parçadan oluşmaktadır (Ercilasun, 2022, s. 7).

Dede Korkut Kitabındaki destani hikâyelerin Oğuznamenin parçası olduğu kesin ve nettir. Bunun ilk ve en net kanıtı 1310'da yazılmış *Dürerü't-Ticân* adlı eserde Oğuznameler hakkında verilen bilgidir.

1.13. Çalışmada Kullanılan Ölçütler

Bu çalışmada kullanılan ölçütler ana hatlarıyla Turgay Sebzecioğlu'nun *Dilbilim Kavramlarıyla Türkçe Dilbilgisi* adlı kitabında verdiği bilgilerden oluşmaktadır. Sebzecioğlu zarfları dört başlıkta incelemiştir:

1. Anlambilimsel Ölçüt Açısından Belirteçler
2. İşlevsel Ölçüt Açısından Belirteçler
3. Biçimbilimsel Ölçüt Açısından Belirteçler
4. Dağılımsal Ölçüt Açısından Belirteçler (2017, s. 344).

Sebzecioğlu Anlambilimsel Ölçüt Açısından Zarflar başlığında zarfları; durum, zaman, yer-yön ve ölçü-derece olmak üzere dört başlıkta incelemiştir. Bazı durum ve nitelik bildiren zarfları (benzerlik, birliktelik, dilek, karşılaştırma vb.) ise durum zarfları başlığı altında incelemiştir. Bu çalışmada Sebzecioğlu'ndan farklı olarak yukarıda belirtilen durum ve nitelik zarfları tek tek başlıklara ayrılarak verilmiş ve sınıflandırılmıştır. Çalışmada kullanılan bu yöntem Zeynep Korkmaz'ın *Türkiye Türkçesi Grameri* adlı kitabında yaptığı sınıflandırma ile benzerlik göstermektedir.

Sebzecioğlu İşlevsel Ölçüt Açısından Zarflar başlığında ise belirteç belirteçlik ayrımı yaparak sözcük türü belirteç olmadığı halde belirteç gibi kullanılan sözcüklerden bahsetmiştir. Bu çalışmada bu ayırmadan yararlanılarak *Sözcük Türlerine Göre Zarflar* başlığı oluşturulmuş ve belirteç olmadığı halde belirteç gibi kullanılan sözcüklerin türleri belirtilmiştir.

Sebzecioğlu Biçimbilimsel Ölçüt Açısından Belirteçler başlığında türemiş zarflardan ve bu zarflara gelen eklerden bahsetmektedir. Bu çalışmada bu başlık Sebzecioğlu'ndan farklı olarak basit, türemiş ve birleşik zarflar başlıklarıyla verilmiş ve çeşitli alt başlıklara ayrılmıştır.

Sebzecioğlu Dağılımsal Ölçüt Açısından Zarflar başlığı altında zarfların cümledeki dağılımdan söz etmektedir. Bu çalışmada bu başlık kullanılmış ve çeşitli alt başlıklara ayrılmıştır.

Bu bağlamda bu çalışma Dede Korkut Hikâyelerinden taranan zarfların yukarıda belirtilen başlıklar doğrultusunda sınıflandırılmasından oluşmaktadır.

2. İKİNCİ BÖLÜM

2.1. Anlambilimsel Ölçüt Açısından Zarflar

Anlambilimsel ölçüt açısından zarflar bulunduğu cümlede zarfların anlam yönüyle incelenmesidir. Bu zarflar bulunduğu cümlede çeşitli anlamlarda ve işlevlerde bulunmaktadır. Bunlar zarfların türü olan; zaman (*akşam, sabah vd.*), yer-yön (*aşağı, yukarı vd.*), durum (*düşünmeksizin, belki vd.*) ve ölçü-derece (*en, çok, az vd.*) zarflarıdır.

Zarflar eylemleri, sıfatları ya da zarf olan diğer kelimeleri zaman, yer ve yön, durum, ölçü ve derece bakımından açıklayan ve niteleyen sözcüklerdir (Sebzecioğlu, 2017, s. 344).

2.1.1. Durum Zarfları

Durum zarfları, cümlede eylemin anlamını hâl ve tavır bakımından belirten zarflardır. Bu zarflar, fiilin nasıl veya ne sebeple yapıldığını belirtmekte ve yükleme sorulan *nasıl* ve *niçin* sorularına cevap vermektedir. Korkmaz durum zarflarını şu şekilde açıklamıştır:

Durum zarfları, fiildeki oluş ve kılışın durumunu belirten zarflardır. Bir oluş ve kılışın durumu, kendisine eklenen zarfın anlamı ile bağlantılı olduğundan bu grupta yer alan zarflar işlev bakımından hayli çeşitlidir. Durumda benzerlik, beraberlik, dilek, hatırlatma, karşılaştırma, kesinlik, pekiştirme, tahmin, tekrarlama, sebep, sınırlama, süreklilik gösterme, şüphe bildirme, yanıt verme gibi türlü işlevler yüklenmiştir (2009, s. 502).

“Her ne iş olsa *korğut ataya tanışmayınca* işlemezleridi” (3a-9)

“*Sözün tutup* tamam ederleridi” (3a-11)

“*Allāh allāh demeyince* işler oğmaz” (3a-12)

“*Qādir tağrı vermeyince* er bayımaz” (3a-12)

“*Ecel va'de ermeyince* kimse ölmez” (3a-13)

“*Ezelden yazılmasa* kul başına kaçā gelmez” (3a-13)

“*Örleşüben şular taşsa* deniz tolmaz” (3b-3)

“*Yad oğulu şaklamağıla* oğul olmaz” (3b-5)

“*Böyüyende* salur gèder” (3b-5)

- “**Ƙ**ara eşek başına uyan **ursay** ƙatır olmaz” (3b-7)
- “**Ƙ**aravaşa **ton geyürsey** ƙadın olmaz” (3b-7)
- “**Y**apa yapa **ƙarlar yağsa** yaza ƙalmaz” (3b-8)
- “**Ƙ**azağuca **ƙıymayınca** yol alınmaz” (3b-10)
- “**Ƙ**ara polad uz **ƙılıcı çalmayınca** ƙarım dönmez” (3b-10)
- “Er **mālına ƙıymayınca** adı çıƙmaz” (3b-11)
- “**Ƙ**ız **anadan görmeyince** öğüt almaz” (3b-11)
- “Oğul **atadan görmeyince** şofra çekmez” (3b-12)
- “**Ƙ**azılık ata **binince** binmese yeğ” (4a-5)
- “Uz ƙılıcı muhannatlar **çalınca** çalmasa yeğ” (4a-6)
- “**Ā**dem içmez acı şular **şızınca** şızmasa yeğ” (4a-8)
- “Ata belinden **enince** enmese yeg” (4a-9)
- “Ana rahmine **düşünce** toğmasa yeg” (4a-10)
- “Yalan söz bu dünyede **olunca** olmasa yeg” (4a-11)
- “**Ƙ**olça **ƙopuz götürüp elden ele begden bege** ozan gezer” (4b-8)
- “**H**ecetinleyin **düz** okınsa” (5a-1)
- “**Y**azılıp **düzilüp** gökden endi” (5a-5)
- “Ol ƙur’ānı ‘ulemālar **öğrenince** güydi bağdı” (5a-6)
- “Ol mekkeye **şag** varsa **esen** gelse” (5a-9)
- “Eyne günü **okınanda** ƙutbe görkli” (5a-10)
- “Minārede **bañlayanda** faƙı görkli” (5a-11)
- “**Ƙ**ulağ **urup dinleyende** ümmet görkli” (5a-11)
- “**D**izin **başup oturanda** helāl görkli” (5a-12)
- “Ağ südin **toya** emzürse” (5a-13)
- “Yüce tañrı **dost oluban** meded ersün” (5b-4)
- “**E**lin **yüzin yumadin** toğuz bazlammac ilen bir külek yoğurd gözler” (5b-12)

- “*Toyınca* tıka basa yer” (5b-13)
- “*Depidinçe* yerinden örü turdı” (6a-6)
- “*Elin yüzün yumadın* çarpışdurdı” (6a-7)
- “*Koşu hakkı tañrı hakkı dëyü* söyler” (6b-1)
- “*Ne gelürise benüm şağruma gelsün dëyü* elin götine urur” (6b-9)
- “*Yulda bir kerre toy édüp* oğuz beglerin konuqlarıdı” (7a-4)
- “Ala şabāh *kalqubanı yerinden örü turup kırk yigidin boyına alup* şöhetine gelüridi” (7b-7)
- “*Yemezse* tursun getsün” (8b-3)
- “*Yaqañıla boğazuñdan tutubanı* şalayın mı” (8b-11)
- “*İncinüp* acı sözler söyleme” (9a-3)
- “Ola kim *bir ağız du‘ālı-nuñ alkıştıyla* tañrı bize bir batman ‘ayāl vère” (9a-10)
- “*Ehlinüñ söziyle* ulu toy eyledi” (9a-11)
- “*Bir ağız du‘ālı-nuñ alkıştıyla* tañrı bize bir ‘ayāl vèrdi” (9b-3)
- “Üç gişi sağ yanından, üç gişi şol yanından *demür zencîrile* boğayı tutmuşlarıdı” (10a-1)
- “Oğlan *yumruğıyla* boğanuñ alnına *kıya tutup* çaldı” (10a-8)
- “Oğlan *yine* boğanuñ alnına yumruğıyla *katı* urdı” (10a-9)
- “Boğayıla oğlan *bir hamle* çekişdiler” (10a-12)
- “Dirse hānuñ oğlı *böyle* bid‘at işlemiş, dëyeler” (11b-9)
- “*Böyle degeç* hānum, ol nā-merdlerüñ yigirmisi dağı çıka geldi” (11b-13)
- “Hānuñ oğlı *böyle* bid‘at eylemiş, dëyeler” (12a-8)
- “*Bizim sözüümüzile* gelmez” (12a-13)
- “*Kuş uçurup av avlayup oğlunu oñlayup* öldüre görgil” (12b-2)
- “Eger *böyle* öldürmeziseñ *bir dürlü dağı* öldürimezsin, bellü bilgil” (12b-3)
- “*Gëyige atariken* oqıla seni urur öldürür” (13a-9)

- “**Oğluñ seni öldürmedin** sen oğlunu öldürü görgil! dediler” (13a-10)
- “Dirse hân istedi kim oğlancuğının üstine **güvleyüp** düşeyidi” (13b-3)
- “**Oğlancuğumun ilk avidur deyü** kestirdi” (13b-6)
- “Çıksun benüm kör gözüm a dirse hân! **yaman** segrür” (14a-7)
- “Kesilsün oğlan emen süt tamarum, **yaman** şızlar” (14a-8)
- “**Şaru yılan şoğmadın** ağca tenüm, kalkup şişer” (14a-9)
- “**Böyle degeç** dirse hân hatunına cevâb vèrmedi” (14b-11)
- “Alcağdan yüce yerlere **çapup** çıktı” (15a-6)
- “Karga kızgun **kan görüp** oğlanun üstine konmak isteridi” (15a-9)
- “**Oğlan anda yıkılduğda** boz atlu hıdır oğlana hâzır oldı” (15a-11)
- “Üç katla yarasın **eliyle** sığadı” (15a-12)
- “Oğlanun anası oğlanun üstine **çapup** çıka geldi” (15b-2)
- “**Çağıruban** oğlancuğına soylar” (15b-3)
- “Kazılık tağı akar senün şularun **akar iken** akmaz olsun” (15b-8)
- “Biter senün otlarun **biter iken** bitmez olsun” (15b-9)
- “Kaçar senün geyiklerun **kaçariken** kaçmaz olsun, taşa dönsün” (15b-10)
- “**Böyle degeç** **yalabdağ** gözün açdı” (16a-2)
- “**Böyle degeç** kırk ince kız yayıldılar” (16a-13)
- “Oğlanun kırk günde yarası oñaldı, **şapaşag** oldı” (16b-7)
- “Ağ etinden **kan çıkınca** dögdiler” (17a-2)
- “Dirse hân **yayan**, bunlar **atlu** yöridiler” (17a-3)
- “**Şarp kayalar oynanmadı** yer obrıldı” (17a-8)
- “Gendüler **atlu**, babañı **yayağ** yöritdiler” (17a-11)
- “Hânım oğul **kalkubanı** yerün den öri turgıl” (17a-12)
- “Kırk yigidin boyına aldı, **babasınun ardınca** yortup getdi” (17b-5)
- “**Şavaşmadın urışmadın** alı vereyim” (18a-5)

- “Dedem qorkut *böyle* dedi” (19a-11)
- “*Qalın oğuz beglerine sağraq sürüp* içerleridi” (20a-8)
- “*İçüp içüp* ulaş oğlı salur qazanuñ alnına şerābuñ itisi çıqdı” (20a-9)
- “*Anlar eyle degeç* at ağızlu aruz qoca iki dizinüñ üstine çökdi” (20b-2)
- “Qazan begüñ qarıcuk olmış anası *qara deve boynında aşılı* (yesir) gétđi” (21a-10)
- “Hān qazanuñ oğlı oruz beg üç yüz yigidilen *eli bağlu, boynu bağlu* (yesir) gétđi” (21a-11)
- “*Negāhenden* qaracuk çobanuñ üzerine altı yüz kāfir quyuldı” (22a-1)
- “*Baş endürüp* bağır bağıl, biz kāfire selām vergil” (22a-11)
- “*Birin atanda* ikisin, üçin yıqdı” (22b-9)
- “*İkisini atanda* üçin, dördin yıqdı” (22b-10)
- “Qaracuk çoban kāfirüñ üç yüzini *şapan taşıyla* yere bırağdı” (22b-12)
- “*Böyle degeç* qazan eydür” (23b-10)
- “*Bu hālları gördüğinde* qazanuñ qara kıyma gözleri qan yaş toldı” (24a-10)
- “Qorkuduban *şamatasıyla* ürkiden” (25a-11)
- “Qarıcuk anañ *qara deve boynında aşılı* geçdi” (25b-10)
- “Borla hatun *ağlayuban* şundan geçdi” (25b-12)
- “Oruz *başı açuk, yalın ayak kāfirlerüñ yanınca* tutsağ gétđi” (25b-13)
- “*Çoban böyle degeç* qazan ah étđi aklı başından gétđi, dünyā ‘ālem gözine qarangu oldı” (26a-3)
- “*Qazan beg böyle degeç* çoban eydür” (26a-6)
- “*Üç yerde* yaralandum” (26a-10)
- “*Yenümile* alnum qanın ben sileyin” (26b-3)
- “Ölürisem *senüñ ođruña* ben öleyim” (26b-4)
- “*Allāh te‘āla qorisā* evünji ben qurtarayın, dedi” (26b-5)
- “*Çoban böyle degeç* qazana qahr geldi, aldı yöriyü verdi” (26b-5)

- “*Böyle değec* kazan eydür” (26b-10)
- “Kaba ağacı *yëriyile yurdiyula* kopardı” (27a-7)
- “Bu yaña sögli melik kâfirlerle *şën şādmān yëyüp içüp* otururıdı” (27b-3)
- “*Boğazından urğanıla* aşuñ” (28a-12)
- “*İki talusından* çengele şancun” (28a-13)
- “Sakın kadın ana *menüm içün* ağlamayasın” (28b-11)
- “*Oğul oğul dëyüben* zarılık kıldı, ağladı” (29a-7)
- “Kadın ana, *karşum alup* ne böğürürsün” (29a-8)
- “*Böyle değec* anasının kararı kalmadı, yöriyü vërdi” (29b-2)
- “*Şavaşmadın urışmadın* kaydayım gërü döneyim, gëdeyim, bellü bilgil, dëdi” (31a-4)
- “*Böyle değec* qaracuk çobanuñ acığı tıtdı, tıdaqları tebserdi” (31a-12)
- “Gelüben kızanuñ kızın *erligile* alan” (32a-7)
- “*Oğuzun aq şakallu kocaları görende* ol yigidi taşınleyen” (32a-8)
- “*Destürsuzca* bayındır hānuñ yağısın başan” (32a-12)
- “*Altmış ögec derisinden kürk eylese* tobuqlarını örtmeyen” (32b-12)
- “*Altı ögec derisinden külah étse* kulaklarını örtmeyen” (32b-13)
- “*Acığı tıtanda* bıyıqlarından kan çıkan” (33a-5)
- “*Élden çıkup* aygır gözler şuyından at yüzdüren” (33a-7)
- “*Şayıлмаğıla* oğuz begleri tükense olmaz” (33b-1)
- “*Bî-tekellüf* kâfire at şaldılar, kılıç çaldılar” (33b-4)
- “Sögli meliki *bögürdübeni* atdan yere şaldı” (34a-4)
- “*Ġāfillüce* kara başın alup kesdi” (34a-4)
- “*Kaşşaduban* alca kanın yer yüzine dökdi” (34a-5)
- “Kırk baş kul kırk kırnaq, *oğlı oruz başına* āzād eyledi” (34b-7)
- “Dedem kōrkud *böyle* dëdi” (34b-10)
- “*Çapariken* ağ boz atıñ büdremesün” (35a-3)

- “**Çalışanda** kara polat uz kılıcuñ gédilmesün” (35a-4)
- “**Dürtişüriken** ala göderün uvanmasun” (35a-4)
- “Günāhlarını **adı görklü muhammed muştafā yüzi şuyına** bağışlasun” (35a-10)
- “Hānuñ karşıusunda **yay tayanup** tırmışdı” (35b-5)
- “**Böyle degeç** dizinüñ üzerine çökdi” (35b-10)
- “ **Kıya tiküben** bay böre begün yüzine baqdı” (35b-11)
- “Begler, **tācum tahtum için** aqlaram” (36a-2)
- “**Böyle degeç** kalın oğuz begleri yüz göye tıtdılar, el kaldurup dua eylediler” (36a-7)
- “Oğuz begleri bunu eşitdiler **şād olup** sevindiler” (36b-7)
- “Varuñ rüm éline **menüm oğlum için** yahşı armağanlar getürün menüm oğlum böyüince dèdi” (36b-10)
- “**Bay börenüñ oğlyiçün** bir deniz kulunu boz aygır aldılar” (36b-13)
- “Ol zemānda bir oğlan **baş kesmese, kan dökme** ad komazlarıdı” (37a-6)
- “**Yeyüp içüp** otururlardı” (37a-10)
- “**Böyle degeç** bāzırgānlar saht oldı” (38a-13)
- “Bunda minnetile almaqdan ise anda babam yanında **minnetsüz** almak yègdür, dedi” (38b-7)
- “**Bāzırgānlar geldi dèyü** babası sevindi” (38b-11)
- “**Baş èndürüp** selām vèrdiler” (39a-2)
- “**Bunlar böyle edicek** bay böre begün acığı tıtdı” (39a-5)
- “Sen oğluñı **bamsam dèyü** oğşarsın” (39b-10)
- “Kalın oğuz begleri **ele** götürdiler” (39b-12)
- “**Yazup** bu otağ kimün ola dèdi” (40a-5)
- “Pay bîcān begün bir kıızı varımış, **anı görmege** geldüm” (41a-8)
- “Karvaşdılar **iki pehlevān olup** bir birine şarmaşdılar” (41b-7)
- “**Dügün kutlu olsun hān kıızı dèyü** barmağından altun yüzügi çıkardı” (42a-4)

- “Çün *böyle* oldu, hemân imdi ilerü tırmağ gerek beg oğlu” (42a-7)
- “Beyrek *kızdan ayrılup* evlerine geldi” (42a-8)
- “Nêce maşlahat görürlerise *ana göre* iş edelüm” (42b-11)
- “*Ağız dilden görklü* selâm vèrdi” (43b-2)
- “*Taıırınuı buyuruğıyla pègamberüı kavlıyla* bānı çiçeği bamsı beyrege *dilemeğe* gelmişem” (43b-10)
- “*Böyle değeç* deli qarçar eydür” (43b-13)
- “Mere ne dedüğüüm yetürün, kara ayđını *yarağıla* getürün” (44a-1)
- “Kara ayđını *yarağıla* getürdiler” (44a-1)
- “*Dedeyi kova kova* deli qarçar on bēlen yēr aşırdı” (44a-5)
- “*Dede korkuduı ardından* deli qarçar ērdi” (44a-6)
- “Yoğarisından *öyke ile* hamle kıldı” (44a-9)
- “*Çalarısan* elün qurısun” (44a-10)
- “*Hak te‘ālanun emriyle* deli qarçaruı eli yoğaruda aşılu qaldı” (44a-11)
- “*Taıırınuı buyuruğıyla, pègamberüı kavlıyla* kıız qarındaşı beyrege vèreyin” (44b-2)
- “Delinün eli *hak emriyle* şapaşaq oldu” (44b-5)
- “Biı dağı ayđır getürün kim *heç* kısraga aşmamış ola” (44b-9)
- “Yarımason yarçımason deli qarçar, *eyle* māl istedi ki heç bitmesün, dedi” (45a-7)
- “*Alup bunları* delü qarçara gètdi” (45b-8)
- “Ayđırları *göricek* begendi” (45b-10)
- “Develeri *gördüğinde* begendi” (45b-10)
- “*Hep bir yèrde* dèrüpürürem” (46a-1)
- “Deli qarçarı *yalıncağ eyledi*, ağıla koydı” (46a-3)
- “Bu ısmarladığun nesnedür, nolduı *böyle* buıalduı” (46a-7)
- “*Allāh ‘ışkına* beni kırtar” (46b-1)
- “Delü qarçar *segirderek* vardı” (46b-2)

- “Kırk yigid ilen **yéyüp içüp** otururlarardı” (47a-1)
- “**Varup** bayburd hişarı begine haber vèrdi” (47a-3)
- “Beyrek ap alaca gerdegi içinde **yéyüp içüp bî-haber** otururardı” (47a-7)
- “**Otuz toköz yigidilen** beyrek tutsak gètdi” (47a-12)
- “Beyregün babası **kaba şarık götürüp** yere çaldı” (47b-4)
- “**Oğul oğul deyüben** böğürdi” (47b-5)
- “**Ağlayubanı şıklayubanı** évine geldi” (47b-9)
- “**Murādına maqşūdına érmeyen yalnız kardaş deyüp** ağlaşdılar, böğüşdiler” (47b-13)
- “**Toyinca** yüzine bakmaduğum hānum yigit” (48a-5)
- “Kanda gètdün **beni yalnız koyup** cānum yigit” (48a-5)
- “**Buni eşidüp** kıyan selcük oğlı deli dundar ağ çıkardı” (48a-9)
- “Kalin oğuz begleri **beyrek için** ‘azîm yas tıtdılar, umud üzdiler” (48a-11)
- “Beyrek **diri olsa** on altı yıldan berü gelüridi” (48b-3)
- “**Böyle degec** yarımasun yarçımasun yalancı oğlı yartacuğ eydür” (48b-6)
- “**Uşda** nişanı sultānum, dèdi” (48b-11)
- “**Vay göz açup gördüğüm, göñül vèrüp sevdüğüm deyü** ağladı” (49a-5)
- “Bāzırgānlar yarağ gördiler, **gece gündüz demeyüp** yörıdiler” (49a-13)
- “**Beyregi dahı getirüp** kopuz çaldururlarardı” (49b-3)
- “Ol begler ağ çıkardı kara geydi **senüñçün** bamsı” (50a-5)
- “Ağ çıkarup kara geydiler **senüñçün** bamsı” (50a-6)
- “**Güz alması gibi al yavaşların yırtar** gördüm bamsı” (50a-8)
- “**Gelmez kardaş deyü zarılık éder** gördüm bamsı” (50a-9)
- “**Yalancı oğlı yartacuğa varur** gördüm” (50a-12)
- “**Böyle degec** **bögürü böğürü** ağlaşdılar” (50b-9)
- “Geldüğümce seni **şén** görürdüm” (50b-13)

- “*Böyle degeç* kız beyregi ‘aşıklamıştı” (51a-6)
- “Eger seni hişardan aşağı *urğanıla* şalınduracak olurısam” (51a-6)
- “Babaña anaña *şağlıgıla* varacak olurısan beni bunda gelüp helallığa alur mısın? Dedi” (51a-8)
- “*Şağlıgıla* varacak olurısam oğuza gelüp seni helallığa almazısam, dedi” (51a-10)
- “*Gederek* kâfirün ılkısına geldi” (51b-1)
- “Gendünün deñiz kulunu boz aygır bunda *otlanup* turur” (51b-3)
- “*Avazum gèdilmedin, ünüm boğılmadin* bir atdur elüme girdi” (52b-2)
- “*Kardeş beyrek! dèyü* ağlar bozlar” (53a-5)
- “*Toyun düğünün kara oldu! dèyü* ağlar” (53a-6)
- “Mere kız ne ağlarsın, (ne) bozlarsın *ağa! dèyü?*” (53a-9)
- “*Ağa! dèyü* ne ağlarsın, ne bozlarsın” (53a-11)
- “*Ağam beyrek gedeli* yaylarum yok” (53b-8)
- “*Ağam beyrek gedeli* içirim yok” (53b-10)
- “*Ağam beyrek gedeli* binerüm yok” (53b-12)
- “*Ağam beyrek gedeli* yüklerüm yok” (53b-13)
- “*Ağam beyrek gedeli* şölenüm yok” (54a-2)
- “*Ağam beyrek gedeli* göçerüm yok” (54a-3)
- “Mere ozan, *karşu yatan kara tağdan aşup geldüğünde geçdüğünde* beyrek adlu bir yigide bulışmaduñ mu” (54a-5)
- “*Taşkun taşkun şuları geçüp geldüğünde geçdüğünde* beyrek adlu bir yigide bulışmaduñ mı” (54a-6)
- “Bağdı gördi kız kardeşleri *karalu göklü* otururlar” (54b-4)
- “*Ađanuzun başı ve gözi şadağası*, köhne kaftanuñuz var ise gèyeyin, düğüne varayın” (54b-12)
- “*Ağam beyrek gedeli* biz(e) ozan geldüğü yok” (55a-13)
- “Kızlar *bu kaftanıla* meni tanıdılar kalın oğuz begleri dağı tanırlar” (55b-2)

- “**Böyle degec** beyrek yayı aldı” (56a-9)
- “Yalancı oğlu **katı** kaçıldı” (56a-12)
- “Beyrek **yayı gördüğünde** yoldaşların ağıdı” (56b-1)
- “**Aygır vèrüp** aldugum (ağ) tozlu katı yayum, **boğa vèrüp** aldugum boğma kirişüm” (56b-3)
- “Beyrek **oqıla** yüzügi urdı” (56b-8)
- “Oğuz begleri **bunu göricek el ele** çaldılar” (56b-9)
- “**Böyle degec** kazan beg eydür” (57a-13)
- “Sağa düşer mi **bî-tekellüf** benüm üzerime gelesin” (58a-5)
- “**Büldür büldür** gözlerinüñ yaşı akar” (58b-5)
- “Ere varan kız kalka, **kol şaluban** oynaya, men çopuz çalam dedi” (58b-7)
- “And içeyim **bu kez** boğaz kışrağa bindüğüm yok” (58b-13)
- “**Kol şaluban** oynaya, dedi” (59a-5)
- “**Böyle degec** boğazca fatma eydür” (59a-5)
- “**Yüzük gözükmesün dèyü** oyuna girdi” (59a-11)
- “**Men bu yerden gèdeli** delü olmış” (59a-12)
- “**Bunu eşidicek** bānı çiçek kaçıldı” (59b-4)
- “**Çarmalanup** dört yanuğa bakduñ mu kız” (59b-9)
- “**Beyrek gèdeli** bam bam depe başına çıkduğum çok” (59b-13)
- “**Çarmalanup** dört yanuma bakduğum çok” (59b-13)
- “**Beyrek! dèyü** ağladuğum çok” (60a-3)
- “**Oğ atanda** men senüñ oñuñı yarmadum mı?” (60a-10)
- “**Üç öpüp bir dişleyüp** altun yüzügi barmaguğa geçürmedüm mi?” (60a-11)
- “**Böyle degeç** kız tanıdı” (60a-13)
- “Bildi kim beyrek-dür; **cübbesiyle çuhasıyla** beyregüñ ayağına düşdi” (60b-1)
- “Beyrege dāyeler **kaftan gèyürüp** tonatdılar” (60b-2)

- “Argap argap kara tağun yıhılmışıdı, yüceldi **āhir**” (60b-4)
- “Kānlu kānlu şularuñ şoğılmışıdı, çağladı **āhir**” (60b-5)
- “Kābba ağacuñ kırımışıdı, yaşardı **āhir**” (60b-6)
- “Şehbāz atun kırımışıdı, kılun vèrdi **āhir**” (60b-7)
- “Kızıl develerün kırımışıdı, köşek vèrdi **āhir**” (60b-8)
- “Ağ koyunuñ kırımışıdı, kızı vèrdi **āhir**” (60b-9)
- “On altı yıllık hasretün, oğuluñ beyrek geldi **āhir**” (60b-9)
- “**Dilün için** öleyin gelincügüm” (60b-11)
- “**Şağ esen** çıkup gelse” (60b-13)
- “Destmālī gözine silicek **allāh te‘ālanuñ kudretiyile** gözi açıldı” (61a-13)
- “**Kalın oğuz imrencesi cānum oğul! dèyüben** çok ağladı” (61b-4)
- “Beyrek ardına düşdi, **kova kova** saza düşürdi” (61b-7)
- “**Yoldaşlarımı çıkarmayınca, hişārı almayınca**, murāda ermezem” (61b-12)
- “**Beyrek oğurına** beni seven binsün” (61b-13)
- “Sögli meliki **bögürdübeni** kasan beg atdan yere şaldı” (62a-7)
- “**aziz tanrı adına** kudbe okıtdılar” (62b-2)
- “Otuz tokuz yigit **oñunuñ ardınca** gètdi” (62b-11)
- “Günāhuñuzı **adı görklü muhammed muştafa yüzi şuyına** bağışlasun” (63a-7)
- “Kāfir kızları al şerābı **altun ayağula** kalın oğuz beglerine gezdürürleridi” (63b-4)
- “Oğlı oruz karşusunda **yay söykenüp** tururıdı” (63b-7)
- “**Dahı** senün yüzüne men gelmezem” (64a-8)
- “**Tācum tahtum saña vèrmeyeler dèyü** şonımı anđum ağladum oğul” (64b-7)
- “Oruz **hüb** söyledi” (65a-2)
- “**Yedi günlük azuğula** çıkayın” (65a-4)
- “Kasan **oğlını alup** kara tağlar üzerine ava çıkdı” (65a-10)
- “Oğul **anuçun** yağı dèrler ki biz anlara yetsevüz öldürürüz” (66a-9)

- “Anlar *bize yêtse* öldürür” (66a-10)
- “Boynı uzun bedevî atum şaqlarıdum *bu gün için*” (66b-4)
- “Ağ meydānda segirdeyim *senüñ için*” (66b-5)
- “Ala evren sur cıdamı şaqlarıdum *bu gün için*” (66b-6)
- “Kaba qarın geñ gögüsde oynadayım *senüñ için*” (66b-7)
- “Kara polad uz kılıcum şaqlarıdum *bu gün için*” (66b-8)
- “Sası dīnlü kâfir başın kesdüreyim *senüñ için*” (66b-9)
- “Egni bek demür tonum şaqlarıdum *bu gün için*” (66b-9)
- “Yeñ yaqalar dikdüreyim *senüñ için*” (66b-10)
- “Başumda kunt ışıkum şaqlarıdum *senüñ için*” (66b-11)
- “Kaba çomak altında yoğurdayım *senüñ için*” (66b-12)
- “Ala gözli kırk yigidüm şaqlarıdum *bu gün için*” (66b-13)
- “Şası dīnlü kâfir başın kesdüreyim *senüñ için*” (66b-13)
- “Aşlan adum şaqlarıdum *senüñ için*” (67a-1)
- “Yaqa tutup kâfirile oğraşayım *senüñ için*” (67a-2)
- “Kara başuna *iş düşende* gereklüdür” (67a-13)
- “Baba, oğul qazanur *ad için*” (67b-3)
- “Oğul da kılıç kuşanur *baba ğayretiyçün*” (67b-4)
- “Menüm de başum qurbān olsun *senüñ için*” (67b-4)
- “*Yağıya girüp* baş kesmedüñ” (67b-6)
- “*Ādem öldürüp* qan dökmedüñ” (67b-7)
- “*Qaydup* gerü döndi” (67b-11)
- “*İki eylese* ol oğlanı qabül eylemezleridi” (68a-1)
- “Qazan beg gördi ki kâfir *katı* yaqlandı” (68a-3)
- “*Şağh şollı* kâfiri *hub* tağıtdı” (68b-5)
- “Ala qalkān bağıcı *kısa* dügdiler” (68b-11)

- “**Ƙarusından** ağ ellerin bağladılar” (69a-3)
- “**Yüzi üzerine şaluban** süridiler” (69a-4)
- “**Ağ etinden kan çıkınca** dögdiler” (69a-5)
- “**Baba! dëyü** ağlatdılar” (69a-5)
- “**Ana! dëyü** bozlatdılar” (69a-5)
- “**Eli bağlu, boynu bağlu yüzi üzerine şalup** aldılar” (69a-6)
- “**Eyle** sandı” (69a-8)
- “Varayın anı **ƙılıcıla** päreleyeyin” (69b-1)
- “Bir dağı kimse **yazı yërde yoldaş koyup** kaçmaya dëdi” (69b-2)
- “Ağ ellerin **ƙarusından** bağlatduğ mı” (70a-10)
- “**Ƙāfir öñince** yöritdüğ mi” (70a-10)
- “**Dili damağı ƙurıyup** dört yanına bağdurduğ mı” (70a-11)
- “**Ƙadun ana, beg baba’ dëyü** bozlatduğ mı” (70a-13)
- “**Şam yëlli esmedin**, ƙazan ƙulađum çınlar” (70b-3)
- “**Sarımsağ otın yëmedin**, ƙazan içüm göyner” (70b-4)
- “**Şarı yılan şoğmadın** ağca tenüm ƙalkar şişer” (70b-4)
- “Yanuma bağduğumda ƙonşuma **ëyü** bağdum” (71a-3)
- “**Dilek ile** bir oğulu **gücile** buldum” (71a-5)
- “Dëmez olsağ **yana göyne** ƙarđaram ƙazan sağa” (71a-6)
- “**Bir dağı** soylamış” (71a-7)
- “Ƙarşu yatan ƙara tağdan bir oğul uçurduğısa dëgil mağa, **külüngile** yığdurayın” (71a-8)
- “**Oğul oğul vay! dëyübeni** bozlayaym mı” (71b-5)
- “**Oğul oğul dëyü** bozlayaym mı” (71b-11)
- “**Böyle dëgec** ƙazanuđ ‘ağlı başından gëtdi” (72a-6)
- “**Avda ƙalan oğul için** ƙayurmađıl” (72a-9)

“Kazan, oğlan avda idügin andan bileyin *kim yorđun atıñıla, gèdilmiş cıdañıla* ardına düşesin” (72b-1)

“*Anası tuymadın* el altından buyurdı” (72b-3)

“Toğsan tümen genç oğuz *ardumca* gelsün” (72b-4)

“Bedevî atı ođlanıñ *oğlanmış* yatur” (72b-7)

“*Düşmen tatar oğlı elümüze girmişiken* cezâyıla öldürelüm” (73a-3)

“*Sen gelmedin* baba, kâfirler tanışdılar” (73b-2)

“*Karısından* ağ ellerini bağlan” (73b-2)

“*Ėafillüce* görklü başın kesün” (73b-3)

“Oğlıyla ikisini *bir yèrden* öldürün” (73b-4)

“*Segirdüriken* koñur atıñ sürçdüresin” (73b-6)

“*Ėafillüce* güzel başın kesdüresin” (73b-7)

“Ağ bürçeklü anam oğul! deriken *başum bahtı kazan! dèyü* ağladasın” (73b-8)

“*Yaradan hağkıyçün* baba, kayda döngil, eve vargıl” (73b-13)

“Menüm anam *menüm için* kayurmasun” (74a-6)

“*Üç ayda varmazısam* öldüğümi ol vağt bilsün” (74a-9)

“Anam *menüm için* gök gèyüp kara şarınsun” (74a-11)

“Oğlan *bir dağı* şoylamış” (74b-1)

“Kanlu kanlu şular esen olsa *kanın* daşar” (74b-3)

“Ala řañla yèrümdeñ turduğum *senüñ için*” (74b-13)

“Koñur atım yorıltmışam *senüñ için*” (74b-13)

“Ağ toñuma kir eklendi *senüñ için*” (75a-1)

“Menüm başum kurbân olsun cānum oğul *senüñ için*” (75a-2)

“*Sen gèdeli* ağlamağum gökde iken yère èndi” (75a-2)

“*Kâfir yanınca yayağ* yörir” (75a-10)

“Ėsmānlu gökde *kara bulut oluban* kâfirün üzerine gürleyeyim” (75b-6)

- “*Ağ yıldırım olup* şakıyayım” (75b-7)
- “*Na‘ra urup* haykırdı” (75b-13)
- “*Yaba yalınız* kâfire at depdi, kılıç urdı” (76a-1)
- “*Döne döne* bir zemân *yağşı* savaş eyledi” (76a-2)
- “Bir sâ‘atda kâfire *üç kerre* at depdi” (76a-3)
- “*Nāgāh* gözi қаpağına kılıç тоқındı” (76a-4)
- “*Başum tāci қазан gelmedi dēyü* izin izledi gétđi” (76a-9)
- “*İlgayuban* kara tağum yıқан қазан” (76b-5)
- “*Bıçaқ alup* қанadlarum қıran қазан” (76b-6)
- “*At üstinde eglenmeyüp* yortan қазан” (76b-8)
- “*Acığı тұtanda* қара таşı күl eyleyen” (76b-13)
- “Қара бıyıғın *yedi yērde* еңsesinde дүген” (77a-1)
- “*Anuñ ardınca* görelüm hānum kimler yétđi” (77a-3)
- “*Anuñ ardınca* görelüm kimler yétđi” (77a-8)
- “Varuban *destürsuzca* bayındır hānuñ yağısın başan” (77a-9)
- “*Anuñ ardınca* görelüm kimler yétđi” (77a-12)
- “*Anuñ ardınca* görelüm kimler yétđi” (77b-3)
- “*Anuñ ardınca* görelüm kimler yétđi” (77b-7)
- “*Anuñ ardınca* biñ қavmlu başları дүгер yétđi” (77b-9)
- “*Anuñ ardınca* biñ бүgdüz başları emen yétđi” (77b-10)
- “*Anuñ ardınca* тоқuz қoca başları aruz yétđi” (77b-11)
- “*Bî-tekellüf* kâfire at şaldılar” (78a-2)
- “*Bögürdübeni* atdan yere şaldı” (78a-9)
- “*Şancubanu* yere çaldı” (78a-13)
- “*Depretmedin* başın kesdi” (78a-13)
- “Қırқ ulı қulıla қırқ cāriyye, *oğı başına* çevürdi” (78b-10)

“**Böyle** dèdi” (79a-1)

“**Çapariken** ağ boz atıñ büdremesün” (79a-7)

“**Çalışanda** kara polat uz kılıcuñ gèdilmesün” (79a-8)

“Bunu neçün **böyle** èderidi” (79b-5)

“**Anunçunki** menden deli, menden güçlü er var mıdur ki çıka menümile şavaşa? dèridi” (79b-5)

“**Allāh emriyle** ol yigit öldi” (79b-10)

“Kimi **oğul dèyü**, kimi **kartaş dèyü** ağıladı” (79b-11)

“**Negāhenden** deli dumrul çapar yètdi” (79b-13)

“**Birliğün, varlığün haqqıçün** ‘azrāyili menüm gözüme göstergil” (80a-7)

“**Bir dağı** yahşı yigidün cānın almaya! dèdi” (80a-9)

“Deli dumrul kırk yigidilen yèyüp içüp otururiken **negāhenden** ‘azrāyil çıka geldi” (80b-3)

“**Böyle dègec** ‘azrāyilün acığı tıtdı” (81a-2)

“Mere ‘azrāyil, men seni gèn yèrde isteridüm, tar yèrde **eyü** elüme girdün ola mı dèdi” (81b-3)

“‘azrāyilün gözini **eyle** korıhtum ki gèn kapuyı kòdı, tar bacadan kaçdı” (81b-8)

“Men seni **böyle** bilmez idüm” (82a-5)

“**Uğrulayın** cān alduğün tuymaz idüm” (82a-5)

“Allāh te‘ālanuñ emri **böyle** oldı kim deli dumrul cānı yèrine cān bulsun” (83a-3)

“**Hırıldadup** tatlı cānum alur oldı” (83b-1)

“Yoğsa oğul, **deli dumrul’ dèyü** ağılar mısın?” (83b-3)

“**Toğduğında** toköz buğra öldürdügüm aşlan oğul” (83b-4)

“Karşu yatan kara tağum **gerekise** söyle gelsün” (83b-7)

“Şovuk şovuk bınarlarum **gerekise** aña içit olsun” (83b-9)

“Tavla tavla şehbāz atlarum **gerekise** aña binit olsun” (83b-10)

- “Kaṭār kaṭār develerüm *gerekise* aña yüklet olsun” (83b-11)
- “Ağayılđa ağca koyunum *gerekise* kara mudbağ altında anuñ şöleni olsun” (83b-12)
- “Altun, gümüş, pul *gerekise* aña hırcılık olsun” (83b-13)
- “*Hırladup* cānum alur oldı” (84a-7)
- “Yoħsa oğul, *deli dumrul! dëyü* ağlar mısın?” (84a-9)
- “*On ay dëyende* dünyā yüzine getürdügüm oğul” (84b-1)
- “*Altun aqça gücine şalubanı* seni kırtaraydum oğul” (84b-6)
- “*Böyle dëgeç* ‘azrāyil geldi” (84b-9)
- “Mere deli kıvat, *dahı* ne amān dilersin” (84b-12)
- “*Andan sonra* menüm cānum alasin” (85a-5)
- “İki oğlanuğı *ögsüz* kıomağıl” (85b-4)
- “*Tatlu damağ vëriip* şorişduğum” (85b-8)
- “*Bir yaşduqda baş kıoyup* emişdügüm” (85b-8)
- “Karışu yatan kıara tağları *senden sonra* men neylerem” (85b-9)
- “*Dāyim* tıran cebbār tağrı” (86a-12)
- “Ulu yollar üzerine ‘imāretler yapayım *senüñ için*” (86a-13)
- “Aç görsem kıoyurayım *senüñ için*” (86b-1)
- “Yalıncağ görsem kıonadayım *senüñ için*” (86b-1)
- “*Menden sonra* alp ozanlar kıoylesün diñlesün” (86b-10)
- “Günāhuñuzı *adı görklü muħammede* bağışlasun” (87a-4)
- “..... *gözüm görüriken* oğul gel seni ëvereyim” (87a-11)
- “Baba *men yëriimden kıurmadın* ol kıurmuş ola” (87b-1)
- “*Men kıazakuç atuma binmedin* ol binmiş ola” (87b-1)
- “*Men kıanlı kıāfir ëline varmadın* ol varmış, maña baş getürmiş ola” (87b-2)
- “Belı, cānum baba, *eyle* isterem” (87b-6)
- “*Negāhenden* kıayınam, üzerine dëşem kıarnı yırtıla?” (87b-7)

“*Böyle degec* erenler evreni kan turalı yerinden turdı” (87b-10)

“Hey oğul, kız dileyü varan *böyle* varmaz” (88a-2)

“*Her kim ol üç cānvarı başsa, yēnse, öldürse kızumu aña verürem dēyü* va‘de eylemişidi” (88b3)

“*Böylelikle* otuz iki kâfir beginün oğlınun başı burc bedeninde kesilüp aşılmış idi” (88b-4)

“Kaḅlı koca *gederek* geldi” (89a-2)

“*Kırk yigidile* babasına karşı vardı” (89a-4)

“*Ol kız için* cānvar saklamışlar” (89b-1)

“*Her kim ol üç cānvarı başsa* ol kızını aña verirler” (89b-2)

“*Başup öldürmese* anun başını keserler, burca aşarlar” (89b-2)

“Dolamac yollarını *kādir korısa* dünle yortam” (90a-7)

“*Atlu batup çıkamaz* anun balçığına kumlar döşeyem” (90a-8)

“*Ala yılan süñemez* anun ormanını çakmak çakup oda uram” (90a-9)

“Gördiler ki *nāmūs için* beklemez” (90b-3)

“*Şağ esen* varup gelesin” (90b-4)

“*Yügrük atın yügürdüp* kan turalı gürzin göge atar” (90b-8)

“*Ėnüp yere düşmedin* karvar, tutar” (90b-9)

“*Yügrük* olsa yarışsam” (90b-10)

“*Güclü* olsa güreşsem” (90b-10)

“*Hak te‘āla ināyet eylese* üç cānvarı öldürsem” (90b-11)

“*Kırkuñuza kurbān olsun menüm başum! dēyü* söyleridi” (91a-1)

“*Bunlar bu sözde iken* meger hānum, teküre haber vardı” (91a-2)

“*Yedi katla* meydānı tolandı geldi” (91a-10)

“..... yerinden turı geldi, *apul apul* yöridi” (91b-4)

“*Taḅrı buyuruğıyla peğamber kavlıyla kızunu almağa* gelmişem” (91b-8)

“Eger *elinde hüneri var ise* kızımı vèreyim” (91b-9)

“..... yigidi *anadan toğma* şoyuñ” (91b-10)

“Oğuzda dört yigit *niķābila* gezeridi” (92a-1)

“*Kābin kesüp* meni ol yigide vèrse” (92a-7)

“Bu maħalda *demür zencīrile* boğayı getürdiler” (92a-9)

“*Boynuzıyla* bir mermer taşı yogurdı” (92a-10)

“*Buni eşidicek* kırk yigit ağlaşdılar” (92a-13)

“Şolına baķdı *eyle* gördi” (92b-2)

“Ala tağı *avlayuban kuşlayuban* aşmaduñ mı?” (92b-7)

“Kime baķsa *ışkıla* oda yaķar” (92b-11)

“Kañ turalı *şarı tonlu kız ‘ışkına* bir hū dèdiler” (92b-12)

“..... *eyle* urdı kim boğayı göti üzerine çökerdi” (93a-4)

“Bu dünyāyı erenler *aklıla* bulmuşlardır” (93a-8)

“Ne hünerüm varısa *ardından* göstereyim” (93a-9)

“..... kuyruğında *üç kerre* götürüp yere şaldı” (93a-12)

“*Şarı tonlu kız ‘ışkına* bir aşlandan döneyin mi?” (93b-12)

“Ağca sazlar içinde *şarı gönler görüben* taylar başan” (94a-1)

“*Tamarın dilüben* kañın şoran” (94a-2)

“Kime baķsa *ışkıla* oda yaķar” (94a-8)

“*Şarı tonlu kız ‘ışkına* bir hū! dèdiler” (94a-8)

“..... karvaşduğı dem *iki* biçeydüm” (94a-10)

“*Aşlanuñ alın gözedüp* bir yumruk *eyle* urdı kim yumruk çeğesine toķındı uvatdı” (94b-2)

“*Andan* götürüp yere urdı” (94b-4)

“Devenüñ ağzın *yedi yerden* bağlañ” (94b-12)

“*Yuların şıyrup* şalı vèrdiler” (94b-13)

- “*Yalıŋ* kılıç tutdılar” (95a-4)
- “Akındılı görklü şuyın *dilüp* geçdüŋ” (95a-8)
- “..... turmaz olsaŋ altı cellād eŋseŋde *yalıŋ* kılıç tutar” (95b-6)
- “*Ġāfillüce* görklü başuŋ keser” (95b-7)
- “*Aşağadan yoğarı* bakmaz mısın?” (95b-7)
- “Kime baksa ‘*işkıla* oda yağar” (95b-12)
- “*Şarı tonlu kız ‘işkına* bir hū! dediler” (95b-13)
- “Ol *kız söziyle* yapışdı” (96a-2)
- “Kādir ulu taŋrıya *yağın* uğan” (96a-8)
- “Mancılığı ağır taşdan ğızıldayup *katı* enen” (96a-9)
- “Arı gölüŋ ördegin *şakıyup* alan” (96a-10)
- “Cümle kuşlar sultānı çal kara kuş *kanadıyla* şakşağana gendüzün şakıdur mı?” (96a-12)
- “Kime baksa ‘*işkıla* oda yağar” (96b-2)
- “*Şarı tonlu kız ‘işkına* bir hū!” (96b-3)
- “*Üzengüsi kayışı üzilür* dikmege gerek olur” (96b-9)
- “*Toğarısa* on güne varmasun” (97a-4)
- “*Beg babamuŋ kadın anamuŋ yüzün görmedin* bu gerdege girürisem” (97a-5)
- “*Yedi gün yedi gece* yortdı” (97a-8)
- “Selcan hatun bu yeri *görklü* gördi, begendi” (97b-4)
- “*Uyuriken* kız eydür” (97b-7)
- “*Nāğāh ulğarıla* gelmesün” (97b-8)
- “*Tutuban* yigidüm öldürmesünler” (97b-8)
- “*Üç cānvar öldürdügiçün* bir kızcuğazumı aldı, getdi” (97b-13)
- “*Gece gündüz* yortdılar” (98a-2)
- “*Negāhenden* yétdiler” (98a-2)

- “**Ƙaralaruɗɗan aƙ elleruɗ baƙlanmadin** yaƙı yɛtdi, d'uŝmen ɛrdi” (98a-7)
- “**Aƙ alnun ƙara yere depilmedin** yaƙı yɛtdi, d'uŝmen ɛrdi” (98a-7)
- “**Ƙafile gorɗlu başun kesilmedin** yaƙı yɛtdi, d'uŝmen ɛrdi” (98a-8)
- “**Alca ƙanuɗ yer yuzine dokilmedin** yaƙı yɛtdi, d'uŝmen ɛrdi” (98a-8)
- “**Ƙap ƙayalar oynamadın** yer obrıldı” (98a-9)
- “**Ƙazi begler olmedin** el boşaldı” (98a-10)
- “**Ƙarcaŝuban, oƙraŝuban** taƙdan ɛndi” (98a-11)
- “**Yaŝanuban** uzereɗe yaƙı yɛtdi” (98a-12)
- “**Noldı saɗa, ne yatursın? Ƙalkƙıl yigit! dɛyü** ƙaƙırdı” (98a-12)
- “**Haƙ te'ala dergaɦında hũŝıl oldı dɛyü** arı şudan abdest aldı” (98b-6)
- “**Bu arada** selcan haɗun at şaldı” (99a-1)
- “**Eyle** ŝandı kim yaƙı baŝıldı” (99a-3)
- “**Ol maɦalda** ƙan turalınuɗ babası anası ƙıka geldi” (99a-5)
- “**Ƙafile** gorɗlu başın kesdurdüɗ mi?” (99a-10)
- “**Ƙadın ana, beg baba! dɛyü** bozlatduɗ mı?” (99a-11)
- “Ƙayın anası, ƙayın atasıdur **ƙamçiyula iŝaret ƙılup**..... dedi” (99b-1)
- “..... bunı **böyle** gorɗı iƙine od d'uŝdi” (99b-10)
- “**Bir ucından ƙırup** ƙıkdı” (99b-12)
- “..... bir kimesne yaƙıyı **öjine ƙatmıŝ** ƙovar” (99b-13)
- “**Ƙafile** başlar kesen” (100a-4)
- “**Destürsuzca** menüm yaƙuma giren yigit, ne yigitsin” (100a-5)
- “**Destürsuzca** yaƙıya girmek bizüm elde 'ayb olur” (100a-5)
- “**ŝakaluɗıla boƙazuɗdan** tutayın mı?” (100a-7)
- “**Ƙafile** senüɗ baŝuɗ men keseyin mi?” (100a-8)
- “**Ƙılıç tartup** yöridi” (100b-5)
- “**Gederek** ƙan turalınuɗ fikrine bu geldi” (100b-7)

- “**Öginmegile** ‘avrat er olmaz” (101-4)
- “**Tatlu damağ tatubanı** şorişmadum” (101a-5)
- “**Tez** sevdün, **tez** uşandun, kavat oğlu kavat” (101a-6)
- “Mere kavat oğlu, **oñuñıla mı kılıcuñıla mı?** Gel berü, boylaşalum” (101a-11)
- “**Evvel** sen at dedü” (101b-3)
- “**Şöyle** kim başında olan bit ayağına endü” (101b-4)
- “**İlerü gelüp selcan hatunı kucaklayup** barışmışlar, şorişmişlar” (101b-5)
- “**Tartanda** demrensüz bir oñıla namlarıdum” (102a-4)
- “**Iraqından yaqınından** gelişdiler” (102a-6)
- “**Gizlü yaқа tutuban** yiyleşdiler” (102a-7)
- “**Tatlu damağ vèrübën** şorişdılar” (102a-7)
- “**Ağ boz atlar binübën** yortışdılar” (102a-8)
- “**Oğlıyla geliniyle** kaçlı koca oğuzı girdi” (102a-10)
- “**Ecel geldüğünde** arı imāndan ayırmasın” (102b-6)
- “Günāhuñuzı **adı görklü muhammed muştafāya** bağışlasun” (102b-11)
- “**Şonra** emen dèrleridi bir gişi yedi kerre varup hişārı alımadı” (102b-12)
- “**Yad yağı yarağıyla** yola girdi” (103a-9)
- “Aña **erübey** kondılar” (103a-11)
- “**Qatı muhkem** yay çekeridi” (103b-1)
- “Qazılık koca **qal‘aya yèdüginleyin** cenge başladı” (103b-2)
- “Qazılık koca **anı gördüğünleyin yèl gibi** yètdi” (103b-4)
- “Qazılık kocayı **qarmalayup tutup** qal‘aya qoydılar yigitleri turmayup kaçdılar” (103b-10)
- “Günlerde bir gün yegenek **oturup begler ile şöhet ederiken** qara göne oğlu budığıla uz düşmedi” (104a-5)
- “Bunda **laf urup** neydürsin?” (104a-7)

- “Yegenek *bu haberi eşidicek* dom yüregi oynadı” (104a-9)
- “Ala şabāh şapa yerde *dikilende* ağ ban evli, devletlü hān meded! maña leşker vèr” (104a-12)
- “Atlasıla *yapılanda* gök şayvanlı, devletlü hān meded! maña leşker vèr” (104a-13)
- “*Tavla tavla çekilende* şehbāz atlı, devletlü hān meded! maña leşker vèr” (104a-13)
- “*Çağıruban dād vèrende* yol çavuşlı, devletlü hān meded! maña leşker vèr” (104b-1)
- “*Yağ tökilende* bol ni‘metlü, devletlü hān meded! maña leşker vèr” (104b-1)
- “..... ğarıma yètdüğinde *kimsin? deyü* şormayan kıyan selcük oğlu deli tındar senüñile bile varsun” (104b-7)
- “*Şayılmağıla* oğuz erenleri dükense olmaz” (105a-4)
- “Begler, *gāfillüce* kara başum gözüm uyhuda iken düş gördi” (105a-9)
- “*Ağaçdan gemi yapup* gömlegüm çıkardum, yelken kırdum” (105a-13)
- “*Kalķubanı* yerümden örü tırdum” (105b-2)
- “*Karşulayu* ol ere vardum” (105b-3)
- “*Göz uciyla* ol ere bakdum” (105b-4)
- “*Yèdi gişiyile* kırılurıdı menüm yayum” (105b-11)
- “*Yèdi katla* vardum” (105b-13)
- “*Kalķubanı yerüñden tırduğunıda* ala gözlü beg yigitleri yanuña sen şalmaduñ” (106a-2)
- “*Anuñiçün* ol kal‘ayı sen alımaduñ” (106a-4)
- “*Segirddüğinde sürçmese* yügrük yahşısı” (106a-6)
- “*Geldüğinde dāyim tırsa* devlet yāhşısı” (106a-6)
- “*Bildüğün unıtmasa* ‘akıl yahşısı” (106a-7)
- “*Karımından dönmeşe* kaçmasa erlik yahşısı” (106a-7)
- “*Altmış tutam sur cıdasın kıltuķ kısup* ol kāfiri karşıusından süsem” (106b-2)
- “Ol *altmış batman gürz ile* tındarı depere tıutup çaldı” (106b-4)

- “Dölek evren gelüp yoğarıdan aşığa kâfiri **katı** urdı” (106b-8)
- “Anı dağı **gürz ile** urdı” (106b-9)
- “**Hemân dem** at şaldı” (107a-11)
- “Yegenek **ardından** yètdi” (107b-2)
- “..... kara polad uz kılıcıyla eñsesine **eyle** çaldı kim başı top gibi yère düşdi” (107b-3)
- “**Andan** yegenek atın dönderdi” (107b-5)
- “**Hay beg yigitler, kâfiri kim öldürdi? dèyü** soylamış” (107b-7)
- “Mere beg yigitler, haber maña, **yaradanuñ ‘ışkına**” (107b-12)
- “**Andan** kalan begler görışdi” (108a-3)
- “**Pes bir oğurdan** begler hisāra yoriş ètdiler” (108a-4)
- “Babasıyla yegenek **gizli yağa tutuban** yiyleşdiler” (108a-5)
- “İki hasret **birbirine** bulışdılar” (108a-5)
- “**İssüz yerüñ kurdı gibi** ulışdılar” (108a-6)
- “**Azîz tanrı adına** kudbe okıtdılar” (108a-7)
- “Günāhuñuzı **adı görklü muğammed muştafa yüzi şuyına** bağışlasun” (108b-4)
- “..... bir gün **oğuz otururiken** üstine yağı geldi” (108b-7)
- “**Kaçup gèderiken** aruz kocanuñ oğlancuğı düşmiş” (108b-8)
- “Oğuz **gene eyyāmıla gelüp** yurdına kondı” (108b-10)
- “**Oğuzun öñince** bundan evvel kimse göçmezidi” (109a-12)
- “**Negāhenden** koyun ürkdi” (109b-1)
- “Gördi kim perri kızları **kanat kanada** bağlamışlar” (109b-3)
- “Çoban **bu bağanağı göricek** ‘ibret aldı” (110a-2)
- “**Urduqça** böyüdi çoban bağanağı kodı kaçdı” (110a-3)
- “..... bayındır hān **beglerile** seyrāna binmişleridi” (110a-4)
- “**Depdükçe** böyüdi” (110a-7)

- “**Depdüklerince** böyüdi” (110a-8)
- “Bir şordı **olanca** südin aldı” (110b-2)
- “**Āhir** évinden kovdı” (110b-10)
- “**Süñüyle** şaıçdılar” (111a-3)
- “Çoban çoluğ kalmadı, **hep** yedi” (111a-4)
- “El-hāşıl, oğuz **yedi kerre** ürkdı” (111b-5)
- “Depegöz öñin alup **yedi kerre** yerine getürdi” (111b-6)
- “Oğuz, depegöz elinde **temām** zebün oldı” (111b-6)
- “**Dede korkud böyle degec** depegöz eydür” (112a-1)
- “Hoş, **öyle** olsun” (112a-2)
- “**Gerü** nevbet **toplınup** aña gelmişidi” (112a-11)
- “Anası **feryūd edüp** ağladı, zarılık eyledi” (112a-12)
- “**Ol maħalda** geldi” (112a-13)
- “**Basať altınlu günlügin tiküp oturur iken** gördiler ki bir ĥatun gişi gelür” (112b-3)
- “**Yedi katla** oğuzı yerinden sürdi” (113a-4)
- “**Ķarındaşıyçün** şoylamış” (113a-11)
- “Ağ saķallu babamı **oğul! deýü** ağlatduñ” (113b-5)
- “**Ķardaşumdan ayrıldum, deýü** çok ağladı” (113b-10)
- “**Hem oğluñ geldi, deýü** aruza muştuladı” (113b-13)
- “Begler, **ķardaş oğrina** depegöz ile bulaşuram” (114a-5)
- “Ķılıcın **ħamāyil** kuşandı” (114b-5)
- “**Bir daħı** atdı” (114b-11)
- “Basať **bir daħı** atdı” (114b-13)
- “..... **eyle** başdı kim depegözün gözi helāk oldı” (115b-2)
- “**Şöyle** na‘ra urdı hayķırdı” (115b-3)
- “**Şöyle** çalayım seni mağāra dıvārına kim kuyrugun mağārayı yağlasun” (116a-2)

“Depegöz boynuzundan *berk* tutdı” (116a-4)

“*Ƙaldurıcak* boynuz *deriyile* elinde Ƙaldı” (116a-4)

“Depegöz, basatıñ üzerine Ƙuyuldı, *hançerile* çaldı” (116a-12)

“*Bakarak* gendüzin unıtdı” (116b-5)

“*Şöyle* çalayım ki künbedile tartğan olasın” (116b-7)

“*Hemān-dem* künbed yarıldı” (116b-10)

“*Yedi yerden* Ƙapu açıldı” (116b-10)

“..... *eyle* Ƙarçadı kim künbed zır u zeber oldı” (116b-11)

“Men muña *bî-tekellüf* yapışmayam” (117a-6)

“*Ƙılıca* tutdı anı dañı *iki pāre* eyledi” (117a-8)

“*Pes* yayımı eline aldı” (117a-8)

“*Ohıla* ol Ƙılıç aşılan zencîri urdı” (117a-8)

“*Balçağından* ol Ƙılıcı *berk* tutdı” (117a-10)

“Mere oğlan, *dañı* ölmedüñ mi?” (117a-12)

“*Sen yalnız gözile*, men oğuzı şındurmışdım” (117b-2)

“*Eyle* kim men çekerem göz buñını” (117b-4)

“*Ƙara polad uz Ƙılıcum tartmayınca* Ƙomazam” (118a-8)

“*Ƙafālu börklü başuñ kesmeyince* Ƙomazam” (118a-8)

“*Alca Ƙanuñ yēr yüzine tökmeyince* Ƙomazam” (118a-9)

“*Ƙardaşum Ƙıyanuñ Ƙanın almayınca* Ƙomazam” (118a-9)

“*Bir kez* ādem etine toyam” (118a-12)

“*Ağır taşıla* mancılık atam” (118b-2)

“Depegöz *bir dañı* soylamış” (118b-4)

“*Eyle* kim çekerem men göz buñını” (118b-10)

“*Depegözün gendü Ƙılıcıyla* boynını urdı” (119a-1)

“*Ƙara tağa a! yētdügünde* aşıt vērşün” (119a-11)

- “**Erligile** kardaşuñ kanın alduñ” (119a-13)
- “Günāhuñuzı **adı görklü muhammed muştafaya** bağışlasun” (119b-3)
- “Bir çomak getürdiler bayındır hān **katı** saht oldı” (119b-10)
- “Yigide **yeñile** vèrüridük” (119b-13)
- “**Yıldı bir kerre** bayındır hān dîvānına varurıdı” (120a-13)
- “**Yine** bayındır hāndan ādem geldi, **tèz gelesin dèyü**” (120b-1)
- “Üç gün dañı begili **av şikār etiyile** konuklayalum” (120b-5)
- “**Kim kılıcın, kim yay çeküp** oñ atmağın öger” (120b-7)
- “Aruğ olsa kulağın dileridi, **avda bellü olsun dèyü**” (120b-13)
- “**Eger begler gèyik alsa, kulağı dilük olsa begil savıncıdur dèyü** begile gönderürleridi” (121a-4)
- “Yok, **at işlemese** er öginmez” (121a-5)
- “Alplar içinde bizi **kuşkunumuzdan** balçığa baturduñ” (121a-7)
- “Oğuza **‘āşî** oldum” (122a-2)
- “Arı göñülde **pas olsa** şerāb açar” (122a-5)
- “**Sen gèdeli** hānum arkurı yatan ala tağlaruñ avlanmamışdur” (122a-5)
- “**Av avlayu gezeriken** öñinden bir yaralu gèyik çıkdı” (122a-8)
- “Buğanuñ **ardından** èrdi” (122a-10)
- “Kaftanı altından ayağın **berk** şardı” (122b-2)
- “**Var kuvvetiyle** atınuñ yelisine düşdi” (122b-3)
- “**Yoldaşlarını şorup** oğlan burada şoylamış” (122b-6)
- “Begil atdan düşmiş **ayağı şınmış dèyü**” (123b-3)
- “Ağ ellerini **karusından** bağlañ” (123b-6)
- “**Gāfillüce** görklü başın kesüñ” (123b-6)
- “Gör **āhir** neler oldu” (124a-1)
- “**Av avlayup kuş kuşlayup gezeriken** buñaldı, sürçdi, meni yere çaldı” (124a-3)

- “Alaca adlı sögli melik **katı** puşmış” (124a-7)
- “**Karısından** ağ ellerin bağlañ” (124a-9)
- “**Elbetde ve elbetde** kazan beg maña yètişsün” (124b-2)
- “**Bu arada** oğlan babasına şoylamış” (124b-4)
- “Kān derledi çapdurayım **senüñ için**” (124b-11)
- “Yeñ yağa dikdüreyim **senüñ için**” (124b-12)
- “Ġāfillüce başlar keseyim **seniñ için**” (124b-13)
- “Gögsinden er şancayım **senüñ için**” (125a-2)
- “Erden ere geçüreyim **senüñ için**” (125a-3)
- “Dîn-i muhammed yolına dürişeyim **senüñ için**” (125a-4)
- “Öleyim **ağzuñ için** oğul” (125a-5)
- “**Ġl ürkmegin** oğlum meydāna varsun girsün” (125a-8)
- “Mere **oñat** görür” (125a-13)
- “Bu gelen begilise **sizden öñdin** men kaçaram” (125a-13)
- “Sögli melik saña **katı** puşdı” (125b-13)
- “Şol oğlanı tutuñ, **karısından** ağ ellerini bağlañ” (126a-1)
- “**Ġāfillüce** görklü başın kesüñ” (126a-2)
- “Oğlan kalkanını **gürze karşı** tutdı” (127a-8)
- “Yoqarudan aşığa kāfir, oğlanı **katı** urdı” (127a-9)
- “**Gürzile** döğışdiler” (127a-10)
- “**Kara polad uz kılıcıla** tartışdılar” (127a-11)
- “**Karğı talı süñüler ile** kırışdılar” (127a-13)
- “**Parmak götürüp şehādet getirüp** müsülmān oldı” (128a-6)
- “Ağca yüzlü oğlına **ağca koyun** şölen vèrdi” (128a-13)
- “Günāhuñuzı **adı görklü muhammede** bağışlasun” (128b-10)
- “Kazan dīvānında buña **heç** kapu baca yoğıdı” (129a-2)

- “**Begleri başup** kazan öjinde otururıdı” (129a-3)
- “Meger hānum, **gene** bir gün **begleri başup oturıcak** ters uzamış dërleridi oğuzda bir yigit varıdı” (129a-4)
- “Bu oturan begler her biri oturduğı yeri **kılıcıyla, ètmegiyle** alupdur” (129a-7)
- “**Andan** şerüğüz ucından gökçe denize degin el çapdı” (129b-1)
- “**Öşün koca oğul oğul! dèyü** ağca yüzlü anasıyla ağlaşdılar, bozlaşdılar” (130a-4)
- “**Mere, noldunuz? dèyü** bir şapla birine, bir şapla birine vurdu” (130a-10)
- “**Karangulu gözüm aydınım kardaş! dèyü** ağladı içerü a şöhbete girdi” (130b-4)
- “**Ağzun için** öleyim oğul” (131a-3)
- “**Dilün için** öleyim oğul” (131a-3)
- “Karşu yatan kara tağun yıkılmış idi, yüceldi **āhir**” (131a-4)
- “Akındılı görklü şuyun şoğulmuşıdı, çağladı **āhir**” (131a-5)
- “Kaba ağaçda tal budagun kırımışıdı, yaşarup gögerdi **āhir**” (131a-6)
- “**Kalın oğuz begleri izine varsa** sen dağı vargil” (131a-7)
- “**Ol yigide yètdüğünde** ağ boz atun üzerinden yere engil” (131a-8)
- “**El kavşurup** ol yigide selām vèrgil” (131a-9)
- “**Kardaşsuz** oğuzda tursam olmaz” (131a-13)
- “**Ata hakkı tañrı hakkı olmasaydı** kara polad uz kılıcum tartayıdum” (131b-1)
- “**Gāfillüce** görklü başun keseydüm” (131b-2)
- “**Ağam tutulan kal‘aya varmayınca, ağamun ölüsün dirisin bilmeyince, öldiyise kanın almayınca** kalın oğuz eline gelmegüm yoğ” (132a-1)
- “**Tèz** düğün dèrnek ètdiler” (132a-6)
- “**Toğarisa** on yaşına varmasun” (132a-12)
- “**Ağamun yüzün görmeyince, ölmüş ise kanın almayınca** bu gerdege girürisem” (132a-12)
- “Murād vèr murād al, **andan** gèt, yigidüm” (132b-13)

- “**Ağam başına** and içmişem, dönmeğüm yoğ” (133a-1)
- “Ata ana āh étdiler, yerlerinden kalkdılar **oğul gétme dèyü**” (133a-11)
- “**Elbetde ol ağam tutilan kal’aya varmayınca** evrülmezem” (133a-12)
- “**Şağ esen** varup gelesin” (133b-1)
- “Üç gün **dünli günli** yortdı” (133b-3)
- “**Tavlunbaz urup** yundları ürkitdi” (133b-6)
- “Vardılar **negāhenden** altmış demür tonlu kâfir, oğlanuğ üzerine geldiler geyim kıcıldısından, at çağırmasından” (134a-2)
- “**Muhammede** şalavât getürdi” (134a-6)
- “Kâfirler, şağ olanları **kaçarak** teküre geldiler” (134a-10)
- “**Bu kerre** yüz kâfir oğlanuğ üzerine geldiler” (134a-11)
- “Gördi, kâfirler alay bağlamış gelürler” (134a-13)
- “**Adı görklü muhammede** şalavât getürdi” (134b-1)
- “Kâfire **kılıç** kuydı” (134b-2)
- “**Bu kerre** at oğlanuğ bileginden boşandı” (134b-4)
- “**Bu katla** üç yüz varuğ” (134b-6)
- “**Uşda** uyur, gelüñ varalum” (135a-6)
- “**Bencileyin qarısından ağ ellerin bağladuban** tonuz tamında yatur mı olur?” (135b-5)
- “**Qarısından** kollarını bağlatmağıl” (135b-10)
- “**Yaradan haqqıyçün** tırı gelgil” (135b-11)
- “**Dedem qorqud qopuzı hürmetine** çalmadum” (136a-2)
- “Eger elünge qopuz olmasaydı **ağam başıyçün** seni iki päre kılurıdum” (136a-2)
- “Ala şabāh yerümden turduğım **kartaş içün**” (136a-5)
- “Ağ boz atlar yorıltnışam **kartaş içün**” (136a-6)
- “**Ağzuñ içün** öleyim qardaş” (136a-9)
- “**Dilüñ içün** öleyim qardaş” (136a-9)

- “*Bir dahı* soylamış” (136a-13)
- “*ayabanum g dende* arvanum mısın” (136b-1)
- “*azakuum g dende* ılkıum mısın” (136b-1)
- “*Aayulum g dende* obanum mısın” (136b-2)
- “*Beimde koyup g td g m* ardacuum mısın” (136b-3)
- “*Bir dahı* soyladı” (136b-9)
- “*ayabanu g dende* arvanuam” (136b-9)
- “*azag c n  g dende* ılkııam” (136b-10)
- “*Aayulu g dende* obanuam” (136b-10)
- “*Beimde koyup g td g n * ardauam” (136b-10)
- “*Azu i n*  leyim arda” (136b-12)
- “*Dilün i n*  leyim arda” (136b-12)
- “*Tavlanbaz urup* yundları önlerine biradılar” (137a-8)
- “Ogullaru ikisi bile *a esen* geldi” (137a-13)
- “G n huı zı *muammed mutafa yüzi suyına* baılasun” (137b-11)
- “Bir gece *y y p otururiken*  hinci baına eydür” (138a-2)
- “Mere, sab h  hinleri al, *alvetce* ava binelüm” (138a-4)
- “*Erken* bindiler” (138a-4)
- “azan *g yet* saht oldu” (138a-7)
- “*G deriken* azanu arangulu g zini uyu aldı” (138a-8)
- “*Birez dahı* ilerü varalum” (138a-10)
- “*Anu i n* k c cek ölüm derleridi” (138a-13)
- “azanı biraur g derisev z * rende* bizi ırarlar” (138b-7)
- “Elin ayaım *berk* baladılar” (138b-10)
- “arabaya *mukem uranıla* ardılar” (138b-11)
- “G deriken ‘*araba kıcırdsından* azan oyandı gerindi” (138b-12)

- “Bu elindeki urganları **hep** kırdı” (138b-13)
- “**Hele** kazanı getürdiler” (139a-4)
- “**Dinüñ için** kazan beg! Kerem eyle, aña binme” (139b-1)
- “Ölülerünüzde **andan** yorğa yokdur, **hep** aña binerem” (139b-2)
- “**Dînüñ ‘ışkına** ol eri kuyudan çıkar” (139b-9)
- “**Andan şoyra** şart eylesün” (139b-11)
- “Vallāh kazan **eyü** and içdi, dèdiler” (140a-4)
- “**On biñ erden yağı gördümise** oyunum, dèdüm” (140b-1)
- “**Yigirmi biñ er yağı gördümise** yelmedüm” (140b-2)
- “**Otuz biñ er yağı gördümise** ota şaydum” (140b-3)
- “**Kırk biñ er yağı gördümise** kıya baқdum” (140b-3)
- “**Elli biñ er gördümise** el vèrmedüm” (140b-4)
- “**Altmış biñ er gördümise** alışmadum” (140b-4)
- “**Seksen biñ er yağı gördümise** tonanmadum” (140b-5)
- “**Yüz biñ er gördümise** yüzüm dönmedüm” (140b-6)
- “**Muhammedüñ dîni ‘ışkına** kılıç urdum” (140b-7)
- “Ağ meydānda yumrı başı **topca** kesdüm” (140b-8)
- “Anda dağı **erem, begem’ dèyü** öginmedüm” (140b-9)
- “**Elüñe girmiş iken** mere kāfir öldür meni” (140b-10)
- “Fir‘avn şişler yükleyüp yerden çıkşa **ķaba ökçemile** perçin kılan kazan eridüm” (141a-1)
- “..... gavgā kılsa **ķamçı şalup** tiñdüren kazan eridüm” (141a-2)
- “..... kayrı eren kulağuzsız yol yañılsa **ķulağuzsız** yol başaran kazan eridüm” (141a-4)
- “**Heybetinden** şol gözüm yaşardı” (141a-7)
- “Anda dağı **erem, begem! dèyü** öginmedüm” (141a-9)

“*Elüğe girmiſiken*, mere kâfir öldür meni, yitür meni” (141a-10)

“*Oğuz erenleri tûruriken* seni ögmegüm yok” (141a-12)

“Kazan burada *bir dağı* ſoylamıſ” (141a-13)

“*Tağrı menem! dëyü* çağrıſur ‘âſîleri” (141b-3)

“*Altı katla* oğuz vardı” (141b-5)

“Anda dağı *erem, begem! dëyü* öginmedüm” (141b-9)

“*Elüğe girmiſiken*, mere kâfir öldür meni, yitür meni” (141b-10)

“Anda dağı *erem, begem! dëyü* öginmedüm” (142a-5)

“*Elüğe girmiſiken*, mere kâfir öldür meni, yitür meni” (142a-6)

“Kazan beg burada *bir dağı* ſoylamıſ” (142a-8)

“*Elüğe girmiſiken*, mere kâfir öldür meni, yitür meni” (142b-2)

“*Bir dağı* ſoylamıſ” (142b-4)

“*Oğuz erenleri tûruriken* seni ögmegüm yok” (142b-7)

“*Andan* öldürüriseñ, mere kâfir öldür meni” (142b-7)

“Bir gün *ata binüp dîvâna gelüriken* bir giſi eydür” (143a-2)

“*Böyle dëgec* oğlan ağladı” (143a-7)

“*Ġäfillüce* görklü başuñ keseyidüm” (143a-13)

“*Anuñ içün* saña dëmezidüm” (143b-3)

“*İttifâkıla* tanıſuñ kıldılar” (143b-6)

“..... *borı ağırdup* göçdiler, yola girdiler” (143b-10)

“*Ġäyet* ſarp kelîsâyıdı” (143b-11)

“*Bâzîrgân ſûretinde* katır deve çekdiler” (143b-12)

“*Kâfirler yalan ſöylersiz, dëyü* taſa tûtdılar” (144a-3)

“Bunuñ kapusına *birer* gürz uralum” (144a-5)

“*Birer gürz urup* kapuyı uvatdılar, içerü girdiler” (144a-8)

“Buldukları kâfiri kırdılar, *diri* çıkartmadılar” (144a-8)

- “Vallāh billāh, *toğrı yolu görüriken* egri yoldan gelmeyelüm” (144b-6)
- “Kāfirler, *ķazan eyü and içdi dëyü* sevindiler” (144b-7)
- “ķazan gördi kim *leşker öñince* *oğuzun öñince* geldi” (145a-1)
- “*Anuñ ardınca* ĳara göne geldi” (145a-2)
- “ķazan burada *bir dahı* soylamış” (145a-12)
- “Mere yigit, *öñince bu çeriniñ* bir aķ sancaķlu çıķdı” (145a-12)
- “ĳadırın *elden öñdin* dikdi” (145a-13)
- “Yigit, *başuñ için* dëgil maña” (145b-1)
- “ĳekdi, *añsuzın* elinden aldı” (146b-6)
- “Omuzına *dört parmaķ deñlü* zaħm urdı” (146b-9)
- “Oruz *gene* döndi ki *bir dahı* ĳala ķazan burada ĳađırıp oğına soylar” (146b-10)
- “Günāhuñuzı *adı görklü muħammed muştafa ĳürmetine* bağışlasun” (147b-7)
- “*Andan* yağma ederleridi” (147b-13)
- “ĳılbaş *birķaĳ ādem ile binüp* ķazanuñ ĳayısı aruzuñ ēvine geldi” (148a-11)
- “*Elbetde* ĳayum aruz maña gelsün” (148b-1)
- “Aruzı *dāyim* aña ĳursun” (148b-8)
- “*Yemek içmek arasında* begler seni açdı” (148b-13)
- “Aruz *ğāyet* saħt oldı” (149a-3)
- “Gerü ĳalan begler *hep* gelsün” (149a-5)
- “ĳaş oğuz begleri *hep* yıđnaķ oldı” (149a-6)
- “*Eyü* dëmişsin” (149b-2)
- “*Bize muğı olurısa* ĳoş” (149b-9)
- “*Andan şonra* ķazanıla işümüz ĳayr ola” (149b-10)
- “*ĳırķ yigidile* aruzuñ ēvine geldi” (150a-2)
- “*ĳaş oğuz begleri otururiken* girüp selām verdi” (150a-3)
- “*Hep* şol oturan begler ķazana ‘āşî olduķ, and içdüķ” (150a-5)

- “**Ƙazana men ‘āṣī olmazam dēyü** and içdi” (150a-7)
- “**Bilmezisem** gözüme tursun” (150a-8)
- “**Bilmezisem** maña tábüt olsun” (150a-9)
- “**Bilmezisem** kefenüm olsun” (150a-10)
- “**Bilmezisem** maña zindān olsun” (150a-11)
- “Ƙavat, men bu isi tıysam saña **böyle** gelür midüm?” (150b-5)
- “Vallāh men **Ƙazan oğurına** başum Ƙomışam” (150b-8)
- “Ƙazandan dönmezem; gerekse **yüz pāre** eyle” (150b-9)
- “Beyregün saƘalımı **berk** tutdı” (150b-10)
- “Begler **hep** tağıldı” (150b-13)
- “**Hep** taş oğuz begleri yığnaƘ olmış” (151a-8)
- “**Bir daħı** şoylamış” (151b-1)
- “**Beyrek! dēyü** çok ağladılar” (151b-13)
- “**Hep** anda olan begler ağlaşdılar” (152a-9)
- “Bir yigid er **senüñ ucuñdan** aramızdan egsildi” (152a-13)
- “**Ağlamağıla** nesne mi olur?” (152b-7)
- “**Tez** cebeħaneyi yükletsünler” (152b-8)
- “Hep begler **hep** binsünler” (152b-8)
- “**Uşda** Ƙazan geldi” (152b-11)
- “Mere Ƙavat, **muħannashıƘıla** er öldürmek nece olur men saña göstereyim” (153a-7)
- “**Zerre Ƙadar** kesdüremedi” (153a-9)
- “Taş oğuz begleri bunu görüp **hep** atdan endiler” (153b-2)
- “Günāhuñuzı **muħammed muştafaya** bağışlasun” (154a-7)
- “Hak Taālā, gökden Kur‘ān endürdi **arı dīnli Muhammede okumağıçun**” (G1-1)
- “Cebreil geldi getürdi Burākı, habībüm dostum olan ol Burākı minsün **Mirāca gelmağıçun**” (G1-2)

“*Āhîr son* danışdı arı dînlü dost Muhammed, ümmet sözün *rahmet ile şefkatiçün*”
(G1-6)

“Arı dînli dost Muhammed gelür *Uçmagun kapusını açmağışun*” (G1-7)

“Küffara kılıc çaldı hem *dîniçün*” (G1-8)

“Göğ üzinden uçar kuşu fermân êtdi, Hak Taāla, *Süleymana saybaniçün*” (G1-10)

“Daşdan polad sızdırdı, *Hak Taāla kudretinden, Dāvuda fermāniçün*” (G1-12)

“Öz oğlumı kesim yolunda *kurbāniçün*” (G1-14)

“Boynuzı burma koç êndürdi Hak Taāla kudretinden *İsmāile kurbāniçün*” (G2-3)

“Alplar duā kılayun *civānmerdleri görmağışun*” (G2-4)

“*Ağz açub* bir Allāhun adını kim adamaz” (G2-7)

“Allāh ilmi arı Kur‘ān *açubanı* kim oğumaz” (G2-8)

“*Oğuduğın doğru dutsa* bu dünyāda ālim zekî gerek” (G2-8)

“*Pêğamberün bir dişini şehîd eşidüb* öz otuz iki dişine kelbeteyn saldı” (G2-3)

“Ada basa yëriyende *heybetinden* yër omrılan” (G3-11)

“*Ġanimine heybet ilen bağanda* yürek yaran” (G3-12)

“Pes *her kim dünyā ve āhîret refāhiçün* her neye muhtāc-durur hikmet-i bālîga, muhtācdan ileri muhtācunileyhi halk êdübdür” (G4-7)

“*Bir kişünün soyında altı yaşar oğlı olsa* yurd ornacı göz aydını bël kuvveti yürek yağı”
(G4-14)

“*Yëddi yaşar kıztı olsa* yağıdan beter êv çapkunı, êv pozğunı, yād gelini” (G5-2)

“*Yağınıp* doğan bedirli ay, dünin balğır” (G5-8)

“*Kazağucular segirdürse* meydānında toz eglenür, duman çöker” (G5-13)

“*Kaytabanlar çekilse yola girse* yollar büker” (G5-14)

“*Ağayullar meleşürse* könül imrer, dōlin töker” (G5-14)

“*At yëtürse* düşmeni polad keser” (G6-3)

“*Al alemler açılursa* göğde ırğanur” (G6-7)

“*Nakkâreler dökülende* yürek köper, könül kalhar” (G6-8)

“*İki yağı dürüşende* devlet basar” (G6-9)

“*Altı arhadan sorulursa* ağır eller içinde asil, yener” (G6-10)

“Pâdişahlar nazarında *kadîmîden* Dedem dâr ozan kopar” (G6-13)

“..... ense göğden kara polad *sayhan daşa yetişende* eglenür mi; eglenmek yok” (G7-3)

“*Kursağına ağu damızsa* dıncıhur mı; dıncıhmak yok” (G7-5)

“*Şâhî şunkar göğ yüzinden yer yüzine kölge salsa, arı cihân yüzine göz gezdürse, kalhub uçan kuş aslını tohunub alsa, kıynağınun ucında tük tozutsa, döşden sökse, tom yüregi yem yemlense* kanatı ala saksığana ol özini şakıdur mı; kaşıdmak yok” (G7-12)

“*Uca yêrde kır teke ilen kızıl geyigi marihda alsa, inçe belden dutubanı sindursa, göğ pençesininün arasına et doldursa, üstün ala bedirli ay gelende sıçramağa hamlelense, kuyruğın görende mavulcunsa, al kayada gümür gümür gümürdense, üstün ala sarı yaylı avçı gelse* avı üste ol avçıdan kayıdur mı; kayıdmak yok” (G8-1)

“*İlhılara yetişende at ayırsa ayğır alsa alın başı üstünden götürüben aşrı salsa et yemeyüb, sümüğün sindurmayub yal dibinden sökübüni su yêrine kan sömürse* acıklı aslan soludur mı; soludmak yok” (G8-6)

“*Busudaki gezende kayış dilli kurd eniği; altmış ağac yolları dünde yortsa yarı gece yanı berkce daş ağılun kıyın sökse kaba boynı güciylen sürüb çekse sav azuların dörd yerinden batursa boynı yoğun Türk oğlunu dün hayhırtsa sinir çekse öpke deşse yağlı kuyruk harp harp udsa evvelinde Hak Taāla bir igide vêrse devlet, kulsa nazar sağ olduğca* ulu devlet ol igidün başından eksilür mi; eksilmek yok” (G8-11)

“Kara gece olanda balğur doğar bedirli ay *settarından ana buyruk olmayınca* gedilür mi; gedilmek yok” (G9-9)

“*Asil selcik bêg oglına fırsat düşse* karı düşmeninün evlâdını üredür mi; üretmek yok” (G9-10)

“Sandal ağac sarp gemilerün su oynağı, *yayhanduğca* nöbet andan eksilür mi; eksilmek yok” (G9-14)

- “*Soy çekübeni* söyleşdi Dedem Korkud” (G10-1)
- “*Kalın Oğuzun vasfını dër olsa* tükenür mi; tükenmak yok” (G10-2)
- “*Özinden uca ay görende* sıçramağa hamlelenür” (G15-2)
- “*Sarı yaylı avcı görende* ğanim olub karşılaşur” (G15-3)
- “*Kuyruğının ucın görende* sezirgenür” (G15-4)
- “*Boynın budın sökübeni* su yêrine kan sömürür” (G15-9)
- “*Könülcügi olanda karıncügi ac olanda* altmış ağac yolu bir gècede daban çalar” (G15-13)
- “Kanlı kuyruk *bağır öpke çelüb* utar” (G16-4)
- “Cergeleyüb gèderiken ğen yazınun ortasından bozca yovşan dibinden *sıçrasa kalhsa dovşan düşse* kulağları perçemli kırpub yügürür” (G16-7)
- “..... dolamaca yêrlere getürende *dögüb yıhub* avın alsa kırpub yügürür” (G16-9)
- “Ağca tozlı katı yaylar yavuzı, *çekicek* bilek omırır” (G18-3)
- “Üç yelekli suhar oklar yavuzı, *ğanime degicegiz* yürek yarar, kan bürküdür, er movaldur” (G18-4)
- “Kara polad sav kılıcun yavuzı, *çalınıcak* baş götürür, süğün böler” (G18-5)
- “Şâhî şunkar yavuzı; *kanatının uc yeleği yetişmedin* ala bulut altına özin çeker” (G18-8)
- “Uca göğ yüzinden yêr yüzine *kıjlayub* gelir” (G18-10)
- “*Kaba döşden sökübeni* tom yüregi yêm yêmilenür” (G18-13)
- “Ac karçığay yavuzı, *tablbâzî çalınanda* yasdı göller kıyısından sona kapar” (G19-1)
- “Ala kaplan yavuzı, *sadak bêli kabarmadın* altmış arşun sarı kaya yalçınında yêr yêrlenür” (G19-5)
- “*Kuyruğını görende* sezirgenür” (G19-8)
- “Acıklı aslan yavuzı; *karıları kabarmadın* aran sazun gür meşenün kolında döneke salur yêr yêrlenür” (G19-11)

“*Et yemeyüb, sümüginden sındurmayub yal dibinden sökübeni* su yerine kan sömürür”
(G19-14)

“Kurt enigi yavuzı, *altı ayluğına yetişende er kimi* olur” (G20-2)

“*Karıların döşeyüben* karda yatar” (G20-2)

“Kaba boynı gücine sıyrılır *dört yanından* sav azuların baturur” (G20-5)

“*Yayal olsa* bir igid *çok segirtse* akıl azar, bilik çaşar” (G20-11)

“*Yağlı yüzli yeyende* gönül büker” (G20-12)

“*Yamağlı don geyende* Hak Taāla göstermesün çigin çöker” (G20-13)

“*Yalabıyub gün doğarsa* bulut koymaz” (G21-4)

“*İlerice segirtmege* çok igidde yürek olmaz” (G21-6)

“*Yanaşanda kıçkırande* ögce gelür” (G21-11)

“Karı Dede *uzun yıllar yaşayuban soy yetürüb say Oğuzun vasfın kılar olsa* başa yetüre bilmez” (G27-5)

“..... *aranda kalıbanı* miçeklere dalanmaz mı” (G27-8)

“Eşiginde cüft gāyına osal bağan, ağır kızluk olanda ağır şehirler kıyısında “*nān, nān!*”
dēyüb çağırılmaz mı” (G27-14)

“Eşiginde sağımına osal bağan, yaz günleri *kara çanak götürübeni* “*Ağca ayran!*”
dēyübeni konşılara gezinmez mi” (G28-2)

“Öğrenmişce öz bēgine osal bağan özge bēgler kulluğına gēdende “*tülüngisen*”
dēyübeni dōğülmez mi, söğülmez mi” (G28-5)

“Hak kitābını okuyanda mollalara osal bağan, dar yerde derin suda kalanda “*hızır nebi,*
hızır ilyas meded meded!” *dēyübeni* çağırılmaz mı” (G28-8)

“Arı dīnli, safā yüzli dost Muhammede osal bağan *āsī olub* bu dergāhdan sürülmez mi”
(G28-10)

“..... *ecelsizce* güc ölüme tuş olmaz mı” (G28-12)

“Yēle yalpa tohunanda deniz günü, *yalçın yalçın* görünür” (G28-14)

“*Yanın basa* minilür savaş günü at güclüsü” (G29-2)

- “Yanaşanda kıçkıranda, ün olanda *ögce* gelir ögcil alır” (G29-2)
- “Bir nāmerd igid eyle demde *yād yağılar içinde kara kılıc altında* yoldaşımı salur kaçar” (G29-5)
- “Bir merd igid sur cıdaya süsülür, *yara para* götürür” (G29-7)
- “*Ya baş vèrür ya baş alır*, yoldaşımı kurtarur” (G29-9)
- “*Vèrüb alub* tükenmedi civānmerd malı” (G29-10)
- “Vèrmeziken yemeziken *tèz* tükenür kürluğılan kazanılmış kürün malı” (G29-11)
- “Kay busaluk erdemidür *tükelin töküb, yere sinüb* yer, su doymak” (G30-6)
- “Karşı yatan kara dağlar erdemidür *otı bitüb çıkub çıkub* el, yaylamak” (G30-7)
- “Alaca laçın erdemidür göğ yüzinden *döge döge* yer yüzine durna endürmak” (G30-10)
- “Kazağucular erdemidür *meydānında çapubanı toz eglenüb* duman çökmek” (G31-2)
- “*Sünübeni segirtmege dönübeni kayıtmağa* merd igidün altında savaş günü bedev gerek” (G31-9)
- “*Ol bedevün üstün alub eglenmağa* merd igidde hünerilen erdem gerek” (G31-11)
- “*Ala cida bulayub ğanimini at bēlinden kara yere düşürmağa* merd igidün kollarında kuvvet gerek” (G31-12)
- “*Yekke, gelen ğanime segirtmege* yürek gerek” (G32-3)
- “*Ol yağınun içinde elleşmege dögüşmege* ölümünden korhımaz merd igidün gécigesinde itibārlı yoldaş gerek” (G32-5)
- “*Sömürüb sömürüb al şarablar içmege* mizāc gerek” (G32-7)
- “*İçdüğini sindürmege marekeler içinde*, meclisde merd igidde kursak gerek” (G32-8)
- “Nāmüssız ğayretsiz ādem oğlı *arı cihānunun yüzinde gezmeyüben* kara yerün altında gorda gerek” (G32-12)
- “..... merd igidler *ölince* ölmese yèg” (G32-14)
- “Üç otuz on yaşunuz *devletilen dolı* gelsün” (G33-3)
- “Üçümceide ağır bēgler ğazabına düşer *sitemilen* çengālda ölür” (G33-13)

“Kovmını koyubanı yād ucına güvenenler, *yağlı yüzli aşun bişse* ol yādlar kovm olur” (G34-1)

“Allāhına güvenen *yumruk ursa* kara dağlar yıhar” (G34-5)

“*Yalabiyub* güneş sevinür, -Dedem dër- günde doğsa” (G36-10)

“Varan hacı sevinür, *Hak kapusunda hacı kabul düşse*” (G36-12)

“Altmış yaşar kocalar sevinür *kocaluk çağında oğlı olsa*” (G36-13)

“Olan oğlan sevinür, *Kur‘ān okusa*” (G37-1)

“Toka boylı kız sevinür *bahtı açılsa*” (G37-1)

“Dorlak oğlan sevinür *atasının evinde murādına maksūdına Hak yetürse*” (G37-3)

“Ağayillar sevinür *yaza karşı meleşüben dölin tökse*” (G37-4)

“Kazağucular sevinür *meydānında toz eglenüb duman çökse*” (G37-5)

“Kaytabanlar sevinür *karanğulu gècede menzil kesse*” (G37-6)

“Ak tozlı katı yaylar sevinür *koç igidler ak bilekde, gèn dalıda yumşatsa*” (G37-7)

“Üç yelekli suhar oklar sevinür *düşmenine degicek geyim söküüb bağır delüb kèçüb ötse*” (G37-9)

“Ala baydaklı sur cidalar sevinür *ğanimi at bëlinden ilüb büküb yèr yüzine hūb èndürse*” (G37-10)

“Kara polad sav kılıçlar sevinür *baş uçurub sügsün bölse*” (G37-11)

“Altı perli gür şesperler sevinür *tavulğalar yencübeni kabak yarub kan bürkütse*” (G37-12)

“Dedem soyı alp ozanlar sevinür *pādişahlar nazarında soy yetürse*” (G37-14)

“*Yèddi başlı yèr evreni olubanı* kuyruk çaldum, dağ dolandum” (G38-6)

“*Nefes çeküb* son sömüren Gazanıdum” (G38-7)

“*Karılarımı karşı vèrüb* kara daşı sahlayan Gazanıdum” (G38-13)

“İçine la‘lî çağır doldurdum ak dalımın üstine *hūb* götürdüm” (G39-3)

“Kara gazanı *boşadubanı* yere koydum” (G39-4)

“Ol kâfirün sarı yayı *on altı teke boynuzundan* kurulmuşıdı” (G39-6)

“Katı yayı İç Oğuzun bégleri Dış Oğuzun ağaları teprede bilmezdi; *kevürübeni ak bilekde gèn dalıda yumşadub* çekdüm” (G39-8)

“Tat éviylen Türk évi *bir araya* konşı ola” (G40-12)

“Ol gelin *ay başına yetişmedin* yaşmağınun altından donğuldana” (G41-10)

“*Yıl başına yetişmedin* kayın ata ilen kayın anaya dil yetüre” (G41-11)

“*Bir keçisi oğlak doğsa* “malum!” dèye” (G42-1)

“*Ğazana güci yetmese* çölmek ala” (G42-1)

“*Dügiye güci yetmese* yarma sala” (G42-2)

“*Bêş yaşına yetişmedin* yetmiş yaşar kocalara dili dege” (G42-7)

“*İğirmi yaşına yetişmedin* sakkal basa” (G42-8)

“*Otuz yaşına yetişmedin* ortalana” (G42-9)

“*Kırh yaşına yetişmedin* kırkıl sepe” (G42-9)

““*Dahay devletlü koca!*” *dèyübeni* söyleyeler” (G42-11)

“*İki kapulı kervansara teg* bu cihāni *bir év* gördüm, men Dede Korkud” (G43-4)

“*Bu kapıdan girende* ol kapuda çıhar gördüm” (G43-5)

“At yemeyen acı otlar kara yerün üzerinde *bitince* bitmese yég” (G43-13)

“*Kesip kesip* yemege yedürmege mahallında deminde yahını yahşı” (G44-3)

“*Çalışanda gedilmese* er elinde polad yahşı” (G44-5)

“*Yağlı sütin toh emitse* ana yahşı” (G44-7)

“*Év yanında év tikerse* oğul yahşı” (G44-7)

“*Eminlügilen ādillügilen ölke yaysa* hānlar yahşı” (G44-8)

“*Yeri gögi yaradanda* Allāh yahşı” (G44-9)

“İş düşende nāmerde -Kādir Allāh- *yaha dutub* yalvartmasun!” (G44-11)

“Er igidün ganımı karşı gelse *yüz çevürüb* geri dönmez” (G45-3)

“*Arı etekli nik-zenlerde kav eglense* aslında sepintisi var, manii andan” (G45-7)

“*Tap tap dururiken* ādem senden ne yavaş dil” (G46-2)

- “Tepretdukca söze girse **çok sözlü** dil” (G46-3)
- “İki kulağ eşidende **nehibli** dil” (G46-4)
- “İki ele “dut!” deyende **cevābli** dil” (G46-5)
- “İki ayağa “segir!” deyende **peykli** dil” (G46-5)
- ““**Bir pulum, bir habbem yok**” **dèriken** ulu beğler, ağır hānlar hāzīnesini sayduran dil” (G46-8)
- “..... **kol götürüb** ak otak içinde oyına girdüm” (G48-12)
- “Yüz min yağı geldi deyende **yüz çevürüb** kayıtmadum” (G49-7)
- “Anda “**Alpam, erem! dèyübeni**” -ğazan dèr- “güvenmedüm”” (G51-14)
- “Men **yalğuz** bir av avlaram gèlürem” (G52-12)
- “**Orduya Ağaların yollayubanı** ğazan yalğuz Ak Mankanun tepesine konur atı oynatdı” (G52-12)
- “Karanğuluk karışdı **dahı** bir av eline girmedi dèdi” (G52-14)
- “Bir av avlayım, **eli avsız** gètmiyim orduya; sen meni **eli avsız** koyma” (G53-1)
- “Ġazanun ordusunda Lele Kılbaş katlanmadı ılğadı **ğazanun ardınca**, ğazan anda yetişende **tepe kimi** bir nesteni yatar gördi” (G53-7)
- “Bu ejdehānun üstine varalım mı yoksa **yan vèrüb savaşıban** ötelim mi?” (G54-5)
- “Ġazan konur atı oynatdı, eydehānun üstine **yègin** geldi” (G55-1)
- “Sadağından suhar kapdı, **bir okılan** ejdehānı atdı urdı” (G55-4)
- “Kengerçük butası **yèl ögice gèder kimi atıylan donıylan** ğazan ejdehānun boğazına gètmeli oldu” (G55-7)
- “**Ejdehānun heybetinden** ğazanun bir gözi bulaşdı kana döndi” (G56-12)
- “On altı batman kāfir gürzi, **tependen degdi** pörtlemedün” (G57-2)
- “Lele Kılbaş **èyle** ki odı gördi sandı ejdehā ğazanı utdı” (G58-2)
- ““**Ak ekmegin yèdigüm ağa ağa**” **dèyübeni** siyire kılıc ejdehānun üstine yègin geldi” (G58-3)
- “**Yèddi başını bir tasarrufılan soyubanı** yèg başı üstine ğazan gèydi” (G59-4)

“*Atıylan donıylan ejdehānun donına girübeni* Pādişāh Bayındırı gözledi yola düşdi” (G59-6)

“Ġazan ādemiken biz uhdesinden çıkmazduk, imdi ki *ejdehā olubdur* bizi hamı utar” (G59-9)

“*Eger* ejdehā olubdur *evvel* meni utsun” (G60-2)

““Emmü! seni ejdehā oldı dērler, *eger ejdehā olmayubsan* menümilen *gümür gümür* danış.” dēdi” (G60-6)

“Danışmasan *suhar okun peykanylan* öldürürem ġazan seni, *kara polad kılıcun yalmanıylan* doğraram ġazan seni” (G60-7)

2.1.2. Zaman Zarfları

Cümlede eylemin anlamını zaman yönüyle belirten zarflardır. Zaman zarfları, cümlede yükleme sorulan *ne zaman* ve *ne kadar süre* sorularına cevap vermektedir. Zaman zarflarından Korkmaz şu şekilde bahsetmiştir:

Zaman zarfları bir oluş veya kılışın zaman içindeki yerini bildiren, daha açık bir anlatımla fiillerin, sıfat-fiillerin ve zarf-fiillerin anlamlarını zaman açısından belirleyen, sınırlandıran veya kesinleştiren sözlerdir. Bu zarflar ne zaman? ve ne vakit? Sorularına karşılık olurlar (2009, s. 495).

Dede Korkut Hikâyelerinde bulunan başlıca zaman zarfları; *hemîşe, ahşam, şabāh, yarın, bugün, dün, şimdi, imdi, çü, çün, kaçan, kaçan kim, nice bir* sözcükleridir. Aynı zamanda cümlede *instrumental eki ile (isim+In), hâl ekleri ile (isim+A/+DA/+DAn), isim+edat yapısı ile* ve zaman anlamı belirten *zarf fiil ekleri (-mAdAn, -Inca, -ken, -All) ile de* zaman zarfları oluşmaktadır.

Zaman zarfları; *başlıca zaman zarfları, instrumental eki ile türemiş zaman zarfları, hâl ekleri ile türemiş zaman zarfları, edatlarla türemiş zaman zarfları ve zarf-fiil eki ile türemiş zaman zarfları* olarak başlıklara ayrılabilir. Fakat bu ayrım çalışmanın 2. Başlığı olan Biçimbilimsel Ölçüt Açısından Zarflar başlığı altında türemiş zarflar kısmında detaylıca ele alınmıştır. Bu sebeple bu başlıkta yalnızca anlambilimsel ölçüt açısından zaman anlamı veren sözcükler ele alınmıştır. Dede Korkut Hikâyelerinde bulunan zaman zarfları aşağıda verilmiştir.

“*Resül ‘aleyhi’s-selām zemānına yakın* kopdı” (3a-2)

“*Āhîr zemānda* hanlık gerü kayıya dege” (3a-5)

“*Böyüyende* salur gèder” (3b-5)

“*Dünle* kervân göçdügin turgay bilür” (4b-4)

“*Şağış güninde* eyne görkli” (5a-9)

“*Şabadanca* yerinden örü turur” (5b-11)

“..... *varaldan berü* dağı karnum toymadı” (6a-1)

“Kov kovladı, diñ diñledi, *öyledence* gezdi” (6a-9)

“*Öyleden şonra* evine geldi” (6a-9)

“*Bir gün* yerinden turmuşdı” (7a-1)

“*Yılda bir kerre* toy edüp oğuz beglerin konuklarıdı” (7a-4)

“*Şalkum şalkum tañ yèlleri esdüginde, şakallu bozac turgay sayraduğda, bedevî atlar issini görüp ‘oğraduğda, şakalı uzun tat eri bañladuğda, akli qaralı seçilen çağda, Kaba tağlara gün degende Birbirine kuyulan çağda şöhetine gelüridi*” (7b-3)

“*Ala şabāh* şöhetine gelüridi” (7b-7)

“Hānum, *bugün* bayındır hāndan buyruk şöyledür kim: oğlı kıızı olmayanı tañrı te‘āla karğayupdur” (8a-2)

“Dègil maña, katı kazab ederem *şimdi* saña” (9a-1)

“*Bir neçe müddetdeñ sonra* bir oğlan toğurdı” (9b-4)

“*Bir yazın, bir güzin* boğayıla buğrayı şavaşdururlarıdı” (9b-11)

“Gene *yazın* boğayı saraydan çıkardılar” (9b-13)

“*Sen var iken* av avladı, kuş kuşladı” (12a-3)

“*Şalkum şalkum tañ yèlleri esdüginde, şakallu bozac turgay sayraduğda, bedevî atlar issin görüp ‘oğraduğda, şakalı uzun tat eri bañladuğda, akli qaralı seçilen çağda, kalın oğuzun gelini kıızı bezenen çağda, gögsi gözəl kaba tağlara gün degende birbirine kuyulan çağda ala şabāh* dirse hān yerinden örü turdı” (12b-4)

“*Oğlancuğını görmedi* kara bağı şarşıldı” (13b-11)

“*Karañu dünde* bulduğum oğul kanı” (14a-6)

- “Kara başum kurbān olsun **bugün** saña” (14b-11)
- “**Bugün yarın** kanda ise gelür” (15a-1)
- “**Kışda yazda** karı buzı erinmeyen kazılık tağına geldi çıkıdı” (15a-5)
- “**Bir gün** ulaş oğlu, tülü kuşuñ yavrısı Salur kazan yerinden tırımışdı” (19b-11)
- “**Dün buçuğında** kazan begüñ ordusına geldi” (21a-4)
- “**Gece yaturiken** karacuk çoban kara kaygulu vâkı‘a gördü” (21b-10)
- “**Karanķu ahşam olanda** kaygulu çoban!” (22a-2)
- “Yigitlerüñ darbını görgil, **andan** ötgil” (22b-7)
- “Meger hānum, **ol gece** kara kaygulu vâkı‘a gördi” (23a-9)
- “Nêçe kim bu düşi gördüm, **şundan berü** ‘aqlum uşşum dère bilmen” (23b-6)
- “Ben **bugün** koñur ata kaķaram, üç günlük yolu bir günde aluram” (23b-11)
- “**Öyle olmadın** yurdum üstine varuram” (23b-12)
- “Eger şağdur esendür **ahşam olmadın** gene ben saña gelürem” (23b-13)
- “**Karanķu ahşam olanda** günü toğan” (24b-11)
- “Çaķmakluca çobanları **dünle** yügürden” (25a-4)
- “**Karanķu ahşam olanda** vaf vaf üren” (25a-9)
- “**Dün yok öteki gün** evüñ bundan geçdi” (25b-9)
- “**Çoban böyle degeç** kazan ah etti” (26a-3)
- “**Kazan beg böyle degeç** çoban eydür” (26a-6)
- “**Çoban böyle degeç** kazana kaħr geldi, aldı yöriyü vèrdi” (26b-5)
- “Beli ağam kazan **geceden** bir kuzı bişürüpdürürem” (26b-11)
- “**On ay deyende** dünyāya getürdügüm oğul” (28a-10)
- “**Andan** eyitdi” (30a-4)
- “**Üç yıla dak** taşu düşdügi yerüñ otı bitmezidi” (30b-2)
- “**Bu maħalda** kalın oğuz begleri yetdi” (31b-9)
- “**Ol gün** cigerinde olan er yigitler belürdi” (33b-6)

“**Ol gün** muhannatlar a şapa yèr gözetdi” (33b-7)

“**Ol gün** bir kıyāmet şavaş oldu” (33b-7)

“**Bir gün** ola düşem ölem, yèrümde yurdumda kimse qalmaya, dedi” (36a-3)

“**Ol zemānda** beglerüñ alķışı alķış, qarķışı qarķış idi; du‘āları müstecāb olurıdı” (36a-10)

“Bāzırgānlar daķı **gece gündüz** yola girdiler” (36b-11)

“**Ol zemānda** bir oğlan baş kesmese, şan dökme ad şomazlarıdı” (37a-6)

“**Av avlariken** babasınuñ tavlası üzerine geldi” (37a-8)

“**Bāzırgānlar yatur iken** gāfille beş yüz kāfir kıuyıldılar, çapdılar, yağmaladılar” (37a-13)

“**Ancaķ** yöriyeyim, meded deyyeyim, dedi” (37b-4)

“**Bu kez** oğlan řerāb içeriken iğermez oldu” (37b-12)

“**Bu maħalda** erenlerüñ meydānı arslanı, pehlevānlaruñ şaplanı boz oğlan yètdi” (38a-4)

“Gel **imdi** begendüğüñ māldan al, dediler” (38a-8)

“**İmdi** incinme ĥānum, evvel anuñ elin öpdüğümeze” (39a-9)

“Gel **imdi** senüñile ava çıķalum” (41a-10)

“Ĥoş, **imdi** atlanuñ” (41b-1)

“**İmdi** gel senüñile güreş şutalım, dedi” (41b-5)

“**Hemān** beyrek atdan èndi” (41b-6)

“..... **hemān imdi** ilerü řurmaķ gerek beg oğlı dedi” (42a-6)

“Oğul, dan dansuñ **bu gün** oğuzda ne gördüñ?” (42a-9)

“..... **bu şatla** öldürmedüm **ol vaķtın** öldürürin dedi” (44b-12)

“**İmdi** dede, köpegile püreyi sen bul” (45b-4)

“**Daķı** gendüsi tavlā tavlā atlarına vardı” (45b-5)

“**Hemān** beni şapudan şaşarı eyle” (46a-10)

- “*Oğuz zemânında* bir yigit ki evlense oğ atardı” (46b-4)
- “*Bugün* ben geydüm, *yarın* nâyibüm gëysün” (46b-12)
- “*Andan şöyra* bir dervîşe verelüm” (46b-13)
- “*Bu gëce* gerdege girür” (47a-5)
- “*Dün* uyhusında kâfir otağa kıuyıldı” (47a-7)
- “*Bir gün* dîvânına geldi” (48a-13)
- “Beyrek diri olsa *on altı yıldan berü* gelüridi” (48b-3)
- “Meger *ol gün* kâfirlerün ağır günleriydi, her biri yemekde içmekde idi” (49b-2)
- “*Her gün* beyregi görmege gelüridi” (50b-11)
- “*Ol gün* gërü görmege geldi” (50b-12)
- “*Geldügümce* seni şen görürdüm” (50b-13)
- “*Şimdi* nolduñ? Dëdi” (51a-1)
- “*Andan* babasınuñ ordusına geldi” (53a-2)
- “Kara başum kıurbân olsun *bu gün* saña” (53b-5)
- “Yoħsa *şimdi* boynuñ ururam” (56a-8)
- “*Andan* beyrek eydür” (56b-6)
- “*Ala şabâh* tırmışsın adın gerdek kıomışsın” (57a-7)
- “*Karnın toyıurdukdan şöyra* kıazanları depdi” (57b-7)
- “*Şimdi* kıızlar yanına varmak ister” (57b-12)
- “*Ala şabâh* ħân kıızı yerümden tırmadum mı?” (60a-6)
- “*Hemân* kıız sıçradı” (60b-2)
- “*Bu maħalda* begler, beyregi getürdiler” (61a-7)
- “*Āħir vaħtda* arı îmandan ayırmasın” (63a-5)
- “*Bir gün* yerinden tırmışıldı” (63a-9)
- “*Dahı* senün yüzünge men gelmezem” (64a-8)
- “*Bir gün* ola düşem ölem, sen kalasın” (64b-4)

- “*Yarınki gün* zemān dönüp ben ölüp sen kalıcağ a!” (64b-6)
- “*Şöyra* oğlana gerek olur” (65a-6)
- “*Birkaç gün* begler ile yèdi içti” (65a-12)
- “*Ol zemānda* oğul, ata sözün iki eylemezidi” (67b-13)
- “*Ol gün* cılasun yèg erenler döne döne şavaşdı” (68a-8)
- “*Ol gün* kara polad uz kılıçlar çalındı” (68a-9)
- “*Ol gün* kargu dalı kayın oğlar atıldı” (68a-10)
- “*Ol gün* nā-merdler muhannatlar şapa yèr gözetdi” (68a-11)
- “*Ol gün* bağa bağa kazan oğlı oruzuñ ‘ışkı geldi” (68a-12)
- “*Ƙocalıgum vaqtı* aldurduğum yalıñuz oğul!” (72b-11)
- “..... *bu maħalda* hān kazan yètdi” (73a-4)
- “*Şavaşdügün vaqtın* gendüñi tutdurasın” (73b-6)
- “Üç ayda varmazısam öldüğümü *ol vaqt* bilsün” (74a-9)
- “*Ala tañla* yerümnden turduğum senüñiçün” (74b-12)
- “Döne döne *bir zemān* yahşı şavaş eyledi” (76a-2)
- “Görelüm *imdi* yaradan neyler” (76a-5)
- “*Bu günümde* umud olğıl, maña (yigit)” (76b-1)
- “*Bu maħalda* oğuz erenleri bir bir yètdi” (76b-11)
- “*Ol gün* cigerinde olan er yigitler belürdi” (78a-3)
- “*Ol gün* nā-merdler şapa yèr gözetdi” (78a-3)
- “*İmdi* kanı dèdügüm yèg erenler” (79a-1)
- “Meger *bir gün* bir bölük oba kónmış idi” (79b-8)
- “Deli dumrul kırk yigidilen *yèyüp içüp otururiken* negāhenden ‘azrāyil çıka geldi” (80b-3)
- “Dègil maña, kadam belām toqınur *bugün* saña” (81a-2)
- “*İmdi* mere deli, geldüm ki senüñ cānuñ alam” (81a-9)

- “*Baya* yırlarardı, *şimdi* hırlamağa başladı” (82a-3)
- “*Andan sonra* menüm cānum alasin” (85a-5)
- “*İmdi* yüksek yüksek kara tağlarum saña yaylağ olsun” (85a-10)
- “Karşu yatan kara tağları *senden sonra* men neylerem” (85b-9)
- “azrāyil dağı babasınun, anasınun *def’i* cānın aldı” (86b-7)
- “*Oğuz zemānında* bir gürbüz er varıdı” (87a-6)
- “*Yarınki gün* men ölem, oğlum kala” (87a-10)
- “Oğul, *şabāh* varup *öylen* gelmek olmaz” (88a-4)
- “*Öylen* varup *ağşam* gelmek olmaz” (88a-5)
- “Dolamac yollarını kâdir korısa *dünle* yortam” (90a-7)
- “*Bu mahalda* demür zencîrile boğayı getürdiler” (92a-8)
- “*Şimdi* yigidi atar yıkar” (92a-11)
- “*Tayla* kızuñı maña véresin” (93b-2)
- “Kızı *andan sonra* vérelüm” (93b-6)
- “Alp yigitler *şavaş günü* karımından kayurur mı?” (94a-6)
- “Kara polad uz kılıcum yok kim *karvaşduğı dem* iki biçeydüm” (94a-11)
- “*Yarın* kızuñı maña vérgil” (94b-5)
- “*Andan sonra* kıızı vérevüz” (94b-10)
- “Arhu bêli ala tağı *dünin* aşduñ” (95a-8)
- “Kanlu kâfir eline *dünin* girdün” (95a-9)
- “*Kara boğa geldüğinde* hurd-hâş eyledün” (95a-9)
- “*Kağan aşlan geldüğinde* ne geceldün?” (95a-11)
- “*Kara boğa geldüğinde* talçanmamış” (95b-1)
- “*Kağan aşlan geldüğinde* bêlin bükmiş” (95b-2)
- “*Yarın* oğuz eline haber vara deve elinde kalmışdı, kız kırtardı, dēyeler” (96a-2)
- “Alp yigitler *kırış günü* karımından kayurur mı?” (96a-13)

- “*Ol zemānda* ne *każā* gelse uyħudan gelüridi” (97b-5)
- “*Ol maħalda* *çıka* geldi” (99a-5)
- “*Ala tayla* yerünđen tırı geldün” (99a-9)
- “*İmdi* kanı dedüğüm yeg erenler” (102b-4)
- “*Ecel geldüğinde* arı imāndan ayırmasın” (102b-6)
- “*Şonra* emen dەرleridi bir gişi yedi kerre varup hişarı alımadı” (102b-12)
- “*Günlerde bir gün* düzmürd kal‘asına geldi” (103a-10)
- “Kaızılık koca *tutsak oldığı vakt* bir oğlancuğı varıdı” (104a-1)
- “*Günlerde bir gün* kara göne oğı budağıla uz düşmedi” (104a-5)
- “*Ala şabāh* şapa yerde dikilende ağ ban evli, devletlü hān meded! maña leşker vەر” (104a-12)
- “Meger *ol gece* yegenek düş gördi” (105a-7)
- “Begler, gāfillüce *kara başum gözüm uyħuda iken* düş gördi” (105a-9)
- “*Karşusından ol eri şancasum vakt* deñedüm” (105b-4)
- “*Hemān* döndi, kal‘aya kaçdı” (107b-2)
- “*Andan* yegenek atın dönderdi” (107b-5)
- “*Andan* kalan begler görışdi” (108a-3)
- “Meger hānum, *bir gün* oğuz otururiken üstine yağı geldi” (108b-7)
- “*Dün içinde* ürkdi göçdi” (108b-8)
- “Hānum *ürkdüğümüz vaktın* düşen menüm oğlancuğumdur belki” (109a-1)
- “Oğuz *bir gün* yaylaya göçdi” (109a-10)
- “Oğuzun öñince *bundan evvel* kimse göçmezidi” (109a-12)
- “Tama‘ edüp *derhāl* cimā‘ eyledi” (109b-4)
- “Çoban, *yl temām olıcağ* mende emānetün var; gel, al” (109b-7)
- “*Zemānla* oğuz gene yaylaya göçdi çoban gene bu bıñara geldi” (109b-10)
- “Meger *ol dem* bayındır hān beglerle seyrāna binmişleridi” (110a-4)

- “Basat ğazāya gêtmiş idi; *ol maħalda* geldi” (112a-13)
- “Basat *şimdi* aķından geldi” (112b-1)
- “Oğuzdan yine bize *bir turfanda* kuzı geldi” (115a-4)
- “Mere kocalar *ikindü vaķtı* munı maņa çevüresiz” (115a-7)
- “*Def’i* basat kocu başup boğazladı” (115b-10)
- “Dêdi *hemân-dem* künbed yarıldı” (116b-10)
- “*Ķarangu dün içinde* yol azsaņ umuņ nedür?” (117b-7)
- “*Ķırış günü* öñdin depen alpuņuz kim?” (117b-8)
- “*Ķaraņu dün içre* yol azsam umum allāh” (117b-12)
- “*Ķırış günü* öñdin depen alpumuz ulaş oĝlı salur kazan” (117b-13)
- “*İmdi* kardaşlaruz kıyma maņa!” (118a-3)
- “*Ölüm vaķtı geldüğinde* arı îmandan ayırmasun” (119b-2)
- “*Her yıl* altun aķça gelüridi” (119b-13)
- “*Şimdi* bunı kime vèrevüz” (120a-1)
- “*Hemân* yayı bileginden çıkarurıdı” (120b-11)
- “*Yılda bir kerre* bayındır ħān dîvānına varurıdı” (120a-13)
- “Arķu béli ala taĝdan *dünin* aşduņ” (121b-2)
- “Arķu béli ala taĝdan *dünin* aşdum” (121b-11)
- “Aķındılı görklü şuyı dilüp *dünin* geçdüm” (121b-11)
- “*Hemân* bëlüğinden gez çıkarup atınuņ terkilerini tartdı” (122b-1)
- “*Bir ğece* döşeginde kati kati iñledi, āh êtdi” (123a-8)
- “Arķurı yatan ala taĝı *dünin* aşĝıl” (124a-12)
- “Aĝ alınlu bayındır ħānuņ dîvānına *dünin* varĝıl” (124a-13)
- “Eger begil bunda imişse *ĝeçeyedegin* ceng êdeydük” (126b-7)
- “*Oĝuz zemânında* oşün koca dèrler bir ĝişi varıdı” (128b-11)
- “Meger ħānum, *gene bir gün* eydür” (129a-4)

- “*Andan* şerügüz ucından gökçe denize degin el çapdı” (129b-1)
- “*Bir gün* yolu bir dërnege oğradı” (130a-7)
- “*İmdi* egrege seyrek yaraşur” (130b-2)
- “Murād vër murād al, *andan* gèt, yigidüm” (132b-13)
- “*İmdi* men varayım, elin ayagın bağlayayım, *andan* siz gelesiz” (135a-9)
- “*Ala şabāh* yèrümnden tırduğum kartaş için” (136a-5)
- “*Qarañu dün içinde* yol azsañ umuñ nedür?” (136a-10)
- “Qara başum kurban olsun *bugün* saña” (136b-4)
- “*Qarañu dün içinde* yol azsam umum allāh” (136b-5)
- “*Ol gün* ala bārgāh otaqlar dikildi” (137b-2)
- “*Ölüm vaqtı geldüğünde* arı îmandan ayırmasun” (137b-10)
- “*Bir gece* yéyüp otururiken şāhinci başına eydür” (138a-2)
- “Mere, *şabāh* şāhinleri al, halvetce ava binelüm” (138a-3)
- “Meger *ol gün* tomanın kal‘asınuñ teküri ava binmişidi” (138b-1)
- “Tekür dañı *hemān* çerisini dèrdi” (138b-5)
- “*Bir gün* tekürüñ ‘avratı eydür” (139a-6)
- “Hem *şimdi* ne yèrsin, ne içersin ve neye binersin?” (139a-10)
- “*Ölülerüñe aş vèrdüğün vaqt* ellerinden aluram hem ölülerüñüzüñ yorgasına binerem” (139a-12)
- “*Andan şonra* şart eylesün” (139b-11)
- “*İmdi* kazañ beg, di bizi ög” (140a-4)
- “*Bir gün* ata binüp dīvāna gelüriken bir gişi eydür” (143a-2)
- “*Bu maħalda* oğuz erenleri alay alay geldi” (144b-11)
- “*Hemān* burada kazañ at depdi meydāna sürdi” (145a-3)
- “*Ölüm vaqtı geldüğünde* arı îmandan ayırmasun” (147b-4)
- “*Andan* yağma èderleridi” (147b-13)

“**Şimdi** neçün bile olmayavuz?” (148a-2)

“**Şimdi** neçün gelmediler?” (148a-5)

“**Èvün yağmalatduğun dem** taş oğuz bile bulunmadı” (148a-7)

“Mere kılbaş, **ol vakt** kim uç, boz oğ yığnağ olsa kazan èvin yağma èderidi” (148b-5)

“**Hemîşe** kazanuñ başına buñlar gelsün” (148b-7)

“**Andan şoyra** kazanıla işümüz hayr ola” (149b-10)

“Arku bêli ala tağdan **dünin** aşuñ” (151a-5)

“**Yarın kıyāmet güninde** menüm elüm kazan hānuñ yaqasında olsun” (151a-13)

“**Ölüm vaktı geldüğinde** arı îmāndan ayırmasun” (153b-12)

“Yañınıp doğan bedirli ay, **dünin** balğır” (G5-8)

“Kara gece olanda balğur doğar bedirli ay **settarından ana buyruk olmayınca** gedilür mi; gedilmek yok” (G9-9)

“Yël çeküben getürende gelende yëlken bulut; **yere yêtürüb yağmasa yağdurmasa** ol bulutun gürüldeyüb şakıldayub esibeni geldiği neye yarar neye yarar” (G10-5)

“Yèddilerden ayrılıbdur Uc Ildırım, **degübeni yèddi kadun yèr altına işlemese, yèddi yıldan sonra kara yèrün yüzinde tapılmasa, kara polad kılıcun ağızına koyulmasa,** Yèddilerden ayrıldığı Uc Ildırım neye yarar neye yarar” (G10-8)

“Yèr arhasın kertüb ahar daşkun çaylar; **eglim yere yètişende egilmese, düzce yere yètişende egilmese, düzce yere yètişende düzelmese** neye yarar neye yarar” (G11-8)

“Alın başa götüründe tavulğalar **güni gelse demi düşse altın perli gür şeşperün altında yencdürmese** alın başa götüründe tavulğalar neye yarar, neye yarar” (G11-12)

“Yèni kıska demür donlar **güni gelse demi düşse, çalışanda dalaşanda yèn yahadan sökdürmese** yèni kıska demür donlar neye yarar, neye yarar” (G12-1)

“Boynuzılan burulanda sarı yaylar **güni gelse demi düşse, ak bilekde gèn dalıda yumşanmasa** kurban ara götüründe sarı yaylar neye yarar, neye yarar” (G12-4)

“Sadak ara sayrayanda seksen oklar *güni gelse demi düşse bir merd igid elçiluğa göndermese, düşmenini bölük bölük göz öginden dağıtmasa* sadak ara sayrayanda seksen oklar neye yarar, neye yarar” (G12-6)

“Kara Polad sac kılıclar *güni gelse demi düşse kemiklice başları endürmese, balçağında alca kanlar dondurmasa* sol yanına bağlayuban gezdürdüğü kara polad sav kılıclar neye yarar, neye yarar” (G12-10)

“Ala baydaklu sur cidalar *güni gelse demi düşse ganimi ilüb büküb at belinden yer yüzine düşürmese*, ev yanında seven kimi sevkenduği ala baydaklu sur cidalar neye yarar, neye yarar” (G12-13)

“Altı perli gür şeşperler *güni gelse demi düşse kabak yarub kan bürkütme*se yoluk alta sahladuği altı perli gür şeşperler neye yarar, neye yarar” (G13-3)

“İpek ala kalhanlar *güni gelse demi düşse kara başı daldasında sahlamasa* ipek ala kalhanlar neye yarar, neye yarar” (G13-6)

“Yemek içmek arasında ögünende, “menem, menem!” deyende davlı igid, *iki koşun birbirine karışanda, cirasınlar elleşende kesik başlar, diri dustaklar nazarına getürmese* neye yarar, neye yarar” (G13-8)

“Arpa vërüb sahlayanda bedev atlar *güni gelse demi düşse arhu dağdan arhu dağa sıçratmasa, acı köpük kan terlere baturmasa* arpa vërüb sahlayanda bedev atlar neye yarar, neye yarar” (G13-11)

“..... *merd igidün tarîfini koç igide söylemese* kola kopuz götürdüğü, hammâl kimi gezdürdüğü neye yarar, neye yarar” (G14-2)

“Busudaki canverler pehlevânı kurt eniginün *kara gece içinde* günü doğar günü doğar” (G15-5)

“Acıklı aslan yavrısı *ilhılara yetişende* selle urur, at ayırur, ayğır dutar” (G15-8)

“Bâzuları üstinde üç högürür acıklı aslan yavrısınun *at atanda* günü doğar günü doğar” (G15-11)

“*Karanğusu gece olanda* kalhar kopar” (G15-12)

“Boynı yoğun Türk oğlını *dün* hayırdur” (G16-1)

- “..... dopdolı bedevlerün **éyle günde** günü doğar günü doğar” (G16-13)
- “Aşan yerde iki koşun birbirine karşı gelse **éyle demde** merd igidün günü doğar günü doğar” (G17-3)
- “**Üstin ala bedirli ay gelende** sıçramağa hamlelenür” (G19-7)
- “**Yarı gèce mahallında** yanı berkçe daş ağılun kıyın söker” (G20-4)
- “Boynı yoğun Türk oğlını **dün** hayhırdur” (G20-6)
- “**Kuyma koyma deminde** kara bağır, yağlı kuyruk harp harp utar” (G20-8)
- “**Gavğa günü** yoldan çıkar, çinkır” (G20-10)
- “Sakinmayub söz söyleşen -Dedem dèr- **sonra** utanur geri oturur” (G21-2)
- “**Savaş günü** hamı igid er olaydı, yèg olaydı” (G21-4)
- “Altındaki minen atına osal bağan, **yèriş ulğar olanda** eyercuğını arhasına götürmez mi” (G27-11)
- “Éşiginde cüft gāyına osal bağan, **ağır kızluk olanda** ağır şehrler kıyısında “nān, nān!” dèyüb çağırılmaz mı” (G27-14)
- “Éşiginde sağınına osal bağan, **yaz günleri** kara çanak götürübeni “Ağca ayran!” dèyübübeni konşılara gezinmez mi” (G28-2)
- “Yükünde kölüğine osal bağan, **èller yurtdan köçende** partalcuğı kara yurdun bucağında karalmaz mı” (G28-4)
- “Öğrenmişce öz bèğine osal bağan **özge bègler kulluğına gèdende** “tülüngisen” dèyübübeni dögülmez mi, sögülmez mi” (G28-5)
- “Hak kitābını okuyanda mollalara osal bağan, **dar yerde derin suda kalanda** “hızır nebi, hızır ilyas meded meded!” dèyübübeni çağırılmaz mı” (G28-8)
- “**Yèle yalpa tohunanda** deniz günü, yalçın yalçın görünür” (G28-14)
- “**Yanaşanda kıçkıranda, ün olanda** ögce gelür ögcil alır” (G29-2)
- “Yanın basa minilür **savaş günü** at güclüsü” (G29-2)
- “**Vèrmeziken yèmeziken** tèz tükenür kürlüğilan kazanılmış kürün malı” (G29-11)
- “Sünübeni segirtmege dönübübeni kayıtmaga merd igidün altında **savaş günü** bedev gerek” (G31-9)

- “Dègricegi yumrı bedev atlar, *yèriş ilğar günü* ilğarda ölür” (G33-9)
- “*Yaramazca iş düşende* ne “yèdüm” dèr ne “gördüm” dèr” (G34-2)
- “Dolusunda ay sevinür, *dün* balğırır” (G36-11)
- “*Akşama den* ha bişüre ha düşüre” (G42-3)
- “*Akşam olanda* “..... gel yè!” dèye” (G42-3)
- “Ol zamānun kocası *elli altmış yaşında* ādem ola” (G42-12)
- “Ol atları *savaş günü* minince minmese yèg” (G43-8)
- “*Çapar günde keser günde* sürçmese büdremese igid altında bedev yahşı” (G44-4)
- “*İş düşende* nāmerde -Kādir Allāh- yaħa dutub yalvartmasun!” (G44-11)
- “*Aylan gün segirdürse* dudaş gelmez” (G44-13)
- “Bedev atlar *yola girse* yoldan kalmaz” (G45-2)
- “*Er igidün ğanımı karşı gelse* yüz çevürüb geri dönmez” (G45-3)
- “*Arı etekli nik-zenlerde kav eglense* aslında sepintisi var, manii andan” (G45-7)
- “Bedev atlar *yola girse* yoldan kalsa, aslında bārgîrî var, manii andan” (G45-10)
- “*Tepretdukca* söze girse çok sözlü dil” (G46-3)
- “*İki kulağ eşidende* nehibli dil” (G46-4)
- “*İki ele “dut!” dèyende* cevāblı dil” (G46-5)
- “*İki ayağa “segir!” dèyende* peykli dil” (G46-5)
- “..... *ol çağlarda* Kādir Allāh koç igide meded olsun!” (G47-9)
- “*On min yağı geldüğini eşidende* kol götürüb ak otak içinde oyına girdüm” (G48-12)
- “*İgirmi min yağı geldi dèyende* yèrümden imrenmedüm” (G48-14)
- “*Otuz min yağı geldi dèyende* hiçe saydum” (G48-14)
- “*Kırh min yağı geldi dèyende* kara gözümün ucından kıya baħdum, kımzanmadum” (G49-1)
- “*Elli min yağı geldi dèyende* el vèrüb elleşmedüm, azdur dèdüm” (G49-2)
- “*Altmış min yağı geldi dèyende* Allāhı andum, atlanmadum” (G49-3)

- “*Yetmiş min yağı geldi dèyende* yeltenmedüm” (G49-4)
- “*Seksen min yağı geldi dèyende* seksenmedüm” (G49-5)
- “*Doksan min yağı geldi dèyende* arhalukçağıdum donum gèydüm” (G49-6)
- “*Yüz min yağı geldi dèyende* yüz çevürüb kayıtmadum” (G49-7)
- “*Yèddi gün yèddi gèce* ol kâfire kılıc çaldum” (G51-7)
- “*Yèddi gündən sonra* kabağımı kavzadum” (G51-7)
- “*Damağumun çağ vaktinde* ol altı bæg oğlına alem, tuğ, nakkāra vèrüb özüm tegi bæg kıldum” (G51-13)
- “*İkindi zamānı* dèdi ki” (G52-10)
- “Karanğuluk karışdı *dahı* bir av eline girmedi dèdi” (G52-14)
- “*Ejdehānı görende* ğazanun içindeki tom yüregi doldı daşdı” (G53-13)
- “*Ejdehā oyananda* kuyruk çaldı, dağ dolandı” (G55-5)
- “Demesünler *son çağında* ğazanı bir yılan utdı” (G56-1)
- “*Yaman günün düşse* Allāhuna yalvargilen!” (G56-3)
- “Ġazan ki *Allāhına yalvardı an* ılan ejdehānun arasında bir otak kimi kaya peyda oldı” (G56-4)
- “Bir igid *sağ oldukca* bir yarağa can vèrür” (G56-7)
- “*Ejdehānun ağusı yèr yüzine tökülende* ağusından yèr yüzine yanar yanar odlar düşdi” (G57-13)
- “*Geldüğinde* nèce gördi” (G58-4)
- “*Ġazan ādemiken* biz uhdesinden çıkmazduk, imdi ki ejdehā olubdur bizi hamı utar” (G59-9)

2.1.3. Yer-yön Zarfları

Cümlede eylemi yer-yön olarak belirten zarflardır. Bu zarflar yalın halde kullanılmakla birlikte “+A, +DA, +DAn” hâl eklerini aldığında zarf olmaktan çıkmakta ve dolaylı tümleç görevi üstlenmektedir. Yer-yön zarfları; cümlede yükleme sorulan

nereye, nereye doğru ve nereye kadar sorularına cevap vermektedir. Banguoğlu yer-yön zarflarının tanımını şu şekilde yapmıştır:

Bir oluş veya kılışın mekân içindeki yerini ve yönünü belirten zarflara yer yön zarfları (adverbe de lieu) adını veriyoruz. Bunlar Nerede? Nereye? Nereden? Sorularını cevaplamaya yararlar. Bunların çoğu eski ve yeni yer yön hallerindeki adlar ve zamirlerle bazı zarffiillerdir (2011, s. 373).

Dede Korkut Hikâyelerinde kullanılan yer-yön zarfları; *aşaru, berü, gerü, aşağı, yukarı, taşra, ilerü ve içerü* sözcükleridir. Bu zarfların kullanıldığı cümleler aşağıda verilmiştir.

“Yönin *aşaru* şağrısın erine dönderür” (6b-9)

“*Berü* gelgil” (8a-8)

“*Berü* gelgil” (13b-13)

“*Berü* gelgil” (16a-4)

“Döngil *gerü!*” (18a-5)

“Bre çoban, ırağından yakınından *berü* gelgil” (22a-10)

“Kız dahı urğan getürüp beyregi hişârdan *aşağa* şalındurdı” (51a-12)

“Beyrek *aşağa* bakdı” (51a-13)

“At başını *yokaru* tutdı” (51b-11)

“*Berü* gelgil kılunum oğul” (64a-12)

“*Berü* gelgil ağam kazan” (66a-1)

“*Berü* gelgil arslanum oğul” (66a-4)

“*Berü* gelgil ağam kazan” (66b-3)

“*Berü* gelüñ kırk yoldaşum” (68a-13)

“At cılavısın dönderdi, *gerü* döndi geldi” (69a-9)

“*Berü* gelgil salur begi, salur görki” (69b-13)

“Kazan *gerü* döndi, geldügi yolu öñine alup yortdı” (72b-2)

“Şavaşmağıl, kayda döngil baba *gerü!*” (74b-9)

“Aşağadan *yokarı* bakmaz mısın?” (95b-7)

- “Gel *berü*, boylaşalum” (101a-11)
- “Pes ol tekür kıala‘dan *taşra* çıkdı” (103b-3)
- “Ol mel‘ün dağı kıal‘adan *taşra* gelüp bunlara muķabil oldu, er diledi” (106a-13)
- “Çoban erkece kıaķıdı, *ilerü* vardı” (109b-2)
- “Çoban *ilerü* vardı” (109b-12)
- “Geldi, *içerü* girdi” (112b-4)
- “Birinden *taşra* geldi” (116b-11)
- “Begil *yoķaru* baķdı” (123b-10)
- “*Berü* gelgil, mere kâfir, dürişelüm!” (126a-13)
- “Mere kâfir, *berü* gel, dögişelüm” (127a-5)
- “*Taşra* ayak yolına çıkdı” (130a-9)
- “*İçerü* a şoĥbete girdi” (130b-4)
- “Yundları *taşra* çıkdılar” (137a-8)
- “Birez dağı *ilerü* varalum” (138a-10)
- “Atını kıayıtdı *gerü* döndi” (143a-8)
- “*İçerü* girdiler” (144a-8)
- “Gel *berü*, mere kâfir, dögişelüm!” (145a-11)
- “Kıaçan kıazan êvin yağmalatsa helâlinüĥ elin alur *taşra* kııkarıdı” (147b-12)
- “Turi gel *yoķari*” (152b-7)
- “Sen gel *berü*” (153a-6)

2.1.4. Soru Zarfları

Cümlede eylemin anlamını soru yönüyle belirten zarflardır. Dede Korkut Hikâyelerinde bulunan; *nasıl* anlamıyla kullanılan *ne*, *neçe*, *nêce*, *kıaçan* sözcükleri, *niçin* anlamıyla kullanılan *nêçün*, *neden* sözcükleri, *niye* anlamıyla kullanılan *neye* sözcüğü, *nereye* ve *nerede* anlamıyla kullanılan *kıancarı* ve *kıanda* sözcükleri ve son

olarak *ne kadar* sözcüğü başlıca soru zarfları olarak kullanılmaktadır. Bu zarfların bulunduğu cümleler aşağıda verilmiştir.

“Birisi *neçe* söyleriseñ bayağıdur” (5b-7)

“Geldük ol kim *nece* söyleriseñ bayağıdur” (6b-4)

“Oğul vèrmez, *nedendür*” (8b-9)

“Ben bunun alınına *neye* tayağ olurın tururın” (10b-2)

“Biz senün oğluñı *nece* getürelüm” (12a-12)

“Göre hñanum *nece* haberleşdi” (24b-2)

“Şu *kaçan* haber vèrse gerek” (24b-9)

“Kurd *kaçan* haber vèrse” (25a-6)

“Köpek *kaçan* haber vèrse gerek” (25a-13)

“*Ne* kaçırısın baña, ağam kazan?” (26a-6)

“Oğul çoban, *kanda* gèdersin?” (26b-7)

“Mere çoban, bu ağaç *ne* ağaçdur?” (27a-10)

“Begler bilür misiz kazana *nece* hayf eylemek gerek” (27b-4)

“Kadın ana, karşısum alup *ne* böğürürsin?” (29a-8)

“*Ne* bozlarsın, *ne* ağlarsın?” (29a-9)

“Bağrumıla yüregüm *ne* tağlarsın?” (29a-9)

“Gèçmiş menüm günümi *ne* aņdurursın?” (29a-10)

“Bay böre beg, *ne* ağlayup bozlarsın?” (35b-12)

“Hñan kazan, *nece* ağlamayayın, *nece* bozlamayayın?” (36a-1)

“*Ne* çoğ olsun” (38b-2)

“Mere kızlar, bu yigit *ne* yigitdür?” (40b-11)

“*Nece* maşlahat görürlerise aña göre iş èdelüm, dedi” (42b-11)

“Ya pes *nece* kırtıldıñ” (45a-2)

“Delü *ne kadar* māl istedi” (45a-6)

- “Oğul qarçar, *ne* qarğaşa edersin?” (46a-6)
- “*Neye* saht olduñuz” (46b-9)
- “*Nece* saht olmayalum” (46b-10)
- “Bu kadar nesneden ötüri *neye* saht olursız” (46b-11)
- “*ğanda* gëtdüñ beni yalıñuz koyup cānum yigit?” (48a-5)
- “Mere, bu *ne* gömlekdür?” (48b-10)
- “Mere, *neye* ağlarsız?” (48b-13)
- “*Nëçün* sahtsın hānum yigit” (50b-13)
- “*Nece* saht olmayayım” (51a-2)
- “Görelüm hānum *nece* ögmiş” (51b-6)
- “Görelüm hānum *nece* işmarladı” (52a-1)
- “Mere ozan, *nereye* gëdersin?” (52a-10)
- “Siz bu yolda bu taşu *nëçün* yığarsız” (52b-7)
- “Mere kız *ne* ağlarsın, (*ne*) bozlarsın ağa! dëyü?” (53a-9)
- “Ağa! dëyü *ne* ağlarsın, *ne* bozlarsın” (53a-11)
- “*Ğaçan* sen beni alup kāfir serħaddına çıkardun, kılıç çalup baş kesdün” (64b-12)
- “A begler! oğlan *ğancar*u gëtdi ola?” (69a-10)
- “Menüm nāmūsum ħanda vara ogul, dëdi” (75a-11)
- “Ğarşum ala yigit meni *ne* mañlarsın” (76b-3)
- “Gëçmiş menüm günümü *ne* añdurursın” (76b-3)
- “Bunu *nëçün* böyle éderidi” (79b-5)
- “Mere ħavatlar, *ne* ağlarsız?” (79b-13)
- “*Neye* şiven édersiz?” (80a-1)
- “Mere deli ħavat, gözüm çöñge idügin *ne* begenmezsin?” (81a-3)
- “Şağalum ağardügin *ne* begenmezsin” (81a-5)
- “Mere deli ħavat *ne* yalvarursın?” (82a-12)

- “Men *nēce* cān bulayım?” (83a-5)
- “Mere deli qavat, daḥı *ne* amān dilersin?” (84b-12)
- “Görelüm *nēce* yalvarmış” (86a-9)
- “Maḥa lāyık kız *nēce* olur?” (87a-13)
- “Ya *nēce* varur baba?” (88a-3)
- “*Neye* geldiñüz, yigit yeñil?” (91a-5)
- “Hey kırk eşüm, kırk yoldaşum! *neye* ağlarsız?” (92b-3)
- “Görelüm ḥānum *nēce* ögmişler” (92b-5)
- “Boğadan kırtıldı, aşılandan *nēce* kırtıla?” (93b-9)
- “Kara buğra geldiğinde *ne* geçedüñ?” (95a-11)
- “Kara buğra geldiğinde *ne* geçelmiş?” (95b-3)
- “*Ne* yatarsın?” (98a-9)
- “Görklüm, *kanda* gēdersin? dēdi” (98b-11)
- “Görelüm *nēce* şordılar” (99a-8)
- “Kalkubanı yerinden tıran yigit, *ne* yigitsin?” (100a-3)
- “Yelisi kara kazılık atına binen yigit, *ne* yigitsin?” (100a-4)
- “Ġafillüce başlar kesen, destürsuzca menüm yağuma giren yigit, *ne* yigitsin?” (100a-5)
- “Oğul Yegenek, *kanda* gēdersin? dēdi” (105b-7)
- “Görelüm ḥānum *nēce* soylamış” (114a-7)
- “Mere qocalar, munuñ ölümi *nedendür?*” (115a-9)
- “Ḥānum, *neye* saht olursın?” (119b-12)
- “*Neçe* saht olmayam?” (119b-12)
- “Bağrumıla yüregüm ne tağlarsın?” (124b-6)
- “Altumdaki al ayğırum *ne* begenmezsin?” (126a-8)
- “Karğı talı sünjüm *ne* begenmezsin?” (126a-10)
- “Görelüm *nēce* soylamış” (126b-3)

- “Görelüm *nêce* şoylamış” (127b-4)
- “Bayındır hānuñ dîvānına *kaçan* istese varur gelüridi” (129a-1)
- “Bizi *neye* urursın?” (130a-13)
- “Ya *nêce* eylemek gerek?” (134b-7)
- “*Neye* yatarsın yigit?” (135b-7)
- “*Ne* yigitsin, kalın oğuz elinden gelen yigit?” (135b-11)
- “Görelüm hānum *nêce* şoylamış” (136b-11)
- “Varayın kazanı göreyin *ne hāllü* gişidür” (139a-7)
- “Mere kavat kıızı, munı maña *nêçün* demezidün?” (143a-11)
- “Bunlarla *ne* müdārā kılalum?” (144a-13)
- “Kalkubanı yerinden tonın geyen yigit, *ne* yigitsin?” (145a-6)
- “Egni bek demür tonın geyen yigit, *ne* yigitsin?” (145a-7)
- “Mere kâfir *nêce bir* onı bunı şorarsın maña” (145b-4)
- “Ala tañla yerinden turan yigit, *ne* yigitsin?” (145b-13)
- “Şimdi *nêçün* bile olmayavuz?” (148a-2)
- “Şimdi *nêçün* gelmediler?” (148a-5)
- “Bilmez misin *nêçün* gelmediler” (148a-6)
- “Begler, men sizi *neye* kığırdum bilür misiz?” (149a-9)
- “Ya sen *ne* cevāb vërdün?” (149b-1)
- “Bilür misin seni *neye* kığırdı?” (150a-4)
- “*Neye* kığırdı?” (150a-5)
- “..... muhannashılıla er öldürmek *nêce* olur men saña göstereyim” (153a-8)
- “Ol kalanun üstine varan igid *nêce* gerek” (G22-7)
- “Geldüğünde *nêce* gördi” (G58-4)
- “Ādem ejdehā *nêce* olur?” (G59-8)

2.1.5. Ölçü – Miktar Zarfları

Cümlede fiillerin, fiilimsilerin veya zarf olan diğer kelimelerin anlamlarını ölçü, miktar yönüyle belirten zarflardır. Bu zarflar cümlede *ne kadar* ve *ne derece* sorularına karşılık gelmektedir.

Ölçü-miktar zarfları da diğer zarf türleri gibi yapıca yalın ve türemiş sözcüklerden oluşmaktadır. Bu zarflar aynı zamanda çeşitli kelime gruplarıyla da oluşmaktadır. Örnek olarak az, çok, az çok, azıcık, biraz, eksik, en, epeyce sözcükleri verilebilir (Korkmaz, 2009, s. 517).

Bu başlıkta bulunan zarflar da tıpkı diğerleri gibi basit ve türemiş şekilde bulunabilirler. Bu şekilde bir sınıflandırma 2. Başlıkta yapıldığı için burada yalnızca anlambilimsel ölçüt açısından bir sınıflandırma yapılmıştır. Dede Korkut Hikâyelerinde bulunan ölçü-miktar zarfları aşağıda verilmiştir.

“**Ƙara tağ yumrısınca** mālı olsa” (3b-2)

“Nolaydı benüm évüme **bir lahza** bakayduñuz” (6b-1)

“**Biiñ** söyleriseñ birisini tuymaz” (6b-10)

“**Ƙatu** kazab éderem şimdi saña!” (9a-1)

“Saña **katı** kazab eyleye” (11b-10)

“Üzengüye kalğup **katı** çekdi” (13a-12)

“**İki rek‘at** namāz kıldılar” (33b-3)

“Ağ alnuñda **bêş kelime** du‘ā kılduğ” (35a-8)

“Mere bāzircānlar **çok** mı istedim?” (38b-1)

“Ne **çoğ** olsun” (38b-2)

“Beyrege **katı** firāk geldi” (53a-6)

“Yaltacuğ yay ufandığına **katı** kağıdı” (56a-12)

“Ƙalın oğuz imrenesi cānum oğul! déyüben **çok** ağladı” (61b-4)

“**İki rek‘at** namāz kıldılar” (62a-4)

“Şolına bağıdı **çok** sevindi” (63b-10)

“Şolına bağıduñ **çok** sevindüñ” (64a-3)

- “Kazan beg gördi ki kâfir **katı** yaklandı” (68a-3)
- “Oruzuñ üzerine **çok** savaşıdılar” (68b-12)
- “**Bir ay** baqsun” (74a-7)
- “Bir ayda varmazısam **iki ay** baqsun” (74a-7)
- “İki ayda varmazısam **üç ay** baqsun” (74a-8)
- “Gözi gökçek kızlarıñ, gelinleriñ cânın **çoğ** almışam” (81a-4)
- “Ağ şakallu, kara şakallu yigitleriñ cânın **çoğ** almışam” (81a-6)
- “**Tokuz ay** tar karnumda götürdüğüm oğul” (84a-13)
- “Deli dumrul **yüz kırk yıl dahı** yoldaşıyla yaş yaşadı” (86b-8)
- “**Çok** çalışdılar” (93a-6)
- “**İki rek‘at** namāz kıldı” (98b-7)
- “Bu gelen kâfir **çok** kâfirdür” (98b-13)
- “**Katı** muhkem yay çekeridi” (103b-1)
- “Ağ alnunda **bês kelime** du‘a kılduk” (102b-9)
- “**Zerre kadar** kesdüremedi” (103b-6)
- “Kazılık koca **temām on altı yıl** hişārda tutsak oldı” (103b-11)
- “**On altı yıldur** tutsakdur” (104a-9)
- “Ammā oğlanı **ne kadar** getürdilerise tırmadı” (109a-4)
- “..... bunun ucından **katı** incindiler” (110b-8)
- “Kardaşumdan ayrıldum, dèyü **çok** ağladı” (113b-10)
- “Ağ şakallu kocaları **çok** ağlatmışam” (118b-5)
- “Ağ bürçeklü karıcıkları **çok** bozlatmışam” (118b-7)
- “Bıyıcığı kararmış yigitçükleri **çok** yemişem” (118b-8)
- “Elcügezi kınalı kızcuğazları **çok** yemişem” (118b-9)
- “..... bayındır hân **katı** saht oldı” (119b-10)
- “**Üç gün** temām ağırladı” (120b-4)

- “**Üç gün dahı** konuklayalum” (120b-5)
- “Alaca atlu sögli melik **katı** puşmış” (124a-7)
- “..... saña **katı** puşdı” (125b-13)
- “Meyhānede **bêş gün** yeme içme oldı” (129b-1)
- “**Galebe** toyum oldı” (129b-2)
- “**Çok** zemānımış, egrek dērler bir yigit tutsağımış” (130b-12)
- “Kız, sen maña **bir yıl** bağgıl” (132b-3)
- “Bir yılda gelmezisem **iki yıl** bağgıl” (132b-3)
- “İki yılda gelmezisem **üç yıl** bağgıl” (132b-4)
- “Yigidüm, men saña **bir yıl** baķam” (132b-7)
- “Bir yılda gelmezisen **iki yıl** baķam” (132b-8)
- “İki yılda gelmezisen **üç dört yıl** baķam” (132b-9)
- “Dört yılda gelmezisen **bêş yıl, altı yıl** baķam” (132b-10)
- “**Üç gün** dünli günli yortdı” (133b-3)
- “Bu katla **üç yüz** varuñ” (134b-6)
- “Kazan **ğāyet** saht oldı” (138a-7)
- “**Birez dahı** ilerü varalum” (138a-10)
- “Meger hānum, oğuz begleri **yedi gün** uyurıdı” (138a-12)
- “Omuzına **dört parmaķ deñlü** zaħm urdı” (146b-9)
- “**Bêş kelime** du‘a kılduķ” (147b-5)
- “Aruz **ğāyet** saht oldı” (149a-3)
- “Men kazanuñ ni‘metini **çok** yemişem” (150a-8)
- “Kazakucda kazılık atına **çok** binmişem” (150a-9)
- “Yaħşı kaftanların **çok** geymişem” (150a-10)
- “Ala bārgāh otağına **çok** girmişem” (150a-11)
- “Beyrek! dēyü **çok** ağladılar” (151b-13)

“*Zerre kadar* kesdüremedi” (153a-9)

“Yayal olsa bir igid *çok* segirtse akıl azar, bilik çaşar” (G20-11)

“..... ekinçisi *çok* ola” (G41-6)

“*Çok* ekeler, *az* götüreler” (G41-7)

“Ol yarak *bir dem bir saatcuk* ol igide gerekli olur” (G56-8)

2.1.6. Benzerlik Zarfları

Benzerlik zarfları cümle içerisinde *nasıl* sorusuna cevap veren durum zarflarıdır. Bu zarflar *isim+gibi* ve *filimsi+gibi* şeklindeki kalıplarla fiili benzerlik yönüyle belirtmektedir. Bu kalıplar dışında benzetme yoluyla oluşan tek zarf vardır. Bu zarf, *kedisi mavladı (kedi gibi miyavladı)* cümlesinde bulunan *kedisi* sözcüğüdür. Bu zarflar bulunduğu cümlede eyleme benzerlik, gibilik ve yakınlık işlevi katan zarflardır. Dede Korkut Hikâyelerinde bulunan benzerlik zarfları aşağıda verilmiştir.

İsim+gibi

“*Depe gibi* et yığ” (9a-8)

“*Göl gibi* kıımız sağdur” (9a-8)

“*Depe gibi* et yığdı” (9b-2)

“*Göl gibi* kıımız sağdurdı” (9b-2)

“Ol boğa katı taşa boynuz vursa *un gibi* ögüdüridi” (9b-10)

“*Depe gibi* et yığdum” (14a-12)

“*Göl gibi* kıımız sağdurdum” (14a-12)

“..... *kervân gibi* kondı göçdi” (19a-12)

“Üç yerde *depe gibi* taş yığdı” (21b-13)

“*Kargu gibi* kara saçum uzanur gördüm” (23b-3)

“Kar ile yağmur yağanda *er gibi* turan” (24b-12)

“Yere dağı düşse *toz gibi* şavırılırdı, *ucuk gibi* obrılırdı” (30b-1)

“Başlar kesildi *top gibi*” (33b-9)

- “Anlar dağı *kervān gibi* kōndı gōçdi” (34b-11)
- “Hay ođul karçar ādeme ūser *bōgelek gibi* buñaldur” (45b-13)
- “*Yēr gibi* kertileyin” (51a-10)
- “*Toprak gibi* şavırlayın” (51a-10)
- “..... *aşlan gibi* tırışuñdan ağam beyrege beñzedürem ozan seni” (55a-9)
- “*Gün gibi* şıladı” (65b-9)
- “*Deñiz gibi* yaykandı” (65b-9)
- “*Meşe gibi* karardı” (65b-10)
- “*Deñiz gibi* yaykanup, *meşe gibi* kararup gelen nedür” (66a-2)
- “*Od gibi* şılayup *ilduz gibi* parlayup gelen nedür” (66a-2)
- “*Kara deñiz gibi* yaykanup gelen kāfirüñ leşkeridür” (66a-5)
- “*Gün gibi* şılayup gelen kāfirüñ başında ışıgıdur” (66a-6)
- “*Ilduz gibi* parlayup gelen kāfirün cıdasıdur” (66a-7)
- “Kāfiri *kamuş gibi* od oluban yandurayım” (75b-7)
- “*Deve gibi* kükredi” (75b-13)
- “*Arşlan gibi* añradı” (75b-13)
- “Anlar dağı bu dünyāya geldi geçdi, *kervān gibi* kōndı gōçdi” (79a-2)
- “Ađzum içi *buz gibi*, sūñüklerüm *tuş gibi* oldı” (80b-12)
- “Çünki menüm elümden *gōgercin gibi* kuş oldı, uçdı” (81b-10)
- “*Kedisi* mavladı” (92a-4)
- “*Avşıl olmuş tana gibi* ađzınıñ şuyı açdı” (92a-5)
- “*Peynir gibi* ditdi” (92a-10)
- “*Boynuzı elmas cıda gibi* kan turalınıñ üzerine sürdi” (93a-1)
- “*Yēr gibi* kertileyin” (97a-2)
- “*Toprak gibi* şavırlayın” (97a-2)
- “*Kervān gibi* kōndı gōçdi” (102b-4)

- “Kaızılık kıoca anı gördüğünleyn *yel gibi* yetdi” (103b-4)
- “*Yelim gibi* yapışdı” (103b-5)
- “Ağızından burnından *düdeğ gibi* kan şorladı” (103b-9)
- “*Yel gibi* yetdi” (107a-11)
- “*Yelim gibi* yapışdı” (107a-11)
- “..... kılıcıyla eñsesine eyle çaldı kim başı *top gibi* yere düşdi” (107b-4)
- “*İssüz yerün kıurdi gibi* ulışdılar” (108a-6)
- “Hānum, sazdan bir aşlan çıkar *it gibi* ürür” (108b-12)
- “Apul apul yörişi *ādem gibi*” (108b-12)
- “*Buğra gibi* depegözi dizi üzerine çökerdi” (118b-13)
- “Meydānda *boğa gibi* süsişdiler” (127b-1)
- “Burnından kanı *düdeğ gibi* şorladı” (128a-3)
- “Şıçrayup *şāhin gibi* kāfirün boğazın ele aldı” (128a-4)
- “*İt gibi* kev kev eden çirkin huşlı” (142b-4)
- “*Kervān gibi* kıondı göçdi” (147b-2)
- “*Kervān gibi* kıondı göçdi” (153b-8)
- “*Ekmegine kıyan İbrāhîmul-ħalil kimi* saħî gerek” (G2-12)
- “*Şāh-ı merdān Ali kimi* civānmerd er daħı gerek” (G2-12)
- “Dokuz Tümen Gürcistāna ürkü salan *Kara Budak kimi* kılıcına pehlevān, sofrasına bahadır ğazî gerek” (G4-2)
- “Bayat eri ħayr yümnli, ħüb sağınışlı *Dedem kimi* bilgi gerek” (G4-4)
- “Kurt eniğı yavuzı, altı ayluğına yetişende *er kimi* olur” (G20-2)
- “Günlük yerde görünende al ordulı *Bayındır Pādişāh kimi* devletli olsa” (G22-7)
- “Andan öte varanda *Ulaş oğlı Kazan kimi* saādetli gerek” (G23-11)

“Andan öte varanda hınalınun gediginden dünle köçen *ğıyan oğlu Delü Dundar kimi* bahadır olsa” (G23-12)

“Andan öte varanda *yek-kalem eşik ağası başı Kara Budağ kimi* uğurlu olsa” (G25-1)

“Andan öte varanda *Yèglerbaşı Yègenek kimi* kılıcına pehlevân koçak olsa” (G25-11)

“Andan öte varanda *Emen kimi* kahırlu olsa” (G26-3)

“Andan öte varanda *Afşar kimi* yèg kemândâr oğcı olsa” (G27-1)

“Kara dağun damanında yèddi yerde *meşal kimi* (bir neste) yanar gördü” (G53-3)

“Ġazan ki Allāhına yalvardı an ılan ejdehānun arasında *bir otak kimi* kaya peyda oldı” (G56-4)

Fiilimsi+gibi

“Bu zevāl gelecek delü *beni görmüş gibi* söyler” (58b-9)

“*Bir bölük kıza şāhin girmiş gibi* kāfire at şaldı” (99b-11)

“*Ķar üzerine kıan tammış gibi* kıızıl yañaqlum” (101b-8)

“Ol günleri görmemişem men, *Dedem görmüş kibi* söylerem” (G40-10)

“Ol günleri görmemişem men, *Dedem görmüş kibi* söylerem” (G41-4)

“Ol günleri görmemişem men, *Dedem görmüş kibi* söylerem” (G42-13)

“Kengerçük butası *yèl ögice gèder kimi* gètmeli oldı” (G55-7)

2.1.7. Birliktelik Zarfları

Birliktelik zarfları cümle içerisinde *nasıl* sorusuna cevap veren durum zarflarıdır. Bulunduğu cümlede eyleme birlikte, hep birlikte, beraberce anlamı katmaktadır. Dede Korkut Hikāyelerinde genellikle *birlikte* anlamına gelen *bile* sözcüğü kullanılmıştır. Bu zarfın kullanıldığı cümleler aşağıda verilmiştir.

“Ĥasanıla ĥüseyin iki kıardaş *bile* görkli” (5a-5)

“İkisi *bile* yola girdi” (27b-2)

“Ķızıuñ kıardaşı deli kıarçar *bile* oğ atarlarıdı” (55b-12)

- “Torumları bundan bozlayup **bile** geçdi” (71b-7)
- “Kuluncuğı kişneyüp **bile** geçdi” (71b-8)
- “Kuzucağı meñrişüp **bile** geçdi (71b-10)
- “Kara şîven senüñile bile eyleyeyim” (72a-12)
- “Oğlıyla ikisini **bir yêrden** öldürüñ” (73b-4)
- “Senden soñra bir yigidi sevüp varsam **bile** yatsam ala yılan olup meni şoşsun” (86a-1)
- “Alurısañ ikimüzün cānın **bile** algıl” (86b-2)
- “Korısañ ikimüzüñ cānın **bile** çoğıl” (86b-3)
- “Evvel demür kapu dervendinde beg olan kıyan selcük oğlu deli tundar senüñile **bile** varsun” (104b-9)
- “Eylik koca oğlu dölek evren **bile** varsun” (104b-11)
- “Köşa burcdan kayın oğı eğlenmeyen yağrınıcı oğı el almış senüñile **bile** varsun” (104b-13)
- “Üç kerre yağı görmese kan ağlayan toğsun oğı rüstem **bile** varsun” (105a-1)
- “Ejdehālar ağzından ādem alan delü evren **bile** varsun” (105a-2)
- “Yêrüñ bir ucından bir ucına yêtem, dēyen şoğan şarı **bile** varsun” (105a-4)
- “Begil at cılavısın yēñemedi, **bile** uçdı” (122a-12)
- “Oğullaruñ ikisi **bile** sağ esen geldi” (137a-13)
- “Ammā taş oğuz **bile** bulunmadı” (147b-11)
- “Bağ bağ! Şimdiye degin kazanuñ evin **bile** yağma ederidük” (148a-2)
- “Şimdi nêçün **bile** olmayavuz?” (148a-2)
- “Mere kılbaş bu taş oğuz begleri **dāyim bile** gelürleridi” (148a-5)
- “Èvüñ yağmalatduğuş dem taş oğuz **bile** bulunmadı” (148a-7)
- “Şuçumuz neyidi ki yağmāda **bile** olmaduk?” (148b-7)
- “Kaçanki kazan evin yağmaladurıdı taş oğuz begleri **bile** yağmalarıdı” (149a-13)
- “El-hāşıl, ikisi **bile** vardılar” (152b-3)

2.1.8. Dilek Zarfları

Dilek zarfları cümle içerisinde *nasıl* sorusuna cevap veren durum zarflarıdır. Bu zarflar bir dileği, isteği dile getiren zarflardır. Dede Korkut Hikâyelerinde bulunan dilek zarfları aşağıda verilmiştir.

“Ah *nolaydı* bu öleydi, birine dağı varaydum” (6a-3)

“*Nolaydı* benüm evüme bir lahza bakayduñuz” (6b-1)

“*Dilek ile* bir oğul gücile buldum” (14a-13)

“*Bârî* bayındır hānuñ tavlasından iki şehbāz yügrük at getürün” (43a-5)

“Dede! kerem eyle, *Allāh ‘ışkına* kapuyı aç, çıkayın dēdi” (46a-5)

“*Allāh ‘ışkına* beni kırtar” (46b-1)

“*Dilek ile* bir oğul gücile buldum” (71a-5)

“*İnşa‘allāh* bunuñ dağı başın keseyim” (96a-5)

“*Dinüñ ‘ışkına* ol eri kıyudan çıkar” (139b-9)

2.1.9. Karşılaştırma Zarfları

Karşılaştırma zarfları *nasıl* sorusuna cevap veren durum zarflarıdır. Bu zarflar eylemdeki oluş ve kılışın gerçekleşmesini bir karşılaştırmaya bağlayan zarflardır. Dede Korkut Hikâyelerinde bulunan karşılaştırma zarfları aşağıda verilmiştir.

“Ala başlu keçüm*ce* gelmez maña” (22b-2)

“Başumdağı borküm*ce* gelmez maña” (22b-3)

“Kızılculuk degnegüm*ce* gelmez maña” (22b-4)

“Egri başlu çevnegüm*ce* gelmez maña” (22b-5)

“Ala kollu şapanum*ca* gelmez maña” (22b-6)

“Depe*çe* böyümüñsin, tarıca beynün yok” (64b-10)

“Bağır öpke kadarın*ca* et yemedüm” (G43-3)

“Omuzına dört parmak *deylü* zağm urdı” (146b-9)

2.1.10. Kesinlik Zarfları

Kesinlik zarfları *nasıl* sorusuna cevap veren durum zarflarıdır. Bu zarflar bulunduğu cümleye kesinlik kazandırarak onları pekiştiren zarflardır. Kesinlik zarflarının başlıca örnekleri; *elbette, asla, hiç, katiiyen, mutlaka, bir türlü vb.* olarak verilmektedir. Dede Korkut Hikâyelerinde ise *asla* anlamına gelen *bir dürlü dağı*, *kesin* anlamına gelen *kız ve yakın bildi kim* sözcükleri ve *mutlaka* anlamına gelen *elbetde* ve *belki* sözcükleri kesinlik zarfı olarak kullanılmıştır. Bu zarfların bulunduğu cümleler aşağıda verilmiştir.

“Eger böyle öldürmeziseñ **bir dürlü dağı** öldürimezsın, bellü bilgil” (12b-3)

“Oğlan bāzırgānlar huşūşından **kız** söz söylemedi” (39a-1)

“**Yağın bildi kim** oğlı kāfire tutsağdur” (72b-9)

“Çünkü dedüñ, **elbetde** varsam gerek” (89b-5)

“Yok, **elbetde** öldürsem gerekdür” (101a-8)

“**Elbetde** varuram” (114b-1)

“**Elbetde ve elbetde** kazan beg maña yetişün” (124b-2)

“**Elbetde** ol ağam tıtılan qal‘aya varmayınca evrülmezem” (133a-12)

“**Elbetde** tayum aruz maña gelsün” (148b-1)

“Menüm vekilüm ğazan er igiddür, yeğ igiddür **belki** bir ejdehāya rast geldi ola” (G59-12)

2.1.11. Olasılık Zarfları

Olasılık zarfları *nasıl* sorusuna cevap veren durum zarflarıdır. Bu zarflar bulunduğu cümlede eylemin gerçekleşmesini ihtimal ya da olasılık anlamıyla belirtir. Başlıca olasılık zarfları; *acaba, belki, belki de, galiba, ihtimal ki* olarak verilmektedir. Dede korkut Hikâyelerinde ise *belki* sözcüğü, *belki* anlamıyla kullanılan *ola kim ve bolayki, ihtimal* anlamıyla kullanılan *şanasın kim* sözcükleri ve yine *ihtimal* anlamıyla kullanılan *yoğsa* sözcüğü başlıca olasılık zarfları sayılmaktadır. Bu zarfların bulunduğu cümleler aşağıda verilmiştir.

“**Ola kim** bir ağzı du‘ālī-nuñ alqışiyıla tañrı bize bir batman ‘ayāl vère” (9a-10)

“**Ola kim** öldüre” (11a-11)

“Arslandan mı oldı **yoħsa** kaplandan mı oldı” (15b-11)

“**Şanasın kim** taz yerlere tolu düşdi” (68b-6)

“İkisinden biri **bolayki** cânın vère” (83a-7)

“**Yoħsa** oğul, deli dumrul’ dèyü ağlar mısın?” (83b-3)

“**Yoħsa** oğul, deli dumrul! dèyü ağlar mısın?” (84a-9)

“**Ola kim** gètmeye, döne” (89b-8)

“Hānum ürkdüğümüz vaktün düşen menüm oğlancuğumdur **belki**” (109a-1)

“**Bolayki** maña bir esîr vèreydi, oğlancuğum kırtaraydum” (112b-1)

“**Ola kim** menüm geçmiş günümü ańdurtmayasın” (125a-5)

“**Bolayki** bizümki yènje” (137a-4)

“Bu soyda Dedenün müddeāsı budur ki her kim **belki** her neste öz haddinde ve kemālinde olsa yaħşıdır” (G2-6)

“Lele fikr èyledi ki gètme dèsem **belki** mana ğazabı ola” (G54-7)

2.1.12. Pekiştirme Zarfları

Pekiştirme zarfları *nasıl* sorusuna cevap veren durum zarflarıdır. Bu zarflar bulunduğu cümlede eylemi pekiştiren ve kuvvetlendiren zarflardır. Bu zarflar *aynı kelimenin tekrarıyla, pekiştirme harfleriyle (p,r,s,m) ve zarf-füil ekiyle (-A...-A)* oluşmaktadır. Dede Korkut Hikâyelerinde genellikle aynı kelimenin tekrarıyla (çap çap, bir bir vd.) yapılan pekiştirme zarfları kullanılmıştır. Bu başlıkta pekiştirme zarfları yalnızca anlambilimsel açıdan ele alınmıştır. Türemiş şekilde oluşan zarflar ise 2. başlıkta detaylıca ele alınmıştır. Dede korkut Hikâyelerinde bulunan pekiştirme zarfları aşağıda verilmiştir.

“**Yapa yapa** qarlar yağsa yaza kıalmaz” (3b-8)

“Boğa **götin götin** getdi” (10a-8)

“Kıanlı kıuyruk üzüp **çap çap** yudan” (25a-3)

“Kıarankı aħşam olanda **vaf vaf** üren” (25a-9)

- “Acı ayran tökilende **çap çap** içen” (25a-10)
- “Köpek kazanuñ atınuñ ayağına **çap çap** düşer, **siñ siñ** siñler” (25b-1)
- “Söyleşdiler **fışıl fışıl**, kâfirüñ fi‘lin tıydum” (28a-7)
- “ **Kıyma kıyma** ağ etinden çeküñ” (28a-13)
- “Oğlan böyle degeç **büldür büldür** gözinüñ yaşı revān oldı” (29a-4)
- “..... otuz yedi ƙal‘a beginüñ maħbüb kıızlarını çalup **bir bir** boynın ƙucan” (33a-11)
- “**Gümbür gümbür** naƙaralar döğildi” (33b-5)
- “..... destmālın eline aldı, **bögürü bögürü** ağladı” (35b-7)
- “Bamsı beyrek birini ƙova getdi, **ƙova ƙova** bir yere geldi” (40a-3)
- “Beyregüñ ƙanı ƙaynadı, edebile **yap yap** gerü döndi” (40b-8)
- “Ağ bürçeklü **büldür büldür** ağladı” (47b-6)
- “Ƙızı gelini **ƙaş ƙaş** gülmez oldı” (47b-10)
- “Vay ƙalın oğuzuñ imrencesi beyrek deýüp **zāri zāri** ağladı” (48a-8)
- “Gömlegi göricek begler **üñür üñür** ağlaşdılar” (48b-12)
- “Mere bāzirgānlar varuñ **iƙlim iƙlim** arañ” (49a-12)
- “Beyrek ƙalkdı, **ağlayu ağlayu** kırƙ yigidüñ yanına geldi” (50b-2)
- “Böyle degeç **bögürü bögürü** ağlaşdılar” (50b-9)
- “**Büldür büldür** gözinüñ yaşı revān oldı” (53a-7)
- “**Büldür büldür** gözlerinüñ yaşı aƙar” (58b-5)
- “**Gümbür gümbür** naƙaralar döğildi” (62a-5)
- “Ƙazan şağına baƙdı **ƙaş ƙaş** güldi” (63b-10)
- “Şağıña baƙduñ **ƙaş ƙaş** güldüñ” (64a-2)
- “**Gümbür gümbür** tavullar çalındı” (68a-7)
- “Ol gün cılasun yeg erenler **döne döne** şavaşdı” (68a-8)
- “Demez olurısañ **yana göyne** ƙargaram ƙazan saña” (70b-7)
- “Demez olsañ **yana yana** ƙargaram a ƙazan saña” (70b-13)

- “Demez olsañ *yana göyne* kargaram kazan saña” (71a-6)
- “Demez olsañ *yana göyne* kargaram kazan saña” (72a-5)
- “*Gümbür gümbür* tavullar dögilmedi” (75a-3)
- “*Döne döne* bir zemān yahşı savaş eyledi” (76a-2)
- “Bu maħalda oğuz erenleri *bir bir* yètdi” (76b-11)
- “Kālın oğuz beglerini *bir bir* atdan yıķan” (77b-5)
- “*Kuca kuca* ata ile oğul görişdi” (78b-5)
- “Gèçmeyeninden *döge döge* kırık akça alurıdı” (79b-4)
- “Deli dumrul elin eline çaldı, *kaş kaş* güldi” (81b-7)
- “*Tolap tolap* ağ südümi emzürdüğüm ogul” (84b-3)
- “Kān turalı yerinden turalı geldi, *apul apul* yöridi” (91b-4)
- “*Küt küt* boğa şolumağa başladı” (93a-7)
- “Kāba ümge *dip dip* yöririken tartup üzen” (96a-10)
- “*Kese kese* yemege yahını yahşı” (106a-5)
- “*Yaldır yaldır* yaldurur” (109b-12)
- “Elin eline çaldı, *kas kas* güldi” (115a-3)
- “Mere koyun başları erkeç, *bir bir* gel geç” (115b-8)
- “*Bir bir* gelüp geçdi her birinüñ başların şıgadı” (115b-8)
- “*Süriyi süriyi* mağara kapusına geldi” (119a-2)
- “Bir gece döşeginde *katı katı* iñledi, āh ètdi” (123a-8)
- “Ağca tozlu katı yayum *zarı zarı* iñler” (126a-11)
- “*Serpe serpe* meydānda kılıçlaşdılar” (127a-12)
- “Üç gün *dünli günli* yortdı” (133b-3)
- “Genç yigit *burçaķ burçaķ* derlemiş” (135a-13)
- “Kalkubanı iki kardaş *kuca kuca* görişdiler” (137a-1)
- “*Gümbür gümbür* davullar çalındı” (137b-1)

- “Oğlanlarıyla **kuca kuca** görüşti” (137b-4)
- “Elin eline çaldı, **kas kas** güldi” (139a-1)
- “Bu maħalda oğuz erenleri **alay alay** geldi” (144b-11)
- “**Güpür güpür** tavullar naķaralar çalındı” (144b-12)
- “..... destmālın eline alup **üñür üñür** ağladı” (152a-9)
- “..... ala bulut ötende **gümür gümür** gümürdenür” (G15-1)
- “Kara bulut ötende **gümür gümür** gümürdenür” (G19-7)
- “Kuyma koyma deminde kara bağır, yağlı kuyruk **ħarp ħarp** utar” (G20-8)
- “**Döge döge** ğaniminden ol kalanı alsaydı” (G22-3)
- “Yele yalpa toħunanda deniz ğünü, **yalçın yalçın** görünür” (G28-14)
- “Türk kızından doğulan oğlan dayısına dayı dēye bilmeye **dolandura döndere** ğalu dēye” (G41-2)
- “Sadağını öğine tökdi seksen okı sadağından tükenince ejdehāya **boğun boğun** şişledi” (G57-8)
- ““..... ejdehā olmayubsan menümilen **gümür gümür** danış.” dēdi” (G60-6)

2.1.13. Neden Zarfları

Neden zarfları cümlede eylemin sebebini açıklayan zarflardır. Bu zarflar eylemin neden, niçin yapıldığını belirtir ve bu sorulara cevap olarak kullanılır. Bu zarflar genelde *ablatif ekinin (+DAn)* kalıplaşmasıyla, sebep bildiren edatların kullanımıyla (*için, dolayı, yüzünden*) ve *diye* zarfının kullanımıyla oluşmuştur. Dede Korkut Hikâyelerinde bu kullanımların örnekleri bulunmaktadır. Dede korkut Hikâyelerinde bulunan neden zarfları aşağıda verilmiştir.

- “Menüm **içün** geldünjise oğlancuğum öldürmişem” (18b-4)
- “Sakın kadın ana menüm **içün** ağlamayasın” (28b-11)
- “Begler, tācum tahtum **içün** ağlaram” (36a-2)
- “Varuñ rüm ēline menüm oğlum **içün** yaħşı armağanlar getürüñ dēdi” (36b-10)
- “Bay börenüñ oğlı**içün** bir deniz kulumı boz ayğır aldılar” (36b-13)

- “Bāzīrgānlar geldi **dēyü** babası sevindi” (38b-11)
- “Bu kadar nesned**den ötüri** neye saht olursız” (46b-11)
- “K̄alın oğuz begleri beyrek **içün** ‘azîm yas tutdılar, umud üzdiler” (48a-11)
- “Ol begler ağ çıkardı kara geydi senü**ñçün** bamsı” (50a-5)
- “Ağ çıkarup kara geydiler senü**ñçün** bamsı” (50a-6)
- “Gelmez kardaş **dēyü** zarılık eder gördüm bamsı” (50a-9)
- “Toyuñ düğünüñ kara oldu! **dēyü** ağlar” (53a-6)
- “Apul apul yörişü**ñden**, aşlan gibi turışu**ñdan**, kañrılıban bağışu**ñdan** ağam beyrege beñzedürem ozan seni” (55a-9)
- “Yüzük gözükmesün **dēyü** oyuna girdi” (59a-11)
- “Dilüñ **içün** öleyin gelincügüm” (60b-11)
- “Zîrā ağlamak**dan** gözleri görmez olmuş idi” (61a-11)
- “Beyregüñ korkusı**ndan** kaçdı” (61b-6)
- “Tācum tahtum saña vėrmeyeler **dēyü** şoñumı añdum ağladum oğul” (64b-7)
- “Oğul anu**ñçun** yağı dərler ki biz anlara yėtsevüz öldürürüz” (66a-9)
- “Boynı uzun bedevî atum şakları**dum** bu gün **için**” (66b-4)
- “Ağ meydānda segirdeyim senüñ **içün**” (66b-5)
- “Ala evren sur cıdamı şakları**dum** bu gün **içün**” (66b-6)
- “K̄aba karın gēñ göğüsde oynadayım senüñ **içün**” (66b-7)
- “K̄ara polad uz kılıcum şakları**dum** bu gün **içün**” (66b-8)
- “Sası dīnlü kāfir başın kesdüreyim senüñ **içün**” (66b-9)
- “Egni bek demür tonum şakları**dum** bu gün **içün**” (66b-9)
- “Yeñ yaqalar dikdüreyim senüñ **içün**” (66b-10)
- “Başumda kunt ışıkum şakları**dum** senü**ñçün**” (66b-11)
- “K̄aba çomak altında yoğurdayım senüñ **içün**” (66b-12)
- “Ala gözli kırk yigidüm şakları**dum** bu gün **içün**” (66b-13)

- “Şası dînlü kâfir başın kesdüreyim senün*çün*” (66b-13)
- “Aşlan adum saklarıdum senün*çün*” (67a-1)
- “Yağa tutup kâfirile oğraşayım senün *çün*” (67a-2)
- “Baba, oğul kazanur ad *çün*” (67b-3)
- “Oğul da kılıç kuşanur baba gayretiy*çün*” (67b-4)
- “Menüm de başum qurbân olsun senün*çün*” (67b-4)
- “Avda kalan oğul *çün* kayurmağıl” (72a-9)
- “Yaradan haqqiy*çün* baba, kayda döngil, eve vargıl” (73b-13)
- “Menüm anam menüm *çün* kayurmasun” (74a-6)
- “Anam menüm *çün* gök geyüp kara şarısun” (74a-11)
- “Ala tañla yerümden turduğum senün*çün*” (74b-13)
- “Konur atum yorıltmışam senün *çün*” (74b-13)
- “Ağ tonuma kir eklendi senün*çün*” (75a-1)
- “Menüm başum qurbân olsun cānum oğul senün*çün*” (75a-2)
- “Başum tacı kazan gelmedi *düyü* izin izledi gètdi” (76a-9)
- “Kimi oğul *düyü*, kimi kartaş *düyü* ağladı” (79b-11)
- “Birliğün, varlığıñ haqqiy*çün* ‘azrâyili menüm gözüme göstergil” (80a-7)
- “Ulu yollar üzerine ‘imâretler yapayım senün *çün*” (86a-13)
- “Aç görsem toyurayım senün*çün*” (86b-1)
- “Yalıncağ görsem tonadayım senün *çün*” (86b-1)
- “Ol kız *çün* cānvar saklamışlar” (89b-1)
- “Gördiler ki nāmūs *çün* beklemez” (90b-3)
- “Kırk yigit bir beg oğlıyla bir kızdan *ötüri* ölmek nolur?” (92a-13)
- “Bir suçdan *ötüri* dergāhdan sürdüñ” (107a-3)
- “Ammā kızuñ derdinden beñzi şarardı” (109b-9)
- “El hāşılı, ordı uşakları bunuñ ucından katı incindiler” (110b-8)

- “Karındaşıy**çün** soylamış” (113a-11)
- “Kardaşumdan ayrıldum, **dëyü** çok ağladı” (113b-10)
- “Hem oğluñ geldi, **dëyü** aruza muştuladı” (113b-13)
- “Aruk olsa kulağın dileridi, avda bellü olsun **dëyü**” (120b-13)
- “Eger begler gëyik alsa, kulağı dilük olsa begil savıncıdur **dëyü** begile gönderürleridi” (121a-4)
- “Begil atdan düşmiş ayağı şınmış **dëyü**” (123b-3)
- “Puşduğ**ından** kara tağlara tuman düşmiş” (124a-7)
- “Kan derledi çapdurayım senüñ **içün**” (124b-11)
- “Yeñ yağa dikdüreyim senüñ**içün**” (124b-12)
- “Gāfillüce başlar keseyim seniñ**içün**” (124b-13)
- “Gögsinden er şancayım senüñ **içün**” (125a-2)
- “Erden ere geçüreyim senüñ **içün**” (125a-3)
- “Dîn-i muhammed yolına dürişeyim senüñ**içün**” (125a-4)
- “Öleyim ağzuñ **içün** oğul” (125a-5)
- “Bir şuc**dan ötüri** dergāhdan sürdüñ” (127b-7)
- “Ağzuñ **içün** öleyim oğul” (131a-3)
- “Dilüñ **içün** öleyim oğul” (131a-3)
- “Yaradan haqqıy**çün** tırı gelgil” (135b-11)
- “Eger elüñde kopusz olmasaydı ağam başıy**çün** seni iki päre kılurıdum” (136a-2)
- “Ala şabāh yërumden turduğım kartaş **içün**” (136a-5)
- “Ağ boz atlar yorıltnışam kartaş **içün**” (136a-6)
- “Ağzuñ **içün** öleyim kardaş” (136a-9)
- “Dilüñ **içün** öleyim kardaş” (136a-9)
- “Ağzuñ **içün** öleyim kardaş” (136b-12)
- “Dilüñ **içün** öleyim kardaş” (136b-12)

- “Anuñ **içün** küçücek ölüm dèrleridi” (138a-13)
- “Dinüñ **içün** kazan beg! Kerem eyle, aña binme” (139b-1)
- “Heybetinden şol gözüm yaşardı” (141a-7)
- “Anuñ **içün** saña dèmezidüm” (143b-3)
- “Kāfirler yalan söylersiz, **dèyü** taşa tutdılar” (144a-3)
- “Kāfirler, kazan eyü and içdi **dèyü** sevindiler” (144b-7)
- “Yigit, başuñ **içün** dègil maña” (145b-1)
- “Kazana men ‘āşî olmazam **dèyü** and içdi” (150a-7)
- “Bir yigid er senüñ ucuñdan aramızdan egsildi” (152a-13)
- “Āhîr son danışdı arı dînli dost Muhammed, ümmet sözün rahmet ile şefkati**içün**” (G1-6)
- “Arı dînli dost Muhammed gelür Uçmagun kapusını açmağ**içün**” (G1-7)
- “Küffara kılıc çaldı hem dîn**içün**” (G1-8)
- “Göğ üzinden uçar kuşu fermān ètdi, Hak Taāla, Süleymana saybani**içün**” (G1-10)
- “Daşdan polad sızdırdı, Hak Taāla kudretinden, Dāvuda fermāni**içün**” (G1-12)
- “Öz oğlumı kesim yolunda kurbāni**içün**” (G1-14)
- “Boynuzı burma koç èndürdi Hak Taāla kudretinden İsmāile kurbāni**içün**” (G2-3)
- “Ada basa yèriyende heybetinden yer omrılan” (G3-11)
- “Pes her kim dünyā ve āhîret refāhiy**içün** her neye muhtāc-durur hikmet-i bālîga, muhtācdan ileri muhtācunileyhi halk èdübdür” (G4-7)

2.1.14. Sınırlama Zarfları

Sınırlama zarfları *nasıl* sorusuna cevap veren durum zarflarıdır. Bu zarflar cümlede eylemin başka türlü yapılmayacağını gösteren, sınırlama bildiren zarflardır. Dede Korkut Hikâyelerinde *sadece* anlamına gelen *hemîn* ve *ancağ* sözcükleri ve *ancak* anlamına gelen *pes* sözcüğü kullanılmıştır. Bu zarfların bulunduğu cümleler aşağıda verilmiştir.

- “**Hemîn** iç oğuz yağmaladı” (147b-11)

“Kağan aşlanıla buğranuñ yüzün görmemişleridi, **ancaq** boğa boynuzında helāk olmuşlarıdı” (88b-10)

“**Pes** insān ki insān ki ekmel-i mümkinātdur muhtācrakdur” (G4-6)

2.1.15. Tekrarlama/Yineleme Zarfları

Tekrarlama-yineleme zarfları *nasıl* sorusuna cevap veren durum zarflarıdır. Bu zarflar bulunduğu cümlede eylemin yeniden yapıldığını, tekrarlandığını gösteren zarflardır. Ayrıca bu zarflar bulunduğu cümlede oluş ve kılışa pekiştirme ve süreklilik anlamı da katan zarflardır. Tekrarlama-yineleme zarflarının başlıca örnekleri; *yine*, *gene*, *yeniden* sözcükleridir. Dede Korkut Hikâyelerinde ise *yine* anlamına gelen *gerü*, *gene* ve *yine* sözcükleri kullanılmıştır. Bu zarfların kullanıldığı cümleler aşağıda verilmiştir.

“Āhir zemānda hānlık **gerü** kayıya dege āhir zemān olup kıyāmet kopınca” (3a-6)

“Dede korkut **gene** şoylamış” (4b-10)

“Yatacak yerüm **gene** bu hārāb olasıydı” (6a-13)

“**Gene** yazın boğayı saraydan çıkardılar” (9b-13)

“Oğlan **yine** katı urdı” (10a-9)

“**Gene** bizüm ‘izzetümüz hürmetümüz anuñ babası yanında hoş ola” (11a-12)

“Dirse hān burada oğlanuğı sağ idügin **yine** bildi” (19a-9)

“Eger sağdur esendür aḥşam olmadın **gene** ben saña gelürem” (23b-13)

“Kız **gene** eydür” (54a-10)

“**Yine** döndi beyrege eydür” (58a-9)

“**Gene** şoylamış” (70a-13)

“Kazan **gene** eydür” (75a-13)

“**Yine** görünce beg baba, hatun ana esen kaluñ” (90b-2)

“Yegenek **gene** eydür” (106a-5)

“Oğuz **gene** eyyāmıla gelüp yurdına kondı” (108b-10)

- “**Gèrù** tutup getürdiler” (109a-5)
- “Zemānla oğuz **gene** yaylaya göçdi çoban **gene** bu bıjara geldi” (109b-10)
- “**Gene** koyun ürkdı” (109b-11)
- “**Gerü** yerine kondurdı” (111b-4)
- “**Gèrù** nevbet toplanup aña gelmişidi” (112a-11)
- “Çevrülđi, nevbet **gèrù** maña geldi anı dahı isterler” (113a-9)
- “Oğuzdan **yine** bize bir turfanda kızı geldi” (115a-4)
- “**Yine** uyudı” (115a-7)
- “Gèñ yèrde tırdı gördi kim yüzük **gene** depegözün ayağı altında yatur” (116a-13)
- “Depegöz **gene** eydür” (117b-6)
- “**Yine** bayındır hāndan ādem geldi, tēz gelesin dēyü” (120b-1)
- “Aşlan enügi **yine** aşlandur” (123a-4)
- “**Yine** uyhusın yēnemeyüp yerine varup yatdı uyudı” (134a-7)
- “**Gene** atınuñ çılbırın bileğine geçürdi” (134a-8)
- “Ayğır **yine** oğlanı oyardı” (134a-12)
- “Atını dönderdi, **gene** menziline geldi” (134b-3)
- “Atınuñ çılbırın **yine** bileğine geçürdi” (134b-4)
- “Kāfirler **yine** teküre geldiler” (134b-5)
- “Gelüp **yine** ol qorıya girdiler” (137a-7)
- “Qazan **gene** şoylamış” (141b-12)
- “Kāfir begleri dèrildiler geldiler, **yine** eyitdiler” (142b-10)
- “Qazan **yine** er diledi” (146a-10)
- “Qazan burada **gene** şoyladı” (146a-11)
- “Ol dahı döndi qazan **gèrù** er diledi” (146b-5)
- “Oruz **gene** döndi ki bir dahı çala qazan burada çağırup oğlına şoylar” (146b-10)
- “Qazan **gèrù** èvin yağmalatdı” (147b-10)

“Aruz *gene* kaçıldı” (150b-10)

“Sakinmayub söz söyleşen -Dedem dër- sonra utanur *geri* oturur” (G21-2)

“*Gene* fikr eyledi ki gözlerini çıkarubdur” (G57-5)

2.1.16. Vasıta Zarfları

Vasıta zarfları *nasıl* sorusuna cevap veren durum zarflarıdır. Bu zarflar *ile* edatı ve bu edatın ekleşmiş biçimi olan *-IA* vasıta durum ekiyle oluşturulmuş zarflardır. Bu zarflar cümlede eylemin ne şekilde ya da hangi vasıtayla yapıldığını göstermektedir. Dede Korkut Hikâyelerinde oldukça sık kullanılan bu zarfların bulunduğu cümleler aşağıda verilmiştir.

“Yad oğulu şaklamağ*ıla* oğul olmaz” (3b-5)

“Oğ*ıla* kılıcdan bir çomak yèg” (4a-6)

“Ola kim bir ağzı du‘ālı-nuñ alkışiy*ıla* tañrı bize bir batman ‘ayāl vèrè” (9a-10)

“Ehlinüñ söziy*ile* ulu toy eyledi” (9a-11)

“Bir ağzı du‘ālı-nuñ alkışiy*ıla* tañrı bize bir ‘ayāl vèrdi” (9b-3)

“Demür zencîr*ile* boğayı tutmuşlarıdı” (10a-1)

“Oğlan yumruğıy*ıla* boğanuñ alnına kıya tutup çaldı” (10a-8)

“Oğlan yine boğanuñ alnına yumruğıy*ıla* katı urdı” (10a-9)

“Bizim sözümyüz*ile* gelmez” (12a-13)

“Géyige atariken oğ*ıla* seni urur öldürür” (13a-9)

“Dilek *ile* bir oğul gücile buldum” (14a-13)

“Yeñüm*ile* alca kanum silmeyince” (14b-8)

“Üç katla yarasın eliy*ile* sığadı” (15a-12)

“Karacuk çoban şapan taşıy*ıla* yère bırağdı” (22b-12)

“Korquduban şamatasıy*ıla* ürkiden” (25a-11)

“Yeñüm*ile* alnum kanın ben sileyin” (26b-3)

“Kaba ağacı yèriy*ile* yurdiy*ıla* kopardı” (27a-7)

- “Boğazından urğan**ıla** aşuñ” (28a-12)
- “Gelüben kızanuç kızın erlig**ile** alan” (32a-7)
- “Bunda minnet**ile** almağdan ise anda babam yanında minnetsüz almağ yéğdür, dedi” (38b-7)
- “Beyregün xanı xaynadı, edeb**ile** yap yap gerü döndi” (40b-8)
- “Tañrınuñ buyuruğı**yla** pëğamberün xavlı**yla** bānı çiçeği bamsı beyrege dilemege gelmişem” (43b-10)
- “Hax te‘ālanun emri**ile** deli qarçaruñ eli yoğaruda aşılı xaldı” (44a-11)
- “Tañrınuñ buyuruğı**yla**, pëğamberün xavlı**yla** kız qarındaşı beyrege vëreyin” (44b-2)
- “Delinün eli hax emri**ile** şapaşag oldı” (44b-5)
- “Eger seni hişārdan aşığı urğan**ıla** şalınduracağ olurısam” (51a-6)
- “Şağı**ğıla** varacağ olurısam oğuz, gelüp seni helāl**ığa** almazısam, dëdi” (51a-10)
- “Kızlar bu kaftan**ıla** meni tanıdılar xalın oğuz begleri dahı tanırılar” (55b-2)
- “Beyrek o**ğıla** yüzügi urdı” (56b-8)
- “Destmāl**ı** gözine silicek allāh te‘ālanuñ kudretiy**ile** gözi açıldı” (61a-13)
- “Kāfir kızları al şerābı altun aya**ğıla** xalın oğuz beglerine gezdürürleridi” (63b-4)
- “Yedi günlük azu**ğıla** çıxayın” (65a-4)
- “Varayın anı kılıc**ıla** pāreleyeyin” (69b-1)
- “Dilek **ile** bir oğul**ı** güc**ile** buldum” (71a-5)
- “Xazan, oğlan avda idügin andan bileyin kim yorgun atun**ıla**, gëdilmiş cıdan**ıla** ardına düşesin” (72b-1)
- “Düşmen tatar oğlı elümüze girmişiken cezāy**ıla** öldürelüm” (73a-3)
- “Allāh emri**ile** ol yigit öldi” (79b-10)
- “Xırk yigid**ile** babasına qarşu vardı” (89a-4)
- “Tañrı buyuruğı**yla** pëğamber xavlı**yla** kızunu almağa gelmişem” (91b-8)
- “Oğuzda dört yigit niğāb**ıla** gezeridi” (92a-1)

- “Bu maḥalda demür zencî*ile* boğayı getürdiler” (92a-9)
- “Boynuzıy*ıla* bir mermer taşı yogurdu” (92a-10)
- “Kime baksa ‘ışk*ıla* oda yaçar” (92b-11)
- “Bu dünyâyı erenler ‘aql*ıla* bulmuşlardır” (93a-8)
- “Kime baksa ‘ışk*ıla* oda yaçar” (94a-8)
- “Kime baksa ‘ışk*ıla* oda yaçar” (95b-12)
- “Ol kız söziy*le* yapışdı” (96a-2)
- “Kime baksa ‘ışk*ıla* oda yaçar” (96b-2)
- “Kayın anası, kayın atasıdur kamçıy*ıla* işâret kılup” (99b-1)
- “Öginmeg*ile* ‘avrat er olmaz” (101-4)
- “Mere kavat oğlu, oñuy*ıla* mı kılıcuñy*ıla* mı? Gel berü, boylaşalum” (101a-11)
- “Tartanda demrensüz bir oñy*ıla* namlarıdum” (102a-4)
- “Yad yağı yarağıy*ıla* yola girdi” (103a-9)
- “Koşa burcdan kayın oğı eğlenmeyen yağrncı oğı el almış senüñ*ile* bile varsun” (104b-13)
- “Şayımağy*ıla* oğuz erenleri dükense olmaz” (105a-4)
- “Göz ucıy*ıla* ol ere baqdum” (105b-4)
- “Yedi gişiy*ile* kırılırdı menüm yayum” (105b-11)
- “Hisâr kapusına girmişiken kara polad uz kılıcıy*ıla* eşsesine eyle çaldı kim başı top gibi yere düşdi” (107b-3)
- “Oğuz gene eyyâm*ıla* gelüp yurdına kondı” (108b-10)
- “Meger ol dem bayındır hân begler*ile* seyrâna binmişleridi” (110a-4)
- “Sünüy*ile* şaңdılar” (111a-3)
- “Kaldurıcak boynuz deriy*ile* elinde kaldı” (116a-4)
- “Depegöz, basañ üzerine kıyıldı, hañçer*ile* çaldı” (116a-12)
- “Şöyle çalayım ki künbed*ile* tartağan olasın” (116b-8)

- O $\mathit{h}i\mathit{l}a$ ol kılıç aşılan zencîri urdı (117a-8)
- “Sen yalnız gö $zile$, men oğuzı şındurmışdum” (117b-2)
- “Ağır taş $ıla$ mancılık atam” (118b-2)
- “Depegözün gendü kılıcı yla boynını urdı” (119a-1)
- “Erlig ile kardaşun kanın alduñ” (119a-13)
- “Yigide yeñ ile vèrürüdük” (119b-13)
- “Üç gün dañı begili av şikâr etiy ile konuklayalum” (120b-5)
- “Kavmlu kavmı yla görklü gördüm” (121b-13)
- “Var kuvvetiy le atınun yelisine düşdi” (122b-3)
- “Gür $zile$ döğışdiler” (127a-10)
- “Kara polad uz kılıc $ıla$ tartışdılar” (127a-11)
- “Bu oturan begler her biri oturduğı yeri kılıcı yla , etmegiy ile alupdur” (129a-7)
- “arabaya muhkem urğan $ıla$ şardılar” (138b-11)
- “Fir‘avn şişler yükleyüp yerden çıksa kaba ökçem ile perçîn kılan kazan eridüm” (141a-1)
- “İttifak $ıla$ tanışuk kıldılar” (143b-6)
- “Aruz dañı altunlu günlügin dikmişidi, oğlanları yla oturmuşıdı” (148a-12)
- “Beyrek odasında yigitler ile yeyüp içeridi” (149b-12)
- “Kırk yigid ile aruzun evine geldi” (150a-2)
- “Ağlamağ $ıla$ nesne mi olur?” (152b-7)
- “Mere kavat, muğannaslı yla er öldürmek nece olur men saña göstereyim” (153a-7)

2.1.17. Koşul Zarfları

Koşul zarfları *nasıl* sorusuna cevap veren durum zarflarıdır. Bu zarflar bulunduğu cümlede eylemin gerçekleşmesini bir koşula, sınıra bağlayan zarflardır. Bu zarfların başlıca örneği *eğer* bağlacıdır. Bu bağlaç bulunduğu cümleye koşul anlamı

katmaktadır. Bu bağlaç Dede Korkut Hikâyelerinde de koşul anlamıyla kullanılmıştır. Bu zarfın bulunduğu cümleler aşağıda verilmiştir.

“**Eger** böyle öldürmeziseñ bir dürlü dañı öldürimezsın” (12b-3)

“Dirse hân **eger** oğlancuğın görürise arturmaz, bizi hep kırar” (16b-11)

“**Eger** şağdur esendür aħşam olmadın gene ben saña gelürem” (23b-12)

“**Eger** çobanıla varacağ olurısam kalın oğuz begleri benüm başuma kaçınc kaħarlar” (27a-1)

“**Eger** erdür, **eger** ‘avratdur qorħusı ağaç” (29b-13)

“**Eger** senüñ oğluñ olmasaydı bizüm mālımız gürcistānda gétmişidi” (39a-10)

“**Eger** senüñ atıñ menüm atımı geçerse onuñ atını dañı geçersin” (41a-11)

“**Eger** bu dedüğüñ nesneleri getürüriseñüz hoş, vèrdüm” (44b-11)

“**Eger** seni hışārdan aşağı urğanıla şalınduracağ olurısam” (51a-6)

“**Eger** elinde hüneri var ise kızımı vèreyim” (91b-9)

“**Eger** begler gèyik alsa, kulağı dilük olsa begil savıncıdur dèyü begile gönderürleridi” (121a-3)

“**Eger** begil bunda imişse geceyedegin ceng èdeydük” (126b-6)

“**Eger** elünđe qopuz olmasaydı ağam başıyçün seni iki pāre kılırudum” (136a-2)

“**Eger** erdür **eger** hātun, bu dünyāda nāmuslı, ğayretli koççak gerek” (G32-10)

“Gene fikr èyledi ki **eger** men gözüm oysam dèrler “ğazan ejdehā görübdür korkusından hiç bahāne tapmayub gözlerini çıkarubdur” (G57-5)

“**Eger** ğazan ejdehā olubdur, ne kovm tanur ne kardaş tanur” (G59-14)

“**Eger** ejdehā olubdur evvel meni utsun” (G60-2)

““Emmü! seni ejdehā oldı dèrler, **eger** ejdehā olmayubsan menümilen gümür gümür danış.” dèdi” (G60-5)

“**Eger** ejdehā öldürübsen ğazavātun mübārek!” (G60-8)

2.1.18. Yanıt Zarfları

Yanıt zarfları bulunduğu cümlede yanıt unsurunun zarf olarak kullanılmasıdır. Bu zarfların başlıca örneği; *evet*, *hayır*, *peki*, *pekala* sözcükleridir. Dede Korkut Hikâyelerinde ise bu zarflar *evet* anlamıyla kullanılan *belî*, *pes* ve *evet* sözcükleridir. Bu zarfların bulunduğu cümleler aşağıda verilmiştir.

“**Belî**, hân kazan, maşlahatdur” (20b-1)

“**Belî** ağam kazan, geçeden bir kuzı bişürüpdürürem” (26b-11)

“**Belî** budur.” (36a-5)

“**Belî**, menüm oğlumdur” (39a-8)

“**Belî**, baş kesdi, kan dökdi, âdem ahtardı, dediler” (39a-13)

“**Belî** şultānum, artuğdur” (39b-1)

“**Belî pes** ağ sakallu ‘azîz baba evermağ gerek” (42a-12)

“**Belî pes**, *evet*, ağ sakallu ‘azîz baba menüm dağı istedüğüm oldur (42b-7)

“Ya *pes* nêdelüm?” (42b-10)

“**Belî** hānum, bulayım” (45b-3)

“**Evet**, menem, dedi” (81a-12)

“**Evet** men aluram, dedi” (81a-13)

“Ya *pes* cān vèren, cān alan allāh te‘āla mıdur?” (82b-1)

“**Belî** oldur, dedi” (82b-2)

“Ya *pes* sen ne eylemeklü kadasın?” (82b-3)

“**Belî**, cānum baba, eyle isterem” (87b-6)

“**Evet**, hem mağa iki âdem vèrün yemegüm benüm pişürsün” (112a-2)

“**Belî**, hünerdür ya!” (129a-11)

2.2. Biçimbilimsel Ölçüt Açısından Zarflar

Biçimbilimsel ölçüt açısından zarflar başlığında zarfların yapısından bahsetmek mümkündür. Zarflar yapı olarak basit (yalın), türemiş ve birleşik yapıda bulunmaktadır.

Bu başlıkta anlambilimsel ölçüt başlığında yer alan zarfların yapı incelemesi yapılacak ve bu başlıklara uygun olarak sınıflandırılacaktır.

2.2.1. Basit (Yalın) Zarflar

Basit zarflar kökeni fark etmeksizin kök veya gövde durumunda bulunan ve çekim eki almayan tek kelimelik zarflardır. Bunların bir kısmı zarfların kendisidir. Bir kısmı da başka kelime gruplarından alınan ve zarf olarak kullanılan sözcüklerdir. Basit zarfların örnekleri en çok durum ve zaman zarflarında görülmektedir.

Dede Korkut Hikâyelerinde bulunan başlıca basit zarflar; *tez, belî, eger, biñ, ne, imdi, çok, az, pes, hemân, dün, derhâl, def'î, belki, hûb, âhir, son, katı, kaçan, baya, derhâl, şên* sözcükleridir. Bu zarfların bulunduğu cümleler aşağıda verilmiştir.

“***Biñ*** söyleriseñ birisini tuymaz” (6b-10)

“Saña ***katı*** kazab eyleye” (11b-10)

“***Eger*** böyle öldürmeziseñ bir dürlü dahı öldürimezsın” (12b-3)

“Üzengüye kalkup ***katı*** çekdi” (13a-12)

“Dirse hân ***eger*** oğlancuğın görürise arturmaz, bizi hep kırar” (16b-11)

“***Belî***, hân kazan, maşlahatdur” (20b-1)

“***Eger*** şağdur esendür gelürem” (23b-12)

“Şu ***kaçan*** haber vërse gerek” (24b-9)

“Kurd ***kaçan*** haber vërse” (25a-6)

“Köpek ***kaçan*** haber vërse gerek” (25a-13)

“***Ne*** kakırsın baña, ağam kazan?” (26a-6)

“***Belî*** ağam kazan, geçeden bir kızı bişürüpdürürem” (26b-11)

“***Eger*** çobanıla varacak olurısam kaçınc kaçarlar” (27a-1)

“Mere bu ağaç ***ne*** ağaçdur?” (27a-10)

“Kadın ana, karşısum alup ***ne*** böğürürsın?” (29a-8)

“***Ne*** bozlarsın, ***ne*** ağlarsın?” (29a-9)

- “Bağrumıla yüregüm *ne* tağlarsın?” (29a-9)
- “Gecmiş menüm günümü *ne* aņdurursın?” (29a-10)
- “*Eger* erdür, *eger* ‘avratdur qorhısu ağaç” (29b-13)
- “Bay böre beg, *ne* ağlayup bozlarsın?” (35b-12)
- “*Belî* budur.” (36a-5)
- “Gel *imdi* begendüğün mâldan al, dediler” (38a-8)
- “Mere bâzırgānlar *çok* mı istedim?” (38b-1)
- “*Ne* çoğ olsun” (38b-2)
- “Ne *çoğ* olsun” (38b-2)
- “Oğlan bâzırgānlar huşuşından *kız* söz söylemedi” (39a-1)
- “*Belî*, menüm oğlumdur” (39a-8)
- “*İmdi* incinme hānum, evvel anuñ elin öpdüğümüze” (39a-9)
- “*Eger* senüñ oğluñ olmasaydı getmişidi” (39a-10)
- “*Belî*, baş kesdi, kan dökdi, ādem ahtardı, dediler” (39a-13)
- “*Belî* şultānum, artuğdur” (39b-1)
- “Mere kızlar, bu yigit *ne* yigitdür?” (40b-11)
- “Gel *imdi* senüñile ava çıkalum” (41a-10)
- “*Eger* senüñ atuñ menüm atımı geçerse onuñ atımı dañı geçersin” (41a-11)
- “Hoş, *imdi* atlanuñ” (41b-1)
- “*İmdi* gel senüñile güreş turalım, dedi” (41b-5)
- “*Hemān* beyrek atdan endi” (41b-6)
- “..... *hemān imdi* ilerü turmak gerek beg oğlı dedi” (42a-6)
- “*Belî pes* ağ saqallu ‘azîz baba evermağ gerek” (42a-12)
- “*Belî pes, evet*, ağ saqallu ‘azîz baba menüm dañı istedüğüm oldur” (42b-7)
- “Ya *pes* nêdelüm?” (42b-10)
- “*Bārî* bayındır hānuñ tavlasından iki şehbāz yügrük at getürüñ” (43a-5)

- “**Eger** bu dödügün nesneleri getürüriseñüz hoş, vèrdüm” (44b-11)
- “**Beli** hānum, bulayım” (45b-3)
- “**İmdi** dede, köpegile püreyi sen bul” (45b-4)
- “Oğul qarçar, **ne** qarğaşa edersin?” (46a-6)
- “**Hemān** beni kapudan taşarı eyle” (46a-10)
- “**Dün** uyhusında kāfir otağa kıuyıldı” (47a-7)
- “Mere, bu **ne** gömlekdür?” (48b-10)
- “Geldügümce seni **şen** görürdüm” (50b-13)
- “**Eger** seni hişārdan aşığı urğanıla şalınduracak olurısam” (51a-6)
- “Beyrege **katı** firāk geldi” (53a-6)
- “Mere kız **ne** ağlarsın, (**ne**) bozlarsın ağa! dèyü?” (53a-9)
- “Ağa! dèyü **ne** ağlarsın, **ne** bozlarsın” (53a-11)
- “Yaltacuk yay ufandığına **katı** kaçıldı” (56a-12)
- “**Hemān** kız sıçradı” (60b-2)
- “..... yihılmışıdı, yüceldi **āhir**” (60b-4)
- “..... şoğılmışıdı, çağladı **āhir**” (60b-5)
- “..... kırılmışıdı, yaşardı **āhir**” (60b-6)
- “..... karılmışıdı, kulun vèrdi **āhir**” (60b-7)
- “..... karılmışıdı, köşek vèrdi **āhir**” (60b-8)
- “..... karılmışıdı, kuzı vèrdi **āhir**” (60b-9)
- “..... oğuluñ beyrek geldi **āhir**” (60b-9)
- “Kalın oğuz imrencesi cānum oğul! dèyüben **çok** ağladı” (61b-4)
- “Şolına bakdı **çok** sevindi” (63b-10)
- “Şolına bakduñ **çok** sevindüñ” (64a-3)
- “**Kaçan** sen beni alup kāfir serhaddına çıkarduñ, kılıç çalup baş kesdün” (64b-12)
- “Oruz **hüb** söyledi” (65a-2)

- “Kazan beg gördi ki kâfir **katı** yaklandı” (68a-3)
- “Sağlı sollı kâfiri **hub** tağıtdı” (68b-5)
- “Oruzuñ üzerine **çok** şavaşdılar” (68b-12)
- “Yanuma bağıdugumda konuşma **eyü** bağıdum” (71a-3)
- “Görelüm **imdi** yaradan neyler” (76a-5)
- “Karşum ala yigit meni **ne** mañlarsın” (76b-3)
- “Gemiş menüm günümi **ne** ağıdurursın” (76b-3)
- “**İmdi** kanı dedüğüm yeg erenler” (79a-1)
- “Mere kavatlar, **ne** ağılarsız?” (79b-13)
- “Mere deli kavat, gözüm çöngü idüğün **ne** beğenmezsin?” (81a-3)
- “Gözi gökçek kızlaruñ, gelinleruñ cânın **çoğ** almışam” (81a-4)
- “Şakalum ağardüğün **ne** beğenmezsin” (81a-5)
- “Ağ şakallu, kara şakallu yigitleruñ cânın **çoğ** almışam” (81a-6)
- “**İmdi** mere deli, geldüm ki senüñ cânuñ alam” (81a-9)
- “**Evet**, menem, dedi” (81a-12)
- “**Evet** men aluram, dedi” (81a-13)
- “..... tar yerde **eyü** elüme girdüğün ola mı dedi” (81b-3)
- “**Baya** yırlardı, şimdi hırlamağa başladı” (82a-3)
- “Mere deli kavat **ne** yalvarursın?” (82a-12)
- “Ya **pes** cân veren, cân alan allāh te‘āla mıdur?” (82b-1)
- “**Belî** oldur, dedi” (82b-2)
- “Ya **pes** sen ne eylemeklü kadasın?” (82b-3)
- “Mere deli kavat, dağı **ne** amān dilersin?” (84b-12)
- “**İmdi** yüksek yüksek kara tağılarum saña yaylağ olsun” (85a-10)
- “azrāyil dağı babasınuñ, anasınuñ **def‘i** cânın aldı” (86b-7)
- “**Belî**, cânım baba, eyle isterem” (87b-6)

- “**Eger** elinde hüneri var ise kızumı vèreyim” (91b-9)
- “**Çok** çalışdılar” (93a-6)
- “Kara buğra geldüğünde **ne** geçedün?” (95a-11)
- “Kara buğra geldüğünde **ne** geçelmiş?” (95b-3)
- “**Ne** yatarsın?” (98a-9)
- “Bu gelen kâfir **çok** kâfirdür” (98b-13)
- “Kalkubanı yerinden tıran yigit, **ne** yigitsin?” (100a-3)
- “Yelisi kara kazılık atına binen yigit, **ne** yigitsin?” (100a-4)
- “Ġafillüce başlar kesen, destürsuzca menüm yağuma giren yigit, **ne** yigitsin?” (100a-5)
- “**Tez** sevdün, **tez** uşandun, kavat oğlı kavat” (101a-6)
- “**İmdi** kanı dedüğüm yeg erenler” (102b-4)
- “**Katu** muhkem yay çekeridi” (103b-1)
- “**Hemân** döndi, kal‘aya kaçdı” (107b-2)
- “Hānum ürkdüğümüz vaktın düşen menüm oğlancuğumdur **belki**” (109a-1)
- “Tama‘ edüp **derhāl** cimā‘ eyledi” (109b-4)
- “El hāşılı, ordı uşakları bunun ucından **katu** incindiler” (110b-8)
- “**Āhir** evinden kovdı” (110b-10)
- “**Evet**, hem maña iki ādem vèrün yemegüm benüm pişürsün” (112a-2)
- “Kardaşumdan ayrıldum, dèyü **çok** ağladı” (113b-10)
- “**Def‘i** basat çoçı başup boğazladı” (115b-10)
- “Dèdi **hemân-dem** künbed yarıldı” (116b-10)
- “**İmdi** kardaşlaruz kıyma maña!” (118a-3)
- “Ağ şakallu kocaları **çok** ağlatmışam” (118b-5)
- “Ağ bürçeklü karıcıkları **çok** bozlatmışam” (118b-7)
- “Bıyıcığı kararmış yigitçükleri **çok** yemişem” (118b-8)
- “Elcügezi kınalı kızcugazları **çok** yemişem” (118b-9)

- “Bir at, bir kılıç, bir çomak getürdiler bayındır hân **katı** saht oldu” (119b-10)
- “**Hemān** yayı bileginden çıkarurıdı” (120b-11)
- “**Eger** begler gèyik alsa begile gönderürleridi” (121a-3)
- “**Hemān** bèlüginden gez çıkarup atınuñ terkilerini tartdı” (122b-1)
- “Gör **āhir** neler oldu” (124a-1)
- “Alaca atlu sögli melik **katı** puşmış” (124a-7)
- “Bağrumıla yüregüm **ne** tağlarsın”? (124b-6)
- “Sögli melik saña **katı** puşdı” (125b-13)
- “Altumdaki al aygırım **ne** begenmezsin?” (126a-8)
- “Kargı talı sünüm **ne** begenmezsin?” (126a-10)
- “**Eger** begil bunda imişse geceyedegin ceng edeydük” (126b-6)
- “Bayındır hānuñ dīvānına **kaçan** istese varur gelüridi” (129a-1)
- “**Beli**, hünerdür ya!” (129a-11)
- “**Ġalebe** toyum oldu” (129b-2)
- “**İmdi** egrege seyrek yaraşur” (130b-2)
- “**Çok** zemānımış, egrek dèrler bir yigit tutsağımış” (130b-12)
- “..... yıkılmış idi, yüceldi **āhir**” (131a-4)
- “..... şoğulmuşıdı, çağladı **āhir**” (131a-5)
- “..... kurımışıdı, yaşarup gögerdi **āhir**” (131a-6)
- “**İmdi** men varayım andan siz gelesiz” (135a-9)
- “**Ne** yigitsin, kalın oğuz èlinden gelen yigit?” (135b-11)
- “**Eger** elünde kópuz olmasaydı ağam başıyçün seni iki pāre kılurıdum” (136a-2)
- “Mere, **şabāh** şāhinleri al, halvetce ava binelüm” (138a-3)
- “Kazan **ğāyet** saht oldu” (138a-7)
- “Tekür dağı **hemān** çerisini dèrdi” (138b-5)
- “Vallāh kazan **eyü** and içdi, dèdiler” (140a-4)

- “**İmdi** azan beg, di bizi g” (140a-4)
- “**āyet** arp kelīsāyıdı” (143b-11)
- “Bunlarla **ne** mūdārā kılalum?” (144a-13)
- “**Hemān** burada azan at depdi meydāna sūrdi” (145a-3)
- “alkūbanı yērinden onın gēyen yigit, **ne** yigitsin?” (145a-6)
- “Egni bek demūr onın gēyen yigit, **ne** yigitsin?” (145a-7)
- “Ala aqla yērinden uran yigit, **ne** yigitsin?” (145b-13)
- “**Hemīn** i ouz yamaladı” (147b-11)
- “**Hemīše** azanū baına buqlar gelsūn” (148b-7)
- “Aruz **āyet** saht oldı” (149a-3)
- “Ya sen **ne** cevāb vērdū?” (149b-1)
- “**Eyū** dēmisin” (149b-2)
- “Men azanū ni‘metini **o** yēmiem” (150a-8)
- “azakucda azılı atına **o** binmiem” (150a-9)
- “Yaı aftanların **o** gēymiem” (150a-10)
- “Ala bārgāh otaına **o** girmiem” (150a-11)
- “Beyrek! dēyū **o** aqladılar” (151b-13)
- “**Tez** cebhāneyi yūklētsūnler” (152b-8)
- “**āhir son** danıdı rahmet ile efkatiūn” (G1-6)
- “**Pes** insān ki ekmel-i mūmkinātdur muhtācrakdur” (G4-6)
- “**Pes** her kim dūnyā ve āhıret refāhıyun her neye muhtāc-durur hikmet-i bālīga, muhtācdan ileri muhtācunileyhi halk ēdūbdūr” (G4-7)
- “Boynı youn Tūrk olını **dūn** hayırdur” (G16-1)
- “Boynı youn Tūrk olını **dūn** hayırdur” (G20-6)
- “Yayal olsa bir igid **o** segirtse akıl azar, bilik aar” (G20-11)
- “Vērmeziken yēmeziken **tēz** tūkenūr kūrluılan kazanılmı kūrūn malı” (G29-11)

- “**Eger** erdür **eger** hātun, bu dünyāda nāmuslı, ğayretli koççak gerek” (G32-10)
- “Dolusunda ay sevinür, **dün** balğırsa” (G36-11)
- “İçine la‘lî çağır doldurdum ak dalımun üstine **hüb** götürdüm” (G39-3)
- “Oğlan uşak kalmaya ekinçi ola; ekinçisi **çok** ola” (G41-6)
- “**Çok** ekeler, **az** götüreler” (G41-7)
- “..... **eger** men gözüm oysam dërler gözlerini çıkarubdur” (G57-5)
- “Ġazan ādemiken biz uhdesinden çıkmazduk, **imdi** ki ejdehā olubdur bizi hamı utar” (G59-9)
- “**Eger** ğazan ejdehā olubdur, ne kovm tanur ne kardaş tanur” (G59-14)
- “**Eger** ejdehā olubdur **evvel** meni utsun” (G60-2)
- ““..... **eger** ejdehā olmayubsan menümilen gümür gümür danış.” dëdi” (G60-6)
- “**Eger** ejdehā öldürübsen ğazavātun mübārek!” (G60-9)

2.2.2. Türemiş Zarflar

Türemiş zarflar yapım eki ile ya da yapım eki gibi kullanılan çekim ekleri ile oluşmaktadır. Bu başlıkta çekim ekleri ile türemiş zarflar ele alınmıştır. Dede Korkut Hikâyelerinde oldukça sık görülen bu zarflar isimlere ya da fiillere gelen son eklerle türemiştir. Bu zarfların en belirgin örnekleri *gene*, *yine anaru*, *dağı*, *bile* sözcükleri olarak belirlenmiştir. Dede Korkut Hikâyelerinde bulunan türemiş zarfların tamamı aşağıda verilmiştir.

- “Dede korkut **gene** şoylamış” (4b-10)
- “Hasanıla hüseyin iki kardaş **bile** görkli” (5a-5)
- “Birisi **neçe** söyleriseñ bayağıdur” (5b-7)
- “Yatacak yerüm **gene** bu harāb olasıydı” (6a-13)
- “Geldük ol kim **nece** söyleriseñ bayağıdur” (6b-4)
- “Yönin **anaru** şağrısın erine dönderür” (6b-9)
- “**Berü** gelgil” (8a-8)
- “**Gene** yazın boğayı saraydan çıkardılar” (9b-13)

- “Ben bunun alınına *neye* tayağ olurun tururun” (10b-2)
- “*Gene* bizüm ‘izzetümüz hürmetümüz anuñ babası yanında hoş ola” (11a-12)
- “Biz senüñ oğluñı *nece* getürelüm” (12a-12)
- “*Berü* gelgil” (13b-13)
- “Bugün *yarın* kanda ise gelür” (15a-1)
- “*Berü* gelgil” (16a-4)
- “Döngil *gerü!*” (18a-5)
- “Dirse hān burada oğlanuğı sağ idügin *yine* bildi” (19a-9)
- “Bre çoban, ırağından yaqınından *berü* gelgil” (22a-10)
- “Eger sağdur esendür aħşam olmadın *gene* ben saña gelürem” (23b-13)
- “Göre hānum *nece* haberleşdi” (24b-2)
- “Oğul çoban, *kanda* gèdersin?” (26b-7)
- “İkisi *bile* yola girdi” (27b-2)
- “Begler bilür misiz kazana *nece* hayf eylemek gerek” (27b-4)
- “*Andan* eyitdi” (30a-4)
- “Hān kazan, *nece* ağlamayayın, *nece* bozlamayayın?” (36a-1)
- “*Ancağ* yöriyeyim, meded dèyeyim, dèdi” (37b-4)
- “*Nece* maşlahat görürlerise aña göre iş èdelüm, dedi” (42b-11)
- “Ya pes *nece* kırtıldıñ” (45a-2)
- “*Dahı* gendüsi tavla tavla atlarına vardı” (45b-5)
- “*Neye* saht olduñuz” (46b-9)
- “*Nece* saht olmayalum” (46b-10)
- “Bu kadar nesneden ötüri *neye* saht olursız” (46b-11)
- “Bugün ben gèydüm, *yarın* nāyibüm gèysün” (46b-12)
- “Mere, *neye* ağlarsız?” (48b-13)
- “*Nece* saht olmayayım” (51a-2)

- “Beyrek *aşağa* bağıdı” (51a-13)
- “Görelüm hānum *nēce* ögmış” (51b-6)
- “At başını *yoķaru* tıtdı” (51b-11)
- “Görelüm hānum *nēce* ışmarladı” (52a-1)
- “*Andan* babasınıñ ordusına geldi” (53a-2)
- “*Ƙız gene* eydür” (54a-10)
- “*Ƙız*uñ Ƙardaşı deli Ƙarçar *bile* oğ atarlarıdı” (55b-12)
- “*Andan* beyrek eydür” (56b-6)
- “*Yine* döndi beyrege eydür” (58a-9)
- “*Dahı* senüñ yüzüñe men gelmezem” (64a-8)
- “*Berü* gelgil Ƙulunum oğul” (64a-12)
- “*Berü* gelgil ağam Ƙazan” (66a-1)
- “*Berü* gelgil arslanum oğul” (66a-4)
- “*Berü* gelgil ağam Ƙazan” (66b-3)
- “*Berü* gelüñ ƘırƘ yoldaşum” (68a-13)
- “At cılavısın dönderdi, *ğerü* döndi geldi” (69a-9)
- “A begler! oğlan *Ƙancar*u gėtdi ola?” (69a-10)
- “*Berü* gelgil salur begi, salur görki” (69b-13)
- “*Gene* şoylamış” (70a-13)
- “Tırumları bundan bozlayup *bile* gėçdi” (71b-7)
- “Ƙuluncuğı Ƙışneyüp *bile* gėçdi” (71b-8)
- “Ƙuzucağı meñrişüp *bile* gėçdi” (71b-10)
- “Ƙara şıven senüñile *bile* eyleyeyim” (72a-12)
- “Ƙazan *ğerü* döndi, gėdügi yolu öñine alup yortdı” (72b-2)
- “Oğlıyla ikisini *bir yerden* öldürüñ” (73b-4)
- “Şavaşmağıl, Ƙayda döngil baba *ğerü!*” (74b-9)

- “Kazan *gene* eydür” (75a-13)
- “*Neye* şiven edersiz?” (80a-1)
- “Men *nêce* cān bulayım?” (83a-5)
- “Senden sonra bir yigidi sevüp varsam *bile* yatsam ala yılan olup meni şoksun” (86a-1)
- “Görelüm *nêce* yalvarmış” (86a-9)
- “Alurısañ ikimüzün cānın *bile* algıl” (86b-2)
- “Korısañ ikimüzün cānın *bile* koğıl” (86b-3)
- “Maña lāyık kız *nêce* olur?” (87a-13)
- “Ya *nêce* varur baba?” (88a-3)
- “Kağan aşlanıla buğranuñ yüzün görmemişleridi, *ancaq* boğa boynuzında helāk olmuşlarıdı” (88b-10)
- “Çünki dedün, *elbetde* varsam gerek” (89b-5)
- “*Yine* görünce beg baba, hatun ana esen qaluñ” (90b-2)
- “*Neye* geldiñüz, yigit yeñil?” (91a-5)
- “Hey kırk eşüm, kırk yoldaşum! *neye* ağlarsız?” (92b-3)
- “Görelüm hānum *nêce* ögmişler” (92b-5)
- “Boğadan kırtıldı, aşlandan *nêce* kırtıla?” (93b-9)
- “*Yarın* kızuñı maña vërgil” (94b-5)
- “Aşağadan *yokaı* bakmaz mısın?” (95b-7)
- “*Yarın* oğuz eline haber vara deve elinde qalmışıdı, kız kırtardı, dëyeler” (96a-2)
- “Görklüm, *qanda* gëdersin? dëdi” (98b-11)
- “Görelüm *nêce* şordılar” (99a-8)
- “Yok, *elbetde* öldürsem gerekdür” (101a-8)
- “Gel *berü*, boylaşalum” (101a-11)
- “*Şonra* emen dërleridi bir gişi yedi kerre varup hişarı alımadı” (102b-12)
- “Pes ol tekür qala‘dan *taşra* çıqdı” (103b-3)

- “Evvel demür kapu dervendinde beg olan senüñile **bile** varsun” (104b-9)
- “Eylik kıoca oğlı dölek evren **bile** varsun” (104b-11)
- “..... yağrınıcı oğlı el almış senüñile **bile** varsun” (104b-13)
- “..... toğsun oğlı rüstem **bile** varsun” (105a-1)
- “..... delü evren **bile** varsun” (105a-2)
- “..... deyen şoğan şarı **bile** varsun” (105a-4)
- “Oğul Yegenek, **ķanda** gedersin? dedi” (105b-7)
- “Yegenek **gene** eydür” (106a-5)
- “Ol mel‘ün dağı ķal‘adan **ķařra** gelüp bunlara muķabil oldu, er diledi” (106a-13)
- “**Andan** yegenek atın dönderdi” (107b-5)
- “**Andan** ķalan begler görışdi” (108a-3)
- “Oğuz **gene** eyyāmıla gelüp yurdına ķondı” (108b-10)
- “**Gerü** tıutup getürdiler” (109a-5)
- “Çoban erkece ķaķıdı, **ilerü** vardı” (109b-2)
- “Zemānla oğuz **gene** yaylaya goğdı çoban **gene** bu bıñara geldi” (109b-10)
- “**Gene** kıoyun ürkdı” (109b-11)
- “Çoban **ilerü** vardı” (109b-12)
- “**Gerü** yerine ķondurdı” (111b-4)
- “**Gerü** nevbet toplanup aña gelmişidi” (112a-11)
- “Geldi, **içerü** girdi” (112b-4)
- “Çevrüldi, nevbet **gerü** maña geldi anı dağı isterler” (113a-9)
- “Görelüm ģānum **nece** şoylamış” (114a-7)
- “**Elbetde** varuram” (114b-1)
- “Oğuzdan **yine** bize bir tırfanda kıuzı geldi” (115a-4)
- “**Yine** uyudı” (115a-7)
- “..... yüzük **gene** depegözün ayağı altında yatur” (116a-13)

- “Birinden **taşra** geldi” (116b-11)
- “Depegöz **gene** eydür” (117b-6)
- “Hānum, **neye** saht olursın?” (119b-12)
- “**Neçe** saht olmayam?” (119b-12)
- “**Yine** bayındır hāndan ādem geldi, tēz gelesin dēyü” (120b-1)
- “Begil at cılavısın yēnemedi, **bile** uçdı” (122a-12)
- “Aşlan enügi **yine** aşlandur” (123a-4)
- “Begil **yokaru** bakdı” (123b-10)
- “**Elbetde ve elbetde** kazan beg maña yētişsün” (124b-2)
- “**Berü** gelgil, mere kâfir, dürişelüm!” (126a-13)
- “Mere kâfir, **berü** gel, dögişelüm” (127a-5)
- “Görelüm **neçe** soylamış” (126b-3)
- “Görelüm **neçe** soylamış” (127b-4)
- “**Andan** şerügüz ucından gökçe deñize degin el çapdı” (129b-1)
- “**Taşra** ayak yolına çıkdı” (130a-9)
- “Bizi **neye** urursın?” (130a-13)
- “**İçerü** a şöhbete girdi” (130b-4)
- “Murād vēr murād al, **andan** gēt, yigidüm” (132b-13)
- “**Elbetde** evrülmezem” (133a-12)
- “**Yine** yatdı uyudı” (134a-7)
- “**Gene** atınuñ çılıbırın bilegine geçürdi” (134a-8)
- “Aygır **yine** oğlanı oyardı” (134a-12)
- “Atını dönderdi, **gene** menziline geldi” (134b-3)
- “Atınuñ çılıbırın **yine** bilegine geçürdi” (134b-4)
- “Kâfirler **yine** teküre geldiler” (134b-5)
- “Ya **neçe** eylemek gerek?” (134b-7)

- “*Neye* yatarsın yigit?” (135b-7)
- “Görelüm hānum *nēce* soylamış” (136b-11)
- “Gelüp *yine* ol qorıya girdiler” (137a-7)
- “Yundları *taşra* çıkardılar” (137a-8)
- “Oğullaruñ ikisi *bile* sağ esen geldi” (137a-13)
- “Birez *dağı ilerü* varalum” (138a-10)
- “Kazan *gene* soylamış” (141b-12)
- “Kāfir begleri dērildiler geldiler, *yine* eyitdiler” (142b-10)
- “Atını kayıtdı *gērü* döndi” (143a-8)
- “*İçerü* girdiler” (144a-8)
- “Gel *berü*, mere kāfir, döğişelüm!” (145a-11)
- “Mere kāfir *nēce* bir onı bunı şorarsın maña” (145b-4)
- “Kazan *yine* er diledi” (146a-10)
- “Kazan burada *gene* soyladı” (146a-11)
- “Ol dağı döndi kazan *gērü* er diledi” (146b-5)
- “Oruz *gene* oğlına soylar” (146b-10)
- “Kazan *gērü* evin yağmalatdı” (147b-10)
- “Ammā taş oğuz *bile* bulunmadı” (147b-11)
- “..... helālinüñ elin alur *taşra* çıkarıdı” (147b-12)
- “*Andan* yağma ederleridi” (147b-13)
- “..... kazanuñ evin *bile* yağma ederidük” (148a-2)
- “Şimdi neçün *bile* olmayavuz?” (148a-2)
- “Mere kılbaş bu taş oğuz begleri *dāyim bile* gelürleridi” (148a-5)
- “Evüñ yağmalatduğuş dem taş oğuz *bile* bulunmadı” (148a-7)
- “*Elbetde* tayum aruz maña gelsün” (148b-1)
- “Şuçumuz neyidi ki yağmāda *bile* olmaduk?” (148b-7)

- “Begler, men sizi *neye* kığırdum bilür misiz?” (149a-9)
- “..... taş oğuz begleri *bile* yağmalarıdı” (149a-13)
- “Bilür misin seni *neye* kığırdığ?” (150a-4)
- “*Neye* kığırdıñuz?” (150a-5)
- “Aruz *gene* kaçıdı” (150b-10)
- “El-hāşıl, ikisi *bile* vardılar” (152b-3)
- “Tıru gel *yokarı*” (152b-7)
- “Sen gel *berü*” (153a-6)
- “..... muhannaslıķıla er öldürmek *nece* olur men saña göstereyim” (153a-8)
- “Köksi gözel kara dağdan ılğar olsa èyle demde *nece* atlarun dopdolı bedevlerün èyle günde günü doğar günü doğar” (G16-13)
- “Sakınmayub söz söyleşen *sonra* utanur geri oturur” (G21-2)
- “Ol kalanıun üstine varan igid *nece* gerek” (G22-7)
- “..... sonra utanur *geri* oturur” (G21-2)
- “*Gene* fikr èyledi ki eger men gözüm oysam dèrler gözlerini çıkarubdur” (G57-5)
- “Geldüginde *nece* gördi” (G58-4)
- “Ādem ejdehā *nece* olur?” (G59-8)

2.2.2.1. Zarf Fiil Eki ile Oluşan Zarflar

Zarf-fiil eki ile oluşun zarflar oldukça çeşitlidir. Bu zarflar genellikle cümlede zaman ve durum ifade eden zarflardır. Zarf-fiiller isim gibi kullanılamaz ve çekim ekleri almazlar. Dede Korkut Hikâyelerinde *-IncA*, *-mAdAn*, *-UbAn*, *-UbAnI*, *-UbAnIn*, *-gEç*, *-ken*, *-AndA*, *-dIkçA*, *-IcAk*, *-All*, *-Up*, *-Updur*, *-Updurur*, *-A* zarf-fiil ekleri kullanılarak çeşitli zaman ve durum zarfları yapılmıştır. Bu zarf-fiillerle oluşun zarflar tek tek sınıflandırılarak aşağıda verilmiştir.

-inca, -ince, -unca, -ünce

“Korkut ataya tanışmay**inca** işlemezleridi” (3a-10)

- “Allāh allāh demey**ince** işler oñmaz” (3a-12)
- “Kādir tañrı vèrmey**ince** er bayımaz” (3a-12)
- “Ecel va’de èrmey**ince** kimse ölmez” (3a-13)
- “Kazaguca kıymay**ınca** yol alınmaz” (3b-10)
- “Kara polad uz kılıcı çalmay**ınca** qarım dönmez” (3b-10)
- “Er mālına kıymay**ınca** adı çıkmaz” (3b-11)
- “Kız anadan görmey**ince** öğüt almaz” (3b-11)
- “Oğul atadan görmey**ince** şofra çekmez” (3b-12)
- “At yemeyen acı otlar bit**ince** bitmese yèg” (4a-7)
- “Ādem içmez acı şular şız**ınca** şızmasa yèg” (4a-8)
- “Ata belinden èn**ince** ènmese yeg” (4a-9)
- “Ana rahmine düş**ünce** toğmasa yeg” (4a-10)
- “Yalan söz bu dünyede ol**ınca** olmasa yeg” (4a-11)
- “Depid**inçe** yerinden örü turdı” (6a-6)
- “Yoldaşlarımı çıkarmay**ınca**, hişārı almay**ınca**, murāda ermezem” (61b-12)
- “Yaralanup kazılık atumdan ènmey**ince**, yèñümile alca kanum silmey**ince**, kol bud olup yer yüzine düşmey**ince**, yalnız oğul haberin almay**ınca** kâfir yollarından dönmeyeyim” (71a-13)
- “Kara polad uz kılıcum tırtmay**ınca** komazam” (118a-8)
- “Kafālu börklü başuñ kesmey**ince** komazam” (118a-8)
- “Alca kanuñ yer yüzine tökmey**ince** komazam” (118a-9)
- “Kardaşum kıyanuñ kanın almay**ınca** komazam” (118a-9)
- “Ağam tıtılan qal‘aya varmay**ınca**, ağamuñ ölüsün dirisin bilmey**ince**, öldiyise kanın almay**ınca** qalın oğuz èline gelmegüm yoñ” (132a-1)
- “Ağamuñ yüzün görmey**ince**, ölmüş ise kanın almay**ınca** bu gerdege girürisem” (132a-12)
- “Elbetde ol ağam tıtılan qal‘aya varmay**ınca** evrülmezem” (133a-12)

“Kara gēce olanda balğur doğar bedirli ay settarından ana buyruk olmay**ınca** gedilür mi; gedilmek yok” (G9-9)

“Nāmūs üste böyümiş merd igidler öl**ince** ölmese yēg” (G32-14)

“At yemeyen acı otlar bit**ince** bitmese yēg” (G43-13)

“Sadağını ögine tökdi seksen okı sadağından tüken**ince** ejdehāya boğun boğun şişledi” (G57-8)

-madın, -medin

“Şaru yılan şok**madın** ağca tenüm, kalkup şişer” (14a-9)

“Şavaş**madın** urış**madın** alı vereyim” (18a-5)

“Şavaş**madın** urış**madın** kaydayım gerü döneyim, gēdeyim” (31a-4)

“Avazum gēdil**medin**, ünüm boğıl**madın** bir atdur elüme girdi” (52b-2)

“Şam yēlleri es**medin**, kazan kulağum çınlar” (70b-3)

“Sarımsak otın yē**medin**, kazan içüm göyner” (70b-4)

“Şarı yılan şok**madın** ağca tenüm kalkar şişer” (70b-4)

“Anası tuym**madın** el altından buyurdi” (72b-3)

“Sen gel**medin** baba, kāfirler tanışdılar” (73b-2)

“Depret**medin** başın kesdi” (78a-13)

“Baba men yerümden tur**madın** ol turmuş ola” (87b-1)

“Men kazaquç atuma bin**medin** ol binmiş ola” (87b-1)

“Men kanlu kāfir éline var**madın** ol varmış, maña baş getürmiş ola” (87b-2)

“Ēnüp yēre düş**medin** qarvar, tutar” (90b-9)

“Beg babamuñ kadın anamuñ yüzün gör**medin** bu gerdege girürisem” (97a-5)

“Karalaruñdan ağ ellerüñ bağlan**madın** Yağı yētdi, düşmen érdi” (98a-7)

“Ağ alnun kara yēre depil**medin** Yağı yētdi, düşmen érdi” (98a-7)

“Ġāfille görklü başun kesil**medin** Yağı yētdi, düşmen érdi” (98a-8)

“Alca kanuñ yer yüzine dökil**medin** Yağı yētdi, düşmen érdi” (98a-8)

“Kıp kayalar oynamadın yer obrıldı” (98a-9)

“Kızı begler ölmedin el boşaldı” (98a-10)

“El ürkmekin oğlum meydāna varsun girsün” (125a-8)

“Aruz oğlu basat gelmedin, elüm günüm çapılmadin, kaytabanda develerüm bozlaşmadın, kazakucda kazılık atum kişneşmedin, ağca koyunlarum menrişmedin, ağca yüzlü kızum gelinüm enşeşmedin, ağca yüzli görklümü aruz oğlu basat gelüp almadın, elüm günüm çapmadın, kazan maña yetişsün” (151b-2)

“Şāhî şunkar yavuzı; kanatınun uc yeleği yetişmedin ala bulut altına özin çeker” (G18-8)

“Ala kaplan yavuzı, sadak bēli kabarmadin yer yerlenür” (G19-5)

“Acıklı aslan yavuzı; karıları kabarmadin aran sazun gür meşenün kolında dōnek salur yer yerlenür” (G19-11)

“Ol gelin ay başına yetişmedin yaşmağınun altından donğuldana” (G41-10)

“Yıl başına yetişmedin kayın ata ilen kayın anaya dil yetüre” (G41-11)

“Bēş yaşına yetişmedin yetmiş yaşar kocalara dili dege” (G42-7)

“İğirmi yaşına yetişmedin sakkal basa” (G42-8)

“Otuz yaşına yetişmedin ortalana” (G42-9)

“Kırk yaşına yetişmedin kırkıl sepe” (G42-9)

-uban, -üben, -ubanı, -übeni

“Örleşüben şular taşsa deniz tolmaz” (3b-3)

“Yüce tanrı dost oluban meded ersün” (5b-4)

“Kalkubanı Yerünüzden örü tıruş” (8a-5)

“Gelübeni karşıladılar kara otağa kondurdılar” (8b-5)

“Yağanıla boğazuñdan tutubanı Şalayın mı” (8b-11)

“Göz açuban gördüğüm” (14a-2)

“Çağıruban oğlancuğına soylar” (15b-3)

“Oğlanı Alubanı ordusına gētdiler” (16b-4)

- “*Alubanı* kâfir ellerine yönelelüm” (16b-13)
- “*Alubanı* kanlu kâfir ellerine yöneldiler” (17a-3)
- “Ol öğdügüm yüce tañrı dost *olubanı* meded ersün” (19b-2)
- “..... *uzanuban* gözümü örter gördüm” (23b-4)
- “*Çorquduban* şamatasıyla ürkiden” (25a-11)
- “Borla hatun ağlay*uban* şundan geçdi” (25b-12)
- “Oğul oğul deyi*uben* zarılık kıldı, ağladı” (29a-7)
- “*Gelüben* kazanuñ kızın erligile alan” (32a-7)
- “*Varuban* peğamberüñ yüzini gören” (33a-4)
- “*Gelübeni* oğuzda şahābesi olan” (33a-4)
- “*Çağşaduban* alca kanın yer yüzine dökdi” (34a-5)
- “Dedem çorqud *gelüben* boy boyladı, şoy şoyladı” (34b-9)
- “Böyle degeç kıya tik*üben* bay böre begüñ yüzine bağıdı” (35b-10)
- “Bu yañadan dağı bāzircānlar *gelübeni* konmuşlarıdı” (37a-11)
- “Oğul oğul deyi*uben* böğürdi” (47b-5)
- “Ağlay*ubanı* şıklay*ubanı* evine geldi” (47b-9)
- “Göz aç*uban* gördüğüñ bānı çiçek kiçi düğünin eyledi” (50a-10)
- “Göz aç*uban* gördüğüm yartacuğa varur olmış” (50b-7)
- “Ağ otağı koy*uban* kara otağa giren kızlar” (54b-6)
- “Çol şal*uban* oynaya, dedi” (59a-5)
- “Çalın oğuz imrenesi cānum oğul! deyi*uben* çok ağladı” (61b-4)
- “Sögli meliki böğürd*übeni* çazan beg atdan yere şaldı” (62a-7)
- “Demez olursağ çalk*ubanı* yerümden men şururam” (64a-5)
- “Yüzi üzerine şal*uban* süridiler” (69a-4)
- “Oğul oğul vay! deyi*ubeni* bozlayayın mı” (71b-5)
- “Āsmānlu gökde çara bulut *oluban* kâfirüñ üzerine gürlileyim” (75b-6)

- “Kāfiri amış gibi od ol**uban** yandurayım” (75b-7)
- “İlgay**uban** kara tağum yıķan azan” (76b-5)
- “Bögürd**übeni** atdan yere şaldı” (78a-9)
- “şancub**anu** yere aldı” (78a-13)
- “Altun aça gücine şal**ubanı** seni urtaraydum oğul” (84b-6)
- “alk**ubanı** yerünđen urmaduğ mı?” (92b-6)
- “Ala tağı avlay**uban** uşlay**uban** aşmaduğ mı?” (92b-7)
- “Ağca sazlar içinde şarı gönler gör**üben** aylar başan” (94a-1)
- “amarın dil**üben** anın şoran” (94a-2)
- “alk**ubanı** an uralı yerünđen urı geldün” (95a-5)
- “ut**uban** yigidüm öldürmesünler” (97b-8)
- “arcaş**uban**, oğraş**uban** tağdan endi” (98a-11)
- “Yaşan**uban** üzerüne yağı yetdi” (98a-12)
- “oğan uş ol**uban** uçayın mı?” (100a-7)
- “atlu damağ at**ubanı** şorışmadum” (101a-5)
- “alk**ubanı** yerümđen urur idüm” (102a-1)
- “Gizlü yaa ut**uban** yiyleşdiler” (102a-7)
- “atlu damağ ver**üben** şorışdılar” (102a-7)
- “Ağ boz atlar bin**üben** yortışdılar” (102a-8)
- “Aņa er**üben** ondılar” (103a-11)
- “ağır**uban** dād verende yol avuşlı, devletlü hān meded! maņa leşker ver” (104b-1)
- “alk**ubanı** yerümđen örü urdum” (105b-2)
- “alk**ubanı** yerünđen urduğuğda sen şalmaduğ” (106a-2)
- “Babasıyla yegenek gizli yaa ut**uban** yiyleşdiler” (108a-5)
- “Göz a**uban** gördüğüm” (121a-13)
- “Bencileyin arusından ağ ellerin bağlad**uban** oņuz amında yatur mı olur?” (135b-5)

- “Allāh ilmi arı Kur‘ān **açubanı** kim oğumaz” (G2-8)
- “Soy çek**übeni** söyleşdi Dedem Korkud” (G10-1)
- “Boynın budın sök**übeni** su yérine kan sömürür” (G15-9)
- “Kaba döşden sök**übeni** tom yüregi yém yémelenür” (G18-13)
- “..... yal dibinden sök**übeni** su yérine kan sömürür” (G19-14)
- “Karıların döşey**üben** karda yatar” (G20-2)
- “Karşı yatan karlı dağa osal bağan, aranda kal**ıbanı** miçeklere dalanmaz mı” (G27-8)
- “..... kara çanak götür**übeni** “Ağca ayran!” dèy**übeni** konşılara gezinmez mi” (G28-2)
- “..... kulluğına gèdende “tülüngisen” dèy**übeni** dögülmez mi, sögülmez mi” (G28-5)
- “..... derin suda kalanda “hızır nebi, hızır ilyas meded meded!” dèy**übeni** çağırma mı” (G28-8)
- “Sün**übeni** segirtmege dön**übeni** kayıtmağa bedev gerek” (G31-9)
- “..... cihānun yüzinde gezmey**üben** kara yèrün altında gorda gerek” (G32-12)
- “Ağayillar sevinür yaza karşı meleş**üben** dölin tökse” (G37-4)
- “Altı perli gür şeşperler sevinür tavulğalar yenc**übeni** kabak yarub kan bürkütse” (G37-12)
- “Yèddi başlı yèr evreni ol**ubanı** kuyruk çaldum, dağ dolandum” (G38-6)
- “Kara ğazanı boşad**ubanı** yère koydum” (G39-4)
- “..... teprede bilmezdi; kevür**übeni** ak bilekde gèn dalıda yumşadub çekdüm” (G39-8)
- ““Dahay devletlü koca!” dèy**übeni** söyleyeler” (G42-11)
- “Anda Alpam, erem! dèy**übeni** -ğazan dèr- güvenmedüm” (G51-14)
- “Orduya Ağaların yollay**ubanı** ğazan yalğuz Ak Mankanun tepesine konur atı oynatdı” (G52-12)

““Ak ekmegin yedigüm ağa ağa” dèy**übeni** siyire kılıc ejdehānun üstine yègin geldi”
(G58-3)

“Yèddi başını bir tasarrufılan soy**ubanı** yèg başı üstine ğazan gèydi” (G59-4)

“Atıylan donıylan ejdehānun donına gir**übeni** Pādişāh Bayındırı gözledi yola düşdi”
(G59-6)

-geç, -gec

“Böyle dè**geç** hānum, ol nā-merdlerün yigirmisi daḥı çıka geldi” (11b-13)

“Böyle dè**geç** dirse hān hatunına cevāb vèrmedi” (14b-11)

“Böyle dè**geç** yalabdağ gözin açdı” (16a-2)

“Böyle dè**geç** kırk ince kız yayıldılar” (16a-13)

“Böyle dè**geç** kızan eydür” (23b-10)

“Çoban böyle dè**geç** dünyā ‘ālem gözine karangu oldı” (26a-3)

“Kızan beg böyle dè**geç** çoban eydür” (26a-6)

“Çoban böyle dè**geç** kızana kahr geldi, aldı yöriyü vèrdi” (26b-5)

“Böyle dè**gec** kızan eydür” (26b-10)

“Oğlan böyle dè**geç** büldür büldür gözinün yaşı revān oldı” (29a-4)

“Böyle dè**gec** anasının kararı kalmadı, yöriyü vèrdi” (29b-2)

“Böyle dè**gec** karacuk çobanun acığı tutdı, tudaqları tebserdi” (31a-12)

“Böyle dè**geç** Salur kızan kaba dizinün üzerine çökdi” (35b-10)

“Böyle dè**geç** el kaldurup dua eylediler” (36a-7)

“Böyle dè**gec** bāzircānlar saḥt oldı” (38a-13)

“Böyle dè**geç** deli qarçar eydür” (43b-13)

“Böyle dè**gec** yartacuk eydür” (48b-6)

“Böyle dè**gec** böğürü böğürü ağlaşdılar” (50b-9)

“Böyle dè**geç** kız beyregi ‘aşıklamışdı” (51a-6)

“Böyle dè**gec** beyrek yayı aldı” (56a-9)

- “Böyle *dêgec* kazan beg eydür” (57a-13)
- “Böyle *dêgec* boğazca faṭma eydür” (59a-5)
- “Böyle *dêgeç* kız tanıdı” (60a-13)
- “Böyle *dêgec* kazanuñ ‘aqlı başından gètdi” (72a-6)
- “Böyle *dêgec* ‘azrāyilüñ acığı tıtdı” (81a-2)
- “Böyle *dêgeç* ‘azrāyil geldi” (84b-9)
- “Böyle *dêgec* erenler evreni kan turalı yerinden tırdı” (87b-10)
- “Dede kórqud böyle *dêgec* depegöz eydür” (112a-1)
- “Böyle *dêgec* oğlan ağladı” (143a-7)

-ken

- “Géyige atar*iken* oqla seni urur öldürür” (13a-9)
- “Oğlan géyigi kóvar*iken* babasınüñ öñinden gelüp géderidi” (13a-11)
- “Kazılık tağı akar senüñ şularuñ akar *iken* akmaz olsun” (15b-8)
- “Biter senüñ otlaruñ biter *iken* bitmez olsun” (15b-9)
- “Kaçar senüñ géyiklerüñ kaçar*iken* kaçmaz olsun, taşa dönsün” (15b-10)
- “Élde yağı yoğ*iken* senüñ babanuñ üstine yağı geldi” (17a-8)
- “Çapar*iken* ağ boz atıñ büdremesün” (19b-5)
- “Dürtişür*iken* ala gönderüñ ufanmasun” (19b-6)
- “Géce yatur*iken* kaygulu vākı‘a gördü” (21b-10)
- “Çapar*iken* ağ boz atıñ büdremesün” (35a-3)
- “Dürtişür*iken* ala göderüñ uvanmasun” (35a-4)
- “Av avlar*iken* babasınüñ tavlası üzerine geldi” (37a-8)
- “Bāzırgānlar yatur *iken* gāfille beş yüz kāfir kıyıldılar, çapdılar, yağmaladılar” (37a-13)
- “Bu kez oğlan şerāb içeri*iken* içmez oldı” (37b-12)
- “Ata tıurur*iken* oğul elin mi öperler” (39a-7)

- “Düşmen tatar oğlu elümüze girmiş**iken** cezâyıla öldürelüm” (73a-3)
- “Segirdür**iken** koñur atıñ sürçdüresin” (73b-6)
- “Ağ bürçeklü anam oğul! dèr**iken** başum bahtı kazan! dèyü ağladasın” (73b-8)
- “Çapar**iken** ağ boz atıñ büdremesün” (79a-7)
- “..... yèyüp içüp oturur**iken** negāhenden ‘azrāyil çıka geldi” (80b-3)
- “Bundan yègregi yoñdur ki gözüm görür**iken** oğul gel seni èvereyim” (87a-11)
- “Bunlar bu sözde **iken** meger hānum, teküre hāber vardı” (91a-2)
- “Kāba ümge dıp dıp yörir**iken** tartup üzen” (96a-10)
- “Uyur**iken** kız eydür” (97b-7)
- “Begler, gāfillüce kara başum gözüm uyhuda **iken** düş gördi” (105a-9)
- “Hisār kapusına girmiş**iken** kara polad uz kılıcıyla eñsesine eyle çaldı kim başı top gibi yère düşdi” (107b-3)
- “Meger hānum, bir gün oğuz oturur**iken** üstine yağı geldi” (108b-7)
- “Kaçup gèder**iken** aruz kocanıñ oğlancuğı düşmiş” (108b-8)
- “Basat altunlu günlüğün tiküp oturur **iken** gördiler ki bir hatun gişi gelür” (112b-3)
- “Av avlayu gezer**iken** öñinden bir yaralı gèyik çıkdı” (122a-8)
- “Av avlayup kuş kuşlayup gezer**iken** buñaldı, sürçdi, meni yère çaldı” (124a-3)
- “Bir gece yèyüp oturur**iken** şāhinci başına eydür” (138a-2)
- “Gèder**iken** ‘araba kıcırdısından kazan oyandı gerindi” (138b-12)
- “Vallāh billāh, toğrı yolu görür **iken** egri yoldan gelmeyeyin” (140a-3)
- “Elüñe girmiş **iken** mere kāfir öldür meni” (140b-10)
- “Elüñe girmiş**iken**, mere kāfir öldür meni, yitür meni” (141a-10)
- “Oğuz erenleri tırur**iken** seni ögmegüm yok” (141a-12)
- “Elüñe girmiş**iken**, mere kāfir öldür meni, yitür meni” (141b-10)
- “Elüñe girmiş**iken**, mere kāfir öldür meni, yitür meni” (142a-6)
- “Elüñe girmiş**iken**, mere kāfir öldür meni, yitür meni” (142b-2)

- “Oğuz erenleri *tıruriken* seni ögmegüm yok” (142b-7)
- “Bir gün ata binüp dîvâna gelür*iken* bir gişi eydür” (143a-2)
- “Vallâh billâh, toğrı yolu görür*iken* egri yoldan gelmeyelüm” (144b-6)
- “Taş oğuz begleri oturur*iken* girüp selâm verdi” (150a-3)
- “Cergeleyüb gèder*iken* gèn yazınun ortasından bozca yovşan dibinden sıçrasa kalhsa dovşan düşse kulağları perçemli kırpub yügürür” (G16-7)
- “Vèrmez*iken* yèmez*iken* tèz tükenür kürlüğilan kazanılmış kürün malı” (G29-11)
- “Tap tap durur*iken* âdem senden ne yavaş dil” (G46-2)
- ““Bir pulum, bir habbem yok” dèr*iken* ulu begler, ağır hânlar hazînesini sayduran dil” (G46-8)
- “Ġazan âdem*iken* biz uhdesinden çıkmazduk bizi hamı utar” (G59-9)

-anda, -ende

- “Böyüy*ende* salur gèder” (3b-5)
- “Eyne günü okın*anda* kütbe görkli” (5a-10)
- “Kulak urup dinley*ende* ümmet görkli” (5a-11)
- “Minârede bağlay*anda* fakı görkli” (5a-11)
- “Dizin başup otur*anda* helâl görkli” (5a-12)
- “Berü gelgil evden çıkup yöriy*ende* selvi boylum” (8a-8)
- “Çalış*anda* kara polat uz kılıcuğ gèdilmesün” (19b-6)
- “Karanğu aışam ol*anda* kaygulu çoban” (22a-3)
- “Karıla yağmur yağ*anda* çaçmaçlı çoban” (22a-3)
- “Çağır*uban* dâd vèrende yol çavuşlı, devletlü hân meded! maça leşker vèr” (104b-1)
- “Kıytabanum güd*ende* şarvanum mısın” (136b-1)
- “Kazakuçum güd*ende* ılkıçum mısın” (136b-1)
- “Ağayılıum güd*ende* çobanum mısın” (136b-2)
- “Kıytabanuğ güd*ende* şarvanuğam” (136b-9)

- “Kazagücüñ güd*ende* ılkıçıñam” (136b-10)
- “Ağayılun güd*ende* çobanuñam” (136b-10)
- “Kazanı bırağur gederisevüz *èende* bizi kırarlar” (138b-7)
- “Ada basa yèriy*ende* heybetinden yèr omrılan” (G3-11)
- “Ganimine heybet ilen bañ*anda* yürek yaran” (G3-12)
- “Nakkäreler dökül*ende* yürek köper, könül kalhar” (G6-8)
- “İki yağı dürüş*ende* devlet basar” (G6-9)
- “..... kara polad sayhan daşa yetiş*ende* eglenür mi; eglenmak yok” (G7-3)
- “..... ala bulut öt*ende* gümür gümür gümürdenür” (G15-1)
- “Özinden uca ay gö*rende* sıçramağa hamlelenür” (G15-2)
- “Sarı yaylı avçı gö*rende* ganim olub karşılaşur” (G15-3)
- “Kuyruğınun ucın gö*rende* sezirgenür” (G15-4)
- “Acıklı aslan yavrusı ılılılara yetiş*ende* selle urur, at ayırur, ayğır dutar” (G15-8)
- “Bāzūları üstinde üç högürür acıklı aslan yavrusınun at *atanda* günü doğar günü doğar” (G15-11)
- “Karanğusı gece *olanda* kalhar kopar” (G15-12)
- “Könülcügi *olanda* karıncügi ac *olanda* altmış ağac yolu bir gecede daban çalar” (G15-13)
- “Alavar tazı it oğlınun merescügi çekil*ende*, kuyma kuyma *olanda*, dolamaca yèrlere getür*ende* döğüb yıhub avın alsa kırpub yügürür” (G16-9)
- “Ac karçığay yavuzı, tablbāzî çalın*anda* yasdı göller kıyısından sona kapar” (G19-1)
- “Kara bulut öt*ende* gümür gümür gümürdenür” (G19-7)
- “Üstin ala bedirli ay gel*ende* sıçramağa hamlelenür” (G19-7)
- “Kuyruğımı gö*rende* sezirgenür” (G19-8)
- “Kurt enigi yavuzı, altı ay luğına yetiş*ende* er kimi olur” (G20-2)
- “Yağlı yüzli yèy*ende* könül büker” (G20-12)

- “Yamağlı don geyende Hak Taāla göstermesün çigin çöker” (G20-13)
- “Yanaşanda kıkıranda ögce gelür” (G21-11)
- “Andan öte varanda dayansa berk kalalara ögce degen Ulaş oğlı Kazan kimi saādetli gerek” (G23-11)
- “Andan öte varanda hınalınun gediginden dünle köçen Kış günleri yanıl alma üstinde meze gelen; gıyan oğlı Delü Dundar kimi bahadır olsa” (G23-12)
- “Andan öte varanda ada basa yëriyende heybetinden yer omrılan yek-kalem eşik ağası başı Kara Budağ kimi uğurlu olsa” (G25-1)
- “Andan öte varanda heresini bir darbılan yekke yekke atdan salan Yëglerbaşı Yëgenek kimi kılıcına pehlevān koçak olsa” (G25-11)
- “Andan öte varanda yëddi yerde çelüb dügen Emen kimi kahırlu olsa” (G26-3)
- “Andan öte varanda Kır Barağın ellerini yëtgec alan Afşar kimi yëg kemāndār oğçı olsa” (G27-1)
- “..... yëriş ilğar olanda eyercuğını arhasına götürmez mi” (G27-11)
- “..... ağır kızluk olanda ağır şehrler kıyısında “nān, nān!” dëyüb çağırılmaz mı” (G27-14)
- “..... eller yurtdan köçende partalcuğı kara yurdun bucağında karalmaz mı” (G28-4)
- “..... özge bëgler kulluğına gëdende “tülüngisen” dëyübeni dögülmez mi, sögülmez mi” (G28-5)
- “..... derin suda kalanda “hızır nebi, hızır ilyas meded meded!” dëyübeni çağırılmaz mı” (G28-8)
- “Yële yalpa tohunanda deniz günü, yalçın yalçın görünür” (G28-14)
- “Yanaşanda kıkıranda, ün olanda ögce gelür ögcil alır” (G29-2)
- “Yaramazca iş düşende ne “yëdüm” dër ne “gördüm” dër” (G34-2)
- “Akşam olanda bişürmişem gel yë! dëye” (G42-3)
- “Bu kapıdan girende ol kapuda çihar gördüm” (G43-5)

- “Çalış**anda** gedilmese er elinde polad yahşı” (G44-5)
- “Yeri gögi yarad**anda** Allāh yahşı” (G44-9)
- “İş düş**ende** nāmerde yalvartmasun!” (G44-11)
- “İki kulağ eşid**ende** nehibli dil” (G46-4)
- “İki ele “dut!” dèy**ende** cevāblı dil” (G46-5)
- “İki ayağa “segir!” dèy**ende** peykli dil” (G46-5)
- “Ne çağlarda seher érte dan bulutı saral**anda**, Sarı kıyak göğ ot başı yay**hananda**, Seher yèli esip esip köksi gözel kara dağa to**hunanda**, kāküllice torğaylar sayray**anda**, Mehterinün iyisin almış bedev atlar, daban çalup o**hur o**hur o**hrananda**, say sancaklı Oğuz kızı, helālının koynından çıkubanı ayağı altında bezen**ende** düzen**ende**, igidinün könlün alub kevcüd**ende**, Ol çağlarda bedev atları, segirdiben dört ayağından nal fırlasa, Kay**hu** Polad çalın**anda** kan fişkırta, Sarı yaylar çekil**ende** kabza ayrılta, ol çağlarda Kādir Allāh koç igide meded olsun!” (G47-9)
- “On min yağı geldüğünü eşid**ende** oyına girdüm” (G48-12)
- “İgirmi min yağı geldi dèy**ende** yèrümde imrenmedüm” (G48-14)
- “Otuz min yağı geldi dèy**ende** hiçe saydum” (G48-14)
- “Kırk min yağı geldi dèy**ende** kımzanmadum” (G49-1)
- “Elli min yağı geldi dèy**ende** azdur dèdüm” (G49-2)
- “Altmış min yağı geldi dèy**ende** atlanmadum” (G49-3)
- “Yetmiş min yağı geldi dèy**ende** yèltenmedüm” (G49-4)
- “Seksen min yağı geldi dèy**ende** seksenmedüm” (G49-5)
- “Doksan min yağı geldi dèy**ende** arhalukçağıdum donum gèydüm” (G49-6)
- “Yüz min yağı geldi dèy**ende** yüz çevürüb kayıtmadum” (G49-7)
- “Katlanmadı ılığadı gazanun ardınca, gazan anda yeti**şende** tepe kimi bir nesteni yatar gördi” (G53-7)
- “Ejdehānı göreb**ende** gazanun içindeki tom yüregi doldı daşdı” (G53-13)
- “Ejdehā oyan**anda** kuyruk çaldı, dağ dolandı” (G55-5)

“Ejdehānun ağusu yer yüzine tökü*lende* yanar yanar odlar düşdi” (G57-13)

-ubdur, -übdür

“Kaṭār kaṭār develerüm götür*üpdür*ürsin, saña yüklet olsun” (31a-2)

“Biñ aygır diley*üpdür* kim kışrağa aşmamış ola” (45a-9)

“Biñde koc diley*üpdür* koyuna girmemiş ola” (45a-10)

“Menüm ağzuma sög*üpdür*ürdüñ, döyemedüm” (52a-2)

“..... ğazan yalğuz avda kal*ubdur*; katlanmadı ılğadı yetişende tepe kimi bir nesteni yatar gördi” (G53-7)

“..... imdi ki ejdehā ol*ubdur* bizi hamı utar” (G59-9)

“Eger ğazan ejdehā ol*ubdur*, ne kovm tanur ne kardaş tanur” (G59-14)

-dukça

“Ur*dukça* böyüdi çoban bağanağı kodı kaçdı” (110a-3)

“..... su oynadı, yayħan*duğca* nöbet andan eksilür mi; eksilmek yok” (G9-14)

“Tepret*dukca* söze girse sözlü dil” (G46-3)

“Bir igid sağ ol*dukca* bir yarağa can vèrür” (G56-7)

-icek

“Bunlar böyle ed*icek* bay böre begün acığı tutdı” (39a-5)

“Aygırları gör*icek* begendi” (45b-10)

“Köpekleri gör*icek* kaç kaç güldi” (45b-11)

“Gömlégi gör*icek* begler ünür ünür ağlaşdılar” (48b-12)

“Oğuz begleri bunu gör*icek* el ele çaldılar” (56b-9)

“Bunu eşid*icek* kırk yigit ağlaşdılar” (92a-13)

“Yegenek bu ğaberi eşid*icek* dom yüregi oynadı” (104a-9)

“Çoban bu bağanağı gör*icek* ‘ibret aldı” (110a-2)

“Kaldur*ıcak* boynuz deriyile elinde kaldı” (116a-4)

“Ağca tozlu katı yaylar yavuzı, çek*icek* bilek omrır” (G18-3)

“Kara polad sav kılıcun yavuzı, çalın**ıca**k baş götürür, süğün böler” (G18-5)

“..... düşmenine deg**ice**k geyim söküb bağır delüb kęçüb ölse” (G37-9)

-arak, -erek

“Bāzırgānuñ ulusı tıtıldı, kiçisi kaç**ara**k oğıza geldi” (37b-1)

“Delü qarçar segird**ere**k vardı” (46b-2)

“Kañlı koca gėd**ere**k geldi” (89a-2)

“Gėd**ere**k kan turalınuñ fikrine bu geldi” (100b-7)

“Ba**ka**ra**k** gendüzın unıtdı” (116b-5)

“Kāfirler, sağ olanları kaç**ara**k teküre geldiler” (134a-10)

-eli

“Ağam beyrek gėd**eli** yaylarum yok” (53b-8)

“Ağam beyrek gėd**eli** içerim yok” (53b-10)

“Ağam beyrek gėd**eli** binerüm yok” (53b-12)

“Ağam beyrek gėd**eli** yüklerüm yok” (53b-13)

“Ağam beyrek gėd**eli** şölenüm yok” (54a-2)

“Ağam beyrek gėd**eli** göçerüm yok” (54a-3)

“Ağam beyrek gėd**eli** bize ozan geldügi yok” (55a-13)

“Men bu yerden gėd**eli** delü olmış” (59a-12)

“Beyrek gėd**eli** çıkdüğüm çok” (59b-13)

“Sen gėd**eli** ağlamağum gökde iken yere endi” (75a-2)

“Sen gėd**eli** avlanmamışdur” (122a-5)

-up, -üp, -ıp, -ip,

“Sözın t**ut**up tamam ęderleridi” (3a-11)

“Baba ö**l**up māl kalmasa” (4a-1)

“K**o**lça k**o**puz g**ö**tür**ü**p ęlden ęle begden bege ozan gezer” (4b-8)

“Yazıl**u**p düzil**ü**p gökden endi” (5a-5)

- “Yılda bir kerre toy **édüp** oğuz beglerin konuqlarıdı” (7a-4)
- “Oğuz begleri (bir) birin **gelüp** yıǵnak olmağa baqladı” (7a-13)
- “İncin**üp** acı sözler söyleme” (9a-3)
- “Oğlan kıya **tutup** çaldı” (10a-8)
- “Oğuz begleri **gelüp** oğlan üstine yıǵnak oldılar” (10b-6)
- “Bilesince **alup** babasına varsun” (10b-8)
- “Dirse hân istedi kim oğlanuǵınun üstine **güvleyüp** düşeyidi” (13b-3)
- “Yumurlan**up** yerinden örü tırdı” (13b-8)
- “Yaralan**up** kazılık atumdan enmeyince” (14b-7)
- “Köl bud **olup** yer üstine düşmeyince” (14b-8)
- “Bedevî atına bin**üp** oğlanuǵın isteyü getdi” (15a-3)
- “Oğlanuñ anası oğlanuñ üstine **çapup** çıka geldi” (15b-2)
- “Oğlanı hekimlere ışmarlay**up** dirse hândan şakladılar” (16b-5)
- “..... babasınun ardınca yort**up** getdi” (17b-5)
- “Boğaç hân **çapup** yetdi” (17b-8)
- “Kalın oğuz beglerine şağrak sür**üp** içerleridi” (20a-8)
- “İ**çüp** iç**üp** ulaş oǵlı salur kazanuñ alnına řerābuñ itisi çıqđı” (20a-9)
- “Kāfirler leşinden bir böyük depe yıǵdı, çakmak **çakup** od yakdı” (23a-6)
- “Kadın ana, karşum **alup** ne böğürürsin” (29a-8)
- “Oruzı **alup** kanāra dibine getürdiler” (29b-4)
- “Elden **çıkup** ayǵır gözler şuyından at yüzdüren” (33a-7)
- “Kırk cübbe bürin**üp** otuz yedi kal’a beginüñ maħbüb kızlarını **çalup** bir bir boynın kucan” (33a-11)
- “Gāfillüce kara başın **alup** kesdi” (34a-4)
- “..... kara budak yay tayan**up** tırmışıdı” (35b-5)
- “Yey**üp** iç**üp** otururlarıdı” (37a-10)

- “Baş **ëndürüp** selām vèrdiler” (39a-2)
- “Yazup bu otağ kimünj ola dèdi” (40a-5)
- “K̄arvaşdılar iki pehlevān olup bir birine şarmaşdılar” (41b-7)
- “Kırk yigid ilen yeyüp içüp oturlardı” (47a-1)
- “Beyrek ap alaca gerdegi içinde yeyüp içüp bî-ḥaber oturlardı” (47a-7)
- “Beyregün babası k̄aba şarık götürüp yere çaldı” (47b-4)
- “Murādına maḫşūdına èrmeyen yalnız k̄ardaş deyüp ağlaşdılar, bögrüşdiler” (47b-13)
- “K̄anda gètdünj beni yalnız koyup cānum yigit” (48a-5)
- “Vay kalın oğuzun imrencesi beyrek dèyüp zārı zārı ağladı” (48a-8)
- “Bunı eşidüp kıyan selcük oğlı deli dundar ağ çıkardı” (48a-9)
- “Beyregünj yār u yoldaşları ağı çıkarup k̄aralar gèydiler” (48a-11)
- “Bayındır ḥānuñ önine getirüp bıraktı” (48b-10)
- “Beyregi dahı getirüp k̄opuz çaldururlardı” (49b-3)
- “Ağ çıkarup k̄ara gèydiler senünjün bamsı” (50a-6)
- “Hem t̄urmayup taş yığarlar” (52b-6)
- “..... tağdan aşup geldüğünjde geçdüğünjde bulışmadunj mu” (54a-5)
- “Taşkun taşkun şuları geçüp geldüğünjde geçdüğünjde bulış(ma)duñ mı” (54a-6)
- “Ağ çıkarup k̄ara gèyen kızlar” (54b-6)
- “Beg bakup temaşa èderidi” (56b-10)
- “K̄armalanup dört yanuna bakduñ mu kız” (59b-9)
- “K̄armalanup dört yanuma bakduğum çok” (59b-13)
- “Üç öpüp bir dişleyüp altun yüzügi barmagunja geçürmedüm mi?” (60a-11)
- “Beyrege dāyeler k̄aftan gèyürüp tonatdılar” (60b-2)
- “Yağıya girüp baş kesmedünj” (67b-6)
- “Ādem öldürüp k̄an dökmedünj” (67b-7)
- “Eli bağı, boynı bağı yüzü üzerine şalup aldılar” (69a-6)

- “Bir dahı kimse yazı yerde yoldaş koyup kaçmaya dèdi” (69b-2)
- “Dili damağı kurıyup dört yanına bakdurduñ mı” (70a-11)
- “Ayğır atum boğazlayup aşum vèrsün” (74a-9)
- “Ağ yıldırım olup şakıyayım” (75b-7)
- “Bıçak alup kanadlarum kıran kazan “(76b-6)
- “At üstinde eglenmeyüp yortan kazan” (76b-8)
- “Hırıldadup tatlı cānum alur oldı” (83b-1)
- “Hırladup cānum alur oldı” (84a-7)
- “Oğul, şabāh varup öylen gelmek olmaz” (88a-4)
- “Öylen varup aḥşam gelmek olmaz” (88a-5)
- “Atlu batup çıkamaz anuñ balçığı olur” (89b-11)
- “Atlu batup çıkamaz anuñ balçığına kumlar döşeyem” (90a-8)
- “Ala yılan süñemez anuñ ormanını çaķmak çaķup oda uram” (90a-9)
- “Yügrük atın yügürdüp kan turalı gürzin göge atar” (90b-8)
- “Ēnüp yere düşmedin qarvar, tutar” (90b-9)
- “Yuların sıyırup şalı vèrdiler” (94b-13)
- “Aķındılı görklü şuyın dilüp geçdüñ” (95a-8)
- “Yigitleri kan turalıyı ögüp soylamış” (96a-6)
- “Mancılığı ağır taşdan gızıldayup katı ènen” (96a-9)
- “Arı gölüñ ördegin şakıyup alan” (96a-10)
- “Haķ te‘āla dergāhında hāşıl oldı dèyüp arı şudan abdest aldı” (98b-6)
- “Kılıç tartup yöridi” (100b-5)
- “İlerü gelüp selcan ḥatunı kucaķlayup barışmışlar, şorişmişlar” (101b-5)
- “Altunluca günlügin diküp kan turalı gerdegine girüp murādına maķşūdına èrişdi” (102b-1)

- “Kazılık kocayı karmalay**up** tut**up** kal‘aya koydılar yigitleri turmayup kaçdılar” (103b-10)
- “Bunda laf ur**up** neydürsin?” (104a-7)
- “Ağaçdan gemi yap**up** gömlegüm çıkardum, yelken kurdum” (105a-13)
- “Tama‘ ed**üp** derhâl cimā‘ eyledi” (109b-4)
- “Gèrü nevbet toplan**up** aña gelmişidi” (112a-11)
- “Anası feryād ed**üp** ağladı, zarılık eyledi” (112a-12)
- “Kim kılıcım, kim yay çek**üp** oh atmağın öger” (120b-7)
- “Av avlay**up** kuş kuşlay**up** gezeriken buğaldı, sürçdi, meni yere çaldı” (124a-3)
- “Parmak götür**üp** şehâdet getir**üp** müsülmân oldu” (128a-6)
- “El kavşur**up** ol yigide selâm vèrgil” (131a-9)
- “Aygır atum boğazlay**up** aşum vèrgil” (132b-5)
- “Tavlunbaz ur**up** yundları ürkitdi” (133b-6)
- “Tavlunbaz ur**up** yundları önlerine bıraktılar” (137a-8)
- “Bir gece yèy**üp** otururiken şāhinci başına eydür” (138a-2)
- “Yedi gün yedi gece toy düğün ed**üp** yeme içme oldu” (147a-12)
- “Kılbaş birkaç ādem ile bin**üp** kazanuñ tayısı aruzuñ evine geldi” (148a-11)
- “Ağız aç**ub** bir Allāhun adını kim adamaz” (G2-7)
- “Pèğamberün bir dişini şehîd eşid**üb** öz otuz iki dişine kelbeteyn saldı” (G2-3)
- “Yalabıy**up** gün doğarsa cihan, şuleler” (G5-7)
- “Yağın**up** doğan bedirli ay, dünin balğır” (G5-8)
- “Uca göğ yüzinden yer yüzine kıljay**ub** gelür” (G18-10)
- “Et yemey**üb**, sümüginden sındurmay**ub** kan sömürür” (G19-14)
- “Yalabıy**ub** gün doğarsa bulut koymaz” (G21-4)
- “Arı dînli, safā yüzli dost Muhammede osal bağan āsî ol**ub** bu dergāhdan sürülmez mi” (G28-10)

“Vèr**üb** al**ub** tükenmedi civānmerd malı” (G29-10)
“Sömür**üb** sömür**üb** al şarablar içmege mizāc gerek” (G32-7)
“Yalabıy**ub** güneş sevinür, -Dedem dèr- günde doğsa” (G36-10)
“Kazağucular sevinür meydānında toz eglen**üb** duman çökse” (G37-5)
“Katı yayı kevürübeni ak bilekde gèn dalıda yumşad**ub** çekdüm” (G39-8)

-a, -e, -u, -ü

“Koşşı haqqı tañrı haqqı dèy**ü** söyler” (6b-1)
“Ne gelürise benüm sağruma gelsün dèy**ü** elin götine urur” (6b-9)
“Bay böre beg destmālın eline aldı, böğür**ü** böğür**ü** ağladı” (35b-7)
“Bāzırgānlar geldi dèy**ü** babası sevindi” (38b-11)
“Sen oğluñı bamsam dèy**ü** oğşarsın” (39b-10)
“Bamsı beyrek kova kova bir yere geldi” (40a-3)
“Düğün kutlu olsun hān kıızı dèy**ü** barmağından altun yüzügi çıkardı” (42a-4)
“Vay göz açup gördüğüm, gönül vèrüp sevdüğüm dèy**ü** ağladı” (49a-5)
“Gelmez kardaş dèy**ü** zarılık èder gördüm bamsı” (50a-9)
“Beyrek kalkdı, ağlay**u** ağlay**u** kırk yigidüñ yanına geldi” (50b-2)
“Böyle degec böğür**ü** böğür**ü** ağlaşdılar” (50b-9)
“Kardaş beyrek! dèy**ü** ağlar bozlar” (53a-5)
“Toyuğ düğünün kàra oldı! dèy**ü** ağlar” (53a-6)
“Mere kız ne ağlarsın, (ne) bozlarsın ağa! dèy**ü**?” (53a-9)
“Ağa! dèy**ü** ne ağlarsın, ne bozlarsın” (53a-11)
“Yüzük gözükmesün dèy**ü** oyuna girdi” (59a-11)
“Beyrek! dèy**ü** ağladuğum çok” (60a-3)
“Tācum tahtum saña vèrmeyeler dèy**ü** şonjumu añdum ağladum oğul” (64b-7)
“Ol gün cılasun yèg erenler döne döne şavaşdı” (68a-8)
“Baba! dèy**ü** ağlatdılar” (69a-5)

- “Ana! d y  bozlatdılar” (69a-5)
- “Kadun ana, beg baba’ d y  bozlatduŋ mı” (70a-13)
- “D mez olurısaŋ yana göyne karġaram kazan saŋa” (70b-7)
- “D mez olsaŋ yana göyne karġaram kazan saŋa” (71a-6)
- “Oġul oġul d y  bozlayayın mı” (71b-11)
- “D mez olsaŋ yana göyne karġaram kazan saŋa” (72a-5)
- “Aġ bürçeklü anam oġul! d riken baŋum bahtı kazan! d y  aġladasın” (73b-8)
- “Döne döne bir zem n yahŋı savaŋ eyledi” (76a-2)
- “Baŋum t c  kazan gelmedi d y  izin izledi g tdi” (76a-9)
- “Kimi oġul d y , kimi kartaŋ d y  aġladı” (79b-11)
- “Yoġsa oġul, deli dumrul’ d y  aġlar mısın?” (83b-3)
- “Yoġsa oġul, deli dumrul! d y  aġlar mısın?” (84a-9)
- “Kırkuŋuza kurb n olsun menüm baŋum! d y  s yleridi” (91a-1)
- “Noldi saŋa, ne yatarsın? Kalkġul yigit! d y   aġırdı” (98a-12)
- “Kadın ana, beg baba! d y  bozlatduŋ mı?” (99a-11)
- “Hay beg yigitler, k firi kim öldürdi? d y  soylamıŋ” (107b-7)
- “Aġ sa allu babamı oġul! d y  aġlatduŋ” (113b-5)
- “Kardaŋumdan ayrıldum, d y  çok aġladı” (113b-10)
- “Hem oġluŋ geldi, d y  aruza muŋtuladı” (113b-13)
- “S riyi s riyi maġara kapusına geldi” (119a-2)
- “Yine bayındır ħ ndan  dem geldi, t z gelesin d y ” (120b-1)
- “Aru  olsa kulaġın dileridi, avda bellü olsun d y ” (120b-13)
- “Eger begler g yik alsa, kulaġı dil k olsa begil savıncıdur d y  begile gönderürleridi” (121a-4)
- “Begil atdan d ŋmiŋ ayaġı ŋınmıŋ d y ” (123b-3)
- “Serpe serpe meyd nda kılı laŋdılar” (127a-12)

- “Öşün koca oğul oğul! dèyü ağca yüzlü anasıyla ağlaşdılar, bozlaşdılar” (130a-4)
- “Mere, noldunuz? dèyü bir şapla birine, bir şapla birine vurdu” (130a-10)
- “Karangulu gözüm aydınım kardaş! dèyü ağladı içerü a şöhbete girdi” (130b-4)
- “Ata ana āh étdiler, yerlerinden kalkdılar oğul gétme dèyü” (133a-11)
- “Oğlanlarıyla kuca kuca görüşdi” (137b-4)
- “Anda dahı erem, begem! dèyü öginmedüm” (140b-9)
- “Anda dahı erem, begem! dèyü öginmedüm” (141a-9)
- “Tanrı menem! dèyü çağrışur ‘āşileri” (141b-3)
- “Anda dahı erem, begem! dèyü öginmedüm” (141b-9)
- “Anda dahı erem, begem! dèyü öginmedüm” (142a-5)
- “Kāfirler yalan söylersiz, dèyü taşta tutdılar” (144a-3)
- “Kāfirler, kazan eyü and içdi dèyü sevindiler” (144b-7)
- “Kazana men ‘āşî olmazam dèyü and içdi” (150a-7)
- “Beyrek! dèyü çok ağladılar” (151b-13)
- “Döge döge ganiminden ol kalanı alsaydı” (G22-3)
- “Türk kızından doğulan oğlan dayısına dayı dèye bilmeye dolandura döndere halu dèye” (G41-2)

2.2.2.2. İsimden İsim Yapma Eki ile Türemiş Zarflar

İsimden isim yapım ekleri ile türemiş zarflar oldukça sınırlıdır. Bu ekler aynı zamanda isim ve sıfat türeten ekler olduğu için zarf olup olmadığı cümledeki işleviyle belirlenir. İsimden isim yapım ekleri ile türemiş başlıca zarflar; +Iik/+IUk ekiyle (*şimdilik*), +cA/+cAnA ekiyle (*öylece, iyicene*), +cIk/+cUk ekiyle (*birazcık*), +cAk ekiyle (*demincek*), +cAcIk ekiyle (*demincecik*), +II/+IU ekiyle, +sIz/+sUz/+sIzIn ekiyle ve +DIr/+Dur (*günlerdir*) bildirme ekiyle türemiş zarflar olarak verilmektedir. Dede Korkut Hikâyelerinde bu eklerle türemiş zarflar ve diğerleri aşağıda verilmiştir.

“Dirse hān *yayan*, bunlar *atlu* yöridiler” (17a-3)

“Gendüler *atlu*, babañı *yayağ* yöritdiler” (17a-11)

- “*Destürsuzca* bayındır hānuḡ yağısın başan” (32a-12)
- “*Ġāfillüce* kara başın alup kesdi” (34a-4)
- “Bunda minnetile almağdan ise anda babam yanında *minnetsüz* almak yéğdür” (38b-7)
- “Deli qarçarı *yalıncağ* eyledi, ağıla koydı” (46a-3)
- “Çanda getdüñ beni *yalıñuz* koyup cānum yigit” (48a-5)
- “Bağdı gördi kız kardeşları *karalu göklü* otururlar” (54b-4)
- “*Ġāfillüce* görklü başın kesüñ” (73b-3)
- “*Ġāfillüce* güzel başuñ kesdüresin” (73b-7)
- “Varuban *destürsuzca* bayındır hānuḡ yağısın başan” (77a-9)
- “İki oğlanuğı *ögsüz* komağıl” (85b-4)
- “*Yalıncağ* görsem tonadayım senüñ içün” (86b-1)
- “*Böylelikle* otuz iki kāfir beginüñ oğlunuñ başı burc bedeninde kesilüp aşılımış idi”
(88b4)
- “*Ġāfillüce* görklü başuñ keser” (95b-7)
- “*Ġāfille* görklü başın kesdürdüñ mi?” (99a-10)
- “*Ġāfillüce* başlar kesen” (100a-4)
- “*Destürsuzca* menüm yağuma giren yigit, ne yigitsin” (100a-5)
- “*Destürsuzca* yağıya girmek bizüm elde ‘ayb olur” (100a-5)
- “*Ġāfillüce* senüñ başuñ men keseyin mi?” (100a-8)
- “*Gizlü* yağa tutuban yiyleşdile”r (102a-7)
- “Babasıyla yegenek *gizlü* yağa tutuban yiyleşdiler” (108a-5)
- “*Ġāfillüce* görklü başın kesüñ” (123b-6)
- “*Ġāfillüce* görklü başın kesüñ” (126a-2)
- “*Ġāfillüce* görklü başuñ keseydüm” (131b-2)
- “Üç gün *dünli günli* yortdı” (133b-3)
- “Mere, sabāḡ şāhinleri al, *halvetce* ava binelüm” (138a-4)

“**Erken** bindiler” (138a-4)

“**Ġāfillüce** görklü başuñ keseyidüm” (143a-13)

“Çekdi, **añsuzın** elinden aldı” (146b-6)

“Yeri gögi yaradan bir Allāha osal bañan **ecelsizce** güc ölüme tuş olmaz mı” (G28-12)

“Yanaşanda kıçkıranda, ün olanda **ögce** gelür ögcil alur” (G29-2)

“Men **yalğuz** bir av avlaram gelürem” (G52-12)

“Bir av avlayım, **eli avsız** getmiyim orduya; sen meni **eli avsız** koyma” (G53-1)

“Ġazan konur atı oynatdı, eydehānun üstine **yegin** geldi” (G55-1)

2.2.2.3. Fiilden İsim Yapma Eki ile Türemiş Zarflar

Fiilden isim yapma eki ile türemiş zarflar fiilden *-Ik/-Uk (artık)*, *-Gın/-Gun*, *-mA/-mAcA* ekleriyle türemiş zarflar ve zarf-fiil eki ile türemiş zarflar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu zarfların büyük kısmını zarf-fiil eki ile türemiş zarflar oluşturmaktadır. Ancak zarf-fiil eki ile türemiş zarflar ayrı bir başlık olarak verildiği için bu başlık altında tekrar ele alınmamıştır. Dede Korkut Hikâyelerinde kullanılan fiilden isim yapma eki ile türemiş zarflar; *yan-* fiilinden türemiş *yine*, *gene* sözcüğü ve *tak-* fiilinden türemiş *dahu* sözcüğüdür. Bu zarfların kullanıldığı cümleler aşağıda verilmiştir.

“Dede kırkut **gene** şoylamış” (4b-10)

“Ġarāb olası ere varaldan berü **dahu** kıarnum toymadı” (6a-1)

“Yatacak yerüm **gene** bu Ġarāb olasıydı” (6a-13)

“**Gene** yazın boğayı saraydan çıkardılar” (9b-13)

“Oğlan **yine** boğanuñ alnına yumruğıyla kıatı urdı” (10a-9)

“**Gene** bizüm ‘izzetümüz ħürmetümüz anuñ babası yanında ħoş ola” (11a-12)

“Eger böyle öldürmeziseñ bir dürlü **dahu** öldürimezsın, bellü bilgil” (12b-3)

“Dirse ħān burada oğlancuğı sağ idügin **yine** bildi” (19a-9)

“Eger sağdur esendür añşam olmadın **gene** ben sağa gelürem” (23b-13)

“Kız **gene** eydür” (54a-10)

“**Yine** döndi beyrege eydür” (58a-9)

- “**Dahu** senüñ yüzüñe men gelmezem” (64a-8)
- “**Gene** soylamış” (70a-13)
- “Bir **dahu** soylamış” (71a-7)
- “Oğlan bir **dahu** soylamış” (74b-1)
- “Kazan **gene** eydür” (75a-13)
- “Bir **dahu** yahşı yigidüñ cānın almaya! dēdi” (80a-9)
- “Mere deli kavat, **dahu** ne amān dilersin” (84b-12)
- “**Yine** görüñce beg baba, hatun ana esen kaluñ” (90b-2)
- “Yegenek **gene** eydür” (106a-5)
- “Oğuz **gene** eyyāmıla gelüp yurdına kōndı” (108b-10)
- “Zemānla oğuz **gene** yaylaya göçdi çoban **gene** bu bıñara geldi” (109b-10)
- “**Gene** koyun ürkdi” (109b-11)
- “Gördiler kim bir ‘ibret nesne yatur, başı götü **belürsiz**” (110a-6)
- “Bir **dahu** atdı” (114b-11)
- “Basañ bir **dahu** atdı” (114b-13)
- “Oğuzdan **yine** bize bir tırfanda kızı geldi” (115a-4)
- “**Yine** uyudı” (115a-7)
- “Gēñ yērdē tırdı gördi kim yüzük **gene** depegözün ayağı altında yatur” (116a-13)
- “Mere oğlan, **dahu** ölmedüñ mi?” (117a-12)
- “Depegöz **gene** eydür” (117b-6)
- “Depegöz bir **dahu** soylamış” (118b-4)
- “**Yine** bayındır hāndan ādem geldi, tēz gelesin dēyü” (120b-1)
- “**Yine** uyhusın yēñemeyüp yērine varup yatdı uyudı” (134a-7)
- “**Gene** atınuñ çılбірın bilegine geçürdi” (134a-8)
- “Ayğır **yine** oğlanı oyardı” (134a-12)
- “Atını dönderdi, **gene** menziline geldi” (134b-3)

- “Atınuñ çılbrın *yine* bilegine geçürdi” (134b-4)
- “Kāfirler *yine* teküre geldiler” (134b-5)
- “Bir *dañı* şoylamış” (136a-13)
- “Bir *dañı* şoyladı” (136b-9)
- “Gelüp *yine* ol qorıya girdiler” (137a-7)
- “Birez *dañı* ilerü varalum” (138a-10)
- “Qazan burada bir *dañı* şoylamış” (141a-13)
- “Qazan *gene* şoylamış” (141b-12)
- “Qazan beg burada bir *dañı* şoylamış” (142a-8)
- “Bir *dañı* şoylamış” (142b-4)
- “Kāfir begleri dērildiler geldiler, *yine* eyitdiler” (142b-10)
- “Qazan burada bir *dañı* şoylamış” (145a-12)
- “Qazan *yine* er diledi” (146a-10)
- “Oruz *gene* döndi ki bir *dañı* çala qazan burada çağırıp oğlına şoylar” (146b-10)
- “Qazan burada *gene* şoyladı” (146a-11)
- “Oruz *gene* döndi ki bir dañı çala qazan burada çağırıp oğlına şoylar” (146b-10)
- “Aruz *gene* kaqıdı” (150b-10)
- “Bir *dañı* şoylamış” (151b-1)
- “*Gene* fikr ēyledi ki eger men gözüm oysam dērler “qazan ejdehā görübdür korkusından hiç bahāne tapmayub gözlerini çıkarubdur” (G57-5)

2.2.2.4. Hâl Ekleri ile Oluşan Zarflar

Hâl ekleri ile oluşan zarflar oldukça çeşitlidir. Bu zarflar *yönelme hâl eki (+A)*, *bulunma hâl eki (+dA)*, *ayrılma hâl eki (+dAn)*, *vasıta hâl eki (+n, +lA, +IlA)*, *eşitlik eki (+cA)* ve *iyelik eki (+I, +sI)* ile oluşmaktadır. Bu ekler ile oluşan zarflar durum, zaman, ölçü-miktar, vasıta zarfları oluşturmaktadır. Dede Korkut Hikâyelerinde bulunan hâl ekleriyle oluşan zarflar aşağıda verilmiştir.

- “Āhîr zemānda hanlık gèrû kayıya dege” (3a-5)
- “Kara tağ yumrısınca mālî olsa” (3b-2)
- “Yad oğulı şaklamağıla oğul olmaz” (3b-5)
- “Okıla kılıcdan bir çomak yèg” (4a-6)
- “Hecesinleyin düz okınsa” (5a-1)
- “Şağış güninde eyne görkli” (5a-9)
- “Ocağuşa buncılayın ‘avrat gelsün” (5b-11)
- “Ocağuşa buncılayın ‘avrat gelmesün” (6a-5)
- “Ocağuşa buncılayın ‘avrat gelmesün” (6b-10)
- “Ola kim bir ağzı du ‘ālî-nuñ alkışiyıla tañrı bize bir batman ‘ayāl vère” (9a-10)
- “Ehlinüñ söziyle ulu toy eyledi” (9a-11)
- “Bir ağzı du ‘ālî-nuñ alkışiyıla tañrı bize bir ‘ayāl vèrdi” (9b-3)
- “Bir yazın, bir güzün boğayıla buğrayı şavaşdururlardı” (9b-11)
- “Gene yazın boğayı saraydan çıkardılar” (9b-13)
- “Demür zencîrile boğayı tutmuşlarıdı” (10a-1)
- “Oğlan yumruğıyıla boğanuñ alnına kıya tutup çaldı” (10a-8)
- “Oğlan yine boğanuñ alnına yumruğıyıla katı urdı” (10a-9)
- “Bizim sözümezile gelmez” (12a-13)
- “Gèyige atariken okıla seni urur öldürür” (13a-9)
- “Dilek ile bir oğul gücile buldum” (14a-13)
- “Yèñümile alca kanum silmeyince” (14b-8)
- “Kışda yazda qarı buzı erinmeyen kazılık tağına geldi çıkdı” (15a-5)
- “Üç katla yarasın eliyile sıgadı” (15a-12)
- “..... babasınuñ ardınca yortup gètdi” (17b-5)
- “Dün buçuğında kazan begün ordusına geldi” (21a-4)
- “Ala başlu keçümce gelmez maña” (22b-2)

- “Başumdağı borküm*ce* gelmez maña” (22b-3)
- “Kızılcuk degnegüm*ce* gelmez maña” (22b-4)
- “Egri başlu çevnegüm*ce* gelmez maña” (22b-5)
- “Ala kollı şapanum*ca* gelmez maña” (22b-6)
- “Karacuk çoban kâfirün üç yüzini şapan taşıy*ıla* yere bırağdı” (22b-12)
- “Oruz kâfirlerün yan*ınca* tutsak gètdi” (25b-13)
- “Beli ağam kazan geçed*en* bir kuzu bişürüpdürürem” (26b-11)
- “Yeñüm*ile* alnum kanın ben sileyin” (26b-3)
- “Kaba ağacı yeriy*ile* yurdıy*ıla* kopardı” (27a-7)
- “Boğazından urğan*ıla* aşuñ” (28a-12)
- “Bu mağal*da* qalın oğuz begleri yètdi” (31b-9)
- “Gelüben qazanuñ kızın erlig*ile* alan” (32a-7)
- “Ol zemā*nda* du‘āları müstecāb olurıdı” (36a-10)
- “Ol zemā*nda* ad qomazlarıdı” (37a-6)
- “Bu mağal*da* boz oğlan yètdi” (38a-4)
- “Bunda minnet*ile* almağdan ise anda babam yanında minnetsüz almağ yègdür, dedi” (38b-7)
- “Beyregün qanı qaynadı, edeb*ile* yap yap gerü döndi” (40b-8)
- “Tañrınuñ buyuruğıy*ıla* pègamberün qavlıy*ıla* bānı çiçeği bamsı beyrege dilemege gelmişem” (43b-10)
- “Haq te‘ālanun emriy*ile* deli qarçaruñ eli yoqaruda aşılı qaldı” (44a-11)
- “Tañrınuñ buyuruğıy*ıla*, pègamberün qavlıy*ıla* kız qarındaşı beyrege vèreyin” (44b-2)
- “Delinün eli haq emriy*ile* şapaşağ oldı” (44b-5)
- “Oğuz zemā*nda* bir yigit ki evlense oğ atardı” (46b-4)
- “Otuz toquz yigidilen beyrek tutsak gètdi” (47a-12)
- “Eger seni hişārdan aşığı urğan*ıla* şalınduracaq olurısam” (51a-6)

- “Şağlıgı**ıla** varacak olurısam oğuz, gelüp seni helâllığa almazısam, dèdi” (51a-10)
- “Kızlar bu kaftan**ıla** meni tanıdılar kalın oğuz begleri dahı tanırılar” (55b-2)
- “Beyrek ok**ıla** yüzügi urdı” (56b-8)
- “Bu maħal**da** begler, beyregi getürdiler” (61a-7)
- “Destmâlı gözine silicek allâh te‘ālanuñ kudretiy**ile** gözi açıldı” (61a-13)
- “Otuz toköz yigit oħınuñ ard**ınca** gètdi” (62b-11)
- “Āħir vaqt**da** arı îmāndan ayırmasın” (63a-5)
- “..... şerābı altun ayag**ıla** kalın oğuz beglerine gezdürürleridi” (63b-4)
- “Yedi günlük azuğ**ıla** çıkayın” (65a-4)
- “Ol zemā**nda** oğul, ata sözün iki eylemezidi” (67b-13)
- “Varayın anı kılıc**ıla** pāreleyeyin” (69b-1)
- “Kāfir öñ**ince** yoritdüh mi” (70a-10)
- “Dilek **ile** bir oğulı güc**ile** buldum” (71a-5)
- “Karşu yatan kara tağdan bir oğul uçurduñısa dègil maħa külüng**ile** yıkdurayın” (71a-8)
- “Kazan, oğlan avda idügin andan bileyin kim yorgun atıñ**ıla**, gèdilmiş cıdan**ıla** ardına düşesin” (72b-1)
- “Toķsan tümen genç oğuz ard**umca** gelsün” (72b-4)
- “Kocalıgım vaqt**ı** aldurduğım yalıñuz oğul!” (72b-11)
- “Düşmen tatar oğlı elümüze girmişiken cezāy**ıla** öldürelüm” (73a-3)
- “Kapu eşigi üzerinde arķurı kōmışlarıdı ki bu maħal**da** hān kazan yètdi” (73a-4)
- “Kāfir yan**ınca** yayak yörir” (75a-10)
- “Bu gün**ümde** umud olğıl, maħa (yigit)” (76b-1)
- “Bu maħal**da** oğuz erenleri bir bir yètdi” (76b-11)
- “Anuñ ard**ınca** görelüm hānum kimler yètdi” (77a-3)
- “Anuñ ard**ınca** görelüm kimler yètdi” (77a-8)
- “Anuñ ard**ınca** biñ kavmlu başları düger yètdi” (77b-9)

- “Anuñ ardınca biñ bügdüz başları emen yètdi” (77b-10)
- “Anuñ ardınca toköz kıoca başları aruz yètdi” (77b-11)
- “Allāh emriyle ol yigit öldi” (79b-10)
- “Oğuz zemānında kıanlı kıoca dèrleridi bir gürbüz er varıdı” (87a-6)
- “Kırk yigidile babasına kıarşı vardı” (89a-4)
- “Tanrı buyuruğıyla pèğamber kıavlıyla kıızuñı almağa gelmişem” (91b-8)
- “Oğuzda dört yigit niķābıla gezeridi” (92a-1)
- “Bu maħalda demür zencirile boğayı getürdiler” (92a-9)
- “Boynuzıyla bir mermer taşı yoğurdı” (92a-10)
- “Kime baksa ‘ışkıla oda yaķar” (92b-11)
- “Bu maħalda demür zencirile boğayı getürdiler” (92a-8)
- “Bu dünyāyı erenler ‘aklıla bulmuşlardır” (93a-8)
- “Ne hünerüm varısa ardından göstereyim” (93a-9)
- “Alp yigitler şavaş günü kıarımından kıayurur mı?” (94a-6)
- “Kime baksa ‘ışkıla oda yaķar” (94a-8)
- “Kime baksa ‘ışkıla oda yaķar” (95b-12)
- “Ol kıız söziyle yapışdı” (96a-2)
- “Cümle kıuşlar sultānı çal kıara kıuş kıanadıyla şaksağana gendüzün şakıdur mı” (96a-12)
- “Alp yigitler kıırış günü kıarımından kıayurur mı?” (96a-13)
- “Kime baksa ‘ışkıla oda yaķar” (96b-2)
- “Ol zemānda oğuz yigitlerine ne kıazā gelse uyħudan gelüridi” (97b-5)
- “Ol maħalda kıan turalınuñ babası anası çıķa geldi” (99a-5)
- “Kıayın anası, kıayın atasıdur kıamçıyla işāret kıılup” (99b-1)
- “Öginmegile ‘avrat er olmaz” (101-4)
- “Mere kıavat oğlı, oħuñıla mı kıılıcuñıla mı? Gel berü, boylaşalum” (101a-11)
- “Tartanda demrensüz bir oħıla namlarıdum” (102a-4)

- “Yad yağı yarağıyla yola girdi” (103a-9)
- “Kaızılık koca kal‘aya yetdüginleyin cenge başladı” (103b-2)
- “Kaızılık koca anı gördüginleyin yel gibi yetdi” (103b-4)
- “..... yağrınıcı oğlu el almış senüñile bile varsun” (104b-13)
- “Şayıлмаğıla oğuz erenleri dükense olmaz” (105a-4)
- “Göz ucıyula ol ere bağıdum” (105b-4)
- “Yedi gişiyile kırılırdı menüm yayum” (105b-11)
- “Yegenek ardından yetdi” (107b-2)
- “..... kara polad uz kılıcıyla eşsesine eyle çaldı kim başı top gibi yere düşdi” (107b-3)
- “Dün içinde ürkdü göçdi” (108b-8)
- “Oğuz gene eyyāmıla gelüp yurdına kondı” (108b-10)
- “Oğuzun öñince bundan evvel kimse göçmezidi” (109a-12)
- “Depdüklerince böyüdi” (110a-8)
- “Meger ol dem bayındır hân beglerile seyrāna binmişleridi” (110a-4)
- “Sünüyile şaıçdılar” (111a-3)
- “Basat ğazāya gétmiş idi; ol mağalda geldi” (112a-13)
- “Oğuzdan yine bize bir tırfanda kızı geldi” (115a-4)
- “Mere kocalar ikindü vaqtı munı maña çevüresiz” (115a-7)
- “Kaldurıcak boynuz deriyile elinde kaldı” (116a-4)
- “Depegöz, basatıñ üzerine kıyıldı, haıçerile çaldı” (116a-12)
- “Şöyle çalayım ki künbedile tartağan olasın” (116b-8)
- “Oğula ol kılıç aşılın zenciri urdı” (117a-8)
- “Sen yalnız gözile, men oğuzı şındurmışıdum” (117b-2)
- “Karangu dün içinde yol azsañ umuñ nedür?” (117b-7)
- “Kırış günü öñdin depen alpuñuz kim?” (117b-8)

- “Kırış günü öñdin depen alpumuz ulaş oğlı salur kazan” (117b-13)
- “Ağır taş**ıla** mancılık atam” (118b-2)
- “Depegözün gendü kılıcı**ıla** boynını urdı” (119a-1)
- “Erlig**ile** arkadaşuñ kanın aldun” (119a-13)
- “Yigide yeñ**ile** vérürüdük” (119b-13)
- “Üç gün dañı begili av şikâr etiy**ile** konuqlayalum” (120b-5)
- “Kavmlu kavmı**ıla** görklü gördüm” (121b-13)
- “Buğanuñ ard**ından** érdi” (122a-10)
- “Var kuvvetiy**ile** atınuñ yelisine düşdi” (122b-3)
- “Şol oğlanı tutuñ, karus**ından** ağ ellerini bağlañ” (126a-1)
- “Gür**zile** döğışdiler” (127a-10)
- “Kara polad uz kılıcı**ıla** tartışdılar” (127a-11)
- “Oğuz zemân**ında** öşün kıoca dërler bir gişi varıdı” (128b-11)
- “Bu oturan begler her biri oturduğı yeri kılıcı**ıla**, etmegiy**ile** alupdur” (129a-7)
- “Karañu dün iç**inde** yol azsam umum allâh” (136b-5)
- “arabaya muhkem urğan**ıla** şardılar” (138b-11)
- “Fir‘avn şişler yükleyüp yerden çıkısa kaba ökçem**ile** perçîn kılan kazan eridüm” (141a-1)
- “İttifâk**ıla** tanışuñ kıldılar” (143b-6)
- “Bu maħal**da** oğuz erenleri alay alay geldi” (144b-11)
- “Aruz dañı altunlu günlügin dikmişidi, oğlanları**ıla** oturmışıdı” (148a-12)
- “Beyrek odasında yigitler**ile** yeyüp içeridi” (149b-12)
- “Kırk yigid**ile** aruzuñ évine geldi” (150a-2)
- “Yarın kıyâmet gün**inde** menüm elüm kazan hânıñ yaķasında olsun” (151a-13)
- “Ağlamağ**ıla** nesne mi olur?” (152b-7)
- “Mere kıavat, muħannaslıq**ıla** er öldürmek nece olur men saña göstereyim” (153a-7)

- “Daşdan polad sızdırdı, Hak Taāla kudretinden, Dāvuda fermāniçün” (G1-12)
- “Boynuzı burma koç endürdi Hak Taāla kudretinden İsmāile kurbāniçün” (G2-3)
- “Ada basa yèriyende heybetinden yèr omrılan” (G3-11)
- “Ġanimine heybet *ilen* baħanda yürek yaran” (G3-12)
- “Pādişahlar nazarında kadīmiden Dedem dèr ozan kopar” (G6-13)
- “Busudaki canverler pehlevānı kurt eniginün kara gece içinde günü doğar günü doğar” (G15-5)
- “Köksi gözel kara dağdan ılğar olsa èyle günde günü doğar günü doğar” (G16-13)
- “Aşan yèrde iki koşun birbirine karşı gelse èyle demde merd igidün günü doğar günü doğar” (G17-3)
- “Yarı gece mahallında yanı berkçe daş ağılun kıyın söker” (G20-4)
- “Kuyma koyma deminde kara bağır, yağlı kuyruk ħarp ħarp utar” (G20-8)
- “Ġavga günü yoldan çıkar, çinkır” (G20-10)
- “Savaş günü hamı igid er olaydı, yèg olaydı” (G21-4)
- “Yanın basa minilür savaş günü at güclüsü” (G29-2)
- “Sünübeni segirtmege dönübeni kayıtmğa merd igidün altında savaş günü bedev gerek” (G31-9)
- “Üç otuz on yaşunuz devletilen dolı gelsün” (G33-3)
- “Dègricegi yumrı bedev atlar, yeriş ılğar günü ılğarda ölür” (G33-9)
- “Üçüncide ağır bègler ġazabına düşer sitemilen çengālda ölür” (G33-13)
- “Gün orta ilen ikindinün arasınca gün görmedüm” (G43-1)
- “Bağır öpke kadarınca et yemedüm” (G43-3)
- “Ol atları savaş günü minince minmese yèg” (G43-8)
- “Çapar günde keser günde sürçmese büdremese igid altında bedev yaħşı” (G44-4)
- “Eminlügen ādillügen ölke yaysa ħānlar yaħşı” (G44-8)
- “Damağumun çağ vaktinde özüm tegi bèg kıldum” (G51-13)

“İkinci zamānı dēdi ki” (G52-10)

“..... katlanmadı ılığadı ğazanun ardınca, ğazan anda yetişende tepe kimi bir nesteni yatar gördi” (G53-7)

“Ejdehā ne kadar cehd ȳyledi ğazanı sȳmȳrȳben utmağa cida **ilen** kalhan koymadı kayanun daldasından çıkmağa” (G56-9)

““..... ejdehā olmayubsan menȳm**ilen** gȳmȳr gȳmȳr danış.” Dēdi” (G60-6)

2.2.3. Birleşik Zarflar

Birleşik zarflar yapıca birleşik kelime niteliğinde olan zarflardır. Bu zarflar iki ayrı kelimedenden oluşan ve anlamca tek bir kavrama karşılık gelen zarflardır. Birleşik zarflarda kullanılan iki ayrı kelime de kendi anlamlarını koruyarak eskisinden farklı yeni bir anlam üstlenmiştir. Bu birleşmeyi oluşturan kelimelerden biri ya da her ikisi anlam değişmesine uğrayarak yeni bir anlam oluşturmuştur.

Birleşik zarf niteliğinde alınabilecek başlıca örnekler; *bugün*, *biraz*, *böyle*, *gitgide*, *her gün*, *şimdi*, *niçin*, *yüzükoyun*, *yüzüstü* vb. sayılabilir.

Dede Korkut Hikâyelerinde ise *keşke* anlamına gelen *nolaydı* (*ne olaydı*) sözcüğü, *bugün* (*bu gün*), *şimdi* (*uç imdi*), *böyle* (*bu öyle*), *şöyle* (*şu öyle*), *neçün* (*ne için*), *her gün*, *birez* (*bir az*) ve *öyle* (*o ile*) sözcükleri birleşik zarf olarak kullanılmıştır. Bu zarfların bulunduğu cümleler aşağıda verilmiştir.

“Ah **nolaydı** bu öleydi, birine dağı varaydum” (6a-3)

“**Nolaydı** bakayduñuz” (6b-1)

“Hānum, **bugün** bayındır hāndan buyruk şöyledür kim arğayupdur” (8a-2)

“Dēgil maña, çatı azab ȳderem **şimdi** saña” (9a-1)

“Dirse hānuñ oğlı **böyle** bid‘at işlemiş, dȳyeler” (11b-9)

“**Böyle** oğul senüñ neñe gerek?” (11b-10)

“**Böyle** oğul olmağdan olmamak yēgdür, öldürseñe!” (11b-11)

“**Böyle** değeç hānum, ol nā-merdlerüñ yigirmisi dağı çıka geldi” (11b-13)

“Hānuñ oğlı **böyle** bid‘at eylemiş, dȳyeler” (12a-8)

- “**Böyle** oğul senüñ neñe gerek? Öldürseñe! dediler” (12a-9)
- “..... **böyle** oğul maña gerekmez, dedi” (12a-11)
- “Eger **böyle** öldürmeziseñ bir dürlü dañı öldürimezsın, bellü bilgil” (12b-3)
- “Kara başum kurbān olsun **bugün** saña dedi, zarılığ eyledi, ağladı” (14b-11)
- “**Böyle** degeç cevāb vèrmedi” (14b-11)
- “**Bugün** yarın kanda ise gelür” (15a-1)
- “**Böyle** degeç oğlanuñ kulağına ses tokındı gözün açdı” (16a-2)
- “**Böyle** degeç yayıldılar” (16a-13)
- “Dedem kórkut Bu oğuznāmeyi düzdi kóşdı, **böyle** dedi” (19a-11)
- “**Böyle** degeç kázan eydür” (23b-10)
- “Ben **bugün** kónur ata kákarım, üç günlük yolu bir günde aluram” (23b-11)
- “Çoban **böyle** degeç kázan ah etti karangu oldı” (26a-3)
- “Kázan beg **böyle** degeç çoban eydür” (26a-6)
- “Çoban **böyle** degeç kázana káhr geldi, aldı yöriyü vèrdi” (26b-5)
- “**Böyle** degeç eydür” (26b-10)
- “Oğlan **böyle** degeç revān oldı” (29a-4)
- “**Böyle** degeç kálmadı, yöriyü vèrdi” (29b-2)
- “**Böyle** degeç acığı tıtdı, tıdaqları tebserdi” (31a-12)
- “..... Bu oğuznāmeyi düzdi, kóşdı, **böyle** dedi” (34b-10)
- “**Böyle** degeç Salur kázan kába dizinüñ üzerine çökdi” (35b-10)
- “**Böyle** degeç tıtdılar, el káldurup dua eylediler” (36a-7)
- “**Böyle** degeç bāzırgānlar saht oldı” (38a-13)
- “Bunlar **böyle** edicek bay böre begün acığı tıtdı” (39a-5)
- “Çün **böyle** oldı, hemān imdi ilerü tırmağ gerek beg oğlı” (42a-7)
- “**Böyle** degeç deli karçar eydür” (43b-13)
- “Bu ısmarladuğun nesnedür, nolduñ **böyle** buñalduñ” (46a-7)

- “**Bugün** ben geydüm, yarın nāyibüm geysün” (46b-12)
- “**Böyle** degec yartacuk eydür” (48b-6)
- “**Böyle** degec yere çaldılar, ağlaşdılar” (50b-9)
- “**Her gün** gelüridi” (50b-11)
- “**Nêçün** sahtsın hānum yigit” (50b-13)
- “**Böyle** degeç kız beyregi ‘aşıklamışdı” (51a-6)
- “Siz **nêçün** yığarsız” (52b-7)
- “Yoħsa **şimdi** boynuñ ururam” (56a-8)
- “**Böyle** degec aldı” (56a-9)
- “**Böyle** degec kızan beg eydür” (57a-13)
- “**Şimdi** kızlar yanına varmak ister” (57b-12)
- “**Böyle** degec boğazca fatma eydür” (59a-5)
- “**Böyle** degeç kız tanıdı” (60a-13)
- “**Böyle** degec kızanuñ ‘aklı başından gètdi” (72a-6)
- “**Böyle** dedı” (79a-1)
- “Bunu **nêçün** böyle ederidi” (79b-5)
- “Bunu nêçün **böyle** ederidi” (79b-5)
- “Dègil maña, kadam belām toķınur **bugün** saña” (81a-2)
- “**Böyle** degec ‘azrāyilüñ acıgı tıtdı” (81a-2)
- “Men seni **böyle** bilmez idüm” (82a-5)
- “Allāh te‘ālanuñ emri **böyle** oldı kim cān bulsun” (83a-3)
- “**Böyle** degeç ‘azrāyil geldi” (84b-9)
- “**Böyle** degec yerinden tırdı” (87b-10)
- “..... dileyü varan **böyle** varmaz” (88a-2)
- “**Şimdi** yigidi atar yıkar” (92a-11)
- “..... **böyle** gördi içine od düşdi” (99b-10)

- “**Şöyle** kim ëndi” (101b-4)
- “Dede k rkud **böyle** d gec depegöz eydür” (112a-1)
- “**Şöyle** na‘ra urdı haykırđı” (115b-3)
- “**Şöyle** alayım seni maġārayı yaġlasun” (116a-2)
- “**Şöyle** alayım ki künbedile  artaġan olasın” (116b-7)
- “**Şimdi** bunu kime v rev z” (120a-1)
- “Kara başum k rban olsun **bugün** saşa” (136b-4)
- “**Birez** daġı ilerü varalum” (138a-10)
- “Hem **şimdi** ne y rsin, ne içersin ve neye binersin?” (139a-10)
- “**Böyle** d gec oġlan aġladı” (143a-7)
- “..... munı maça **n  n** d mezid j?” (143a-11)
- “**Şimdi n  n** bile olmayavuz?” (148a-2)
- “**Şimdi n  n** gelmediler?” (148a-5)
- “Bilmez misin **n  n** gelmediler” (148a-6)
- “.....  ysam saşa **böyle** gelür mid m?” (150b-5)
- “..... ** yle** demde n ce atların dopdolı bedevlerin ** yle** günde güni doġar güni doġar” (G16-13)
- “..... ** yle** demde merd igidün güni doġar güni doġar” (G17-3)
- “..... ** yle** demde salur kaçar (G29-5)
- “Ali kullarında ** yle** demde mürüvvet gerek” (G32-3)
- “..... ** yle** ki odı gördi sandı ejdeh  azanı utdı” (G58-2)

2.3. İşlevsel  l t Açısından Zarflar

İşlevsel  l t açısından zarflar bařlıġında sözcük türü zarf olmadığı halde zarf işleviyle kullanılan sözcüklerden bahsedilmektedir. Sebzecioġlu, belirteç ve belirteçlik ayrımıyla sözcük türü ve işlevi konusundan bahsetmektedir. Sebzecioġlu’na göre belirteç, temel sözcük türü ve işlevi belirteç olan sözcüklere verilen addır. Bunlar *Türkçe*

Sözlük'te belirteç olarak (akşamleyin, öncelikle, yavaşça vd.) yer bulan sözcüklerdir. Belirteçlik ise, sözcük türü belirteç olmadığı halde belirteç işlevi gösteren sözcüklerdir (Sebzecioğlu, 2017 s. 346). Bu başlıkta bu ayırım esas alınarak çeşitli başlıklar oluşturulmuş ve bu başlıklara göre bir sınıflandırma yapılmıştır.

2.3.1. Sözcük Türlerine Göre Zarflar

Sözcük türlerine göre zarflar belirteçlik terimiyle açıklanmaktadır. Bu zarflar sözcük türü belirteç olmadığı halde belirteç işlevi gösteren zarflardır.

2.3.1.1. Sıfat

Zarf veya belirteç; fiillerin, fiilimsilerin, sıfatların ya da zarf olan başka bir kelimenin anlamını durum, zaman, yer, miktar ve soru bakımından niteleyen sözcüklerdir. Sıfatlar ise isimleri niteleyen sözcüklerdir. Ancak sıfatlar zarf göreviyle de kullanılmaktadır. Sıfatın zarf olarak kullanımı ise genellikle durum zarflarında görülmektedir. Dede Korkut Hikâyelerinde sıfatın zarf olarak kullanıldığı cümleler aşağıda verilmiştir.

“Hecesinleyin *düz* okınsa” (5a-1)

“..... *bir lahza* bakayduñuz” (6b-1)

“*Bir gün* yerinden tırışdı” (7a-1)

“*Yılda bir kerre* konuğlarıdı” (7a-4)

“*Ala şabâh* şohbetine gelüridi” (7b-7)

“Oğlan *katı* urdı” (10a-9)

“Boğayıla *bir hamle* çekişdiler” (10a-12)

“Eger böyle öldürmeziseñ *bir dürlü dahı* öldürimezsın, bellü bilgil” (12b-3)

“..... *Yaman* segrür” (14a-7)

“..... *yaman* şızlar” (14a-8)

“*Üç kerre* yaramı sığadı” (16a-11)

“..... *kırk günde* yarası oñaldı, şapaşağ oldı” (16b-7)

- “Dirse h̄an *yayan*, bunlar *atlu* yōridiler” (17a-3)
- “Gendüler *atlu*, babañı *yayaḳ* yōritdiler” (17a-11)
- “*Bir gün* ulaş oğlı, t̄l̄ü ḳuşuñ yavrısı Salur ḳazan yerinden ṫurmuşıdı” (19b-11)
- “..... *ol gece* ḳara ḳaygulu v̄aḳı‘a görđi” (23a-9)
- “*Üç yerde* yaralandum” (26a-10)
- “*Bu maḳalda* ḳalın oğuz begleri yēđdi” (31b-9)
- “*Destürsuzca* bayındır h̄anuñ yağısın başan” (32a-12)
- “*İki rek‘at* namāz ḳıldılar” (33b-3)
- “*Bî-tekellüf* kāfire at şaldılar, ḳılıç çaldılar” (33b-4)
- “*Ol gün* belürđi” (33b-6)
- “*Ol gün* yer gözetđi” (33b-7)
- “*Ol gün* şavaş oldı” (33b-7)
- “*Gāfillüce* ḳara başın alup kesđi” (34a-4)
- “..... *bēş kelime* du‘ā ḳılduḳ” (35a-8)
- “*Bir gün* ola düşem ölem kimse ḳalmaya, dedı” (36a-3)
- “*Ol zemānda* beglerüñ du‘āları müstecāb olurıdı” (36a-10)
- “*Bu kez* oğlan şerāb içeriken içmez oldı” (37b-12)
- “*Bu maḳalda* yēđdi” (38a-4)
- “*Bu gece* gerdege girür” (47a-5)
- “Beyrek *bî-ḳaber* otururıdı” (47a-7)
- “*Bir gün* d̄ivānına geldi” (48a-13)
- “Meger *ol gün* her biri yēmekde içmekde idi” (49b-2)
- “*Her gün* gelürıdı” (50b-11)
- “*Ol gün* geldi” (50b-12)
- “..... ḳardaşları *ḳaralu göklü* otururlar” (54b-4)
- “Yalancı oğlı yaltacuḳ yay ufandığına *ḳatı* ḳaḳıdı” (56a-12)

“Saňa düşer mi *bî-tekellüf* benüm üzerime gelesin” (58a-5)

“*İki rek‘at* namāz kıldılar” (62a-4)

“*Bir gün* yerinden tırmıştı” (63a-9)

“*Bir gün ola* düşem ölem, sen kalasın” (64b-4)

“*Yarınki gün* ben ölüp sen kalıcağ a!” (64b-6)

“Oruz *hüb* söyledi” (65a-2)

“*Birkaç gün* begler ile yedi içti” (65a-12)

“..... kâfir *katı* yaklandı” (68a-3)

“*Ol gün* şavaşdı” (68a-8)

“*Ol gün* çalındı” (68a-9)

“*Ol gün* atıldı” (68a-10)

“*Ol gün* yer gözetdi” (68a-11)

“*Ol gün* oruzuñ ‘ışkı geldi” (68a-12)

“Şağlı şollı kâfiri *hub* tağıtdı” (68b-5)

“Yanuma bağıdugumda konşuma *eyü* bağıdum” (71a-3)

“*Ġafillüce* kesün” (73b-3)

“Oğhıyla ikisini *bir yerden* öldürün” (73b-4)

“*Ġafillüce* güzel başuñ kesdüresin” (73b-7)

“*Bir ay* bağısun” (74a-7)

“..... *iki ay* bağısun” (74a-7)

“..... *üç ay* bağısun” (74a-8)

“..... öldüğümü *ol vakt* bilsün” (74a-9)

“Kâfir yanınca *yayağ* yörir” (75a-10)

“..... *yahşı* savaş eyledi” (76a-2)

“..... *üç kerre* at depdi” (76a-3)

“*Nāgāh* toğındı” (76a-4)

- “..... *üç kerre* atından yıkan” (77a-6)
- “Varuban *destürsuzca* bayındır hānuḡ yaḡısın başan” (77a-9)
- “*Bî-tekellüf* at şaldılar” (78a-2)
- “*Ol gün* belürdi” (78a-3)
- “*Ol gün* yer gözetdi” (78a-3)
- “Meger *bir gün* konmuş idi” (79b-8)
- “..... otururiken *negāhenden* ‘azrāyil çıka geldi” (80b-3)
- “..... tar yerde *eyü* elüme girdüḡ ola mı dēdi” (81b-3)
- “*Toḡuz ay* tar karnumda götürdüḡüm oḡul” (84a-13)
- “İki oḡlancuḡı *ögsüz* komaḡıl” (85b-4)
- “*Yarınki gün* men ölem, oḡlum kala” (87a-10)
- “*Negāhenden* tayınam, üzerine düşem karnı yırtıla?” (87b-7)
- “*Şaḡ esen* varup gelesin” (90b-4)
- “*Yedi katla* meydānı tolandı geldi” (91a-10)
- “Devenüḡ aḡzın *yedi yerden* bağlaḡ” (94b-12)
- “*Ġāfillüce* görklü başuḡ keser” (95b-7)
- “..... ḡızıldayup *katı* enen” (96a-9)
- “*Nāḡāh* ılḡarıla gelmesün” (97b-8)
- “*Negāhenden* yētdiler” (98a-2)
- “*İki rek‘at* namāz kıldı” (98b-7)
- “*Ġāfille* görklü başın kesdürdüḡ mi?” (99a-10)
- “*Ġāfillüce* kesen” (100a-4)
- “*Destürsuzca* menüm yaḡuma giren yigit, ne yigitsin” (100a-5)
- “*Destürsuzca* yaḡıya girmek bizüm elde ‘ayb olur” (100a-5)
- “*Ġāfillüce* keseyin mi?” (100a-8)
- “*Tez* sevdüḡ, *tez* uşandüḡ, kavat oḡlı kavat” (101a-6)

- “..... *bêş kelime* du‘a kılduğ” (102b-9)
- “*Ķatı muhkem* yay çekeridi” (103b-1)
- “..... *temām on altı yıl* hişārda tutsağ oldu” (103b-11)
- “*On altı yıldur* tutsağdur” (104a-9)
- “Meger *ol gēce* yegenek düş gördi” (105a-7)
- “Begler, *gāfillüce* düş gördi” (105a-9)
- “*Hemān dem* at şaldı” (107a-11)
- “..... *bir gün* oğuz otururiken üstine yağı geldi” (108b-7)
- “Oğuz *bir gün* yaylaya göçdi” (109a-10)
- “Meger *ol dem* binmişleridi” (110a-4)
- “*Āhir* evinden kovdı” (110b-10)
- “..... *yedi kerre* ürkdi” (111b-5)
- “..... *yedi kerre* yèrine getürdi” (111b-6)
- “*Yedi katla* oğuzı yèrinden sürdi” (113a-4)
- “Depegöz boynuzundan *berk* tıtdı” (116a-4)
- “Men muña *bî-tekellüf* yapışmayam” (117a-6)
- “Balçağından ol kılıcı *berk* tıtdı” (117a-10)
- “*Bir kez* ādem etine tıoyam” (118a-12)
- “..... *katı* saht oldu” (119b-10)
- “*Her yıl* altun aqça gelüridi” (119b-13)
- “*Üç gün* temām ağırladı” (120b-4)
- “*Üç gün dahı* konuqlayalum” (120b-5)
- “Ķaftanı altından ayağın *berk* şardı” (122b-2)
- “*Bir gēce* āh ètdi” (123a-8)
- “Alaca adlı sögli melik *katı* puşmış” (124a-7)
- “Sögli melik saña *katı* puşdı” (125b-13)

- “**Gāfillüce** görklü başın kesün” (126a-2)
- “Yokarudan aşağı kâfir, oğlanı **katı** urdı” (127a-9)
- “Meyhānede **bêş gün** yeme içme oldı” (129b-1)
- “**Gāfillüce** görklü başın keseydüm” (131b-2)
- “**Têz** düğün dèrnek ètdiler” (132a-6)
- “..... **bir yıl** bağıl” (132b-3)
- “..... **iki yıl** bağıl” (132b-3)
- “..... **üç yıl** bağıl” (132b-4)
- “..... **bir yıl** baķam” (132b-7)
- “..... **iki yıl** baķam” (132b-8)
- “..... **üç dört yıl** baķam” (132b-9)
- “..... **bêş yıl, altı yıl** baķam” (132b-10)
- “**Üç gün** dünli günli yortdı” (133b-3)
- “Vardılar **negāhenden** geldiler geyim kıcıldısından, at çağırmasından” (134a-2)
- “**Bu kerre** yüz kâfir oğlanın üzerine geldiler” (134a-11)
- “**Bu kerre** at oğlanın bileğinden boşandı” (134b-4)
- “**Bu katla** üç yüz varın” (134b-6)
- “**Ol gün** ala bārgāh otaķlar dikildi” (137b-2)
- “**Bir gece** eydür” (138a-2)
- “**Erken** bindiler” (138a-4)
- “Meger hānum, oğuz begleri **yedi gün** uyurıdı” (138a-12)
- “Meger **ol gün** binmişidi” (138b-1)
- “Elin ayağın **berk** bağladılar” (138b-10)
- “**Bir gün** tekürün ‘avratı eydür” (139a-6)
- “Vallāh kazan **eyü** and içdi, dèdiler” (140a-4)

“*Altı katla* oğuz vardı” (141b-5)

“*Bir gün* eydür” (143a-2)

“Çekdi, *aşsızın* elinden aldı” (146b-6)

“*Bêş kelime* du‘a kılduk” (147b-5)

“*Eyü* demişsin” (149b-2)

“Beyregün saşalıını *berk* tutdı” (150b-10)

“*Tez* cebehāneyi yükletsünler” (152b-8)

2.3.1.2. Edat

Bir cümlede edatların zarf yaptığı durumlar oldukça çeşitlidir. Cümlede bulunan edatlar ile durum, zaman, benzetme, neden ve vasıta zarfları yapılmaktadır. Dede Korkut Hikâyelerinde; *gibi* edatı *benzerlik zarfı* işleviyle, *ile* edatı *vasıta zarfı* işleviyle, *den sonra* ve *den beri* edatları *zaman zarfı* işleviyle, *için*, *den dolayı* ve *den ötürü* edatları *neden zarfı* işleviyle kullanılmıştır. Bu zarfların bulunduğu cümleler aşağıda verilmiştir.

“Yad oğulı şaklamağ**ıla** oğul olmaz” (3b-5)

“Oğ**ıla** kılıcdan bir çomak yæg” (4a-6)

“..... varaldan **berü** dahı karnum toymadı” (6a-1)

“Depe **gibi** et yığ” (9a-8)

“Göl **gibi** kıımız sağ-dur” (9a-8)

“Ola kim bir ağzı du‘ālı-nuñ alkış**ıyla** ‘ayāl vère” (9a-10)

“Ehlinüñ sözi**ile** ulu toy eyledi” (9a-11)

“Depe **gibi** et yığdı” (9b-2)

“Göl **gibi** kıımız sağdurdı” (9b-2)

“Bir ağzı du‘ālı-nuñ alkış**ıyla** ‘ayāl vèrdi” (9b-3)

“Bir nèce müddet**deñ sonra** toğurdı” (9b-4)

“Ol boğa un **gibi** ögüdüridi” (9b-10)

“Demür zencî**rile** boğayı tutmuşlarıdı” (10a-1)

- “Oğlan yumruğıy**ıla** kıya tutup çaldı” (10a-8)
- “Oğlan yine boğanuğ alnına yumruğıy**ıla** atı urdı” (10a-9)
- “Bizim sözümü**zile** gelmez” (12a-13)
- “Geyige atariken oğ**ıla** seni urur öldürür” (13a-9)
- “Depe **gibi** et yığdum” (14a-12)
- “Göl **gibi** ımız sağdurdum” (14a-12)
- “Dilek **ile** bir oğul gü**cile** buldum” (14a-13)
- “Yeňüm**ile** alca anum silmeyince” (14b-8)
- “Üç atla yarasın eliy**ile** sığadı” (15a-12)
- “Menüm **içün** geldüñise oğlancuğum öldürmişem” (18b-4)
- “Anlar dağı kervān **gibi** ondı gödi” (19a-12)
- “Üç yerde depe **gibi** taş yığdı” (21b-13)
- “..... üç yüzini şapan taşıy**ıla** yere bırağdı” (22b-12)
- “..... şundan **berü** ‘ağlum uşşum dēre bilmen” (23b-6)
- “oruduban şamatasıy**ıla** ürkiden” (25a-11)
- “Yeňüm**ile** alnum anın ben sileyin” (26b-3)
- “aba ağacı yēriy**ile** yurdıy**ıla** kopardı” (27a-7)
- “Boğazından urđan**ıla** aşuğ” (28a-12)
- “Sağın menüm **içün** ağlamayasın” (28b-11)
- “Yere dağı düşse toz **gibi** şavırılırdı, ucuk **gibi** obrılırdı” (30b-1)
- “Gelüben azanuğ ızın erlig**ile** alan” (32a-7)
- “Begler, tācum tahtum **içün** ağlaram” (36a-2)
- “..... menüm oğlum **içün** yağşı armağanlar getürüñ dēdi” (36b-10)
- “Bay börenüñ ođly**içün** bir deniz ulunı boz ayđır aldılar” (36b-13)
- “Bunda minnet**ile** almağdan ise anda babam yanında minnetsüz almağ yēđdür, dedi” (38b-7)

- “Beyregün kanı kaynadı, edeb*ile* yap yap gerü döndi” (40b-8)
- “..... aña *göre* iş edelüm, dedi” (42b-11)
- “Tağrınınu buyuruğıyla pègamberün kavlıyla bānı çiçeği bamsı beyrege dilemege gelmişem” (43b-10)
- “Yoğarisından öyke *ile* hamle kıldı” (44a-9)
- “Hağ te‘ālanun emriyle deli qarçaruñ eli yoğaruda aşılı kaldı” (44a-11)
- “Tağrınınu buyuruğıyla, pègamberün kavlıyla beyrege vèreyin” (44b-2)
- “Delinün eli hağ emriyle şapaşag oldu” (44b-5)
- “Hay oğul qarçar ādeme üser bögelek *gibi* buñaldur” (45b-13)
- “Bu kadar nesneden *ötürü* neye saht olursız” (46b-11)
- “Kırk güne *degin* sıra var” (46b-13)
- “*Andan şonra* bir dervîşe verelüm” (46b-13)
- “..... beyrek *içün* ‘azîm yas tutdılar, umud üzdiler” (48a-11)
- “Beyrek diri olsa on altı yıldan *berü* gelüridi” (48b-3)
- “Ol begler ağ çıkardı kara geydi senün*çün* bamsı” (50a-5)
- “Ağ çıkarup kara geydiler senün*çün* bamsı” (50a-6)
- “Eger seni hişārdan aşağı urğanla şalınduracağ olurısam” (51a-6)
- “Yer *gibi* kertileyin” (51a-10)
- “Toprak *gibi* şavrilayın” (51a-10)
- “Sağlığula varacağ olurısam oğuz, gelüp seni helālliğa almazısam, dèdi” (51a-10)
- “Kızlar bu kaftanla meni tanıdılar kalın oğuz begleri dağı tanırlar” (55b-2)
- “Beyrek oğula yüzügi urdı” (56b-8)
- “Qarnın toyurdukdan *şonra* qazanları depdi” (57b-7)
- “Delü beni görmüş *gibi* söyler dèdi” (58b-9)
- “Dilün *içün* öleyin gelincügüm” (60b-11)
- “..... allāh te‘ālanuñ kudretiyile gözi açıldı” (61a-13)

- “Kâfir kızları al şerâbı altun ayağ**ıla** gezdürürleridi” (63b-4)
- “Yedi günlük azuğ**ıla** çıkayın” (65a-4)
- “Oğul anuñ**çun** yağı dërler ki biz anlara yêtsevüz öldürürüz” (66a-9)
- “Boynı uzun bedevî atum şaklarıdum bu gün **için**” (66b-4)
- “..... segirdeyim senüñ **içün**” (66b-5)
- “..... şaklarıdum bu gün **içün**” (66b-6)
- “..... oynadayım senüñ **içün**” (66b-7)
- “..... şaklarıdum bu gün **içün**” (66b-8)
- “..... kesdüreyim senüñ **içün**” (66b-9)
- “..... şaklarıdum bu gün **içün**” (66b-9)
- “..... dikdüreyim senüñ **içün**” (66b-10)
- “..... şaklarıdum senüñ**çün**” (66b-11)
- “..... yoğurdayım senüñ **içün**” (66b-12)
- “..... şaklarıdum bu gün **içün**” (66b-13)
- “..... kesdüreyim senüñ**çün**” (66b-13)
- “..... şaklarıdum senüñ**içün**” (67a-1)
- “..... oğraşayım senüñ **içün**” (67a-2)
- “Baba, oğul kazanur ad **içün**” (67b-3)
- “Oğul da kılıç kuşanur baba gayretiy**çün**” (67b-4)
- “Menüm de başum qurbân olsun senüñ**çün**” (67b-4)
- “Varayın anı kılıc**ıla** pâreleyeyin” (69b-1)
- “Dilek **ile** bir oğulı güc**ile** buldum” (71a-5)
- “..... dëgil maña, külüng**ile** yıkdurayın” (71a-8)
- “Avda kalan oğul **içün** kayurmağıl” (72a-9)
- “..... elümüze girmişiken cezây**ıla** öldürelüm” (73a-3)
- “Yaradan haqqiy**çün** baba, kayda döngil, eve vargıl” (73b-13)

- “..... menüm **içün** kayurmasun” (74a-6)
- “Anam menüm **içün** gök gëyüp kara şarınsun” (74a-11)
- “Ala tañla yërümden turduğum senüñ**içün**” (74b-13)
- “Könur atum yorıltmışam senüñ **içün**” (74b-13)
- “Ağ tonuma kir eklendi senüñ**içün**” (75a-1)
- “Menüm başum qurbân olsun cānum oğul senüñ**içün**” (75a-2)
- “Kāfiri kāmış **gibi** od oluban yandurayım” (75b-7)
- “Deve **gibi** kükredi” (75b-13)
- “Arşlan **gibi** aqradı” (75b-13)
- “Anlar dañı bu dünyāya geldi geçdi, kervān **gibi** kōndı göçdi” (79a-2)
- “Allāh emriyle ol yigit öldi” (79b-10)
- “Birligün, varlıgün haqqıy**çün** ‘azrāyili menüm gözüme göstergil” (80a-7)
- “Karşu yatan kara tağları senden **soñra** men neylerem” (85b-9)
- “Senden **soñra** bir yigidi sevüp varsam bile yatsam ala yılan olup meni şoqsun” (86a-1)
- “Ulu yollar üzerine ‘imāretler yapayım senüñ **içün**” (86a-13)
- “Aç görsem toyurayım senüñ**içün**” (86b-1)
- “Yalıncağ görsem tonadayım senüñ **içün**” (86b-1)
- “Menden **soñra** alp ozanlar söylesün, alnı açuğ cōmerd erenler diñlesün” (86b-10)
- “Kırk yigidile babasına karşu vardı” (89a-4)
- “Ol kız **içün** cānvar saqlamışlar” (89b-1)
- “Yine görünce beg baba, hatun ana esen qaluñ” (90b-2)
- “Gördiler ki nāmūs **içün** beklemez” (90b-3)
- “Tañrı buyuruğıyla peğamber qavlıyla kızuñı almağa gelmişem” (91b-8)
- “Oğuzda dört yigit niqābıla gezeridi” (92a-1)
- “Avşıl olmuş taña **gibi** ağıznuñ şuyı aqdı” (92a-5)
- “Bu maħalda demür zencirile boğayı getürdiler” (92a-9)

- “Boynuziy**ıla** bir mermer taşı yoğurdu” (92a-10)
- “Peynir **gibi** ditdi” (92a-10)
- “Kırk yigit bir beg oğl**ıyla** bir kız**dan ötüri** ölmek nolur?” (92a-13)
- “Kime bak**sa** ‘ışk**ıla** oda ya**kar**” (92b-11)
- “Bu dünyāyı erenler ‘akl**ıla** bulmuşlardır” (93a-8)
- “Kime bak**sa** ‘ışk**ıla** oda ya**kar**” (94a-8)
- “**Andan şo**ğra**** kız**ı** vevüz” (94b-10)
- “Kime bak**sa** ‘ışk**ıla** oda ya**kar**” (95b-12)
- “Ol kız sö**ziyle** yapı**şdı**” (96a-2)
- “Kime bak**sa** ‘ışk**ıla** oda ya**kar**” (96b-2)
- “Üç cānvar öldürdü**ğiyçün** bir kızcuğazumı aldı, g**etdi**” (97b-13)
- “Kayın anası, kayın atasıdur kam**çıyıla** işāret k**ılup**” (99b-1)
- “Öginme**gile** ‘avrat er olmaz” (101-4)
- “..... o**ğ**u**ğ**ıla** mı kılıcu**ğ**ıla** mı? Gel berü, boylaşalum” (101a-11)****
- “Tartanda demrensüz bir o**ğ**u**ğ**ıla** namları**dum**” (102a-4)**
- “Kervān **gibi** kondı gö**çdi**” (102b-4)
- “Yad yağı yara**ğ**ıyla**** yola girdi” (103a-9)
- “..... gördü**ğ**in**leyin** yel **gibi** y**etdi**” (103b-4)
- “Yelim **gibi** yapı**şdı**” (103b-5)
- “..... düde**ğ **gibi**** kan şorladı” (103b-9)
- “..... yağr**ıncı** oğ**ı** el almış senü**ğ**ile**** bile varsun” (104b-13)
- “Şayılma**ğ**ıla**** oğuz erenleri dükense olmaz” (105a-4)
- “Göz uc**ıy**ıla**** ol ere bak**dum**” (105b-4)
- “Yedi giş**iyile** k**ur**ılurı**dı** menüm yayum” (105b-11)
- “Ol altmış batman gürz **ile** tundarı depere t**utup çaldı**” (106b-4)
- “Anı da**ğ**ı**** gürz **ile** ur**dı**” (106b-9)

- “Yel **gibi** yètdi” (107a-11)
- “Yelim **gibi** yapışdı” (107a-11)
- “..... kılıcıyla eñsesine eyle çaldı kim başı top **gibi** yere düşdi” (107b-3)
- “İssüz yèrün kırdı **gibi** ulışdılar” (108a-6)
- “Oğuz gene eyyāmıla gelüp yurdına kondı” (108b-10)
- “..... bir aşlan çıkar it **gibi** ürür” (108b-12)
- “Süd **ile** bésleyelüm” (110b-5)
- “Sünjüyle şaңdılar” (111a-3)
- “Karındaşyçün şoylamış” (113a-11)
- “Kalın oğuz begleri **ile** basağa karşı geldi” (113b-13)
- “Kaldurıcak boynuz deriyile elinde kaldı” (116a-4)
- “Depegöz, basaşun üzerine kıyıldı, hañçerile çaldı” (116a-12)
- “Şöyle çalayım ki künbedile tartagan olasın” (116b-8)
- “Ohıla ol kılıç aşılın zencîri urdı” (117a-8)
- “Sen yalınuz gözile, men oğuzı şındurmışıdum” (117b-2)
- “Ağır taşıla mancılık atam” (118b-2)
- “Depegözün gendü kılıcıyla boynını urdı” (119a-1)
- “Erligile kardaşun kanın aldıun” (119a-13)
- “Yigide yeñile vèrürüdük” (119b-13)
- “..... begili av şikâr etiyile konuklayalum” (120b-5)
- “Kavmlu kavmıyıla görklü gördüm” (121b-13)
- “Var kuvvetiyle atınun yelisine düşdi” (122b-3)
- “Kan derledi çapdurayım senün **içün**” (124b-11)
- “Yeñ yağa dikdüreyim senün**içün**” (124b-12)
- “Ġäfillüce başlar keseyim seni**içün**” (124b-13)
- “Gögsinden er şancayım senün **içün**” (125a-2)

- “Erden ere geçüreyim senün **içün**” (125a-3)
- “Dîn-i muhammed yolına dürişeyim senün**içün**” (125a-4)
- “Öleyim ağzuñ **içün** oğul” (125a-5)
- “Gürzile döğişdiler” (127a-10)
- “Kara polad uz kılıcıla tartışdılar” (127a-11)
- “Kargu talı süñüler **ile** kırışdılar” (127a-13)
- “Meydānda boğa **gibi** süsişdiler” (127b-1)
- “Bir şucdan **ötüri** dergāhdan sürdüñ” (127b-7)
- “Burnından kanı düdeñ **gibi** şorladı” (128a-3)
- “Şıçrayup şāhin **gibi** kâfirün boğazın ele aldı” (128a-4)
- “..... her biri oturduğı yeri kılıcıyla, étmegiyile alupdur” (129a-7)
- “Ağzuñ **içün** öleyim oğul” (131a-3)
- “Dilün **içün** öleyim oğul” (131a-3)
- “Yaradan haqqıy**çün** tırı gelgi”l (135b-11)
- “..... ağam başıy**çün** seni iki pāre kılırudum” (136a-2)
- “Ala şabāh yerümden tırduğım kartaş **içün**” (136a-5)
- “Ağ boz atlar yorıltnışam kartaş **içün**” (136a-6)
- “Ağzuñ **içün** öleyim kardaş” (136a-9)
- “Dilün **içün** öleyim kardaş” (136a-9)
- “Ağzuñ **içün** öleyim kardaş” (136b-12)
- “Dilün **içün** öleyim kardaş” (136b-12)
- “Anuñ **içün** küçücek ölüm dërleridi” (138a-13)
- “arabaya muhkem urğanla şardılar” (138b-11)
- “Dinün **içün** Kerem eyle, aña binme” (139b-1)
- “Andan **şoñra** şart eylesün” (139b-11)
- “..... kaba ökçemile perçin kılan kazan eridüm” (141a-1)

- “Anuñ **içün** saña dèmezidüm” (143b-3)
- “İttifāk**ıla** tanışuk kıldılar” (143b-6)
- “Yigit, başuñ **içün** dègil maña” (145b-1)
- “Aruz dahı altunlu günlüğün dikmişidi, oğlanları**yla** oturmuşıdı” (148a-12)
- “**Andan şonra** kazanıla işümüz hayr ola” (149b-10)
- “Beyrek odasında yigitler**ile** yèyüp içeridi” (149b-12)
- “Kırk yigid**ile** aruzuñ èvine geldi” (150a-2)
- “Ağlamağ**ıla** nesne mi olur?” (152b-7)
- “Āhir son danışdı arı dīnlü ümmet sözün rahmet ile şefkati**çün**” (G1-6)
- “Arı dīnli dost Muhammed gelür Uçmagun kapusını açmağ**ıçun**” (G1-7)
- “Küffara kılıc çaldı hem dīni**çün**” (G1-8)
- “Göğ üzinden uçar kuşu fermān ètdi, Hak Taāla, Süleymana saybani**çün**” (G1-10)”
- “Daşdan polad sızdırdı, Hak Taāla kudretinden, Dāvuda fermāni**çün**” (G1-12)
- “Öz oğlumı kesim yolunda kurbāni**çün**” (G1-14)
- “Boynuzı burma koç èndürdi Hak Taāla kudretinden İsmāile kurbāni**çün**” (G2-3)
- “Pes her kim dünyā ve āhiret refāhı**çun** her neye muhtāc-durur hikmet-i bālīga, muhtācdan ileri muhtācunileyhi halk èdübdür” (G4-7)

2.3.1.3. Bağlaç

Bağlaçlar bir kelimeyi ya da cümleyi birbirine bağlayan sözcüklerdir. Bağlacın zarf olarak kullanımı ise türü bağlaç olan bir sözcüğün işlevsel olarak zarf görevi üstlenmesidir. Türkçede bağlaç olarak kullanılan sözcükler bellidir ve bir sayı belirtilebilir. Ancak bağlacın zarf olarak kullanıldığı durumlarda sayı belirtmek güçtür. Bu, ancak bağlacın cümledeki işleviyle belirlenebilir. Dede Korkut Hikâyelerinde bağlaçlar genellikle koşul zarfı olarak kullanılmıştır. Bunlar; *eger, yoħsa* bağlaçlarıdır. Bu bağlaçlar dışında *ola kim, belki, bolayki, şanasın kim* bağlaçları ise olasılık zarfı olarak kullanılmıştır. Bu hikâyelerde geçen *meger, ne...ne, çünki, çünkim, ancak* bağlaçları ise cümlede karşıladığı anlama göre durum zarfları olarak kullanılmıştır. Bu

bağlamda Dede Korkut Hikâyelerinde bağlacın zarf olarak kullanıldığı cümleler aşağıda verilmiştir.

“*Ola kim*‘ayāl vère” (9a-10)

“*Ne* oğlan yèner *ne* boğa yèner” (10a-13)

“*Ola kim* öldüre” (11a-11)

“*Eger* böyle öldürmezisen bir dürlü dahı öldürimezsın, bellü bilgil” (12b-3)

“*Meger* şultānum oğlan ol arada yıkılmışıdı” (15a-8)

“Arslandan mı oldı *yoħsa* kaplandan mı oldı” (15b-11)

“..... *eger* oğlancuğın görürise arturmaz, bizi hep kırar” (16b-11)

“*Meger* şultānum dirse hānuş hatunı bunı tuymış” (17a-5)

“*Eger* şağdur esendür gelürem” (23b-12)

“*Eger* çobanıla varacağ olurısam kaçınc kaçarlar” (27a-1)

“*Eger* erdür, *eger* ‘avratdur çorħusı ağaç” (29b-13)

“*Eger* senüñ oğluş olmasayıdı gètmişıdı” (39a-10)

“*Eger* senüñ atuş menüm atumı geçerise geçersın” (41a-11)

“*Bārî* yügrük at getürüş” (43a-5)

“*Eger* bu dedüğün nesneleri getürürisenüz hoş, vèrdüm” (44b-11)

“*Eger* seni hişārdan aşağı urğanıla şalınduracağ olurısam” (51a-6)

“*Meger* ağac varıdı” (53a-2)

“*Meger* senüñ ağaş yok olupdur” (53a-10)

“Mere *çünkim* kazan begden buyruk olupdur” (58a-8)

“*Dahı* senüñ yüzüne men gelmezem” (64a-8)

“*Şanasın kim* taz yerlere tolu düşdı” (68b-6)

“*Çünki* kuş oldı, uçdı” (81b-10)

“İkisinden biri *bolayki* cānın vère” (83a-7)

“*Yoħsa* oğul, deli dumrul’ dèyü ağlar mısın?” (83b-3)

- “*Yohsa* oğul, deli dumrul! dèyü ağlar mısın?” (84a-9)
- “Kağan aşlanıla buğranuñ yüzün görmemişleridi, *ancaq* boğa boynuzında heläk olmuşlarıdı” (88b-10)
- “*Çünki* dèdün, elbetde varsam gerek” (89b-5)
- “*Ola kim* gètmeye, döne” (89b-8)
- “*Eger* elinde hüneri var ise kızımı vèreyim” (91b-9)
- “Şakaluñıla boğazuñdan tutayın mı?” (100a-7)
- “Hānum ürkdüğümüz vaktün düşen menüm oğlancuğumdur *belki*” (109a-1)
- “*Bolayki* maña bir esîr vèreydi, oğlancuğum kırtaraydum” (112b-1)
- “*Eger* begler gèyik alsa gönderürleridi” (121a-3)
- “*Ola kim* menüm geçmiş günümü añdurtmayasın” (125a-5)
- “*Eger* begil bunda imişse geceyedegin ceng èdeydük” (126b-6)
- “*Eger* elünjde qopuz olmasaydı iki päre kılırudum” (136a-2)
- “*Bolayki* bizümki yèñe” (137a-4)
- “..... her kim *belki* her neste öz haddinde ve kemālinde olsa yañşıdır” (G2-6)
- “*Eger* erdür *eger* hātun, bu dünyāda nāmuslı, ğayretli koççak gerek” (G32-10)
- “..... gètme dèsem *belki* mana ğazabı ola” (G54-7)
- “..... *eger* men gözüm oysam dèrler “ğazan ejdehā görübdür korkusından hiç bahāne tapmayub gözlerini çıkarubdur” (G57-5)
- “*Eger* ğazan ejdehā olubdur, ne kovm tanur ne kardaş tanur” (G59-14)
- “*Eger* ejdehā olubdur evvel meni utsun” (G60-2)
- ““..... *eger* ejdehā olmayubsan menümilen gümür gümür danış.” dèdi” (G60-5)
- “*Eger* ejdehā öldürübsen ğazavātun mübārek!” (G60-8)

2.4. Dağılımsal Ölçüt Açısından Zarflar

Zarf veya belirteç; fiilleri, fiilimsileri, sıfatları ya da zarf olan başka bir kelimeyi niteleyen sözcüklerdir. Belirteçler eylemleri niteleyebildikleri gibi sıfatları da

niteleyebilmektedir. Ayrıca iki tümce arasında bağlayıcı ve tüm tümcenin niteleyicisi olabilmektedir (Sebzecioğlu, 2017, s. 349). Bu bağlamda dağılımsal ölçüt açısından zarflar dört başlıkta ele alınmaktadır. Bu başlıklar ve sınıflandırılması aşağıda verilmiştir.

2.4.1. Belirteç + Eylemle Oluşan Zarflar

Belirteç + eylemle oluşan zarflar belirtecin eylemi nitelediği zarflar olarak verilmektedir. Bu duruma örnek olarak *güzel konuş-*, *iyi düşün-*, *bugün gel-* örnekleri verilebilir. Bu bağlamda bu duruma bir sınır belirtmek güçtür ancak anlambilimsel ölçüt açısından zarflar başlığında bulunan zarflar (durum, zaman, soru, yer-yön, ölçü-miktar) bu sınıflandırmaya girmektedir.

Durum zarflarının neredeyse tamamı bu sınıflandırmaya girdiği için bu başlıkta tekrar ele alınmamıştır. Bu sebeple durum zarfı olup bu sınıflandırmaya giren cümleler anlambilimsel ölçüt başlığında verilmiştir. Bu bağlamda Dede Korkut Hikâyelerinde bulunan belirteç + eylemle oluşan diğer zarflar aşağıda verilmiştir.

“*Şabadanca* yerinden örü tırur” (5b-11)

“..... *varaldan berü* dahı karnum toymadı” (6a-1)

“..... *öyledence* gezdi” (6a-9)

“*Öyleden sonra* evine geldi” (6a-9)

“Yönin *anaru* sağrısın erine dönderür” (6b-9)

“*Bir gün* yerinden tırmışdı” (7a-1)

“*Berü* gelgil” (8a-8)

“Değil maña, katı kazab ederem *şimdi* saña” (9a-1)

“*Bir neçe müddetdeñ sonra* toğurdı” (9b-4)

“*Bir yazın, bir güzün* şavaşdururlardı” (9b-11)

“Gene *yazın* boğayı saraydan çıkardılar” (9b-13)

“Ben bunun alnına *neye* tayağ olurun tururun” (10b-2)

“Biz senün ođluñı *neçe* getürelüm” (12a-12)

- “Üzengüye kalkup **katı** çekdi” (13a-12)
- “**Berü** gelgil” (13b-13)
- “Kara başum kurbân olsun **bugün** saña” (14b-11)
- “**Bugün yarın** kanda ise gelür” (15a-1)
- “**Berü** gelgil” (16a-4)
- “Döngil **gerü!**” (18a-5)
- “**Bir gün** ulaş oğlu, tülü kuşuñ yavrısı Salur kazan yerinden tırmışdı” (19b-11)
- “**Dün buçuğında** geldi” (21a-4)
- “Bre çoban, ırağından yakınından **berü** gelgil” (22a-10)
- “Yigitlerüñ darbını görgil, **andan** ötgil” (22b-7)
- “Nêçe kim bu düşi gördüm, **şundan berü** ‘aqlum uşşum dère bilmen” (23b-6)
- “Ben **bugün** koñur ata kaçaram, bir günde aluram” (23b-11)
- “**Öyle olmadın** varuram” (23b-12)
- “Eger şağdur esendür **aşşam olmadın** gelürem” (23b-13)
- “Göre hñnum **nêce** haberleşdi” (24b-2)
- “Şu **kaçan** haber vèrse gerek” (24b-9)
- “Çakmaqluca çobanları **dünle** yügürden” (25a-4)
- “Kurd **kaçan** haber vèrse” (25a-6)
- “Köpek **kaçan** haber vèrse gerek” (25a-13)
- “**Ne** kaçırsın baña, ağam kazan?” (26a-6)
- “Oğul çoban, **kanda** gèdersin?” (26b-7)
- “Beli ağam kazan **gèceden** bir kuzu bişürüpdürürem” (26b-11)
- “Mere çoban, bu ağaç **ne** ağaçdur?” (27a-10)
- “..... kazana **nêce** hayf eylemek gerek” (27b-4)
- “..... karşum alup **ne** böğürürsin?” (29a-8)
- “**Ne** bozlarsın, **ne** ağlarsın?” (29a-9)

- “Bağrumıla yüregüm **ne** tağlarsın?” (29a-9)
- “Gecmiş menüm günümü **ne** aņdurursın?” (29a-10)
- “**Andan** eyitdi” (30a-4)
- “**Bu maħalda** yètdi” (31b-9)
- “**Ol gün** belürdi” (33b-6)
- “**Ol gün** muħannatlara şapa yèr gözetdi” (33b-7)
- “**Ol gün** bir kıyāmet şavaş oldı” (33b-7)
- “Bay böre beg, **ne** ağlayup bozlarsın?” (35b-12)
- “Ĥān kazan, **nèce** ağlamayayın, **nèce** bozlamayayın?” (36a-1)
- “**Bir gün** ola düşem ölem, yerümde yurdumda kimse qalmaya, dedi” (36a-3)
- “**Ol zemānda** beglerünj du‘āları müstecāb olurıdı” (36a-10)
- “Bāzırgānlar dağı **gece gündüz** yola girdiler” (36b-11)
- “**Ol zemānda** ad qomazlarıdı” (37a-6)
- “**Av avlariken** geldi” (37a-8)
- “**Bāzırgānlar yatur iken** gāfille beş yüz kāfir quyuldılar, qapdılar, yağmaladılar” (37a-13)
- “**Ancaq** yöriyeyim, meded deyyeyim, dedi” (37b-4)
- “**Bu kez** oğlan şerāb içeriken içmez oldı” (37b-12)
- “**Bu maħalda** yètdi” (38a-4)
- “Gel **imdi** begendüğünj māldan al, dediler” (38a-8)
- “Mere bāzırgānlar **çok** mı istedim?” (38b-1)
- “Ne **çoğ** olsun” (38b-2)
- “**İmdi** incinme ĥānum, evvel anuğ elin öpdüğümüze” (39a-9)
- “Gel **imdi** senüñile ava çıqalum” (41a-10)
- “Ĥoş, **imdi** atlanuğ” (41b-1)
- “**İmdi** gel senüñile güreş turalım, dedi” (41b-5)

- “**Hemān** beyrek atdan ėndi” (41b-6)
- “..... **hemān imdi** ilerü tırmağ gerek beg oğlı dēdi” (42a-6)
- “..... dan dansuđ **bu gūn** ođuzda ne gōrdūđ?” (42a-9)
- “Ya pes **nēce** kırtıldığ” (45a-2)
- “**İmdi** sen bul” (45b-4)
- “**Dağı** vardı” (45b-5)
- “Oğul kıarđar, **ne** kıarđaşa edersin?” (46a-6)
- “**Hemān** beni kıapudan taşarı eyle” (46a-10)
- “**Oğuz zemānında** oğ atardı” (46b-4)
- “**Neye** sağt olduğuz” (46b-9)
- “**Nēce** sağt olmayalum (46b-10)
- “Bu kıadar nesneden ōtūri **neye** sađt olursız” (46b-11)
- “**Bugūn** ben gēydūm, **yarın** nāyibūm gēysūn” (46b-12)
- “**Andan şođra** bir dervīşe verelūm” (46b-13)
- “**Bu gēce** gerdege girūr” (47a-5)
- “**Dūn** uyđusunda kāfir otađa kıuyıldı” (47a-7)
- “**kıanda** gētdūđ beni yalnız kıoyup cānum yigit?” (48a-5)
- “**Bir gūn** dīvānına geldi” (48a-13)
- “Beyrek diri olsa **on altı yıldan berū** gelūridi” (48b-3)
- “Mere, **neye** ağlarsız?” (48b-13)
- “Meger **ol gūn** her biri yēmekde iđmekde idi” (49b-2)
- “**Her gūn** gelūridi” (50b-11)
- “**Ol gūn** geldi” (50b-12)
- “**Geldūgūmce** seni şēn gōrūrdūm” (50b-13)
- “**Şimdi** nolduğ? Dēdi” (51a-1)
- “**Nēce** sağt olmayayım” (51a-2)

- “Beyrek *aşağa* bakdı” (51a-13)
- “Görelüm hānum *nēce* ögmiş” (51b-6)
- “At başını *yoķaru* tutdı” (51b-11)
- “Görelüm hānum *nēce* ışmarladı” (52a-1)
- “Mere ozan, *nereye* gēdersin?” (52a-10)
- “..... bu ıaşı *nēçün* yığarsız” (52b-7)
- “*Andan* babasının ordusına geldi” (53a-2)
- “Mere kız *ne* ağlarsın, (*ne*) bozlarsın ağa! dēyü?” (53a-9)
- “Ağa! dēyü *ne* ağlarsın, *ne* bozlarsın” (53a-11)
- “Kara başum kurbān olsun *bu gün* sağa” (53b-5)
- “Yoħsa *şimdi* boynun ururam” (56a-8)
- “Yaltacuk yay ufandugına *katı* kaķıdı” (56a-12)
- “*Andan* beyrek eydür” (56b-6)
- “*Ala řabāh* adın gerdek ķomıřsın” (57a-7)
- “*Ķarnın toyrduķdan şoğra* kazanları depdi” (57b-7)
- “*şimdi* kızlar yanına varmaķ ister” (57b-12)
- “*Ala řabāh* hān kızını yerümden ıurmadum mı?” (60a-6)
- “*Hemān* kız sıçradı” (60b-2)
- “*Bu maħalda* begler, beyregi getürdiler” (61a-7)
- “Ķalın oğuz imreñcesi cānum oğul! dēyüben *çok* ağladı” (61b-4)
- “*Āħir vaķtda* arı imāndan ayırmasın” (63a-5)
- “*Bir gün* yerinden ıurmışıdı” (63a-9)
- “şolına bakdı *çok* sevindi” (63b-10)
- “şolına baķduđ *çok* sevindüğ” (64a-3)
- “*Dahı* senüğ yüzüñe men gelmezem” (64a-8)
- “*Berü* gelgil ķulunum oğul” (64a-12)

- “*Bir gün* ola düşem ölem, sen kalasın” (64b-4)
- “*Yarınki gün* zemân dönüp ben ölüp sen kalıcak a!” (64b-6)
- “*Şoñra* oğlana gerek olur” (65a-6)
- “*Birkaç gün* begler ile yèdi içti” (65a-12)
- “*Berü* gelgil ağam kazan” (66a-1)
- “*Berü* gelgil arslanum oğul” (66a-4)
- “*Berü* gelgil ağam kazan” (66b-3)
- “*Ol zemānda* oğul, ata sözün iki eylemezidi” (67b-13)
- “Kazan beg gördi ki kâfir *katı* yaklandı” (68a-3)
- “*Ol gün* savaşdı” (68a-8)
- “*Ol gün* çalındı” (68a-9)
- “*Ol gün* atıldı” (68a-10)
- “*Ol gün* nā-merdler yèr gözetdi” (68a-11)
- “*Ol gün* ‘ışkı geldi” (68a-12)
- “*Berü* gelün kırk yoldaşum” (68a-13)
- “Oruzuñ üzerine *çok* savaşdılar” (68b-12)
- “At cılavısın dönderdi, *gèrü* döndi geldi” (69a-9)
- “A begler! oğlan *kancaru* gètdi ola?” (69a-10)
- “*Berü* gelgil salur begi, salur görki” (69b-13)
- “Kazan *gèrü* döndi yortdı” (72b-2)
- “..... *bu maħalda* hān kazan yètdi” (73a-4)
- “*Şavaşdügün vaktın* gendünji tutdurasın” (73b-6)
- “..... öldüğümü *ol vakt* bilsün” (74a-9)
- “Şavaşmağıl, kayda döngil baba *gèrü!*” (74b-9)
- “*Ala tanla* yerümden turduğum senünjiçün” (74b-12)
- “Döne döne *bir zemān* yahşısı savaş eyledi” (76a-2)

- “Görelüm *imdi* yaradan neyler” (76a-5)
- “*Bu günümde* umud olğıl, maña (yigit)” (76b-1)
- “Karşum ala yigit meni *ne* mañlarsın” (76b-3)
- “Gecmiş menüm günümü *ne* añdurursın” (76b-3)
- “*Bu maħalda* oğuz erenleri bir bir yétدی” (76b-11)
- “*Ol gün* belürdi” (78a-3)
- “*Ol gün* yèr gözetdi” (78a-3)
- “Bunu *nèçün* böyle èderidi” (79b-5)
- “Meger *bir gün* konmış idi” (79b-8)
- “Mere kaçatlar, *ne* ağlarsız?” (79b-13)
- “*Neye* şiven èdersiz?” (80a-1)
- “Dégil maña, kaçam belām toқınur *bugün* saña” (81a-2)
- “Mere deli kaçat, gözüm çöngè idügin *ne* begenmezsin?” (81a-3)
- “..... gelinlerüñ cānın *çoğ* almışam” (81a-4)
- “Şaқalum ağarduğın *ne* begenmezsin” (81a-5)
- “..... yigitlerüñ cānın *çoğ* almışam” (81a-6)
- “*İmdi* mere deli, geldüm ki senüñ cānuñ alam” (81a-9)
- “*Baya* yırlardı, *şimdi* hırlamağa başladı” (82a-3)
- “Mere deli kaçat *ne* yalvarursın?” (82a-12)
- “Men *nèce* cān bulayım?” (83a-5)
- “Mere deli kaçat, dağı *ne* amān dilersin?” (84b-12)
- “*Andan sonra* menüm cānum alasin” (85a-5)
- “*İmdi* yaylaқ olsun” (85a-10)
- “..... *senden sonra* men neylerem” (85b-9)
- “Görelüm *nèce* yalvarmış” (86a-9)
- “azrāyil dağı babasınuñ, anasınuñ *def’i* cānın aldı” (86b-7)

- “**Oğuz zemânında** kañlı koca dەرleridi bir gürbüz er varıdı” (87a-6)
- “**Yarınki gün** men ölem, oğlum kâla” (87a-10)
- “Maña lâyıķ kızı **nêce** olur?” (87a-13)
- “Ya **nêce** varur baba?” (88a-3)
- “Dolamac yollarını kâdir korusa **dünle** yortam” (90a-7)
- “**Neye** geldiñüz, yigit yeñil?” (91a-5)
- “**Bu maħalda** demür zencîrile boğayı getürdiler” (92a-8)
- “**Şimdi** yigidi atar yıķar” (92a-11)
- “Hey kırk eşüm, kırk yoldaşum! **neye** ağlarsız?” (92b-3)
- “Görelüm hânım **nêce** ögmişler” (92b-5)
- “**Çok** çalışdılar” (93a-6)
- “**Tañla** kızuñı maña vêresin” (93b-2)
- “Kızı **andan şoñra** vêrelüm” (93b-6)
- “Boğadan kurtıldı, aşılandan **nêce** kurtıla?” (93b-9)
- “Alp yigitler **şavaş günü** karımından kayurur mı?” (94a-6)
- “..... yok kim **karvaşduğı dem** iki biçeydüm” (94a-11)
- “**Yarın** kızuñı maña vêrgil” (94b-5)
- “**Andan şoñra** kızı vêrevüz” (94b-10)
- “Arhu bêli ala tağı **dünin** aşduñ” (95a-8)
- “Kañlu kâfir eline **dünin** girdüñ” (95a-9)
- “**Kara boğa geldüğinde** hurd-hâş eyledüñ” (95a-9)
- “**Kağan aşlan geldüğinde** ne geceldüñ?” (95a-11)
- “**Kara boğa geldüğinde** talçanmamış” (95b-1)
- “**Kağan aşlan geldüğinde** bêlin bükmiş” (95b-2)
- “Aşağadan **yoķarı** bakmaz mısın?” (95b-7)
- “**Yarın** oğuz eline haber vara deve elinde kalmışıdı, kız kurtardı, deyerler” (96a-2)

- “..... **kırtış günü** karımından kayurur mı?” (96a-13)
- “**Ol zemānda** oğuz yigitlerine ne kazā gelse uyħudan gelüridi” (97b-5)
- “**Ne** yatarsın?” (98a-9)
- “Görklüm, **ķanda** gēdersin? dēdi” (98b-11)
- “Bu gelen kāfir **ķoķ** kāfirdür” (98b-13)
- “**Ol maħalda** ķıķa geldi” (99a-5)
- “Görelüm **nēce** şordılar” (99a-8)
- “**Ala tayla** yerünđen tırı geldün” (99a-9)
- “Gel **berü**, boylaşalum” (101a-11)
- “**İmdi** kanı dēdügüm yēg erenler” (102b-4)
- “**Ecel geldüğünde** arı îmāndan ayırmasın” (102b-6)
- “**Şonra** ĩşārı alımadı” (102b-12)
- “**Günlerde bir gün** düzmürd ķal‘asına geldi” (103a-10)
- “..... ķala‘dan **taşra** ķıķdı” (103b-3)
- “Ķazılık ķoca **tutsaķ oldığı vaķt** bir oğlancuğı varıdı” (104a-1)
- “**Günlerde bir gün** uz düşmedi” (104a-5)
- “Meger **ol geķe** yegenek düş gördi” (105a-7)
- “Begler, gāfillüce **ķara başum gözüm uyħuda iken** düş gördi” (105a-9)
- “**Ķarşusından ol eri şancasum vaķt** deñedüm” (105b-4)
- “Oğul Yegenek, **ķanda** gēdersin? dēdi” (105b-7)
- “..... **taşra** gelüp bunlara muķabil oldı, er diledi” (106a-13)
- “**Hemān** döndi, ķal‘aya ķaçdı” (107b-2)
- “**Andan** yegenek atın dönderdi” (107b-5)
- “**Andan** ķalan begler görışdi” (108a-3)
- “Meger ĩānum, **bir gün** yağı geldi” (108b-7)
- “**Dün içinde** ürkdi göķdi” (108b-8)

“Hānum *ürkdüğümüz vaktin* düşen menüm oğlancuğumdur belki” (109a-1)

“Oğuz *bir gün* yaylaya göçdi” (109a-10)

“Oğuzuñ öñince *bundan evvel* kimse göçmezidi” (109a-12)

“Çoban erkece kaçıdı, *ilerü* vardı” (109b-2)

“Tama‘ edüp *derhāl* cimā‘ eyledi” (109b-4)

“Çoban, *yl temām olıcağ* gel, al” (109b-7)

“*Zemānla* oğuz gene yaylaya göçdi çoban gene bu bıñara geldi” (109b-10)

“Çoban *ilerü* vardı” (109b-12)

“Meger *ol dem* binmişleridi” (110a-4)

“..... bunuñ ucından *katı* incindiler” (110b-8)

“..... *ol maħalda* geldi” (112a-13)

“Basat *şimdi* aķından geldi” (112b-1)

“Geldi, *içerü* girdi” (112b-4)

“Kardaşumdan ayrıldum, dëyü *çok* ağladı” (113b-10)

“Görelüm hānum *nece* soylamış” (114a-7)

“Oğuzdan yine bize *bir turfanda* kuzu geldi” (115a-4)

“Mere kocalar *ikindü vakti* munı maña çevüresiz” (115a-7)

“*Def‘i* basat koçı başup boğazladı” (115b-10)

“Dëdi *hemān-dem* künbed yarıldı” (116b-10)

“Birinden *taşra* geldi” (116b-11)

“*Karangu dün içinde* yol azsañ umuñ nedür?” (117b-7)

“*Kırış günü* öñdin depen alpuñuz kim?” (117b-8)

“*Karañu dün içre* yol azsam umum allāh” (117b-12)

“*Kırış günü* öñdin depen alpumuz ulaş oğlı salur kazan” (117b-13)

“*İmdi* kardaşlaruz kıyma maña!” (118a-3)

“Ağ şaķallu kocaları *çok* ağlatmışam” (118b-5)

- “Ağ bürçeklü qarıcıklar **çok** bozlatmışam” (118b-7)
- “Bıyacağı qararmış yigitçükleri **çok** yemişem” (118b-8)
- “Elcügezi kınalı kızcuğazları **çok** yemişem” (118b-9)
- “**Ölüm vaqtı geldüğünde** arı îmandan ayırmasun” (119b-2)
- “Hānum, **neye** saht olursın?” (119b-12)
- “**Neçe** saht olmayam?” (119b-12)
- “**Her yıl** altun aqça gelüridi” (119b-13)
- “**Şimdi** bunu kime vèrevüz” (120a-1)
- “**Hemān** yayı bileginden çıkarurıdı” (120b-11)
- “Arqu béli ala tağdan **dünin** aşduj” (121b-2)
- “Arqu béli ala tağdan **dünin** aşdum” (121b-11)
- “Aqındılı görklü şuyı dilüp **dünin** geçdüm” (121b-11)
- “**Hemān** terkilerini tartdı” (122b-1)
- “**Bir gece** döşeginde katı katı iñledi, āh ètdi” (123a-8)
- “Begil **yoqaru** baqdı” (123b-10)
- “Arqurı yatan ala tağı **dünin** aşgıl” (124a-12)
- “Ağ alınlu bayındır hānuj dīvānına **dünin** vargıl” (124a-13)
- “Altumdaki al aygırum **ne** begenmezsın?” (126a-8)
- “Qarğı talı sünüm **ne** begenmezsın?” (126a-10)
- “**Berü** gelgil, mere kāfir, dürişelüm!” (126a-13)
- “Görelüm **neçe** soylamış” (126b-3)
- “Mere kāfir, **berü** gel, dögişelüm” (127a-5)
- “Görelüm **neçe** soylamış” (127b-4)
- “**Oğuz zemānında** öşün koca dèrler bir gişi varıdı” (128b-11)
- “Bayındır hānuj dīvānına **kaçan** istese varur gelüridi” (129a-1)
- “Meger hānum, **gene bir gün** eydür” (129a-4)

- “**Andan** şerügüz ucından gökçe denize degin el çapdı” (129b-1)
- “**Bir gün** yolu bir dërnege oğradı” (130a-7)
- “**Taşra** ayak yolına çıkdı” (130a-9)
- “Bizi **neye** urursın?” (130a-13)
- “**İmdi** egrege seyrek yaraşur” (130b-2)
- “**İçerü** a şöhbete girdi” (130b-4)
- “Murād vër murād al, **andan** gêt, yigidüm” (132b-13)
- “Ya **nece** eylemek gerek?” (134b-7)
- “**İmdi** men varayım, elin ayagın bağlayayım, **andan** siz gelesiz” (135a-9)
- “**Ala şabāh** yërümden tûrdüğüm kartaş içün” (136a-5)
- “Kara başum kûrban olsun **bugün** saşa” (136b-4)
- “**Karanu dün içinde** yol azsam umum allāh” (136b-5)
- “Görelüm hānum **nece** şoylamış” (136b-11)
- “Yundları **taşra** çıkardılar” (137a-8)
- “**Ol gün** ala bārgāh otaqlar dikildi” (137b-2)
- “**Ölüm vaqtı geldüğünde** arı îmandan ayırmasun” (137b-10)
- “**Bir gece** eydür” (138a-2)
- “Mere, **şabāh** şahinleri al, halvetce ava binelüm” (138a-3)
- “Birez daşı **ilerü** varalum” (138a-10)
- “Meger **ol gün** tomanın kal‘asınuğ teküri ava binmişidi” (138b-1)
- “Tekür daşı **hemān** çerisini dërdi” (138b-5)
- “**Bir gün** tekürüñ ‘avratı eydür” (139a-6)
- “Hem **şimdi** ne yërsin, ne içërsin ve neye binersin?” (139a-10)
- “**Ölülerüne aş vërdüğün vaqt** ellerinden aluram hem ölülerüñüzün yorgasına binerem” (139a-12)
- “**Andan şonra** şart eylesün” (139b-11)

- “**İmdi** azan beg, di bizi g” (140a-4)
- “**Bir gün** eydür” (143a-2)
- “..... munı maa **nn** dmezidn?” (143a-11)
- “**İer** girdiler” (144a-8)
- “Bunlarla **ne** mdr kılalum?” (144a-13)
- “**Bu maalda** geldi” (144b-11)
- “**Hemn** burada azan at depdi meydna sürdi” (145a-3)
- “**lm vatı geldginde** arı imndan ayırmasun” (147b-4)
- “..... hellinn elin alur **ara** ıkarıdı” (147b-12)
- “**Andan** yama derleridi” (147b-13)
- “**imdi** nn bile olmayavuz?” (148a-2)
- “**imdi** nn gelmediler?” (148a-5)
- “Bilmez misin **nn** gelmediler” (148a-6)
- “**vn yamalatduun dem** bulunmadı” (148a-7)
- “Mere kılba, **ol vat** kim u, boz o yına olsa azan vin yama deridi” (148b-5)
- “**Heme** azann baına bular gelsn” (148b-7)
- “Begler, men sizi **neye** ıgırdum bilr misiz?” (149a-9)
- “Ya sen **ne** cevb vrdn?” (149b-1)
- “**Andan onra** ayr ola” (149b-10)
- “Bilr misin seni **neye** ıgırdı?” (150a-4)
- “**Neye** ıgırdıuz?” (150a-5)
- “Men azann ni‘metini **ok** ymiem” (150a-8)
- “azakcda azılı atına **ok** binmiem” (150a-9)
- “Yaı aftanların **ok** gymiem” (150a-10)
- “Ala brgh otaına **ok** girmiem” (150a-11)
- “Arku bli ala adan **dnin** aun” (151a-5)

- “*Yarın kıyāmet güninde* yakasında olsun” (151a-13)
- “Beyrek! dèyü *çok* ağladılar” (151b-13)
- “Turi gel *yoğarı*” (152b-7)
- “Sen gel *berü*” (153a-6)
- “Mere kavat, muğannaslıķıla er öldürmek *nèce* olur men saña göstereyim” (153a-8)
- “*Zerre kadar* kesdüremedi” (153a-9)
- “*Ölüm vaķtı geldüğünde* arı îmāndan ayırmasun” (153b-12)
- “Yaħınıp doğan bedirli ay, *dünin* balğır” (G5-8)
- “Kara gece olanda balğur doğar bedirli ay *settarından ana buyruk olmayınca* gedilür mi; gedilmek yok” (G9-9)
- “Busudaki canverler pehlevānı kurt eniginün *kara gece içinde* günü doğar günü doğar” (G15-5)
- “*Karanğusu gece olanda* kalğar kopar” (G15-12)
- “Boynı yoğun Türk oğlını *dün* hayğırdu” (G16-1)
- “..... dopdolı bedevlerün *èyle günde* günü doğar günü doğar” (G16-13)
- “..... *èyle demde* merd igidün günü doğar günü doğar” (G17-3)
- “*Üstin ala bedirli ay gelende* sıçramağa hamlelenür” (G19-7)
- “*Yarı gece mahallında* söker” (G20-4)
- “Boynı yoğun Türk oğlını *dün* hayğırdu” (G20-6)
- “*Kuyma koyma deminde* ģarp ģarp utar” (G20-8)
- “*Ėavğa günü* yoldan çıkar, çinkır” (G20-10)
- “Yayal olsa bir igid *çok* segirtse akıl azar, bilik çaşar” (G20-11)
- “..... *sonra* utanur geri oturur” (G21-2)
- “*Savaş günü* hamı igid er olaydı, yèg olaydı” (G21-4)
- “Ol kalanun üstine varan igid *nèce* gerek” (G22-7)
- “Sünübeni segirtmege *savaş günü* bedev gerek” (G31-9)

- “..... *yəriş ulğar günü* ılğarda ölür” (G33-9)
- “Dolusunda ay sevinür, *dün* balğırır” (G36-11)
- “Oğlan uşak kalmaya ekinçi ola; ekinçisi *çok* ola” (G41-6)
- “*Çok* ekeler, *az* götüreler” (G41-7)
- “*Akşama den* ha bişüre ha düşüre” (G42-3)
- “*Akşam olanda* “..... gel yè!” dèye” (G42-3)
- “Ol atları *savaş günü* minince minmese yèg” (G43-8)
- “*Çapar günde keser günde* sürçmese büdremese igid altında bedev yahşısı” (G44-4)
- “*Yèddi günden sonra* kabağımı kavzadum” (G51-7)
- “*Damağumun çağ vaktinde* ol altı bæg oğlına alem, tuğ, nakkâra vèrüb özüm tegi bæg kıldum” (G51-13)
- “*İkindi zamānı* dèdi ki” (G52-10)
- “Karanğuluk karışdı *dahı* bir av eline girmedi dèdi” (G52-14)
- “Geldüğünde *nèce* gördi” (G58-4)
- “Ādem ejdehā *nèce* olur?” (G59-8)

2.4.2. Belirteç + Sıfatla Oluşan Zarflar

Belirteç + sıfatla oluşan zarflar belirteç olan bir kelimenin sıfatı nitelemesiyle açıklanmaktadır. Bu, belirtecin bir ismi nitelemesi olarak da açıklanabilir. Bu duruma örnek olarak *çok güzel* (*kalem vb.*), *pek iyi* (*fikir vb.*), *daha hızlı* (*motor vb.*) örnekleri verilebilir. Dede Korkut Hikâyelerinde bu şekilde oluşan zarflar aşağıda verilmiştir.

- “Oğlan *yine* *katı* urdı” (10a-9)
- “*Gene* *hoş* ola” (11a-12)
- “*Karğı gibi* kara saçum uzanur gördüm” (23b-3)
- “*Dün yok öteki gün* geçdi” (25b-9)
- “*Atduğı taş* yere düşmezidi” (30a-13)
- “Saña düşer mi maña *bunun gibi söz* söylemek?” (56a-7)

- “*Ķarĝu gibi Ķara ŐaĶum* yolduĝum Ķok” (59b-13)
- “*Güz alması gibi al yanaĝum* yırtduĝum Ķok” (60a-1)
- “*Arĝap arĝap Ķara taĝuŋ* yıhılmışıdı, yüceldi āhir” (60b-4)
- “*Kāfir yanınca yayaĶ* yörir” (75a-10)
- ToĶuz ay tar Ķarnumda* götürdüĝüm oĝul (84a-13)
- “*Ķatı muĶkem* yay Ķekeridi” (103b-1)
- “*ÜĶ gün daĝı* Ķonuklayalum” (120b-5)
- “*YoĶarudan aŐaĝa* kāfir, oĝlanı *Ķatı* urdı” (127a-9)
- “*ĶalkĶubanı yerinden tonun ĝeyen* yigit, ne yigitsin?” (145a-6)
- “*Eĝni bek demür tonun ĝeyen* yigit, ne yigitsin?” (145a-7)
- “*Ala taŋla yerinden turan* yigit, ne yigitsin?” (145b-13)
- “*İki kapulı kervansara teg* bu cihānı *bir ěv* gördüm” (G43-4)
- “Tepretdukca söze girse *Ķok sözlü* dil” (G46-3)

2.4.3. BelirteĶ + BelirteĶle Oluşan Zarflar

BelirteĶ + belirteĶle oluşan zarflar belirteĶ olan bir kelimenin belirteci niteliyesiyle açıklanmaktadır. Bu, genellikle durum zarflarında görölmektedir. Bu duruma örnek olarak *Ķok güzel (konuŐtu vb.)*, *pek iyi (anlattı vb.)*, *daha hızlı (sürdü vb.)* örnekleri verilebilir. Dede Korkut Hikāyelerinde bu birleŐme ile oluşan zarflar aŐaĝıda verilmiştir.

- “*Hecetinleyin düz* okınsa” (5a-1)
- “*Yulda bir kerre toy ědüp* Ķonuklarıdı” (7a-4)
- “*Böyle deĝeĶ* ĶıĶa geldi” (11b-13)
- “*Eger böyle* öldürmeziseŋ bir dürlü daĝı öldürimezsın” (12b-3)
- “*Böyle deĝeĶ* dirse ĝān Ķatunına cevāb věrmedi” (14b-11)
- “*Böyle deĝeĶ* yalabdaĶ gözin aĶdı” (16a-2)

- “*Böyle dègeç* yayıldılar” (16a-13)
- “*Böyle dègeç* kıazan eydür” (23b-10)
- “Eger şağdur esendür *ahşam olmadın gene* ben şağa gelürem” (23b-12)
- “Çoban *böyle dègeç* kıazan ah ètdi kıarangu oldı” (26a-3)
- “Kıazan beg *böyle dègeç* çoban eydür” (26a-6)
- “Çoban *böyle dègeç* kıazana kıahr geldi, aldı yöriyü vèrdi” (26b-5)
- “*Böyle dègeç* kıazan eydür” (26b-10)
- “Oğlan *böyle dègeç* büldür büldür gözinüñ yaşı revān oldı” (29a-4)
- “*Böyle dègeç* anasınun kıararı kıalmanı, yöriyü vèrdi” (29b-2)
- “*Böyle dègeç* kıaracuk çobanun acığı tıtdı, tıdaqları tebserdi” (31a-12)
- “*Böyle dègeç* Salur kıazan kıaba dizinüñ üzerine çökdi” (35b-10)
- “*Böyle dègeç* kıalın oğuz begleri yüz göye tıtdılar, el kıaldurup dua eylediler” (36a-7)
- “*Böyle dègeç* bāzırgānlar saht oldı” (38a-13)
- “..... *hemān imdi* ilerü tırmağ gerek beg oğlı dèdi” (42a-6)
- “..... *hemān imdi* ilerü tırmağ gerek beg oğlı” (42a-7)
- “*Böyle dègeç* deli kıarçar eydür” (43b-13)
- “*Böyle dègeç* eydür” (48b-6)
- “*Böyle dègeç* götürdiler yere çaldılar ağlaşdılar” (50b-9)
- “*Böyle dègeç* kıız beyregi ‘āşıklamışdı” (51a-6)
- “*Böyle dègeç* beyrek yayı aldı” (56a-9)
- “*Böyle dègeç* kıazan beg eydür” (57a-13)
- “*Böyle dègeç* boğazca fıatma eydür” (59a-5)
- “*Böyle dègeç* kıız tanıdı” (60a-13)
- “*Böyle dègeç* kıazanun ‘aklı başından gètdi” (72a-6)
- “*Döne döne* bir zemān *yağşı* savaş eyledi” (76a-2)
- “*Böyle dègeç* ‘azrāyilüñ acığı tıtdı” (81a-2)

“*Böyle degeç* ‘azrāyil geldi” (84b-9)

“*Böyle degeç* yerinden tırdı” (87b-10)

“Kara buğra *geldüğünde ne* geçedün?” (95a-11)

“Kara buğra *geldüğünde ne* geçelmiş?” (95b-3)

“Hānum *ürkdüğümüz vaktin düşen* menüm oğlancuğumdur *belki*” (109a-1)

“Dede kōrkud *böyle degeç* depegöz eydür” (112a-1)

“*Böyle degeç* oğlan ağladı” (143a-7)

2.4.4. Belirteç + Yan Cümle ile Oluşan Zarflar

Yan cümle, ana cümleyi anlam yönüyle tamamlayan yardımcı cümleye verilen addır. Yan cümle; *dilek-şart kipi ile, ki bağlacı ile, iç içe cümleler ile ve fiilimsiler ile* olmak üzere dört farklı şekilde oluşmaktadır. Belirteç + yan cümle ile oluşan zarflar ise belirteç ve yan cümlenin aynı anda bulunduğu cümlelerle açıklanmaktadır. Bu sınıflandırma yapılırken belirteç belirteçlik ayrımı yapılmaksızın zarf anlamını karşılayan bütün sözcükler ele alınmıştır. Bu bağlamda Dede Korkut Hikâyelerinde kullanılan bu zarflar aşağıda verilmiştir.

“*Yapa yapa* karlar *yağsa* yaza kalmaz” (3b-8)

“*Dünle* kervān *göçdügin* turgay bilür” (4b-4)

“*Gēne toy edüp* atdan aygır, deveden buğra, koyundan koç kırdurmıştı” (7a-5)

“..... *birbirine kuyulan çağda ala şabāh* kalkubanı yerinden örü turup kırk yigidin boyına alup şöhetine gelüridi” (7b-3)

“*Eger böyle* öldürmeziseñ bir dürlü dañı öldürimezsın, bellü bilgil” (12b-3)

“*Yaralanup* kazılık atumdan *ēnmeyince, yēñümile* alca kanum *silmeyince, kol bud olup* yer üstine *düşmeyince*, yalnız oğul haberin almayınca kāfir yollarından dönmeyeyim” (14b-7)

“*Kışda yazda* karı buzı *erinmeyen* kazılık tağına geldi çıkdı” (15a-5)

“*Böyle degeç* yalabdağ gözün açdı” (16a-2)

“*Şavaşmadın urışmadın* kurtarayım, döngil gerü” (18b-3)

“*Menüm için* geldünise oğlançuğum öldürmişem” (18b-4)

“Anlar *eyle dègeç* iki dizinüñ üstine çökdi” (20b-2)

“*Dahı* kepeneginde xorumsı *édüp* yarasına başdı” (23a-6)

“*Böyle dègeç* kıazan eydür” (23b-10)

“Kıarankı aħşam olanda *vaf vaf üren*, acı ayran tökilende *çap çap içen*, gelen hırsuzları kıorkudan, kıorkuduban *şamatasıyla* ürkiden! ordumuñ haberin bilür misin? Dègil maña!” (25a-9)

“Çoban *böyle dègeç* kıazan ah etti” (26a-3)

“Kıazan beg *böyle dègeç* çoban eydür” (26a-6)

“Çoban *böyle dègeç* kıazana kıahr geldi, aldı yöriyü vèrdi” (26b-5)

“..... kıafirlerle *şen şādmān yèyüp içüp* otururıdı” (27b-3)

“Oğlan *böyle dègeç* büldür büldür gözinüñ yaşı revān oldı” (29a-4)

“*Böyle dègeç* anasınun kıararı kıalmadı” (29b-2)

“*Tavla tavla bağlananda* atuma yazuh dedi” (30a-5)

“*Kıartaş (dèyü) şıklıyanda* yoldaşuma yazuh dedi” (30a-5)

“*Yıltar ile tutanda* (tazuma) yazuh dedi” (30a-6)

“*Her atanda* on iki batman taş atarıdı” (30a-12)

“*Şavaşmadın urışmadın* kıaydayım gerü döneyim, gèdeyim, bellü bilgil, dedi” (31a-4)

“*Böyle dègeç* kıaracuk çobanun acığı tutdı, tudaqları tebserdi” (31a-12)

“*Destürsuzca* bayındır hānuñ yağısın *başan* şer şemse’ddin çapar yètdi” (32a-13)

“*Gāfillüce* kıara başın *alup* kesdi” (34a-4)

“Bay böre beg bunları *gördüğünde ah eyledi* böğürü böğürü ağladı” (35b-7)

“*Böyle dègeç* dizinüñ üzerine çökdi, kıya tiküben bay böre begün yüzine bakdı” (35b-10)

“**Böyle degeç** kalın oğuz begleri yüz göye tıtdılar, el kaldurup dua eylediler” (36a-7)

“Varuñ rüm éline **menüm oğlum için** yahşı armağanlar **getürüñ** menüm oğlum böyüince dèdi” (36b-10)

“**Ol zemānda** bir oğlan **baş kesmese**, kan dökme ad kıomazlarıdı” (37a-6)

“**Bu kez** oğlan şerāb **içeriken** içmez oldu” (37b-12)

“**Böyle degeç** bāzırgānlar saht oldu” (38a-13)

“Bunda **minnetile almağdan ise** anda babam yanında minnetsüz almak yègdür, dedi” (38b-7)

“Bunlar **böyle edicek** bay böre begüñ acığı tıtdı” (39a-5)

“**Eger** senüñ oğluñ **olmasaydı** gètmişidi” (39a-10)

“**Eger** senüñ atıñ menüm atımı **geçerise** onuñ atını dañı geçersin” (41a-11)

“Oğul **meger** sen **istedüğün** kız pay bîcān beg kıızı bānı çiçek ola, dedi” (42b-5)

“**Evet** ağ şakallu ‘azîz baba, menüm dañı **istedüğüm** oldur, dèdi” (42b-7)

“**Nèce** maşlahat **görürlerise** aña göre iş edelüm, dedi” (42b-11)

“**Nāgāh** kaçma kıovma **olurisa** birisini binem” (43a-7)

“Tañrınuñ **buyuruğıyla** pègamberüñ **kavlyıla** bānı çiçegi bamsı beyrege **dilemege** gelmişem” (43b-10)

“**Böyle degeç** deli kıarçar eydür” (43b-13)

“**Eger** bu **dèdüğün** nesneleri getürürisenüz hoş, vèrdüm” (44b-11)

“**Ammā** **getürmeyecek olurisañ bu kıatla** öldürmedüm ol vaqtın öldürürin dèdi” (44b-12)

“Beyrek **diri olsa** on altı yıldan berü gelüridi” (48b-3)

“**Böyle degeç** yarımasun yarçımasun yalancı oğlı yartacuğ eydür” (48b-6)

“Vay **göz açup gördüğüm, gönül vèrüp sevdüğüm** dèyü ağladı” (49a-5)

“Bāzırgānlar yarağ gördiler, **gece gündüz demeyüp** yöridiler” (49a-13)

- “*Böyle degec* kırık yigidi bögürü bögürü ağlaştılar” (50b-9)
- “*Böyle degeç* kız beyregi ‘aşıklamıştı” (51a-6)
- “*Şağhıla varacak olurısam* oğuz, gelüp seni helällığa almazısam, dedi” (51a-10)
- “*Böyle degec* beyrek yayı aldı” (56a-9)
- “*Böyle degec* kazan beg eydür” (57a-13)
- “And içeyim *bu kez* boğaz kışrağa *bindüğüm* yok” (58b-13)
- “*Böyle degec* boğazca fatma eydür” (59a-5)
- “*Beyrek! deyü ağladuğum* çok” (60a-3)
- “*Böyle degeç* kız tanıdı” (60a-13)
- “*Yarınki gün* zemân *dönüp* ben ölüp sen kalıcağ a!” (64b-6)
- “*Deniz gibi yaykanup, meşe gibi kararup* gelen nedür” (66a-2)
- “*Od gibi şılayup ılduz gibi parlayup* gelen nedür” (66a-2)
- “*Kara deniz gibi yaykanup* gelen kâfirün leşkeridür” (66a-5)
- “*Gün gibi şılayup* gelen kâfirün başında ışıgıdır” (66a-6)
- “*İlduz gibi parlayup* gelen kâfirün cıdasıdır” (66a-7)
- “*Bir dahı* kimse yazı yerde yoldaş *koyp* kaçmaya dedi” (69b-2)
- “*Demez olurısan yana göyne* qarğaram kazan saña” (70b-7)
- “*Demez olsan yana yana* qarğaram a kazan saña” (70b-13)
- “*Demez olsan yana göyne* qarğaram kazan saña” (71a-6)
- “*Demez olsan yana göyne* qarğaram kazan saña” (72a-5)
- “*Böyle degec* kazanuñ ‘aklı başından gètdi” (72a-6)
- “Ağ bürçeklü anam oğul! deriken *başum bahtı kazan! deyü* ağladasın” (73b-8)
- “*Böyle degec* ‘azrâyilün acığı tıtdı” (81a-2)
- “*Böyle degeç* ‘azrâyil geldi” (84b-9)

- “*Böyle degec* erenler evreni kan turalı yerinden turdı” (87b-10)
- “Oğul, *şabāh varup öylen gelmek* olmaz” (88a-4)
- “*Öylen varup ahşam gelmek* olmaz” (88a-5)
- “*Şağ esen varup* gelesin” (90b-4)
- “*Ēnüp yere düşmedin* qarvar, tutar” (90b-9)
- “*Tarı buyuruğıyla pēğamber kavlıyla* kızuñı *almağa* gelmişem” (91b-8)
- “*Eger* elinde hüneri *var ise* kızımı véreyim” (91b-9)
- “Boğanuñ alnına bir yumruq *eyle urdı kim* boğayı göti üzerine çökerdi” (93a-4)
- “*Andan götürüp* yere urdı” (94b-4)
- “*Qaba ümge dıp dıp yöririken* tartup üzen” (96a-10)
- “*Qaralaruñdan* ağ elleruñ *bağlanmadın* Yağı yétدی, düşmen érđi” (98a-7)
- “*Gāfille* görklü başun *kesilmedin* Yağı yétدی, düşmen érđi” (98a-8)
- “*Gizlü yaqa tutuban* yiyleşdiler” (102a-7)
- “*Günlerde bir gün* yegenek oturup begler ile *şoħbet éderiken* kara göne oğlı budağıla uz düşmedi” (104a-5)
- “Babasıyla yegenek *gizli yaqa tutuban* yiyleşdiler” (108a-5)
- “Meger hānum, *bir gün oğuz otururiken* üstine yağı geldi” (108b-7)
- “*Qaçup gèderiken* aruz kocanuñ oğlanuğı düşmiş” (108b-8)
- “Oğuz *gene eyyāmıla gelüp* yurdına kondı” (108b-10)
- “Dede qorqud *böyle degec* depegöz eydür” (112a-1)
- “*Görü* nevbet *toplanup* aña gelmişidi” (112a-11)
- “Basat altunlu günlügin tiküp *oturur iken gördiler ki* bir hatun gişi gelür” (112b-3)
- “Süglügi depegözün gözine *eyle başdı kim* depegözün gözi helāk oldı” (115b-2)
- “Şöyle çalayım ki künbedile *tartaşan olasın*” (116b-8)

“Depegöz künbede elin şokdı, *eyle qarçadı kim* künbed zîr u zeber oldı” (116b-12)

“*Kırış günü* öñdin *depen* alpumuz ulaş oğlı salur kazan” (117b-13)

“*Av avlayu gezeriken* öñinden bir yaralu geyik çıkdı” (122a-8)

“*Av avlayup kuş kuşlayup gezeriken* buñaldı, sürçdi, meni yere çaldı” (124a-3)

“*Eger* begil *bunda imişse* geceyedegin ceng édeydük” (126b-7)

“*Bir yılda gelmezisem* iki yıl baqğıl” (132b-3)

“*İki yılda gelmezisem* üç yıl baqğıl” (132b-4)

“*Bir yılda gelmezisem* iki yıl baqam” (132b-8)

“*İki yılda gelmezisem* üç dört yıl baqam” (132b-9)

“*Dört yılda gelmezisem* beş yıl, altı yıl baqam” (132b-10)

“*Elbetde* ol aqam tıtılan qal‘aya *varmayınca* evrülmezem” (133a-12)

“*Yine* uyhusın *yenemeyüp* yerine varup yatdı uyudı” (134a-7)

“*Eger* elünge qopuz *olmasaydı* aqam başıyçün seni iki päre kılırudum” (136a-2)

“*Bir gece* yeyüp *otururiken* şahinci başına eydür” (138a-2)

“Ölülerünge aş vërdüğün *vakt* ellerinden *aluram* hem ölülerünüzün yorgasına binerem” (139a-12)

“Bir gün *ata binüp* dıvāna *gelüriken* bir gişi eydür” (143a-2)

“*Böyle deqec* oqlan aqladı” (143a-7)

“Oñuduğın *doğrı dutsa* bu dünyāda ālim zekî gerek” (G2-8)

“*Ada basa yëriyende* heybetinden yer omrılan” (G3-11)

“Ġanimine *heybet ilen baqanda* yürek yaran” (G3-12)

“*Kara gece olanda* balğur doğar bedirli ay settarından ana buyruk olmayınca gedilür mi; gedilmek yok” (G9-9)

“*Yemek içmek arasında ögünende*, “menem, menem!” deyende davlı igid neye yarar, neye yarar” (G13-8)

“*Arpa vèrüb saḥlayanda* bedev atlar *arpa vèrüb saḥlayanda* bedev atlar neye yarar, neye yarar” (G13-11)

“..... merd igidün tarîfini *hammâl kimi gezdürdügi* neye yarar, neye yarar” (G14-2)

“*Kijuldasa kijuldasa yel oynasa* sürse bulut gölde oturan kuba kazun günü doğar günü doğar” (G14-4)

“Kakkıldaşsa kukkuldaşsa yanıl ördek *kijuldayub ense*, halka göller kıyısına talan salsa, kazılan ördek kuşun *şakiyip alsa*, göğ tepenün beresine basub konsa, tumçuğunun *tük tozatsa* günü doğar günü doğar” (G14-7)

“*Karanğusu gece olanda* kalḥar kopar” (G15-12)

“Könülcügi olanda karıncügi *ac olanda* daban çalar” (G15-13)

“*Cergeleyüb gèderiken* kulağları perçemli kırpub yügürür” (G16-7)

“Alavar tazı it oğlının merescügi çekilende, *kuyma kuyma olanda* kırpub yügürür” (G16-9)

“*Yağlı yüzli yeyende* gönül büker” (G20-12)

“*Sakınıp sakınıp söz söyleşen*, ulu bégler yamacında iş bitirür” (G20-14)

“*Sakınmayub söz söyleşen* -Dedem dèr- sonra utanur geri oturur” (G21-2)

“*Yalabıyub gün doğarsa* bulut koymaz” (G21-4)

“Karı Dede *uzun yıllar yaşayuban soy yetürüb* başa yetüre bilmez” (G27-5)

“Eşiginde cüft gāyına osal baḥan, *ağır kızluk olanda* çağırılmaz mı” (G27-14)

“Eşiginde sağınına osal baḥan, *yaz günleri* kara çanak *götürübeni* gezinmez mi” (G28-2)

“*Öğrenmişce* öz bégine osal *baḥan* özge bégler kulluğına gèdende “tülüngisen” dèyübeni dögülmez mi, sögülmez mi” (G28-5)

“Hak kitābını okuyanda mollalara osal baḥan “*hızır nebi, hızır ilyas meded meded!*” dèyübeni çağırılmaz mı” (G28-8)

“*Yele yalpa toḥunanda* deniz günü, yalçın yalçın görünür” (G28-14)

- “Ol bedevün *üstin alub eglenmağa* erdem gerek” (G31-11)
- “*Ala cida bulayub* ğanimini at belinden kara yere *düşürmağa* kuvvet gerek” (G31-12)
- “*Nāmūs üste böyümiş* ölince ölmese yeg” (G32-14)
- “*Yaramazca iş düşende* ne “yédüm” dér ne “gördüm” dér” (G34-2)
- “*Yalabıyub güneş sevinür*, -Dedem dér- günde doğsa” (G36-10)
- “Ol atları *savaş günü minince* minmese yeg” (G43-8)
- “*Kesip kesip* yemege *yédürmege* mahallında deminde yahını yahşı” (G44-3)
- “*Çapar günde keser günde sürçmese büdremese* igid altında bedev yahşı” (G44-4)
- “*Çalışanda gedilmese* er elinde polad yahşı” (G44-5)
- “*Eminlügilen ādillügilen* ölke yaysa hānlar yahşı” (G44-8)
- “*Ayılan gün segirdürse* dudaş gelmez” (G44-13)
- “*Tap tap dururiken* ādem senden ne yavaş dil” (G46-2)
- “Bu ejdehānun üstine varalım mı *yoksa yan vèrüb savaşıban* ötelim mi?” (G54-5)
- “Kengerçük butası *yel ögice gèder kimi* gètmeli oldı” (G55-7)
- “*Ġene fikr èyledi ki eger* men gözüm *oysam* dèrler çıkarubdur” (G57-5)
- “Sadağını ögine tøkdi seksen okı *sadağından tükenince* ejdehāya boğun boğun şişledi” (G57-8)
- “Yèddi başını *bir tasarrufılan soyubanı* gèydi” (G59-4)
- “*Atıylan donıylan* ejdehānun donına *girübeni* yola düşdi” (G59-6)
- “Ġazan ādemiken çıkmazduk, *imdi ki* ejdehā *olubdur* bizi hamı utar” (G59-9)
- “*Eger* *olubdur*, ne kovm tanur ne kardaş tanur” (G59-14)
- “*Eger* ejdehā *olubdur* evvel meni utsun” (G60-2)
- ““Emmü! *eger* ejdehā *olmayubsan* menümilen gümür gümür danış.” Dèdi” (G60-6)

“Eger ejdehā öldürübsen ġazavātun mübārek!” (G60-9)

SONUÇ

Çalışmada VX. yüzyılın önemli dil metinlerinden olan Dede Korkut Hikâyelerinde bulunan zarflar incelenmiştir. Bu çalışma iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde *zarfların tanımı, özellikleri, türü* (durum, zaman, yer-yön, soru, ölçü-miktar) ve *yapısı* (basit, türemiş, birleşik) hakkında bilgi verilmiş ve detaylıca açıklanmıştır. Yine bu bölümde *Dede Korkut, Dede Korkut Hikâyeleri, Dede Korkut Hikâyelerinin içeriği ve nüshaları* hakkında bilgi verilmiş ve açıklanmıştır. Son olarak bu bölümde *çalışmada kullanılan ölçütlerin nasıl oluşturulduğu ve kullanıldığı* hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümü ise Dede Korkut Hikâyelerinin incelenmesiyle bulunan zarfların çeşitli başlıklar neticesinde sınıflandırılmasından oluşmaktadır. Bu sınıflandırma dört aşamadan oluşmaktadır:

1. İlk aşama *anlambilimsel ölçüt açısından zarflar* başlığı altında zarfların anlam olarak incelenmesi ve sınıflandırılmasıyla oluşmaktadır. Bu ana başlık altında zarflar; *durum, zaman, yer-yön, soru, ölçü-miktar, benzerlik, birliktelik, dilek, karşılaştırma, kesinlik, olasılık, pekiştirme, neden, sınırlama, tekrarlama/yineleme, vasıta, koşul ve yanıt zarfları* olmak üzere toplam 18 başlıkta incelenmiştir. Bu inceleme zarfların karşıladığı anlamlara göre bu başlıklar altında sınıflandırılmasıyla tamamlanmıştır.
2. İkinci aşama ise *biçimbilimsel ölçüt açısından zarflar* başlığı altında zarfların yapı bakımından incelenmesi ve sınıflandırılmasıyla oluşmaktadır. Bu ana başlık altında zarflar; *basit (yalın), türemiş ve birleşik zarflar* olmak üzere 3 başlık altında incelenmiştir. Bu başlıklar haricinde *türemiş zarflar* başlığı *isimden isim yapım eki ile türemiş zarflar, filden isim yapım eki ile türemiş zarflar, zarf-fiil eki ile oluşan zarflar ve hâl ekleri ile oluşan zarflar* olmak üzere 4 başlık altında incelenmiş ve sınıflandırılmıştır. Çalışmanın en büyük bölümlerinden birini bu aşama üstlenmektedir. Bunun sebebi anlambilimsel ölçüt açısından zarflar başlığı altında basit zarflardan ziyade türemiş zarfların oldukça fazla kullanılmasıdır. Bu bağlamda *biçimbilimsel ölçüt açısından zarflar* başlığı altında bulunan zarflar toplamda 7 başlık altında değerlendirilmiş ve sınıflandırılmıştır.
3. Üçüncü aşama ise *işlevsel ölçüt açısından zarflar* başlığı altında belirteç belirteçlik ayrımının yapılmasıyla oluşmaktadır. Bu ayırmda türü belirteç

olmayıp belirteç işleviyle kullanılan sözcüklerden bahsedilmektedir. Bu ayırım neticesinde *sözcük türlerine göre zarflar* başlığı oluşturulmuş ve bu başlık altında incelenen zarflar *sıfat, edat, bağlaç* başlıkları altında değerlendirilmiştir. Bu bağlamda *işlevsel ölçüt açısından zarflar* başlığı altında bulunan zarflar toplam 4 başlık altında incelenmiş ve sınıflandırılmıştır.

4. Dördüncü ve son aşama ise *dağılımsal ölçüt açısından zarflar* başlığı altında üç ana başlıkta bulunan zarfların (anlambilimsel, biçimbilimsel, işlevsel) cümledeki dağılımının incelenmesiyle oluşmaktadır. Bu ana başlık altında zarflar; *belirteç+eylem ile, belirteç+sıfat ile, belirteç+belirteç ile ve belirteç+yan cümle ile oluşan zarflar* olmak üzere toplam 4 başlık altında incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Bu bağlamda bu çalışma ile 13 hikâye birlikte incelenmiştir. Ancak her hikâye birbirinden bağımsız olarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmada incelenen 13 hikâyenin ortak noktası içerisinde bulunan zarfların ortak başlıklar altında değerlendirilmiş olmasıdır. Bu değerlendirme farklı dönemlerde tespit edilen nüshaların (Dresden, Günbed) karşılaştırılmasına ve incelenmesine olanak sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- AKAR, Ali (2017). *Türk Dili Tarihi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- BANGUOĞLU, Tahsin (2011). *Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- BAYRAKTAR, Nesrin (2004). *Türkçede Fiilimsiler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- BİLGEGİL, Kaya (2014). *Türkçe Dilbilgisi*. İstanbul: Salkımsöğüt Yayınevi.
- DELİCE, Halil İbrahim (2008). *Sözcük Türleri*. İstanbul: Asitan Yayıncılık.
- DOĞAN, Enfel (2015). “Türkiye Türkçesinde Addan Zarf Türeten Birleşik Ekler Üzerine”, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 50 (50). 11-28.
- ERCİLASUN, Ahmet Bican (2016). *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*. Ankara: Akçağ Basım.
- ERCİLASUN, Ahmet Bican (2022). *Nehir Destan Oğuzname (Oğuz Bitig)*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- ERGİN, Muharrem (2007). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım Yayım Tanıtım.
- ERGİN, Muharrem (2012). “Dede Korkut Kitabı Üzerinde I”, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 5 (5). 121-151.
- GÖKYAY, Orhan Şaik (1994). *Dede Korkut*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- KARA KÜTÜKÇÜ, Nimet (2022). “Orta Oğuz Türkçesi Döneminde Addan Zarf Türeten Biçimbirimler Üzerine”, *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (1). 13-38.
- KARA KÜTÜKÇÜ, Nimet-KOLDANCA, Nesibe (2017). *Kitâb-ı Kânûnçe İnceleme-Metin-Dizin*. Ankara: Pegem Akademi.
- KORKMAZ, Zeynep (2003). *Grammer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- KORKMAZ, Zeynep (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ÖZÇELİK, Sadettin (2016). *Dede Korkut -Dresden Nüshası- Giriş, Notlar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- ÖZÇELİK, Sadettin (2016). *Dede Korkut -Dresden Nüshası- Metin, Dizin*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ÖZÇELİK, Sadettin (2019). “Dede Korkut Oğuznamelerinin Kaç(ıncı) Nüshası Bulundu?”, *Türk Dili Dergisi*, CXVII (812). 48-56.
- ÖZÇELİK, Sadettin (2021). *Dede Korkut -Günbed Yazması- Kazan Bey Oğuznamesi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ÖZKAN, Mustafa (2017). *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- ÖZKAN, Mustafa-SEVİNÇLİ, Veysel (2019). *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*. İstanbul: Akademik Kitaplar.
- SEBZECİOĞLU, Turgay (2016). *Dilbilim Kavramlarıyla Türkçe Dilbilgisi*. İstanbul: Kesit Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

Senanur KARASU, ortaöğretimini Özel Değerler Temel Lisesi'nde tamamladı. 2017 yılında Karabük Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde öğrenim görmeye başladı. 2021 yılında mezun oldu. Aynı yıl Karabük Üniversitesi'nde yüksek lisans eğitimine başladı.